

**UCHWAŁA NR LI/350/2021
RADY GMINY EŁK**

z dnia 26 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Ełk”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) Rada Gminy Ełk uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Ełk”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ełk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Ełk

Bogdan Jurczyk



DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY EŁK

Listopad 2021 roku

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW	2
2. WPROWADZENIE	4
2.1. Cele i ogólne założenia badania.....	6
2.2. Problematyka badania	7
3. METODOLOGIA BADANIA	12
3.1. Opis metody i próby badawczej.....	12
3.2. Narzędzia badawcze.....	14
4. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	15
4.1. Położenie gminy.....	15
4.2. Sytuacja demograficzna.....	16
4.3. Rynek pracy.....	21
4.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna.....	23
4.4.1. Infrastruktura edukacyjna.....	23
4.4.2. Infrastruktura kulturalna.....	24
4.5. Problemy społeczne występujące na terenie gminy	27
5. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	32
5.1. Struktura badanej próby.....	33
5.2. Czas wolny.....	36
5.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	39
5.4. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	47
5.5. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	50
5.6. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	54
5.7. Problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy.....	61
5.8. Profilaktyka z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	63
6. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY	66
6.1. Struktura badanej próby.....	67
6.2. Czas wolny z perspektywy dzieci i młodzieży.....	69
6.3. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	72
6.4. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	78
6.5. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	81

6.6. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	89
6.7. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	94
6.8. Problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	100
7. BADANIE SPRZEDAWCÓW	103
7.1. Struktura badanej próby.....	104
7.2. Problem uzależnień w gminie.....	105
8. BADANIE ESPAD	114
9. ANALIZA SWOT.....	119
10. WNIOSKI I REKOMENDACJE	122
11. BIBIOGRAFIA.....	131
12. KWESTIONARIUSZE BADAWCZE.....	132

1. WYKAZ SKRÓTÓW

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

UG – Urząd Gminy

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

CKGE – Centrum Kultury Gminy Ełk

GPPiRPA - Gminny Program Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

KP – Komisariat Policji

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

BPGE – Biblioteka Publiczna Gminy Ełk

2. WPROWADZENIE

Społeczeństwo polskie, na skutek gwałtownych przemian ustrojowych, ekonomicznych, społeczno – kulturowych i technologicznych nadal doświadcza wielu trudności, które ograniczają lub spowalniają jego rozwój. Socjologowie trudne sytuacje w życiu zbiorowości określają terminem: „problem społeczny” oraz terminem „kwestie społeczne”.

Kwestia społeczna - to poważny, budzący niepokój problem społeczny, który nie może zostać samodzielnie rozwiązany przez ludzi i wymaga szerokich działań wielu podmiotów.

Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru².

W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

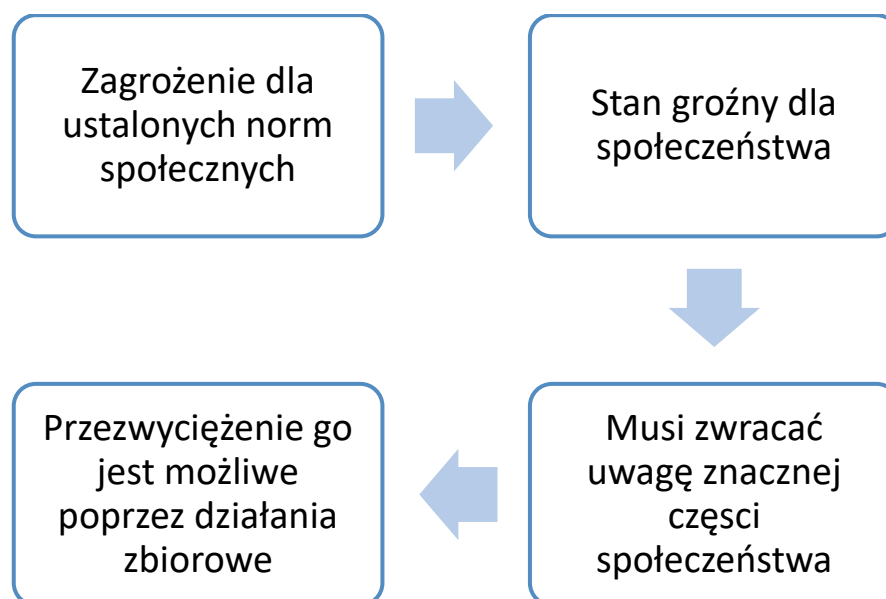
- problem społeczny jest **zjawiskiem niepożądanym**,
- **wywołuje krytykę** znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem **możliwym do przewyciężenia**,
- można go przewyciężyć przez **zbiorowe działanie**.

Huber Blumer wyróżnia pięć faz w procesie definiowania problemów społecznych:

- wyłonienie się problemu,
- uprawomocnienie,
- mobilizacja do działania,
- sformułowanie oficjalnego planu działania,
- empiryczne realizacje planu.

¹K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

²Frysztacki K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205



Problemy społeczne są zmienne w czasie: część z nich jest eliminowana z życia społecznego, jednak w ich miejsce pojawiają się nowe niepokojące zjawiska, angażujące opinię publiczną, ekspertów czy działaczy społecznych. Współcześnie obserwowane zmiany społeczne niosą ze sobą nowe zagrożenia, z kolei dotychczas obserwowane zjawiska podlegają przemianom. Ta dynamika prowokuje do stawiania pytań o ich długofalowe konsekwencje dla jednostek, grup, rodzin, społeczności lokalnych czy regionów.

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. **Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.** Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu

takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Głównymi celami diagnozy społecznej są:

- identyfikacja przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacja wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacja skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacja regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analiza podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analiza proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza jest fundamentem do planowania różnych programów rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza, której dostarcza nam diagnoza pozwala na odpowiednią alokację zasobów w polecane programy. Dlatego jakość wykonanej diagnozy jest znacząca dla tworzenia właściwych i adekwatnych działań w społeczeństwie.

2.1. Cele i ogólne założenia badania

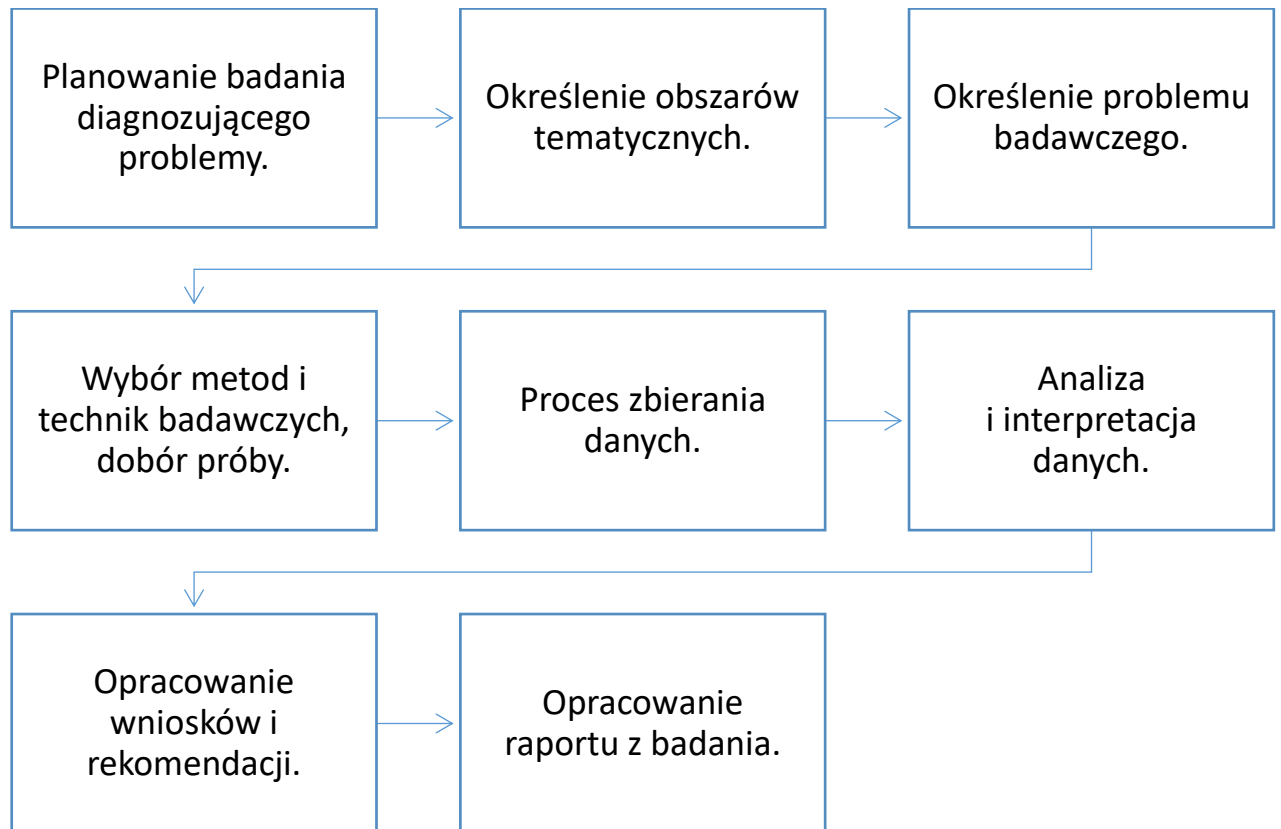
Poniższa diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Ełk, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców w tym sprzedawców podających napoje alkoholowe,
- zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie z Gminy Ełk,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej wśród uczniów z Gminy Ełk,
- zidentyfikowanie skali problemu cyberprzemocy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień behawioralnych,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,

- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Graf.1. Schemat działań badawczych.



1.2. Problematyka badania

Niniejsza diagnoza omawia następujące problemy społeczne:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi

³ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

- **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”⁴. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy Ełk.
- **Problem nikotynowy (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Ełk.
- **Zjawisko przemocy** - przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:
 - **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie, policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
 - **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050).

osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;

- **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczypnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.
- **zaniedbanie** - polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.
- **Zjawisko przemocy w rodzinie** – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”⁵. Niniejsza diagnoza ukazuje skale, przyczyny oraz rodzaj problemu.

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249)

Cechy przemocy w rodzinie:

- **INTENCJONALNOŚĆ** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- **NIERÓWNOWAGA SIŁ** – zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),
- **POWODOWANIE CIERPIENIA I BÓLU** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,
- **NARUSZANIE PRAW I DÓBR OSOBISTYCH** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).
- **Zjawisko przemocy rówieśniczej** – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby”. Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźnięciem, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”⁶. Nowym problemem, który pojawia się już coraz częściej wśród polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.
- **Uzależnienia behawioralne** – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz

⁶ Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007r.

hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

- **Cyberprzemoc** - przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży. Pomimo, że akty cyberprzemocy mogą wyglądać niewinnie, to potrafią wyrządzać bardzo dużą krzywdę. Przykłady agresji elektronicznej, z którą borykają się uczniowie szkół:

1. **Flaming** – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej.
2. **Prześladowanie (ang. harassment)** – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji.
3. **Kradzież tożsamości (ang. impersonation)** – podszywanie się pod ofiarę.
4. **Upublicznianie tajemnic (ang. outing)** – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia).
5. **Śledzenie (ang. cyberstalking)** – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami.
6. **Happy slapping** – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmów oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie.
7. **Poniżenie (ang. denigration)** – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary.
8. **Wykluczenie (ang. exclusion)** – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary.
9. **Agresja techniczna** – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze.

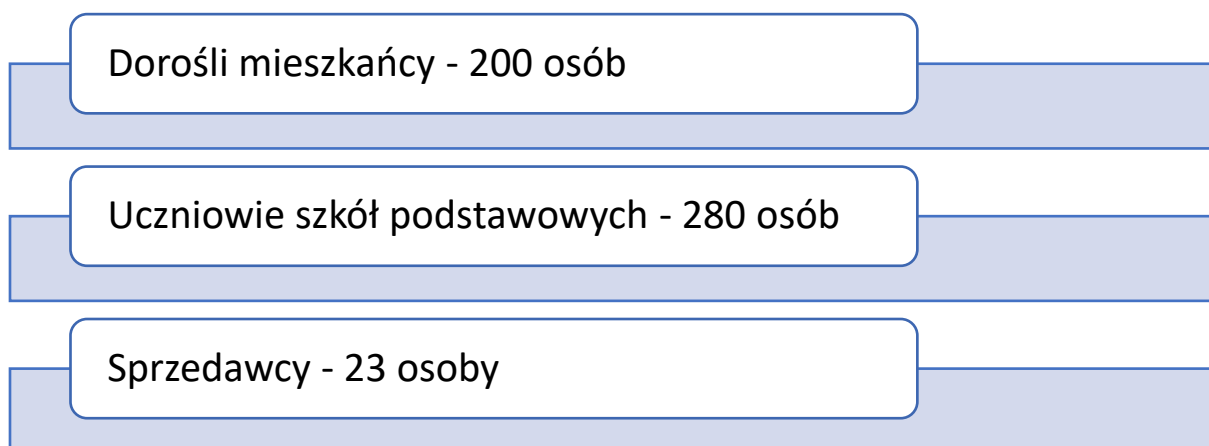
3. METODOLOGIA BADANIA

3.1. Opis metody i próby badawczej

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Ełk oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej składającej się z:

Graf. 1. Schemat próby badawczej:



Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 503 osoby. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania wśród mieszkańców i sprzedawców zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej) oraz za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystane techniki badawcze opierały się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Ponadto link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Ełk. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

3.2. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

- 1. Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.
- 2. Część merytoryczną** - zawarte są w niej nasze pytania dotyczące badanych zagadnień.
- 3. Część metryczkową** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

4. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Punktem wyjścia przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Ełk była analiza danych zastanych, której celem było rozeznanie się w sytuacji społeczno – ekonomicznej gminy. Przed przystąpieniem do konstruowania narzędzi badawczych oraz realizacji badań, dokładnej analizie poddano informacje dotyczące problemów społecznych występujących w Gminie Ełk oraz instytucji funkcjonujących w gminie. Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie zebranego materiału badawczego. Stanowi on wprowadzenie do głównej części diagnozy, tj. prezentacji wyników badań.

4.1. Położenie gminy

Gmina Ełk pod względem administracyjnym jest gminą wiejską. Należy do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu ełckiego. Jest największą gminą w powiecie ełckim. Jej powierzchnia wynosi 379,18 km². Gmina sąsiaduje z siedmioma gminami: Biała Piska, Kalinowo, Olecko, Orzysz, Prostki, Stare Juchy, Świętajno, z czego trzy: Prostki, Stare Juchy i Kalinowo leżą w tym samym powiecie – powiecie ełckim. Gmina Ełk przypomina obwarzanek. Otacza ona miasto Ełk, którego „grubość” wynosi ok. 10-15 km. Odległość między miejscowościami położonymi na skraju sięga 30 km. Gmina Ełk ze względu na swoje położenie należy do gmin bardzo cenionych przez turystów. Gmina stanowi 34,1% powierzchni powiatu.

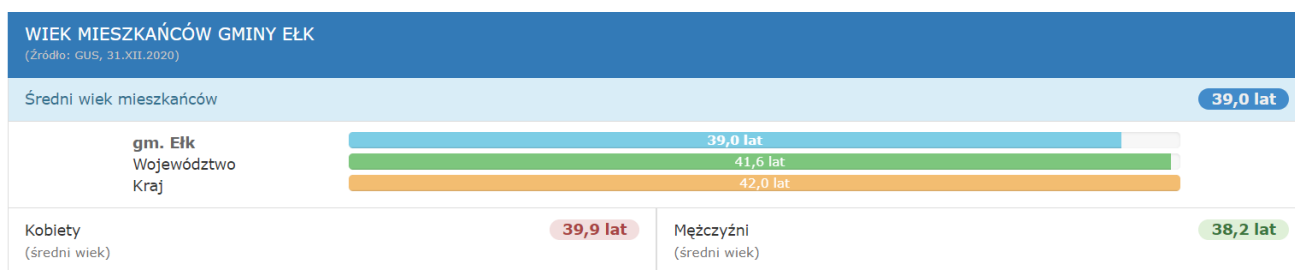


4.1. Sytuacja demograficzna

W 2020 roku w Gminie Elk na pobyt stały zameldowanych było 11 371 osób (w tym 5 594 kobiet i 5 777 mężczyzn), co stanowiło 13,1% ludności powiatu. 48,3% mieszkańców stanowią kobiety, a 51,7% mężczyźni. Współczynnik feminizacji wynosi 93, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadają 93 kobiety. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 19,8%, natomiast w samym 2019 roku liczba mieszkańców zwiększyła się o 96 osób.

Średni wiek mieszkańców wynosi 39,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (41,9 lat). W przypadku kobiet z Gminy Elk średni wiek wynosi 39,9 lat, a wśród mężczyzn 38,2 lat.

Graf 1. Średni wiek mieszkańców Gminy Elk, Województwa Warmińsko – Mazurskiego i Polski

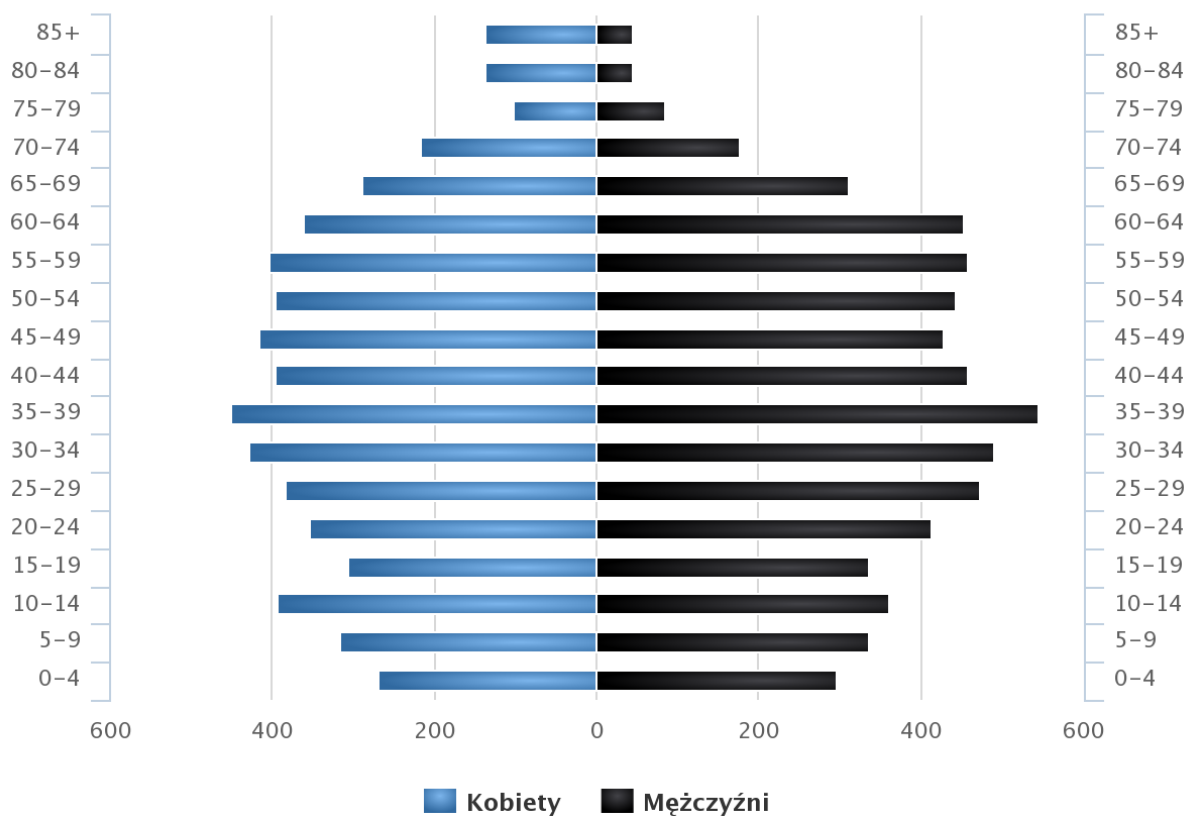


Rozkład liczebności mieszkańców przedstawia poniższa piramida wieku. Pokazuje ona, iż liczba kobiet znacznie przeważa nad liczbą mężczyzn od kategorii wiekowej 70 – 74 lat. Kobiety stanowią liczebną przewagę nad mężczyznami w starszych kategoriach wiekowych. Natomiast analizując młodsze grupy można dostrzec, iż w przeważającej liczbie przypadków nie obserwuje się znacznej dysproporcji pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn. W młodszych grupach wiekowych liczba chłopców delikatnie przewyższa liczbę dziewczynek.

Graf 2. Piramida wieku mieszkańców Gminy Elk

Piramida wieku mieszkańców gminy Elk, 2020

(Źródło: GUS)



Analizując sytuację demograficzną Gminy Elk należy również zwrócić uwagę na strukturę mieszkańców w podziale na wiek. W roku 2020 ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowiła 35,7% ludności gminy. Obywatele wieku produkcyjnego (przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby zdolne do pracy, znajdujące się w wieku 18 – 64 lat w przypadku mężczyzn oraz 18 – 59 lat w przypadku kobiet) stanowili 64,3% ludności gminy.

Tab.1. Liczba ludności Gminy Elk w podziale na wiek:

Ogół ludności w wieku:	2020	
w wieku przedprodukcyjnym (0 – 18)	K – 20,00%	M – 19,40%
w wieku produkcyjnym (18 - 65)	K – 58,40%	M – 69,80%
w wieku poprodukcyjnym (po 65)	K – 21,60%	M – 10,80%

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba kobiet i mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) wynosiła: 2 330,
- liczba kobiet w wieku produkcyjnym (18-59) wynosiła: 3 296,
- liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym (18-64) wynosiła: 4 043,
- liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym wynosiła (pow. 60 roku życia): 1 146,
- liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wynosiła (pow. 65 roku życia): 565.

Współczynnik obciążenia demograficznego to stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego. W przypadku Gminy Ełk wskaźnik ten w roku 2020 wynosił 55,5. Co wskazuje na fakt, iż następuje proces starzenia się ludności gminy. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc mniejszy od wskaźnika dla województwa warmińsko - mazurskiego (64,7) oraz mniejszy od wskaźnika obciążenia demograficznego dla całej Polski (68,00).

Zgodnie z danymi z roku 2020, w Gminie Ełk jest 3 049 mieszkańców w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 481 kobiet oraz 1 568 mężczyzn.

Na stan i strukturę ludności decydujący wpływ mają zjawiska demograficzne, określane jako ruch naturalny. Zalicza się do nich m.in. urodzenia i zgony, a także małżeństwa, rozwody oraz migracje.

Analizując stan cywilny mieszkańców można zauważyć, iż 31,10% mieszkańców Gminy Ełk jest stanu wolnego, 53,70% żyje w małżeństwie, 5,80% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,10% to wdowy/wdowcy.

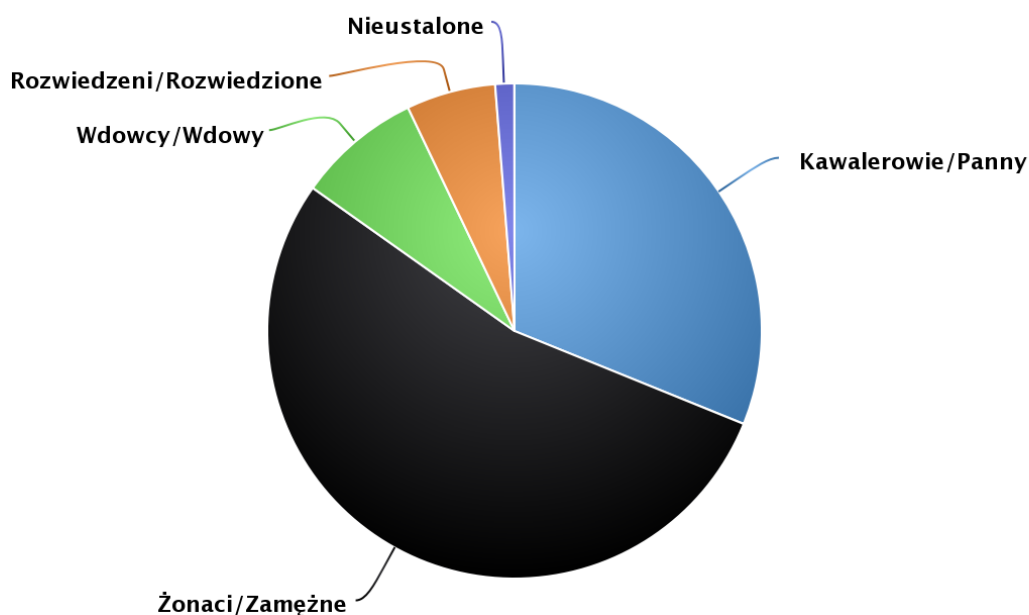
Mieszkańcy gminy Ełk zawarli w 2019 roku 60 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,5) oraz więcej od wartości dla Polski (4,8). Obserwując trend w liczbie zawartych małżeństw w gminie można dostrzec, iż ich liczba w poszczególnych latach rośnie i maleje. Najwyższy wskaźnik zawartych małżeństw odnotowano w roku 2008, zaś najniższy w roku 2017.

W tym samym okresie, w Gminie Ełk odnotowano 2,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Natomiast w województwie warmińsko – mazurskim wskaźnik rozwodów wynosił 1,9, zaś dla Polski wynosił on 1,7.

Wyk.1. Stan cywilny ludności Gminy Ełk

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Ełk

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)



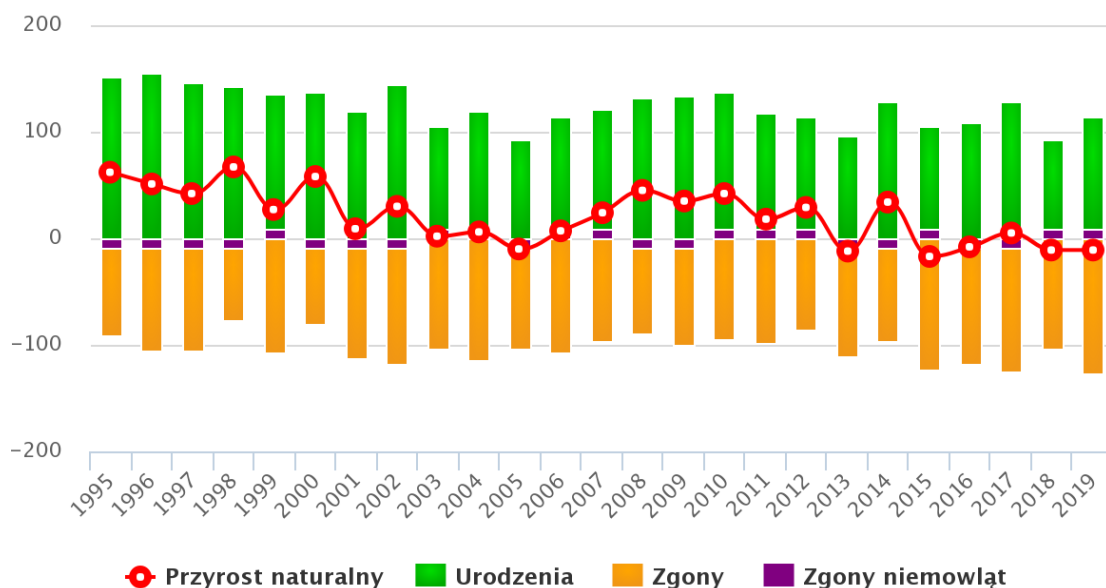
W 2019 roku urodziło się 115 dzieci, w tym 47,8% dziewczynek i 52,2% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest znacznie większy od średniej dla województwa (0,72) oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju 0,74.

Gmina Ełk ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -11. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,94 na 1000 mieszkańców gminy Ełk. Dla województwa warmińsko - mazurskiego wskaźnik ten wynosi 0,9, a dla całego kraju -0,9. Gmina Ełk ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -8. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,40 na 1000 mieszkańców Gminy Ełk.

Wyk.2.Przyrost naturalny w Gminie Ełk

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Ełk

(Źródło: GUS)



Liczba zgonów w 2020 r. wynosiła: 137 osób. Na 1000 ludności Gminy Ełk przypada 10,8 zgonów. Jest to więcej od średniej dla Województwa Warmińsko - Mazurskiego (10,4) oraz minimalnie więcej od wartości średniej dla kraju (10,7). W 2019 roku 32,8% zgonów w Gminie Ełk spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,1% zgonów w Gminie Ełk były nowotwory, a 7,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na liczbę ludności na danym obszarze są migracje, których wielkość i kierunki zależą w dużej mierze od sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

W 2019 roku zarejestrowano 33 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 71 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Ełk -38. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

W 2019 roku zarejestrowano 391 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 213 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Ełk 178. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 5.

4.2. Rynek pracy

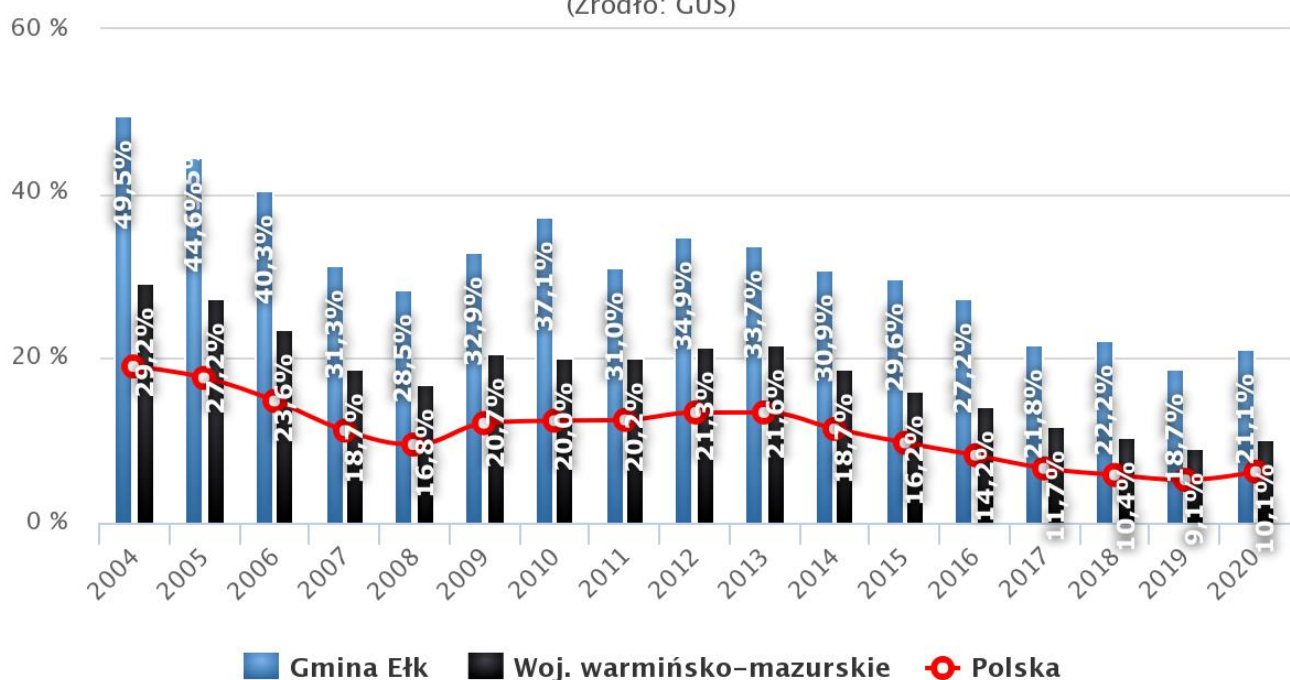
W Gminie Ełk na 1000 mieszkańców pracuje 109 osób. 48,1% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,9% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Ełk wynosiło w 2020 roku 21,1% (26,1% wśród kobiet i 17,3% wśród mężczyzn). W województwie warmińsko – mazurskim stopa bezrobocia wynosiła 10,1%, a w Polsce 6,2%. Jak wynika z poniższego wykres, od roku 2013 do roku 2017 szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie ulegała systematycznemu zmniejszeniu. Jej wzrost odnotowano w roku 2018 (22,20%) oraz 2020 (21,10%).

Wyk.3. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Ełk w latach 2004 – 2020

(Źródło: GUS)



Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ełk 536 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 243 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -293.

Analizując sektor zatrudnienia, na podstawie danych z GUS z roku 2019, w gminie można dostrzec, iż 15,90% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Ełk pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,10% w przemyśle i budownictwie, a 20,00% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,10% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W Gminie Ełk w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 105 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 896 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 97 nowych podmiotów, a 46 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (107) podmiotów zarejestrowano w roku 2014, a najmniej (78) w roku 2011. W tym samym okresie najczęściej (87) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (42) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2013 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Ełk najczęściej (40) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (1 067) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 3,8% (42) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 31,5% (348) podmiotów, a 64,7% (715) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Ełk najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (26.2%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (15.8%).

4.3. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno – ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których główny celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

4.3.1. Infrastruktura edukacyjna

Instytucjami realizującymi zadania w obszarze edukacyjnym są żłobki, przedszkola oraz szkoły podstawowe. Instytucje te nie tylko realizują zadanie opiekuńcze i edukacyjne, ale również wdrażają programy profilaktyczne oraz w znaczący sposób mogą wpłynąć na przeciwdziałanie problemom społecznym.

W Gminie Elk w 2020 r. funkcjonowało sześć szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi, dwa przedszkola, do których uczęszczało 109 dzieci oraz cztery punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało 58 dzieci.

Placówki oświatowe w Gminie Elk:

1. Zespół Szkolno - Przedszkolny w Nowej Wsi Elckiej, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy,
 - Przedszkole Samorządowe,
2. Zespół Szkół Samorządowych w Stradunach, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II,
 - Przedszkole Samorządowe,
3. Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Woszczelach, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
4. Szkoła Podstawowa im. Lecha Aleksandra Kaczyńskiego w Chełchach, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
5. Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
6. Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Mrozach Wielkich, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny.

W 2020 roku w szkołach rozpoczęło 1 033 uczniów, w tym 167 uczniów uczęszczało do przedszkoli/ punktów przedszkolnych, 115 do oddziałów przedszkolnych, a 751 do szkół podstawowych w gminie.

W poszczególnych szkołach zatrudnionych było 154 nauczycielek i nauczycieli, w tym 116 w pełnym wymiarze godzin, natomiast 38 w niepełnym wymiarze godzin, co w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło ogółem – 133,25 etatu.

4.4.2. Infrastruktura kulturalna

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Życie kulturalne na terenie Gminy Elk tworzą:

1. Biblioteka Publiczna Gminy Elk z siedzibą w Nowej Wsi Ełckiej,
2. Centrum Kultury Gminy Elk z siedzibą w Stradunach,
3. świetlice wiejskie.

Najbardziej interdyscyplinarnym ośrodkiem kulturalnym funkcjonującym w gminie jest **Centrum Kultury Gminy Elk z siedzibą w Stradunach**. Jest on wiodącą placówką kultury w Gminie Elk, realizującą program polityki kulturalnej. Gminne Centrum Kultury w Stradunach animuje działania kulturalne w gminie, integruje społeczność lokalną, zapewnia różnorodne formy spędzania wolnego czasu oraz wszechstronnie edukuje do aktywnego uczestnictwa w kulturze.

Głównym celem CKGE:

- Rozpoznawanie, rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych społeczności lokalnej;
- Przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych;

- Kształtowanie wzorców i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze;
- Zaspokajanie lokalnych potrzeb kulturalnych różnych grup społecznych;
- Edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- Tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego;
- Upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą;
- Prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej.

Na terenie Gminy funkcjonują zespoły muzyczne, koła rękodzielnicze, grupy wokalne.

Drugim, istotnym ośrodkiem kultury jest **Biblioteka Publiczna Gminy Elk i jej filie**. Na terenie Gminy Elk działają:

- ✓ Biblioteka Publiczna Gminy Elk zs. w Nowej Wsi Ełckiej,
- ✓ Filia BPGE w Stradunach,
- ✓ punkt biblioteczny w Reglu,
- ✓ punkt biblioteczny w Woszczelach.

Według danych z 2020 w Gminie Elk działały biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 13 931 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 5 pracowników.

Do zadań Biblioteki Publicznej Gminy Elk należy:

- ✓ gromadzenie i opracowywanie zbiorów,
- ✓ wypożyczanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych zgodnie z obowiązującym regulaminem,
- ✓ udzielanie informacji bibliotecznych, bibliograficznych i rzeczowych użytkownikom indywidualnym i zbiorowym,
- ✓ rejestracja i ewidencja pobytu użytkownika w wypożyczalni i czytelnii,
- ✓ prowadzenie katalogów kartkowych i kartotek pomocniczych,
- ✓ świadczenie usług ksero na rzecz czytelników biblioteki i osób z zewnątrz,

- ✓ opracowywanie materiałów popularyzujących bibliotekę i jej działalność,
- ✓ współpraca z innymi bibliotekami.

Kolejnym istotnym miejscem są **światlice środowiskowe**. Pełnią one funkcję centrów kultury lokalnej. Ich głównym zadaniem jest organizowanie czasu wolnego oraz integrowanie społeczności lokalnej. Światlice środowiskowe to miejsca, z których mogą korzystać dzieci, ale mają służyć one także dorosłym. W świetlicach organizowane są między innymi, imprezy integracyjne dla mieszkańców.

Na terenie Gminy Ełk istnieje 12 świetlic wiejskich w miejscowościach:

- ✓ Barany,
- ✓ Chojniak,
- ✓ Kałużyny,
- ✓ Mostoły,
- ✓ Mołdzie,
- ✓ Mrozy Wielkie,
- ✓ Regiel,
- ✓ Rożyńsk,
- ✓ Ruska Wieś,
- ✓ Siedliska,
- ✓ Lega,
- ✓ Woszczele.

Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe:

- ✓ UKS "Relax"
- ✓ KS "Bobry"
- ✓ KS Victoria Straduny
- ✓ MLUKS "Pojezierze Ełckie"

W Gminie Ełk organizowane są różnorodne imprezy rekreacyjno-sportowe, m. in.: Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej o Memoriał Mariana Łubowicza, imprezy związane z obchodami Europejskiego Tygodnia Sportu dla Wszystkich, Mistrzostwa Gminy Ełk w piłce siatkowej kobiet i mężczyzn, Mistrzostwa Gminy Ełk w tenisie stołowym, Mistrzostwa Gminy Ełk w Halowej Piłce Nożnej.

4.4. Problemy społeczne występujące na terenie gminy

Oprócz instytucji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych, w Gminie Ełk funkcjonują również instytucje, których celem jest pomoc mieszkańcom w przypadku spersonalizowanych problemów.

Najważniejszą instytucją zajmującą się pomocą społeczną na terenie Gminy Ełk jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Ełk, którego głównym zadaniem jest praca z najbardziej potrzebującymi mieszkańcami gminy. Ośrodek wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym rodzin poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

GOPS podejmuje następujące zadania:

- ✓ świadczenia pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wprowadzenia asystenta rodziny,
- ✓ promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju ofert (np. Karta Dużej Rodziny),
- ✓ pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia poprzez wsparcie finansowe rodzin m.in. wypłaty świadczeń na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka (zasiłki rodzinne, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny, jednorazowe świadczenie „Dobry start”, zasiłki z pomocy społecznej),
- ✓ umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej dzieci i młodzieży i rodziców (prawnej, psychologicznej, terapeutycznej),
- ✓ współpracy ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją,
- ✓ współpracy pracowników socjalnych z instytucjami działającymi na rzecz rodziny (placówkami oświaty, kuratorami sądowymi, Komendą Powiatową Policji, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacjami pozarządowymi),
- ✓ doskonalenia metody i techniki pracy socjalnej poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych na szkoleniach i kursach.

Pracownicy socjalni prowadzą w rodzinach pracę socjalną i poradnictwo. Powyższa instytucja wspiera rodziny również finansowo w formie zasiłków celowych, okresowych, stałych, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych. W 2020 roku w gminie było zatrudnionych: 5 pracowników socjalnych, 4 specjalistów pracy socjalnej oraz 2 asystentów rodziny.

Z terenu Gminy Ełk w 2020 roku wsparcie w postaci asystenta rodziny otrzymało ogółem 22 rodziny, w tym 59 dzieci w tych rodzinach i 95 osób dorosłych.

Pomoc i wsparcie w Gminie Ełk z pomocy społecznej w 2020 roku uzyskało 267 rodzin, tj. 584 osoby, co stanowi 5,14% ogółu mieszkańców gminy. W stosunku do 2019 r. zmniejszyła się liczba długotrwale korzystających o 1,11%.

W ramach świadczeń rodzinnych realizowane są między innymi zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie, jednorazowe świadczenie „Za życiem”.

W 2020 roku w Gminie Ełk ze świadczeń rodzinnych skorzystało 795 rodzin. Szczegółowe wydatki poniesione w zakresie wypłacanych świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tab. 2. Świadczenia z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych w 2020 r.

<i>L.p</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba świadczeń</i>
1	zasiłek rodzinny	8860
2	Dodatki do zasiłku rodzinnego	5284
2	zasiłek pielęgnacyjny	3945
3	specjalny zasiłek opiekuńczy	174
4	świadczenia pielęgnacyjne	560
5	zasiłek dla opiekuna	31
6	świadczenia rodzicielskie	411
7	jednorazowe świadczenie „Za życiem”	3
8	świadczenie z funduszu alimentacyjnego	1183
9	świadczenie wychowawcze 500+	24805
10	świadczenie „Dobry start”	1458

Gmina Ełk realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021. Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Ełk i zapewnienie ochrony jej ofiarom.

W ramach programu wykonano następujące działania:

- ✓ Udzielano pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.
- ✓ Podejmowano działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Podejmowano działania mające na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

- ✓ Umożliwianie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Ełk działa **Zespół Interdyscyplinarny**, w skład którego wchodzi m.in. przedstawiciele pomocy społecznej, policji, prokuratury, sądu, służby zdrowia, oświaty, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych podmiotów i organizacji.

Procedura Niebieskiej Karty

Grupy robocze pracowały nad 49 sprawami procedur Niebieskiej Karty, na których zajmowano się sprawami związanymi z przemocą w rodzinie – głównie psychiczną, fizyczną i ekonomiczną. Ogółem w Gminie Ełk w roku 2020 wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” w 38 rodzinach. Procedury zostały wszczęte przez:

- ✓ OPS (4 zgłoszenia),
- ✓ KP (33 zgłoszenia),
- ✓ Oświatę (1 zgłoszenie).

Dla porównania, w roku 2019 procedurę wszczęto w 31 rodzinach.

Gminny Program Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach **GPPiRPA** podejmowane są działania ukierunkowane na grupy osób uzależnionych od alkoholu i ich rodziny, jak i te, które zmierzają do zmniejszania rozmiarów i dotkliwości problemów, jakie niesie ze sobą nadużywanie alkoholu.

Podmiotem inicjującym realizację zadań z zakresu profilaktyki w sferze uzależnień w Gminie Ełk jest Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W minionym roku GKRPA na badanie przez biegłych (psycholog i psychiatra), w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz wskazania rodzaju zakładu leczniczego skierowała 24 wnioski o wszczęcie postępowania do zobowiązania podjęcia leczenia odwykowego od alkoholu: 11 wniosków z 2020 roku i 13 wniosków z 2019 roku, w tym: 19 wniosków – skierowano do Sądu Rejonowego w Ełku, 2 wnioski – sprawa w toku, 1 wniosek – postępowanie umorzone, 1 wniosek – przekazany do załatwienia wg właściwości

innej gminie, 1 wniosek – zawieszono postępowanie, 0 wniosków – wycofanych przez wnioskodawcę.

W roku 2020 podjęto szereg działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych w ramach profilaktyki uniwersalnej adresowanej do dzieci, młodzieży, populacji rodziców i dziadków.

Zrealizowano następujące działania:

- ✓ Przeprowadzono kampanię „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Celem kampanii było minimalizowanie zachowań ryzykownych (eksperymentowanie z alkoholem) poprzez budowanie poczucia własnej wartości u dzieci i młodzieży.
- ✓ Zrealizowano programu edukacyjno-profilaktycznego „W zdrowym ciele zdrowy duch”. W programie wzięło udział 16 osób. Głównym celem programu było opóźnienie inicjacji alkoholowej poprzez aktywne uczestnictwo w zajęciach sportowych, poprzez wzmocnienie umiejętności społecznych oraz przekazywanie rzetelnej wiedzy na temat związany z konsekwencjami picia alkoholu.
- ✓ Zakupiono materiały profilaktyczno-edukacyjnych dla klas V – VIII, dotyczące problemu eksperymentowania przez młodzież z substancjami psychoaktywnymi. Kampania profilaktyczno-edukacyjna została przeprowadzona w szkołach, wzięło w niej udział 429 uczniów i 31 nauczycieli.

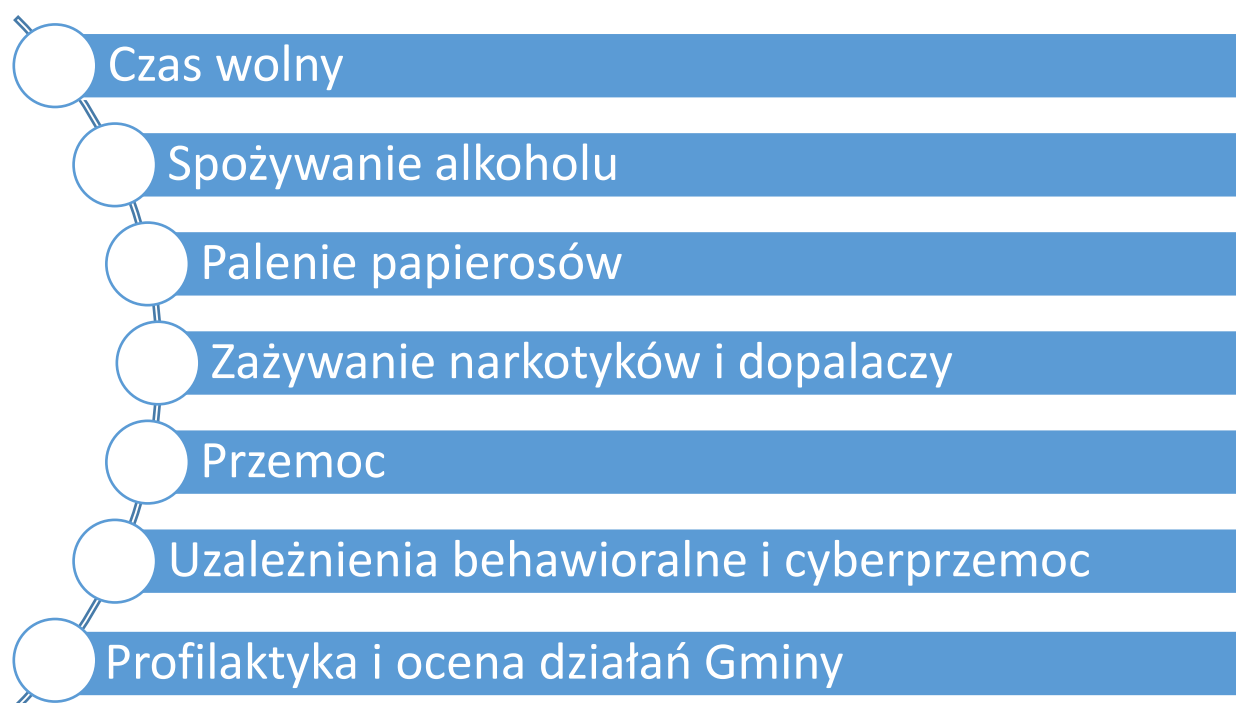
Zgromadzony materiał badawczy pozwolił na zapoznanie się z sytuacją społeczną Gminy Elk. Zebrane dane stanowiły wstęp do przeprowadzenia badań własnych, których wyniki zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach.

5. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Próba składająca się z dorosłych mieszkańców Gminy Ełk została poproszona o wypełnienia ankiety, w której udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące problemów społecznych.

W kwestionariuszu znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, papierosów, zjawiska przemocy, cyberprzemocy oraz działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:



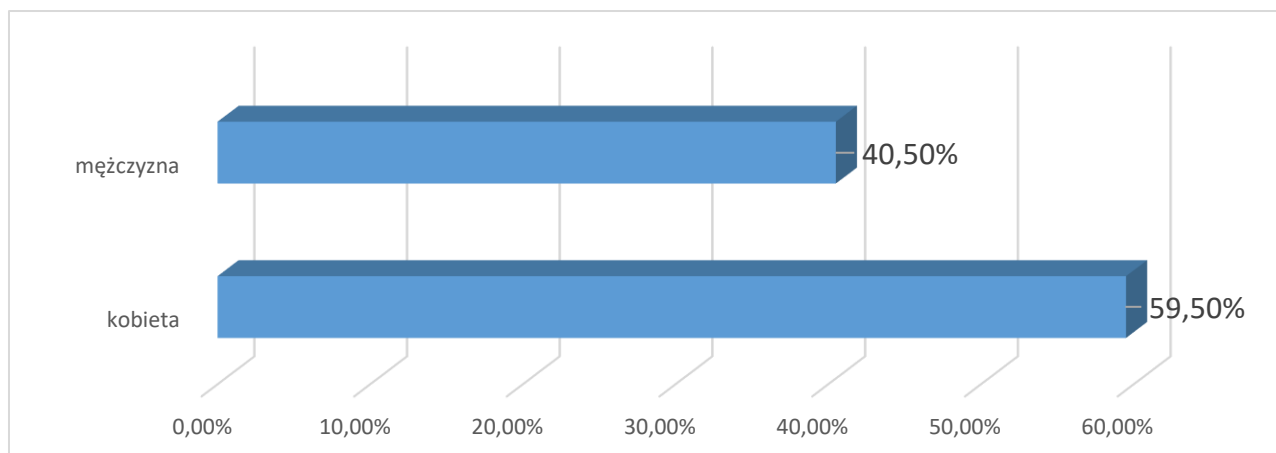
Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 56 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

5.1. Struktura badanej próby

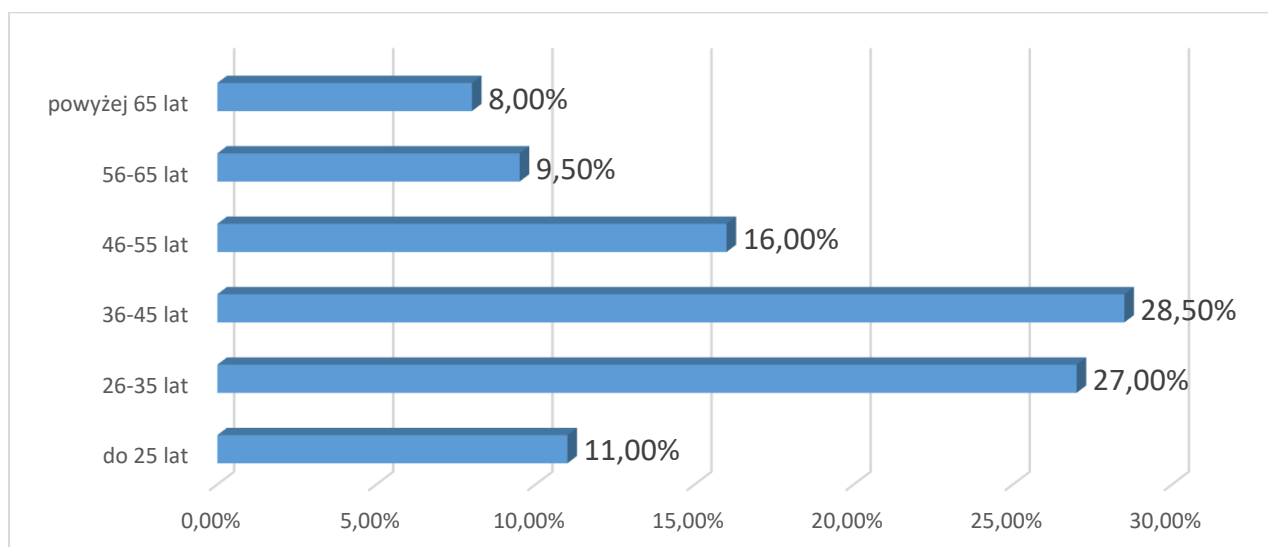
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Ełk wzięło udział 200 dorosłych mieszkańców, w tym 59,50% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 40,50% mężczyźni.

Wyk.4. Płeć



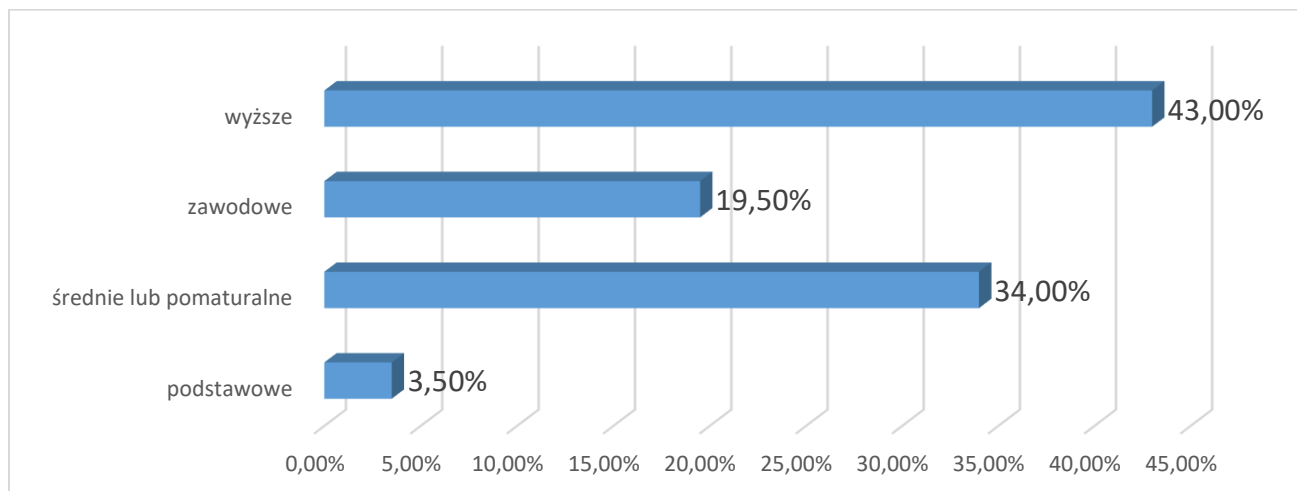
Analizując badaną próbę ze względu na wiek, można dostrzec, iż najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku 36 – 45 lat (28,50%). Osoby w wieku 26 – 35 lat tworzyły 27,00% badanej społeczności, osoby do 25 roku życia stanowiły 11,00% próby. Respondenci w wieku 46 – 55 lat stanowili 16,00% próby, 9,50% próby to osoby w wieku 56 – 65 lat. Natomiast osoby powyżej 65 roku życia tworzyły 8,00% próby badawczej.

Wyk. 5. Wiek



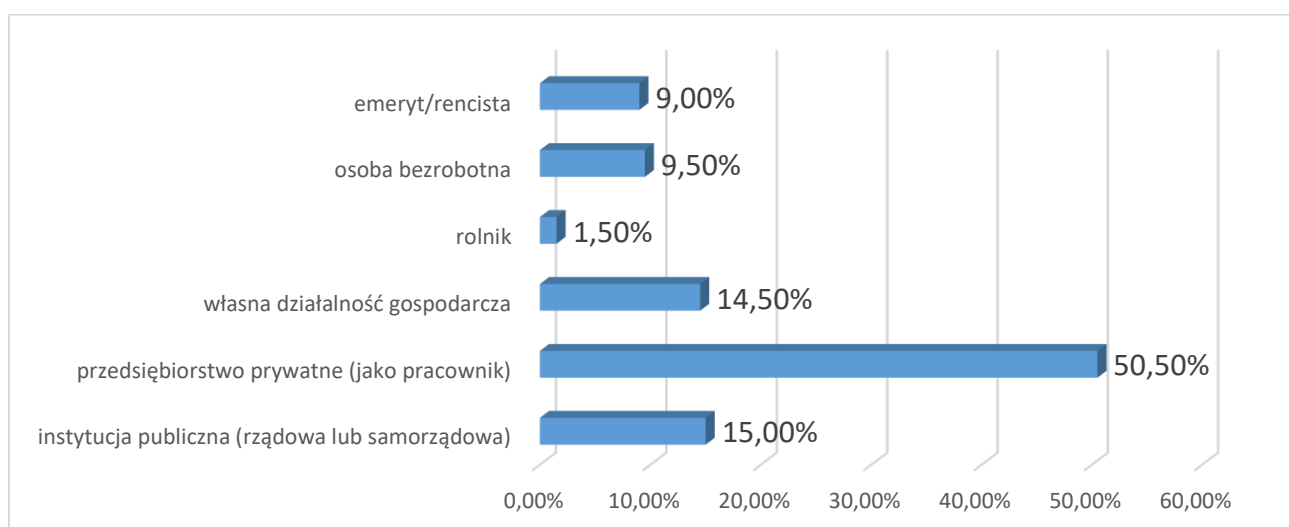
Wykształcenie wyższe posiadało 43,00% respondentów, 34,00% badanych to osoby z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, wykształcenie zawodowe miało 19,50% osób, a wykształceniem podstawowym legitymowało 3,50% badanej próby.

Wyk. 6. Wykształcenie



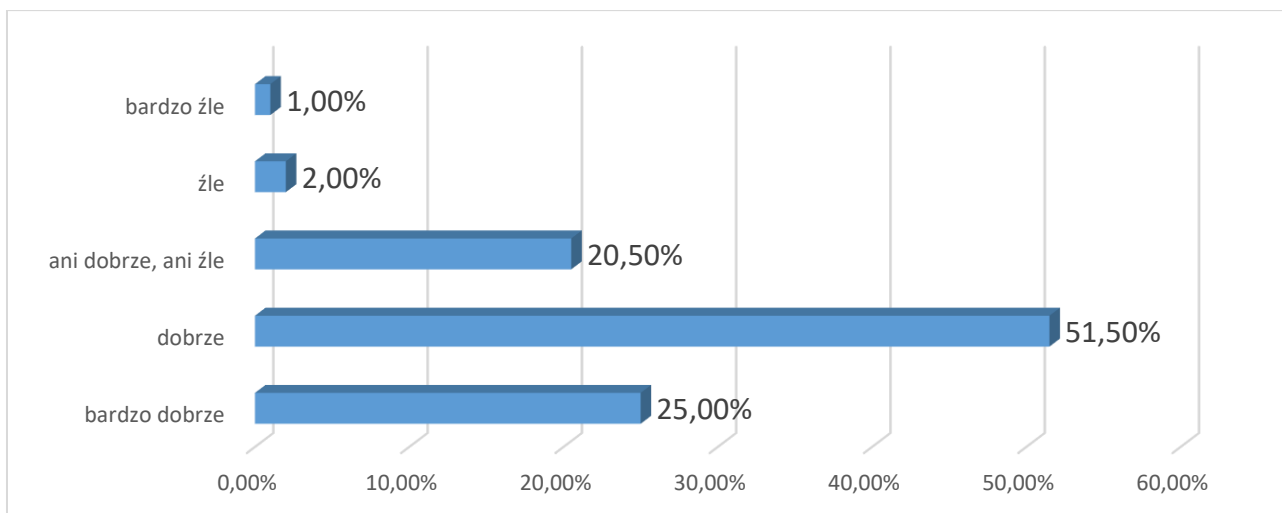
Osoby pracujące w przedsiębiorstwach prywatnych stanowiły 50,50% próby. W instytucjach publicznych (rządowych lub samorządowych) pracuje 15,00% badanych osób. 14,50% respondentów prowadzi własną działalność gospodarczą. 1,50% ankietowanych to rolnicy, 9,00% badanych to emeryci lub renciści, zaś 9,50% ankietowanych mieszkańców to osoby bezrobotne.

Wyk. 7. Miejsce zatrudnienia



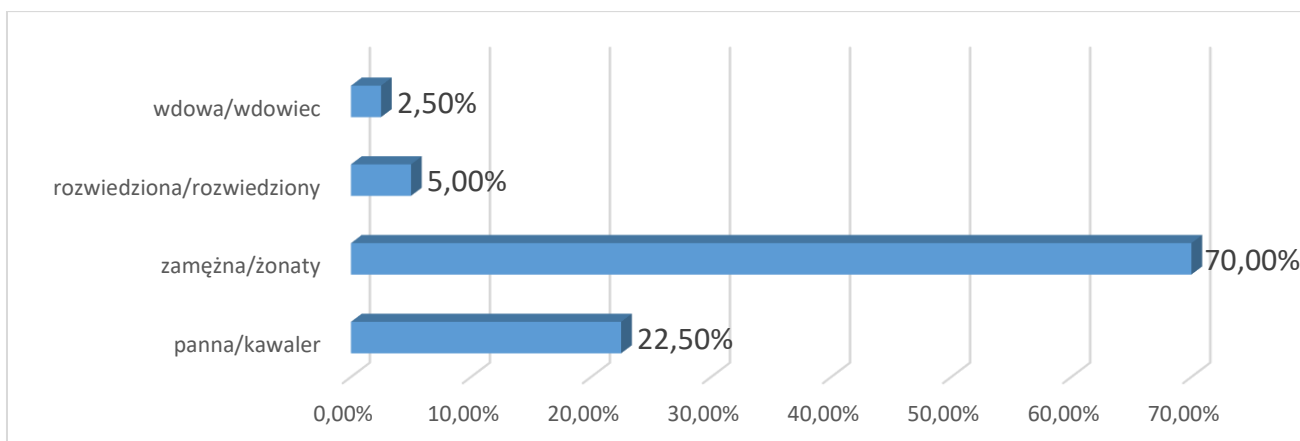
Znaczna część badanych pozytywnie oceniła swoją sytuację materialną – 25,00% osób uważa, że ich sytuacja jest bardzo dobra, zaś 51,50% badanych oceniło ją dobrze. 20,50% ankietowanych neutralnie oceniło swoją sytuację materialną. Natomiast 2,00% badanych przyznał, iż ma złą sytuację materialną, a bardzo złą sytuację materialną posiada kolejny 1,00% osób.

Wyk. 8. Ocena sytuacji finansowej



Najlicniejszą grupę tworzyły osoby zamężne lub żonate – 70,00%. Osoby stanu wolnego stanowiły 22,50% badanej społeczności. Natomiast 5,00% respondentów to osoby rozwiedzione, zaś kolejne 2,50% badanych to wdowiec lub wdowa.

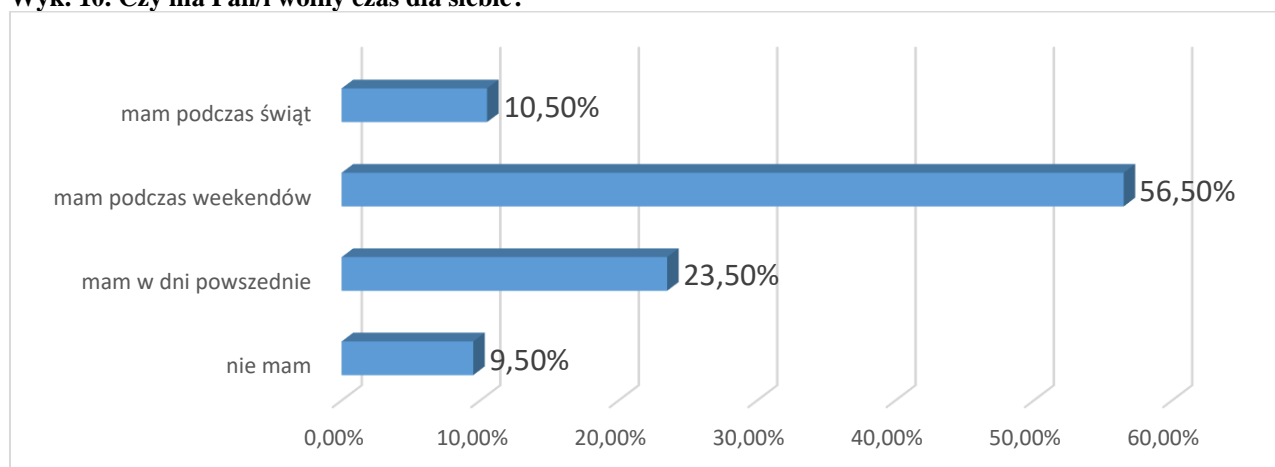
Wyk. 9. Stan cywilny



5.2. Czas wolny

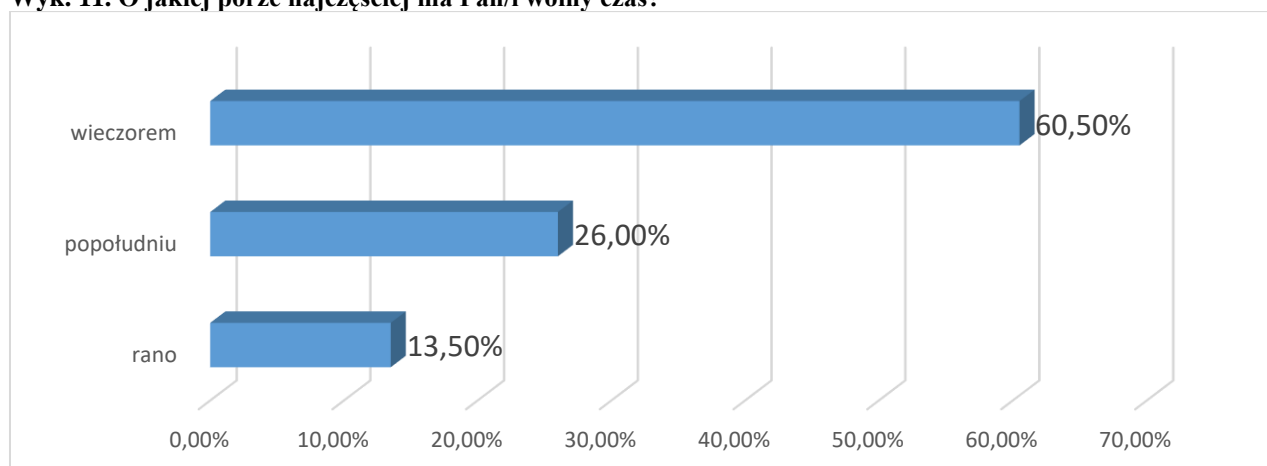
Pierwszy blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy Ełk dotyczył czasu wolnego. Na początek ankietowanych zapytano, czy mają oni czas wolny dla siebie. Blisko co dziesiąta osoba przyznała, że nie ma czasu wolnego dla siebie (9,50% osób). Natomiast 23,50% osób posiada czas wolny w dni powszednie, ponad połowa respondentów, tj. 56,50% osób ma wolny czas podczas weekendów, zaś 10,50% osób podczas świąt.

Wyk. 10. Czy ma Pan/i wolny czas dla siebie?



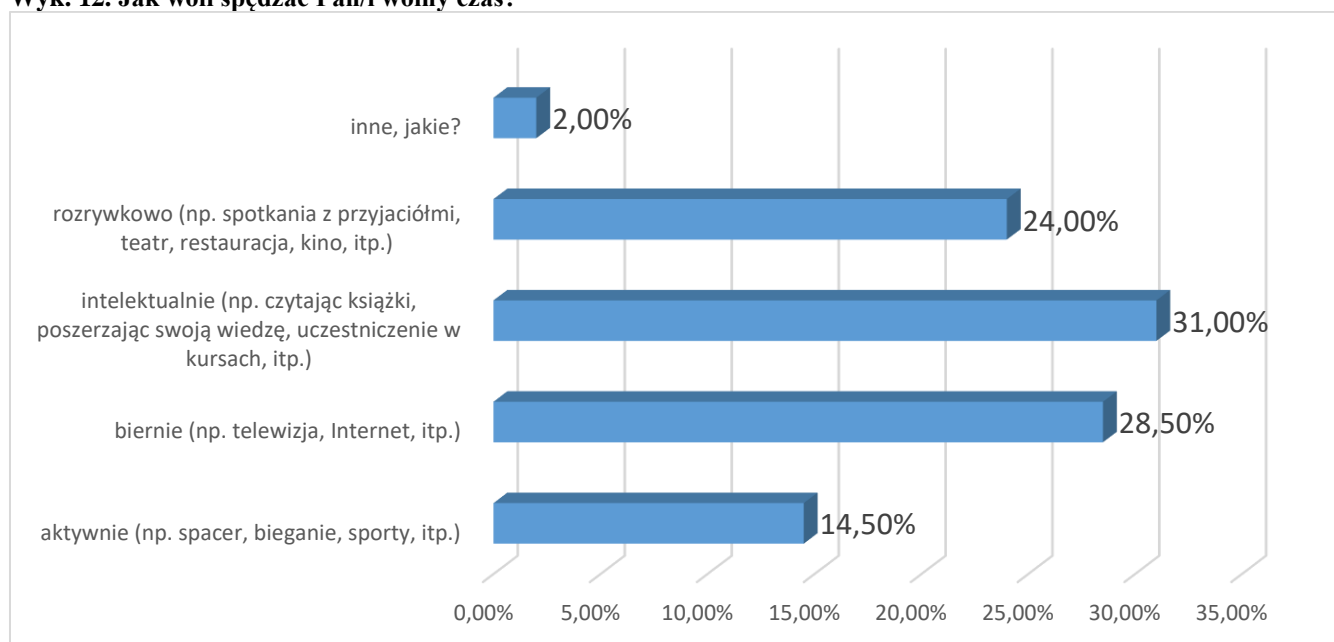
Ankietowani najczęściej mają czas wolny dla siebie wieczorem – 60,50% osób wskazało tę odpowiedź. Natomiast 26,00% badanych wskazało na popołudnie, a 13,50% na poranek.

Wyk. 11. O jakiej porze najczęściej ma Pan/i wolny czas?



Większość respondentów (31,00%) preferuje intelektualne spędzanie czasu wolnego, tj. czytając książki, poszerzając swoją wiedzę, czy też uczestnicząc w kursach. Bierny sposób spędzania czasu preferuje 28,50% ankietowanych, zaś 24,00% osób woli spędzać czas wolny na rozrywkach, tj. spotkaniach z przyjaciółmi, wyjściem do teatru, kina, restauracji. Najrzadziej wskazywano odpowiedź „aktywnie” – w ten sposób czas wolny chce spędzać 14,50% ankietowanych. 2,00% respondentów wskazało odpowiedź „inne”, jednak nie podali konkretnych przykładów.

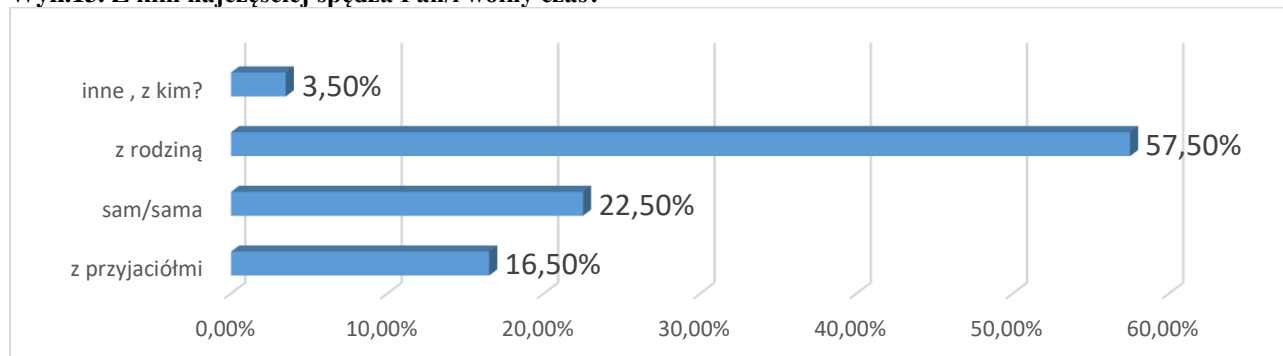
Wyk. 12. Jak woli spędzać Pan/i wolny czas?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani spędzają czas wolny głównie z rodziną (57,50%), ale także samodzielnie (22,50%), z przyjaciółmi (16,50%) i innymi osobami, których nie wskazano (3,50%).

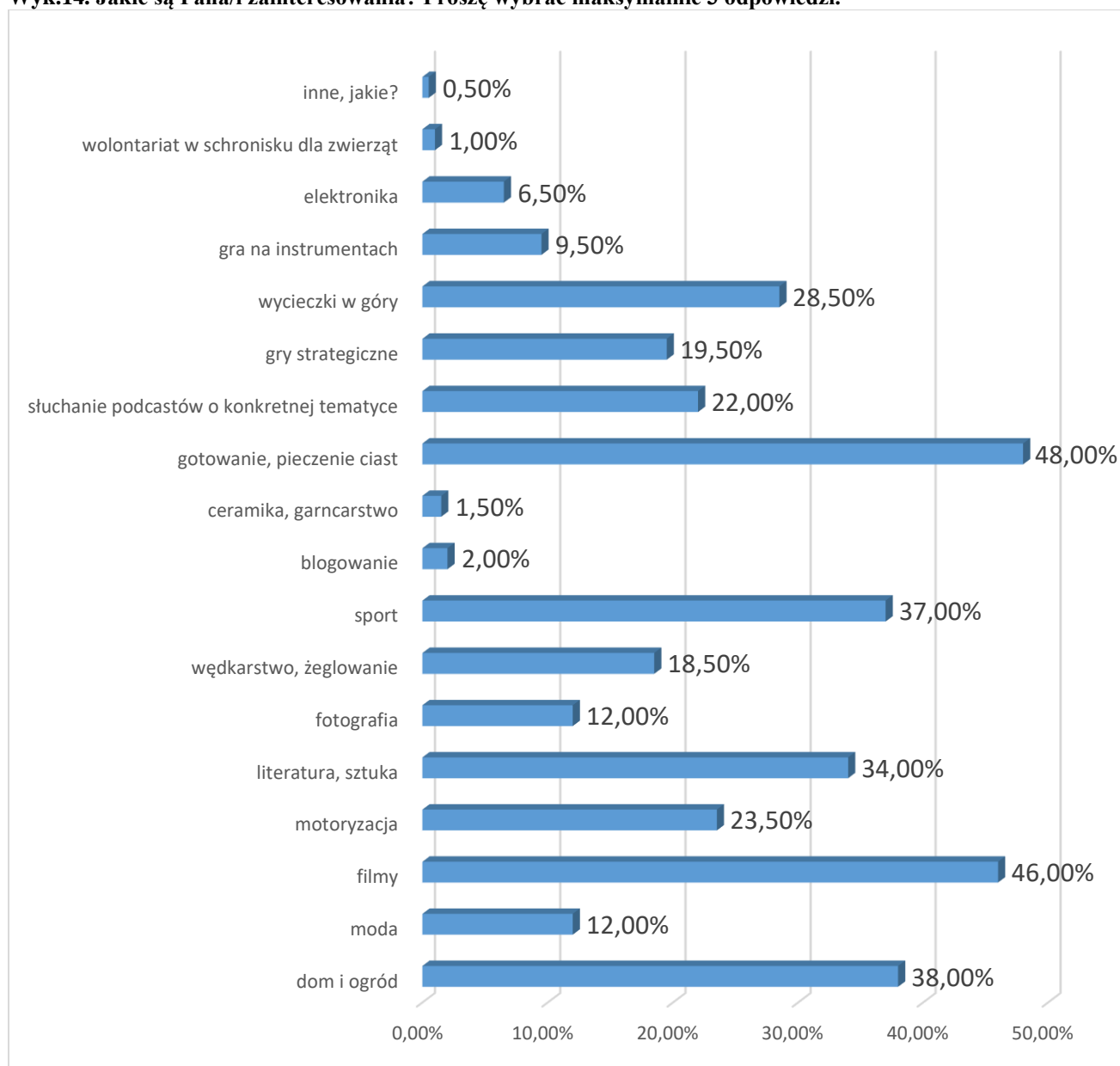
Wyk.13. Z kim najczęściej spędza Pan/i wolny czas?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondentów poproszono również o wskazanie swoich zainteresowań. Z analizy zebranego materiału badawczego wynika, iż gotowanie i pieczenie ciast (48,00%), filmy (46,00%) oraz dom i ogród (38,00%) i sport (37,00%) to najczęściej wskazywane zainteresowania. Rzadziej wskazywano na: literatura, sztuka (34,00%), wycieczki w góry (28,50%), motoryzacja (23,50%), słuchanie podcastów o konkretnej tematyce (22,00%), gry strategiczne (19,50%), wędkarstwo, żeglowanie (18,50%), fotografia (12,00%), moda (12,00%), gra na instrumentach (9,50%), elektronika (6,50%), blogowaie (2,00%), ceramika, garncarstwo (1,50%), wolontariat w schronisku dla zwierząt (1,00%).

Wyk.14. Jakie są Pana/i zainteresowania? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.



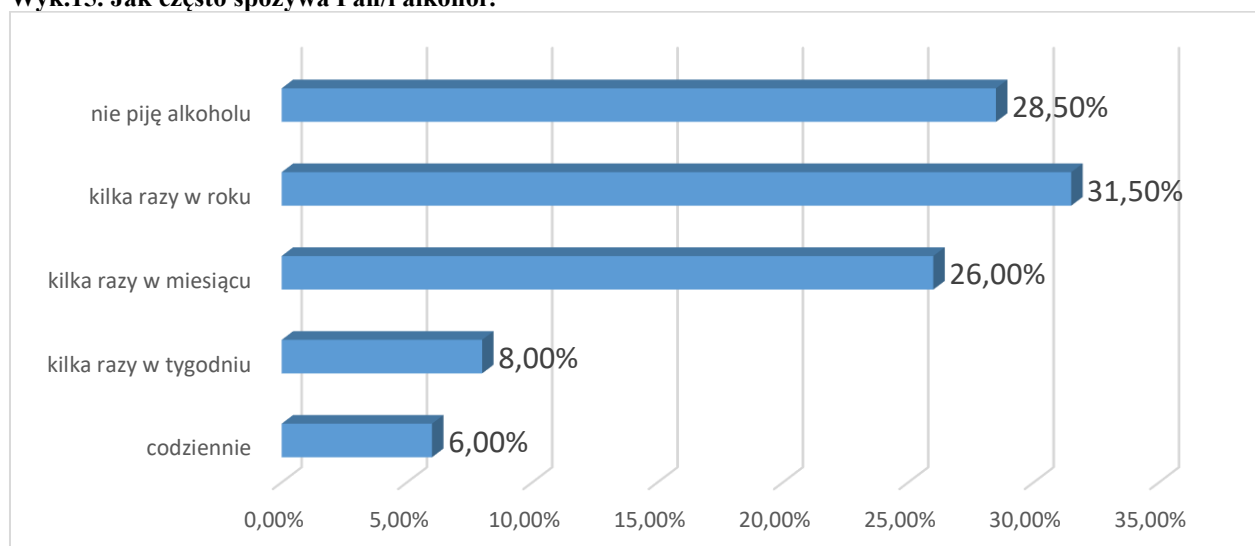
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejną, omawianą kwestią był problem alkoholowy wśród mieszkańców Gminy Ełk. Celem tego bloku pytań było oszacowanie skali problemu alkoholowego oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu.

Na początek mieszkańców poproszono o wskazanie kiedy ostatni raz spożywali alkohol. Z zebranego materiału badawczego wynika, że 28,50% ankietowanych w ogóle nie pije alkoholu. 31,50% respondentów spożywa alkohol kilka razy w roku, kolejne 26,00% osób pije napoje alkoholowe kilka razy w miesiącu, 8,00% osób kilka razy w tygodniu, a jedynie 6,00% badanych pije alkohol codziennie.

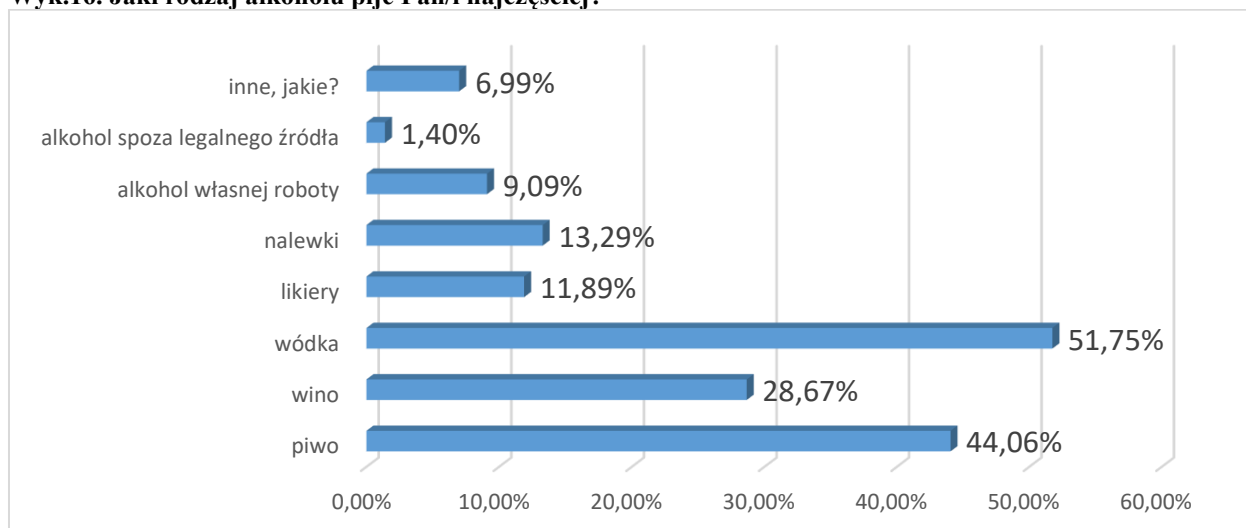
Wyk.15. Jak często spożywa Pan/i alkohol?



Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci badani mieszkańcy, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali, iż piją alkohol.

Osoby, które sięgają po alkohol, najczęściej spożywają: wódkę (51,5%), piwo (44,06%), wino (28,67%), nalewki (13,29%), likiery (11,89%) oraz alkohol własnej roboty (9,09%). Kolejne 6,99% mieszkańców spożywa inny alkohol, jednak osoby te nie wskazały o jakie alkohole chodzi. Natomiast 1,40% ankietowanych spożywa alkohol spoza legalnego źródła.

Wyk.16. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak rekomenduje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych⁷ w przypadku mężczyzn za odpowiednie uznaje się jednorazowe spożycie 2 butelek piwa, 3 lampek wina lub też 4 kieliszków wódki. W przypadku kobiet normy te są niższe i wynoszą: 1 butelka piwa, 1,5 lampki wina lub też 2 kieliszki wódki. Dane te pokazuje poniższa grafika⁸.



Natomiast jeżeli chodzi o wyznaczniki ryzykownego picia alkoholu to ustalono następujące progi jednorazowego spożycia :

⁷ Raport TNS Global *Spożycie alkoholu w Polsce w 2012 r. Raport z badania*, TNS, październik 2013r.

⁸ * SJA – Standardowa Jednostka Alkoholowa = 250 ml piwa = 100 ml wina = 30 ml wódki **piwo = 500 ml piwa; lampka wina = 125 ml wina; kieliszek wódki = 30 ml wódki.

Umowny próg ryzykownego picia dla mężczyzn (sześćdziesiąt gramów czystego alkoholu) to około:

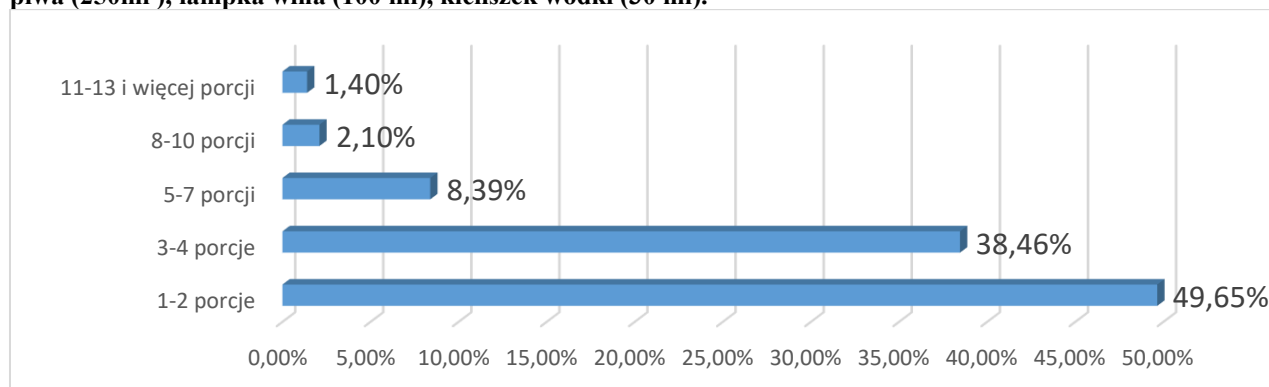
- 187,5 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do sześciu 30 ml kieliszków wódki,
- 600 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z sześcioma kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1500 ml (1,5 litra) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako trzy szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Umowny próg ryzykownego picia dla kobiet (czterdzieści gramów czystego alkoholu) to około:

- 125 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do czterech 30 ml kieliszków wódki,
- 400 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z czterema kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1000 ml (1 litr) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako dwie szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

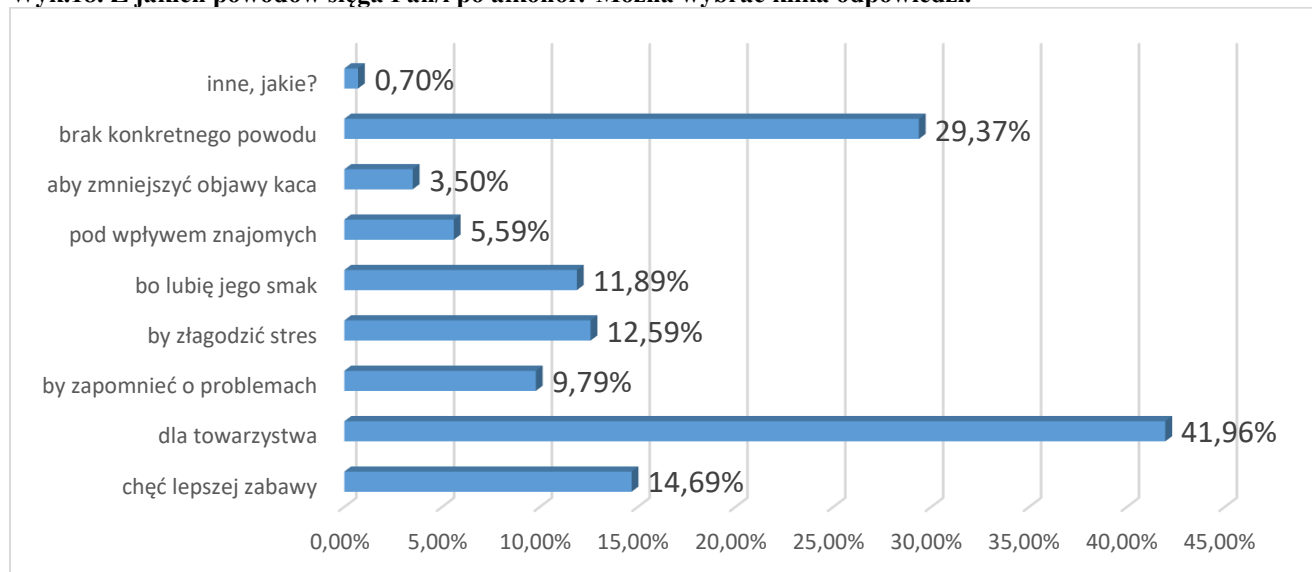
Z punktu widzenia niniejszej diagnozy społecznej istotne wydaje się nie tylko jak często mieszkańcy sięgają po alkohol, ale także ile alkoholu wypijają jednorazowo. Co ważne, większość respondentów, jednorazowo wypija od 1 do 2 porcji alkoholu (49,65%). Natomiast 38,46% osób wypija 3 - 4 porcje w dniu, w którym go spożywają, 8,39% osób wypija 5 - 7 porcji, 8 - 10 porcji wypija jednorazowo 2,10% osób, a 1,40% badanych mieszkańców wypija w czasie dnia, w którym spożywają alkohol, aż 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk.17. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).



Towarzystwo to główny powód sięgania po alkohol przez mieszkańców gminy – taką odpowiedź wskazało 41,96% badanych. W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: brak konkretnego powodu (29,37%), chęć lepszej zabawy (14,69%), próba złagodzenia stresu (12,59%), preferencje smakowe (11,89%), aby zapomnieć o problemach (9,79%), wpływ znajomych (5,59%) oraz, aby zmniejszyć objawy kaca (3,50%). Dodatkowo 0,70% osób wskazało inne powody, nie podając jakie konkretnie powody mają na myśli.

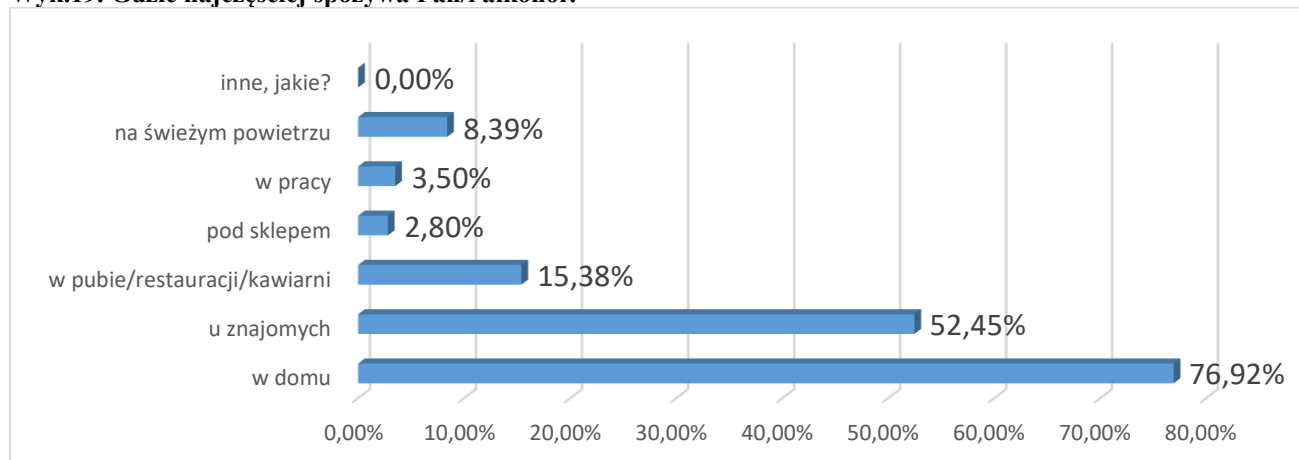
Wyk.18. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol? Można wybrać kilka odpowiedzi.



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (76,92%) oraz u znajomych (52,45%). W pubach/restauracjach lub kawiarniach alkohol spożywa 15,38% osób, co może mieć związek z sytuacją pandemiczną i idącymi za nią obostrzeniami, na świeżym powietrzu pije 8,39% badanych, 3,50% osób spożywa alkohol w miejscu pracy, a 2,80% osób pod sklepem.

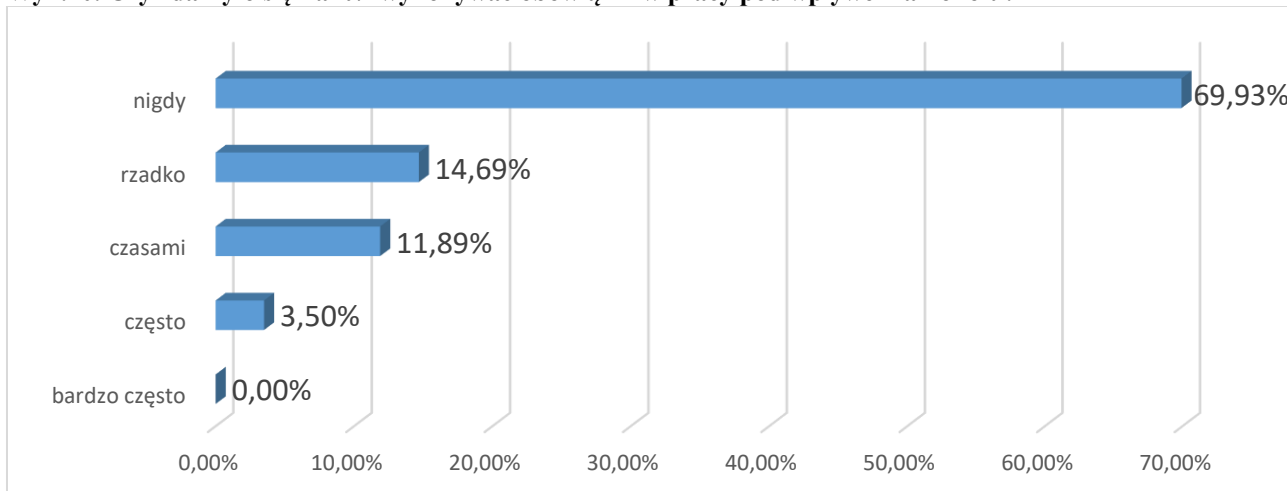
Wyk.19. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

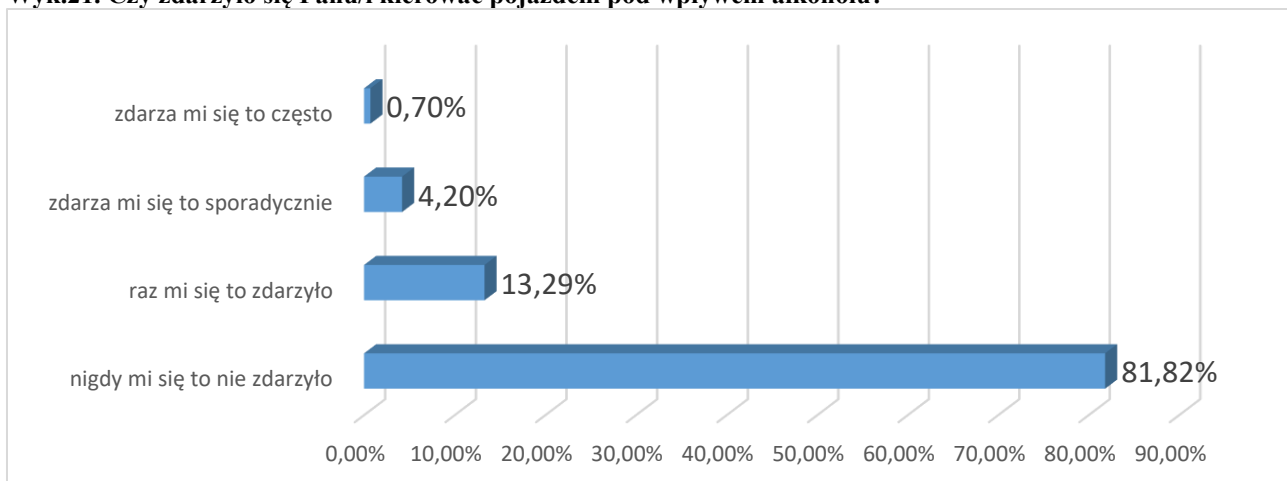
Jak przyznaje 69,93% badanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu. 14,69% osób zdarzało się to rzadko, 11,89% ankietowanych czasami, a 3,50% osób robi to często.

Wyk.20. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?



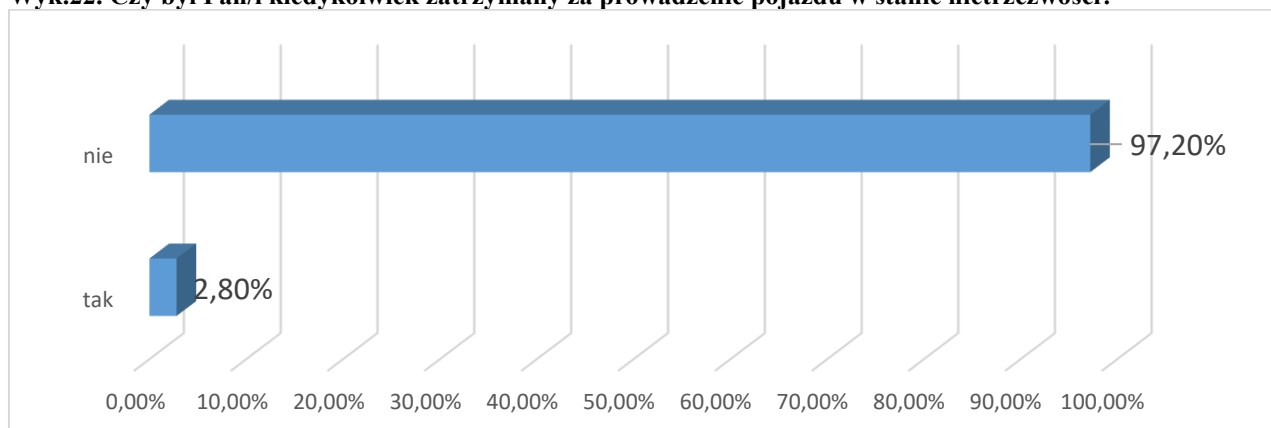
18,18% ankietowanych zdarzyło się prowadzić pojazd znajdując się pod wpływem alkoholu, w tym 13,29% ankietowanych zdarzyło się to raz, 4,20% osób przyznaje, że zdarza się im to sporadycznie, a 0,70% osób zdarza się to często. Dane te pokazują, iż problem pijanych kierowców jest obecny na terenie Gminy Ełk, jednak jego skala nie przybiera znacznych rozmiarów.

Wyk.21. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?



Dodatkowo, 2,80% respondentów, przyznało, że zostało zatrzymanych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

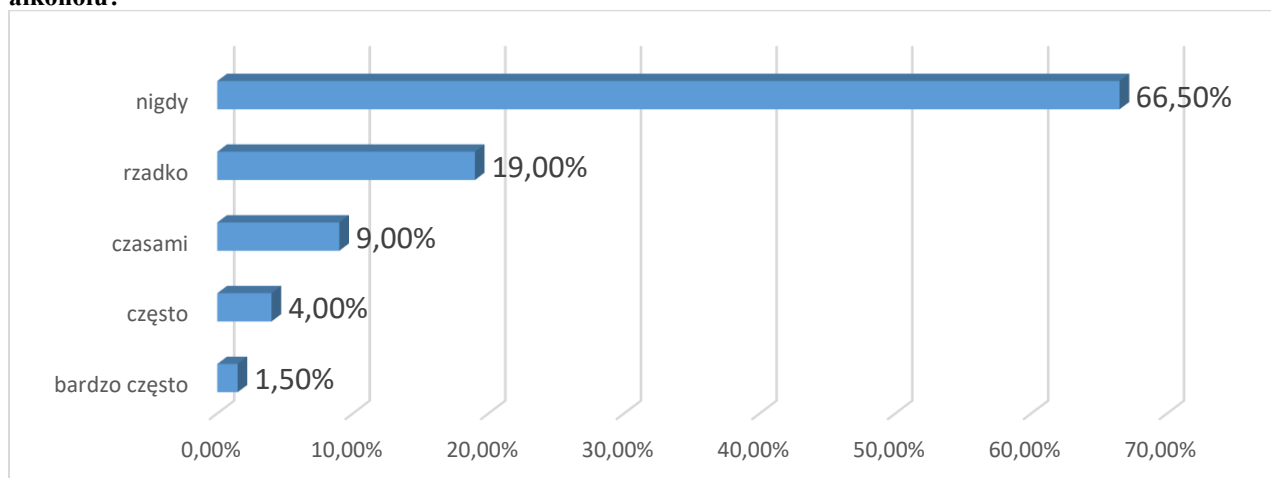
Wyk.22. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?



Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu.

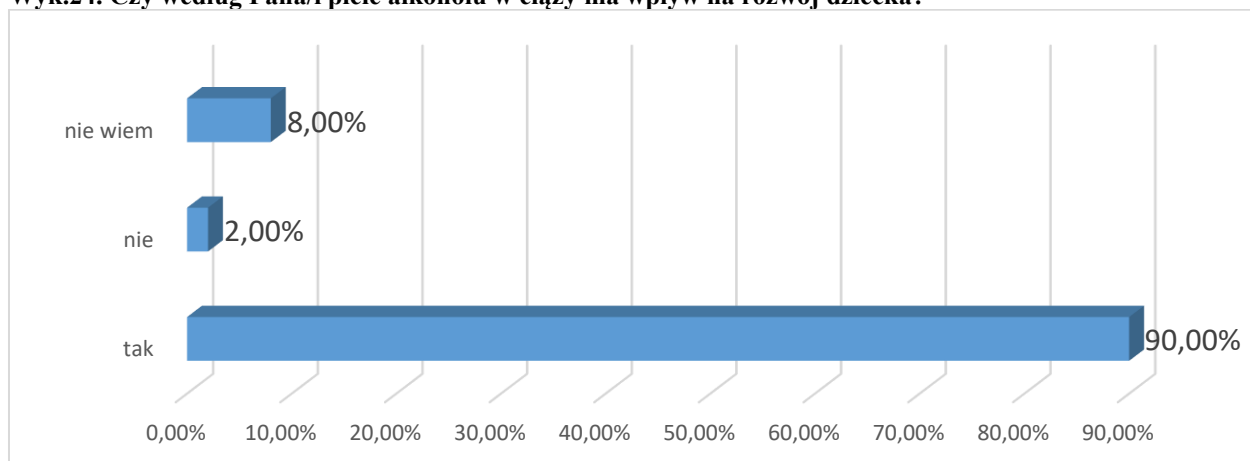
19,00% respondentów wskazało, że rzadko widuje sytuację prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. 9,00% osób widuje taką sytuację czasami, 4,00% widuje ją często, a 1,50% osób bardzo często. Jedynie 66,50% badanych nigdy nie było świadkiem takiej sytuacji. Świadczyć to może o występowaniu zjawiska prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Gminy Ełk.

Wyk.23. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?



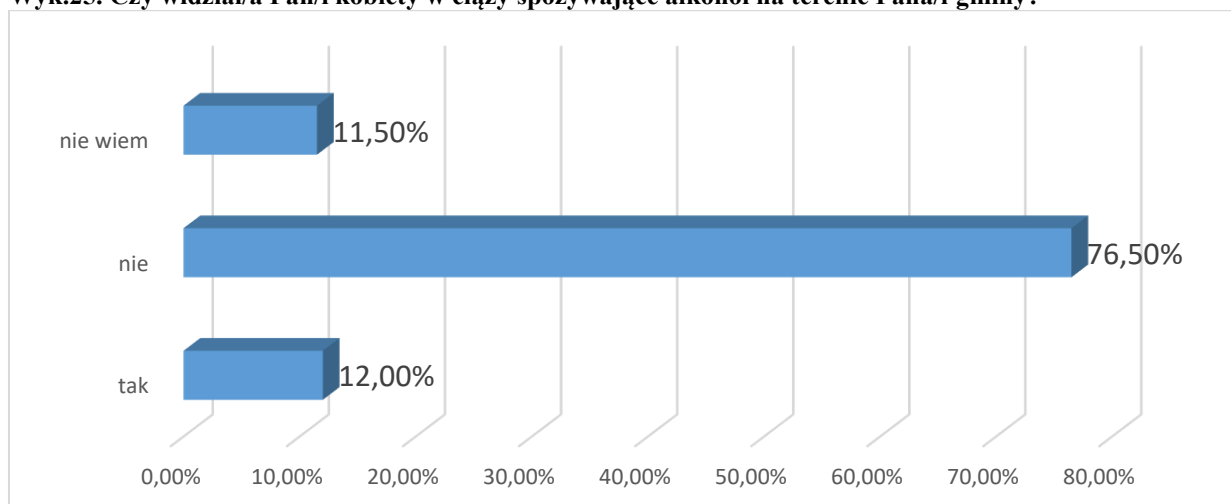
większość respondentów uważa, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka (90,00%). 2,00% osób nie zgodziło się z tą opinią, a kolejne 8,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży.

Wyk.24. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?



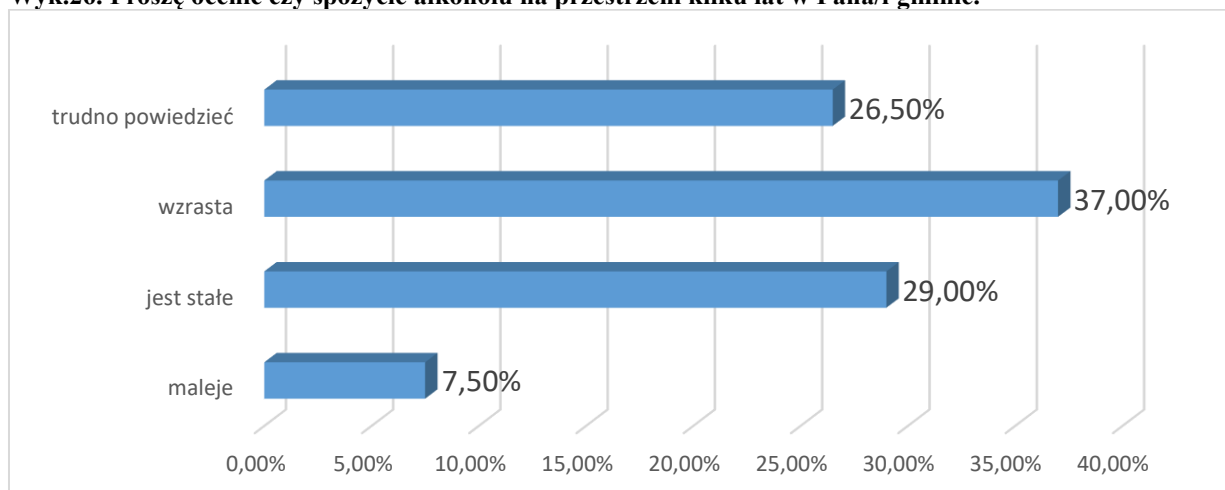
Jednak już 12,00% respondentów przyznało, że widziało na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol. 76,50% osób nigdy nie widziało w gminie kobiet w ciąży spożywających alkohol, a 11,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.25. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i gminy?



Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 29,00% mieszkańców uważa, że obecnie w gminie skala problemu alkoholowego jest na stałym poziomie. Z tą opinią nie zgodziło się 37,00% osób – uważają, że obecnie pije się więcej niż kiedyś. Natomiast 7,50% badanych twierdzi, iż obecnie pije się mniej niż w poprzednich latach. 26,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.26. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie.



Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą alkoholu.

80,00% mieszkańców uważa, że **przychodzenie do pracy na kacu** jest zachowaniem nieodpowiednim. Z tą opinią nie zgodziło się 10,50% osób – uważają oni, iż nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu. Natomiast 9,50% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

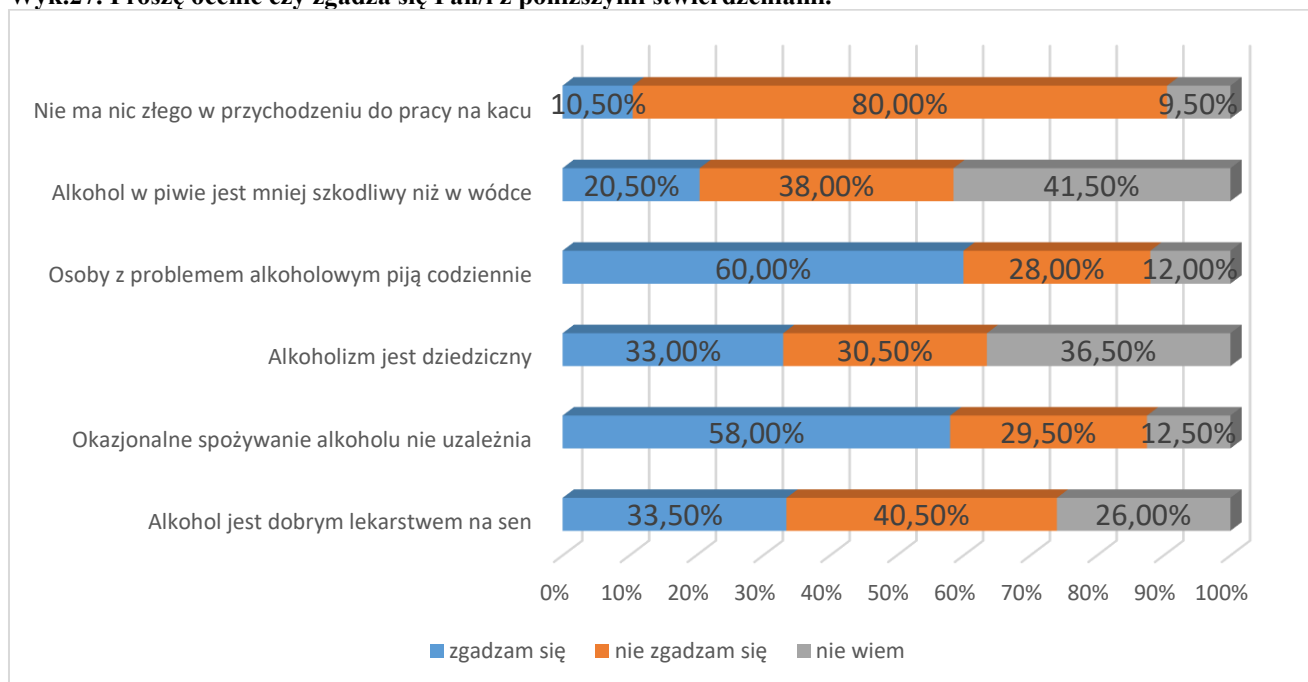
38,00% osób sądzi, iż **alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten w wódce**, zaś z tą opinią nie zgodziło się 20,50% osób - twierdzą oni, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. 41,50% osób wskazało, iż nie potrafią ustosunkować się do tego stwierdzenia. Ze stwierdzeniem „**Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie**” zgodziło się 60,00% ankietowanych, zaś 28,00% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. 12,00% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

33,00% ankietowanych uważa natomiast, iż **alkoholizm jest dziedziczny**, a 30,50% osób nie zgadza się z tą opinią. Do tego stwierdzenia nie potrafiło odnieść się 36,50% osób.

Według 58,00% mieszkańców **okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia**. Z tym stwierdzeniem nie zgodziło się 29,50% osób, a 12,50% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

33,50% badanych uważa, że **alkohol jest dobrym lekarstwem na sen**, 40,50% osób nie zgadza się z tą opinią, a 26,00% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

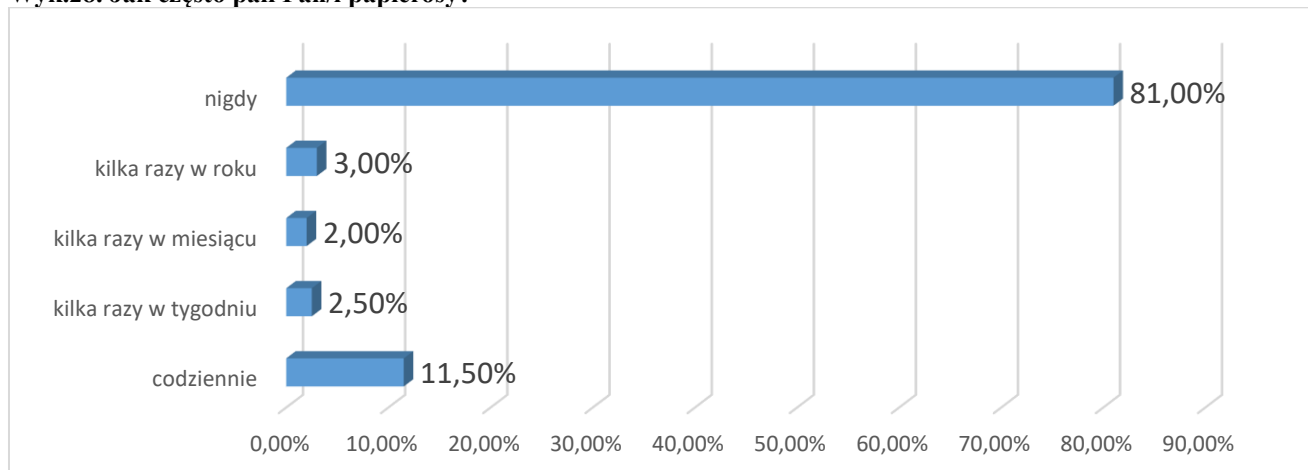
Wyk.27. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.



5.4. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów, dlatego też kolejny rozdział ma na celu oszacowanie skali uzależnień od nikotyny oraz zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy Elk. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 19,00% mieszkańców pali papierosy. Wśród osób, które palą, 3,00% osób pali kilka razy w roku, 2,00% pali raz w miesiącu, 2,50% badanych sięga po papierosy kilka razy w tygodniu, zaś aż 11,50% osób pali codziennie.

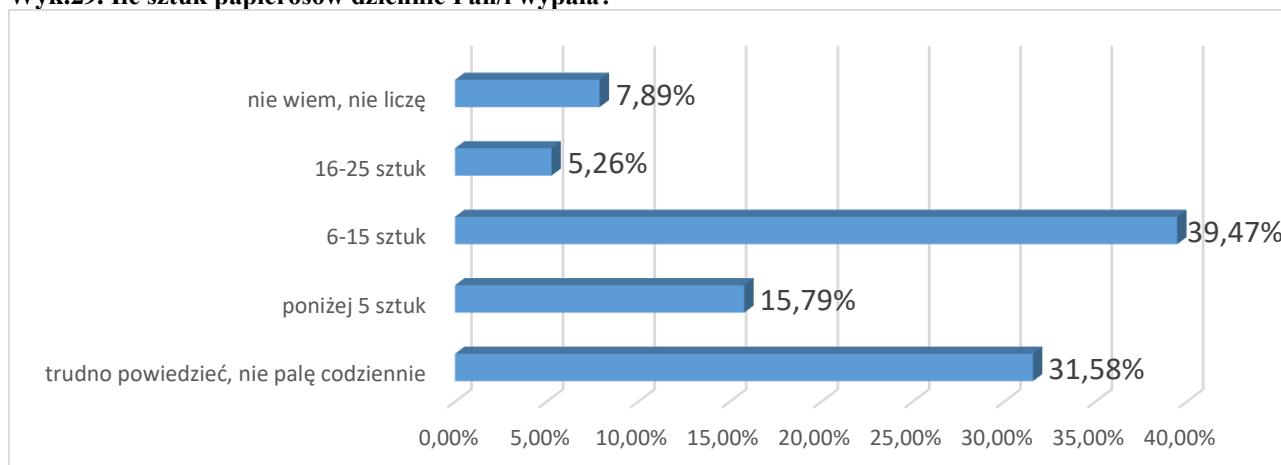
Wyk.28. Jak często pali Pan/i papierosy?



Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci badani mieszkańcy, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali, iż palą papierosy.

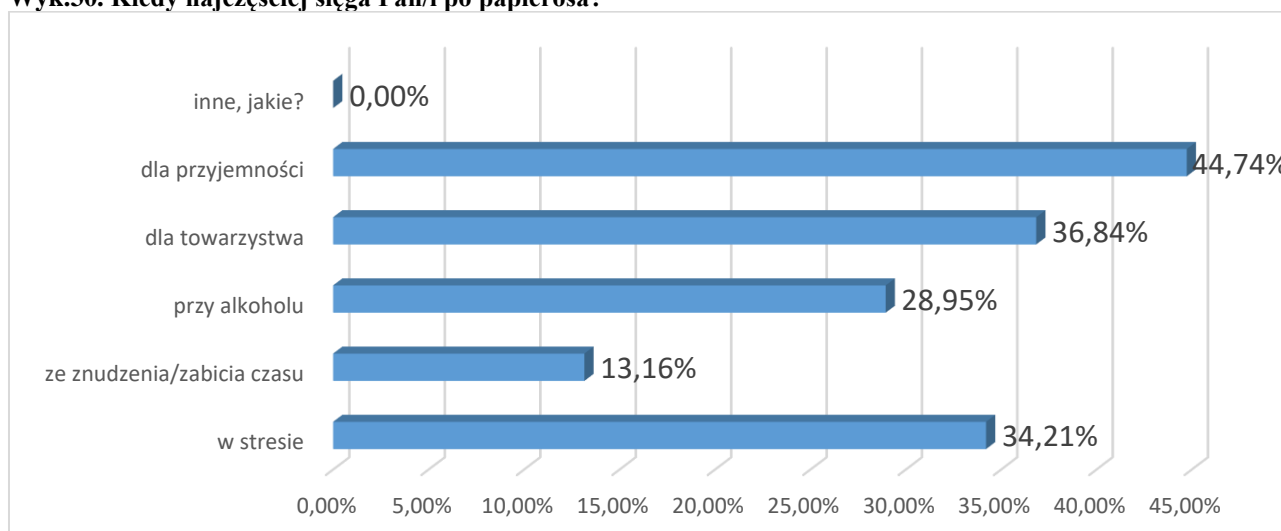
31,58% ankietowanych, którzy palą papierosy, przyznali, iż nie palą ich codziennie. 15,79% osób wypala dziennie mniej niż 5 papierosów, 39,47% pali od 6 do 15 papierosów, a 5,26% wypala od 16 do 25 papierosów dziennie. Natomiast 7,89% respondentów nie liczy ilości wypalanych dziennie papierosów.

Wyk.29. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?



Respondenci, którzy przyznają, że palą papierosy najczęściej sięgają po nie dla przyjemności (44,74%) oraz dla towarzystwa (36,84%). W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: w stresie (34,21%), przy alkoholu (28,95%) oraz ze znużenia i zabicia czasu (13,16%).

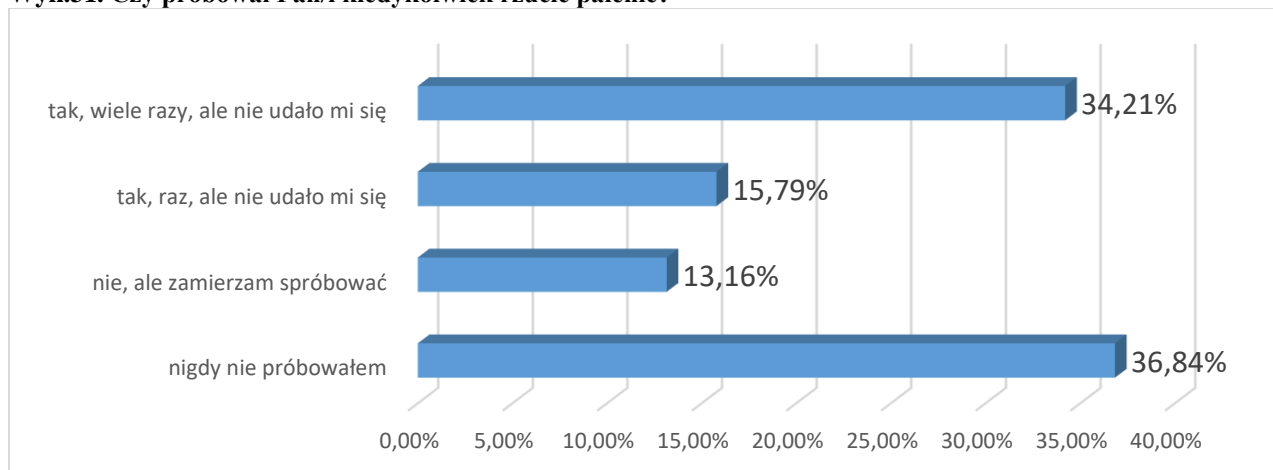
Wyk.30. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

36,84% respondentów przyznało, iż nigdy nie próbowało rzucić palenia. 13,16% badanych nie próbowało, ale zamierza to zrobić, zaś 15,79% ankietowanych próbowało raz, ale im się nie udało oraz 34,21% próbowało wiele razy, ale nieskutecznie.

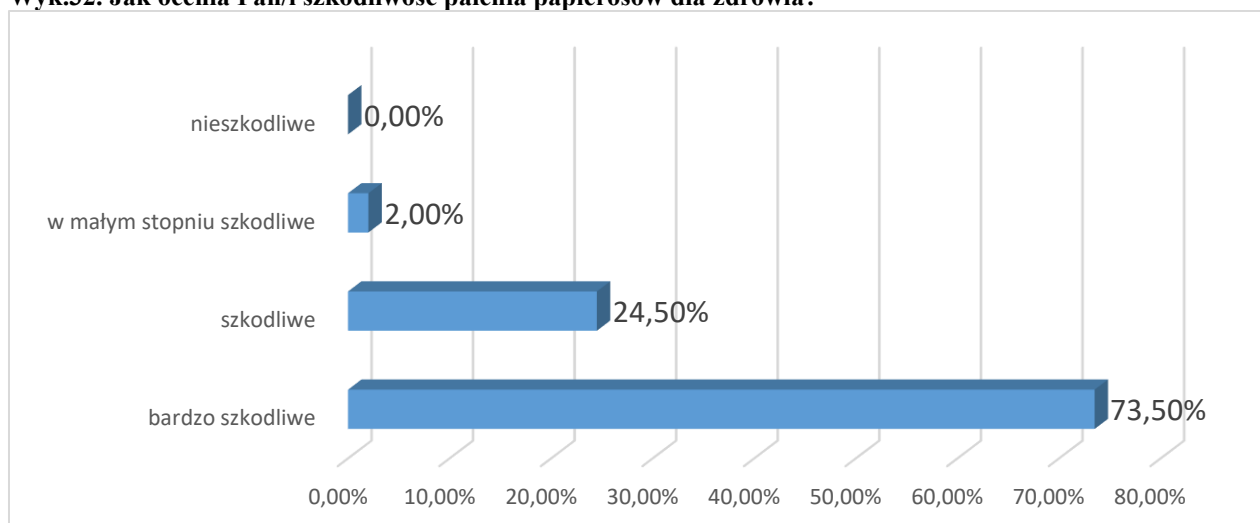
Wyk.31. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?



Następne pytania zostały zadane wszystkim respondentom, a nie tylko tym, którzy zadeklarowali palenie papierosów.

W zamierzeniu przeprowadzonego wśród mieszkańców badania było również sprawdzenie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów dla zdrowia. Większość ankietowanych spośród wszystkich badanych osób zdaje sobie sprawę, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe (73,50%) oraz szkodliwe (24,50%). Jedynie 2,00% respondentów sądzi, iż jest to w małym stopniu szkodliwe.

Wyk.32. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

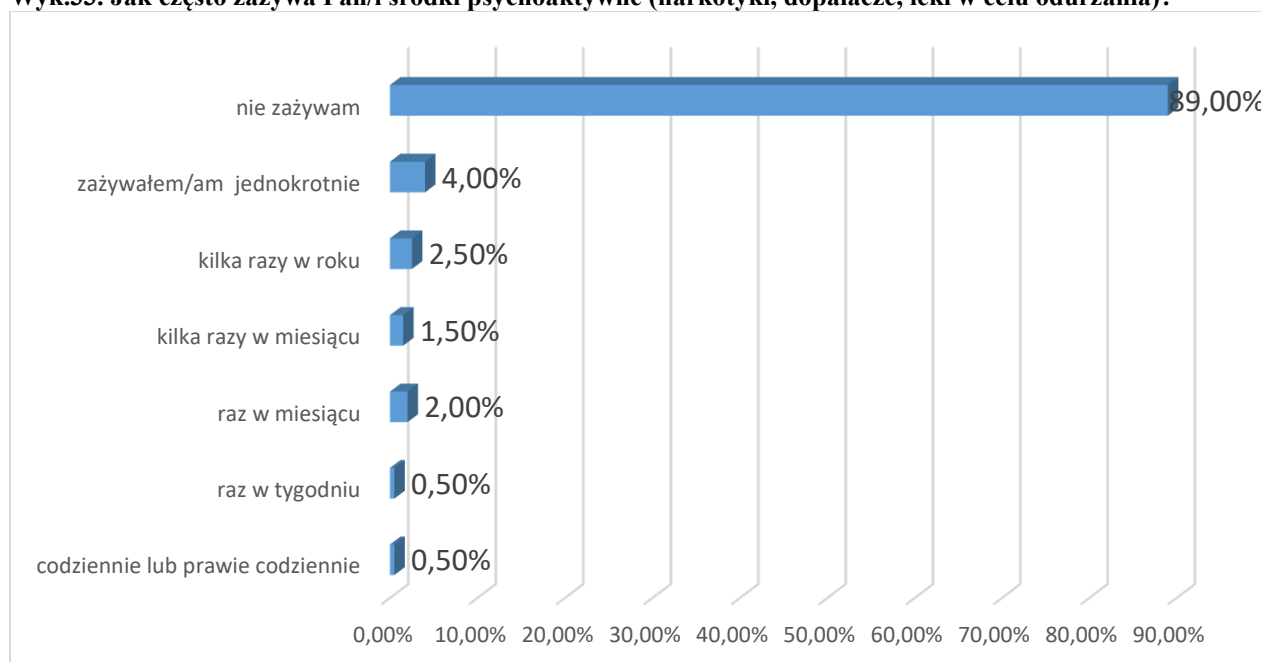


5.5. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem narkotykowy to kolejny, analizowany problemem społeczny. Celem niniejszej części było oszacowanie skali problemu w Gminie Ełk, sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat narkotyków i dopalaczy oraz sprawdzenie dostępności tych substancji w gminie.

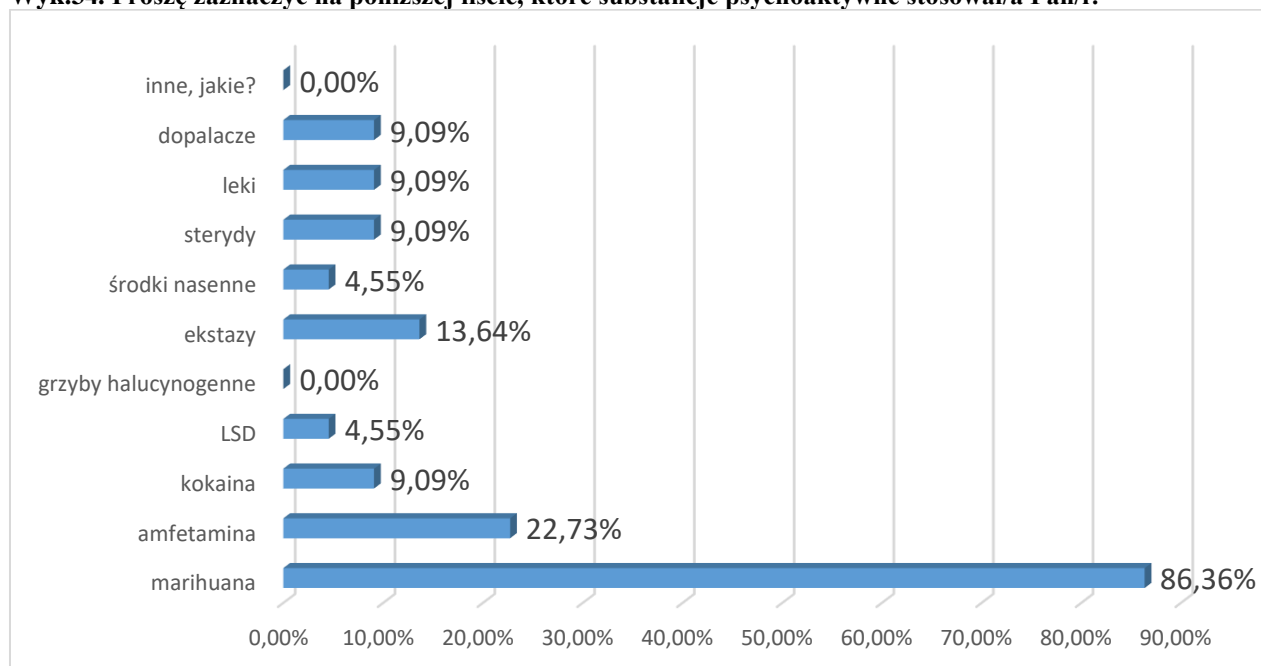
Kontakt z narkotykami zadeklarowało 11,00% mieszkańców. Analizując częstotliwość zażywania narkotyków przez ankietowanych mieszkańców dostrzec można, iż 4,00% osób zażywało je jednokrotnie, 2,50% osób sięga po te substancje kilka razy w roku, 1,50% kilka razy w miesiącu, 2,00% osób sięga po nie raz w miesiącu, zaś po 0,50% badanych wskazało odpowiedź „raz w tygodniu” oraz „codziennie lub prawie codziennie”.

Wyk.33. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?



Osoby, które zażywały narkotyki, sięgały po następujące substancje: marihuanę (86,36%), amfetaminę (22,73%), ekstazy (13,64%), kokainę (9,09%), leki (9,09%), dopalacze (9,09%), sterydy (9,09%), środki nasenne (4,55%) oraz LSD (4,55%).

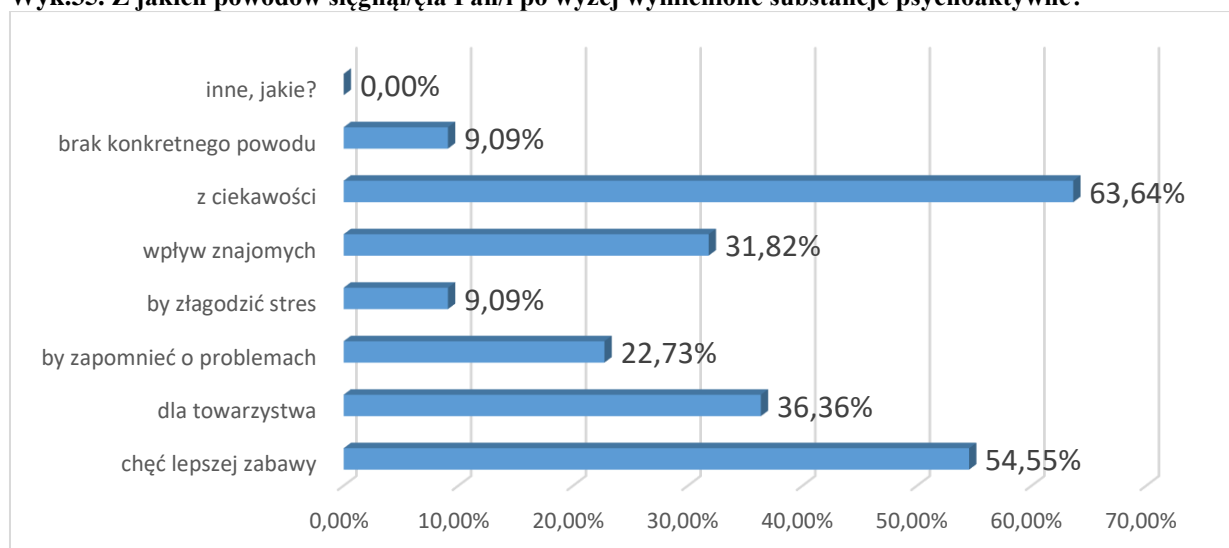
Wyk.34. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Głównym, wymienianym powodem sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców Gminy Ełk była: ciekawość (63,64%), chęć lepszej zabawy (54,55%), towarzystwo (36,36%), wpływ znajomych (31,82%), chęć zapomnienia o problemach (22,73%), próba złagodzenia stresu (9,09%) oraz brak konkretnego powodu (9,09%).

Wyk.35. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?



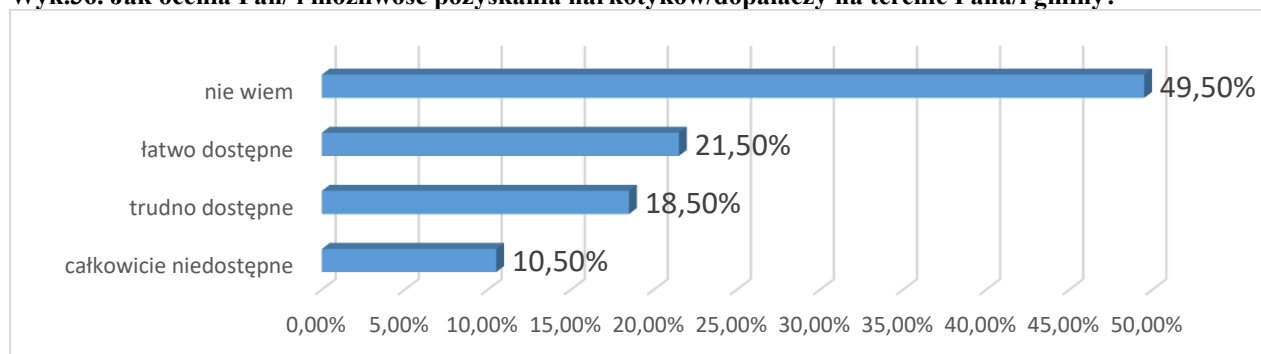
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy mieszkańcy, a nie tylko ci, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali, że zażywali środki psychoaktywne.

W zamierzeniu diagnozy problemu narkotykowego w gminie, było również sprawdzenie dostępności środków psychoaktywnych w społeczności lokalnej. W tym celu poproszono wszystkich badanych o ocenę możliwości pozyskania narkotyków i dopalaczy na terenie ich gminy.

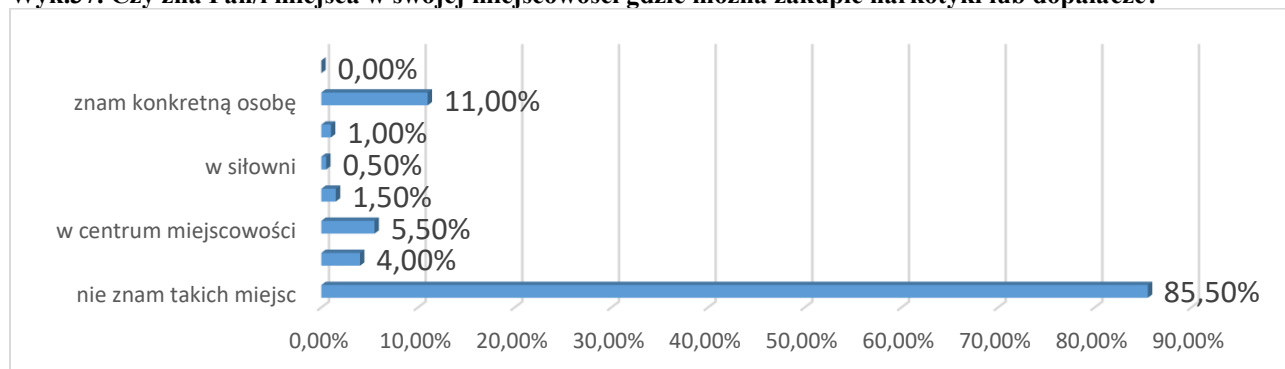
Co ciekawe, aż 49,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 18,50% osób uważa, że są one trudno dostępne, a zdaniem 10,50% badanych substancje te są całkowicie niedostępne. Z tą opinią nie zgodziło się 21,50% respondentów – uważają oni, że narkotyki są łatwo dostępne w gminie.

Wyk.36. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków/dopalaczy na terenie Pana/i gminy?



Zdecydowana większość ankietowanych (85,50%) nie potrafiła wskazać miejsc w Gminie Ełk, w których można kupić substancje psychoaktywne. Pozostałe osoby wskazywały na: centrum miejscowości (5,50%), osiedle (4,00%), okolice szkoły (1,00%), siłownię (0,50%), dyskotekę (1,50%). Natomiast 11,00% osób zna konkretną osobę, która sprzedaje narkotyki lub dopalacze.

Wyk.37. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańców poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń.

99,50% ankietowanych mieszkańców uważa, że **przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy** jest nieodpowiednim zachowaniem. Natomiast 0,50% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

16,00% badanych twierdzi, iż **posiadanie narkotyków nie powinno być karalne**, zaś 79,50% osób uważa, że należy karać za posiadanie narkotyków. 4,50% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

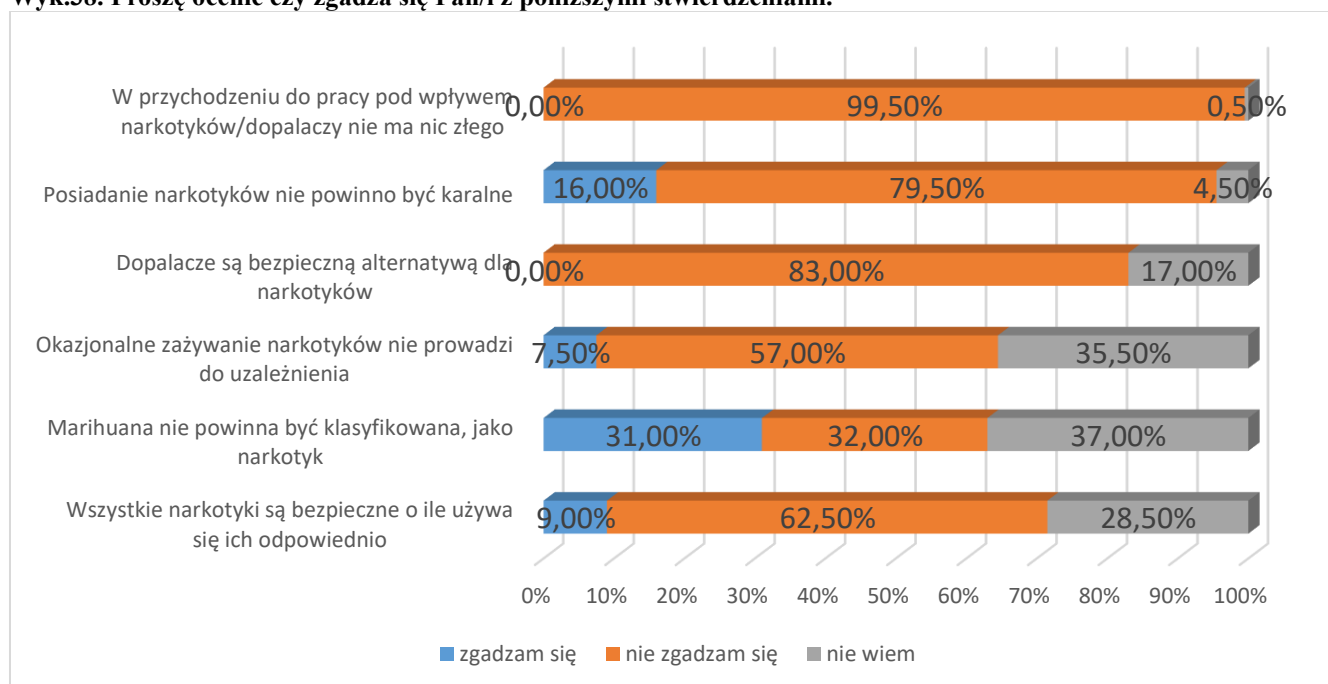
83,00% ankietowanych uważa, że **dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków**. 17,00% osób nie potrafiło odnieść się do tego stwierdzenia.

Ze stwierdzeniem „**okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia**” zgodziło się 7,50% osób, a 57,00% nie zgodziło się z tą opinią. 35,50% ankietowanych wskazało odpowiedź „nie wiem”.

31,00% mieszkańców twierdzi, że **marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk**, natomiast 32,00% badanych uważa, że marihuana powinna być zaliczana do narkotyków. 37,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

9,00% ankietowanych twierdzi, że **wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio**, zaś 62,50% osób nie zgodziło się z tą opinią, a 28,50% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.38. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

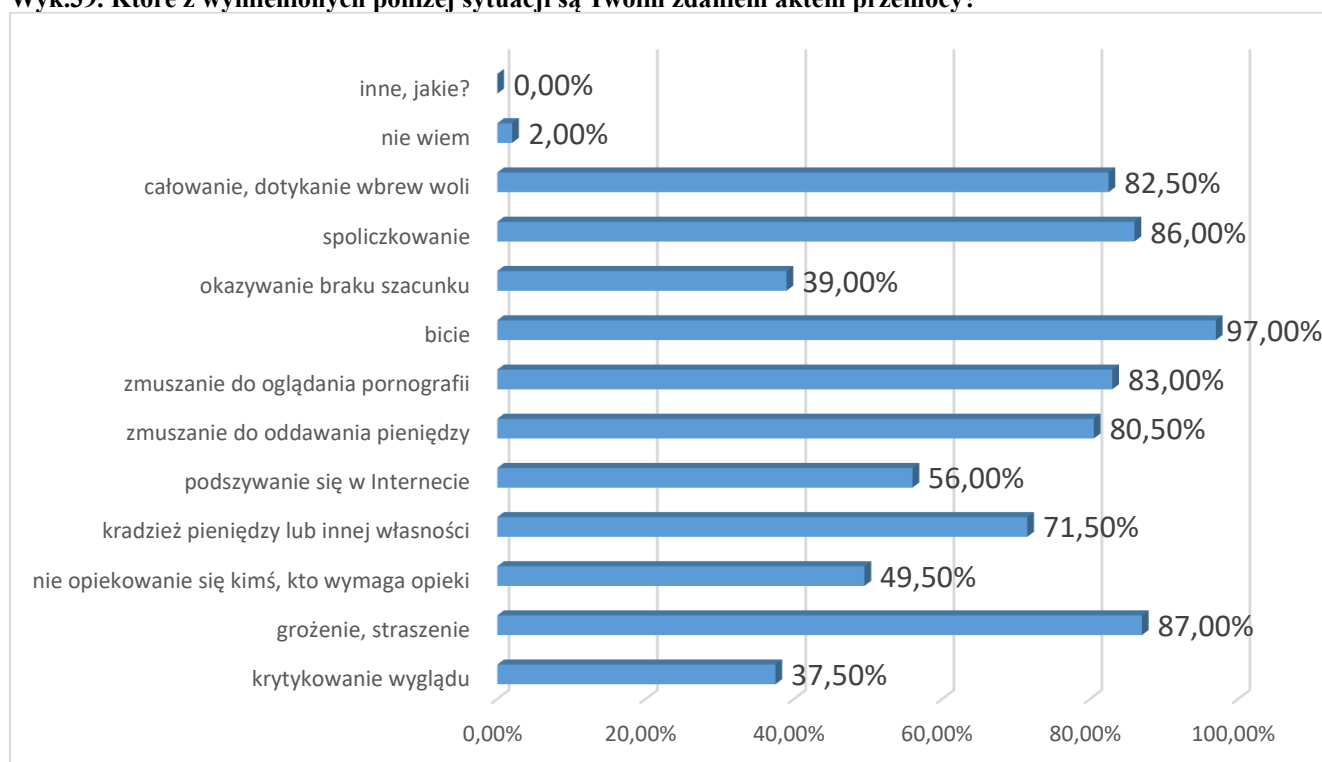


5.6. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym omawianym w niniejszej diagnozie problemem społecznym była przemoc. Ten blok pytań ma celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe.

Na początek ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (97,00%), groźnienie, straszenie (87,00%), spoliczkowanie (86,00%), zmuszanie do oglądania pornografii (83,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (82,50%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (80,50%), kradzież pieniędzy lub innej własności (71,50%), podszywanie się w Internecie (56,00%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (49,50%), okazywanie braku szacunku (39,00%) oraz krytykowanie wyglądu (37,50%).

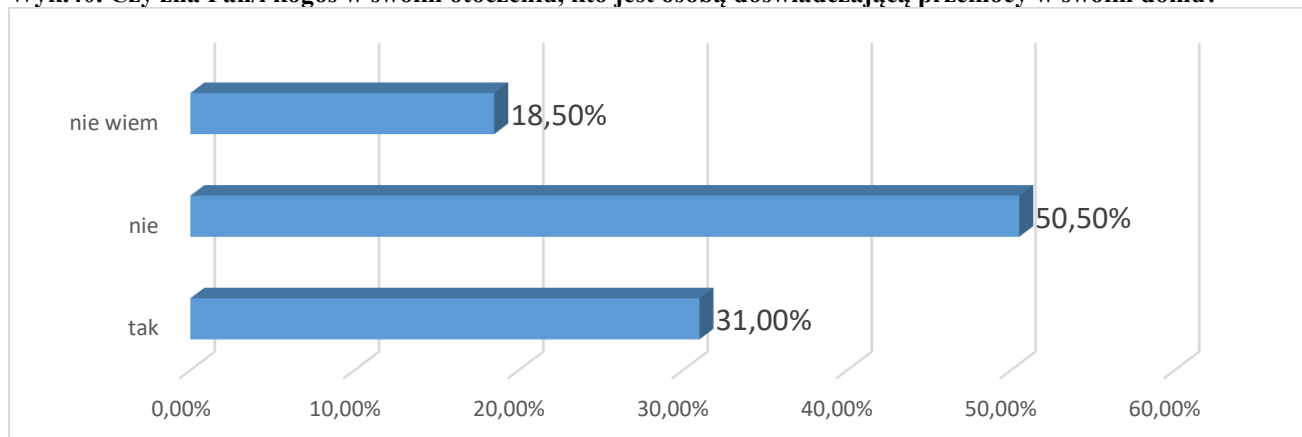
Wyk.39. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

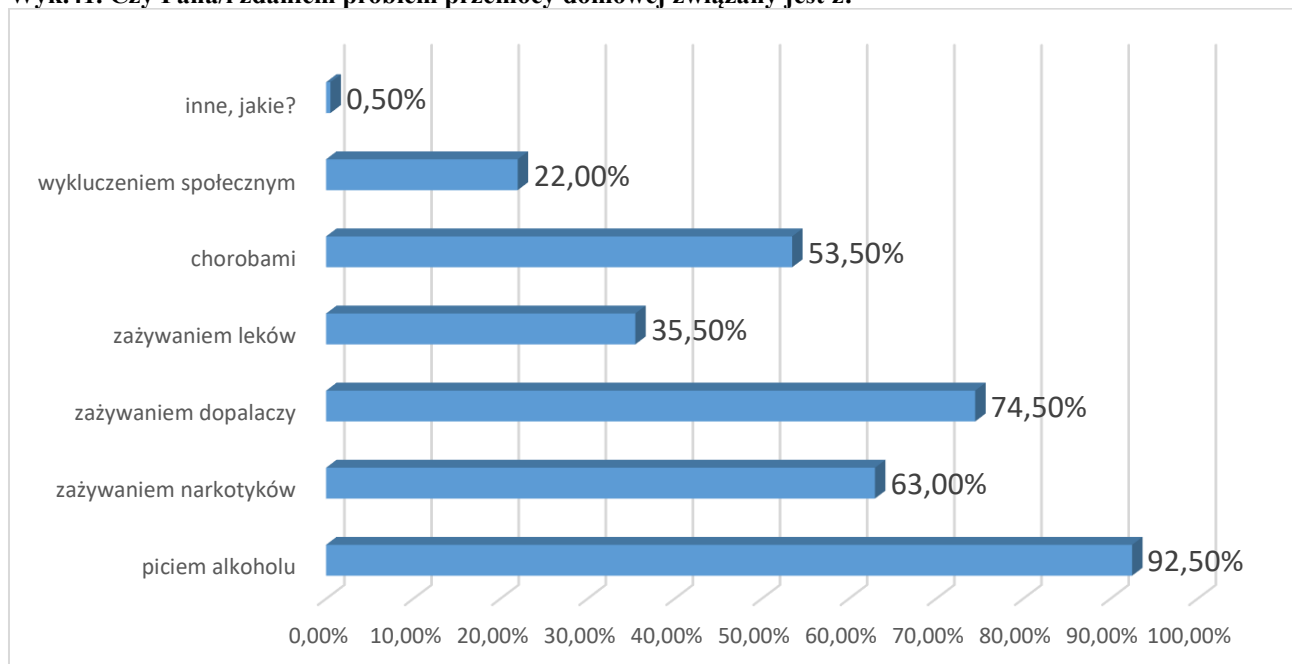
31,00% ankietowanych mieszkańców zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy domowej, 50,50% badanych nie zna takich osób, a 18,50% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.40. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?



Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 92,50% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: zażywanie dopalaczy (74,50%), zażywanie narkotyków (63,00%), choroby (53,50%), wykluczenie społeczne (22,00%) oraz zażywanie leków (35,50%). Kolejne 0,50% badanych wskazało odpowiedź „inne”, nie podając konkretnych przykładów.

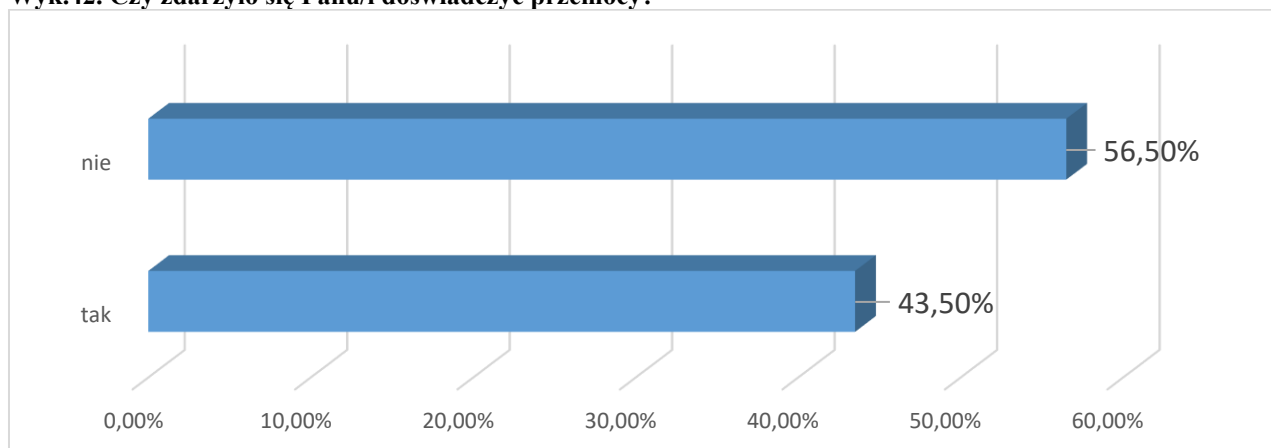
Wyk.41. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

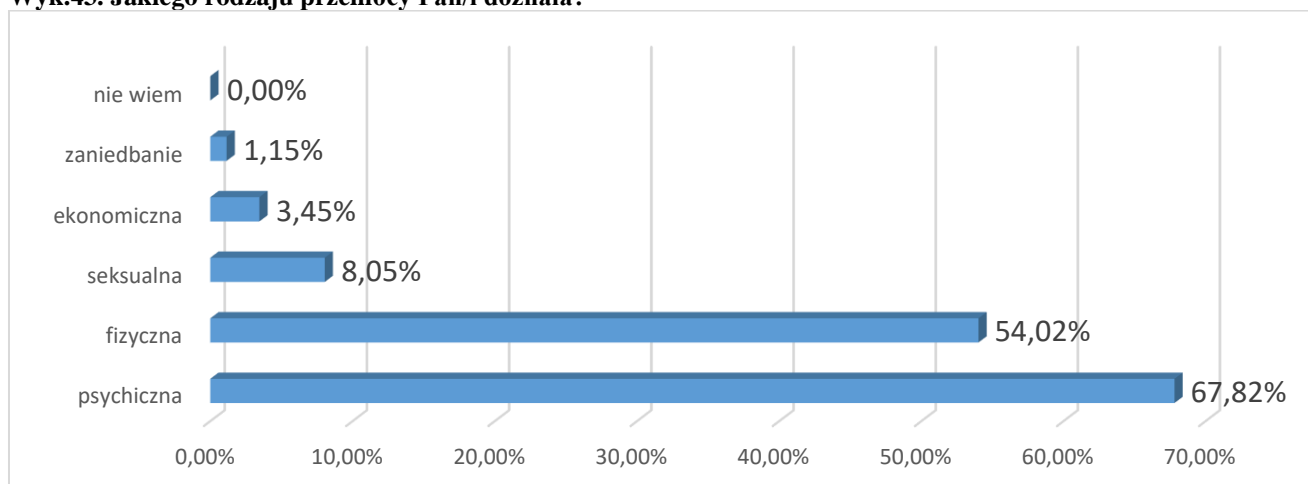
Przemocy doświadczyło 43,50% respondentów. 56,50% osób przyznało, iż nigdy nie doświadczyli zachowań przemocowych.

Wyk.42. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?



Osoby, które doznały przemocy doświadczyły głównie przemocy psychicznej (67,82%) oraz przemocy fizycznej (54,02%), ponadto wskazywali również na przemoc seksualną (8,05%), przemoc ekonomiczną (3,45%) oraz zaniedbanie (1,15%).

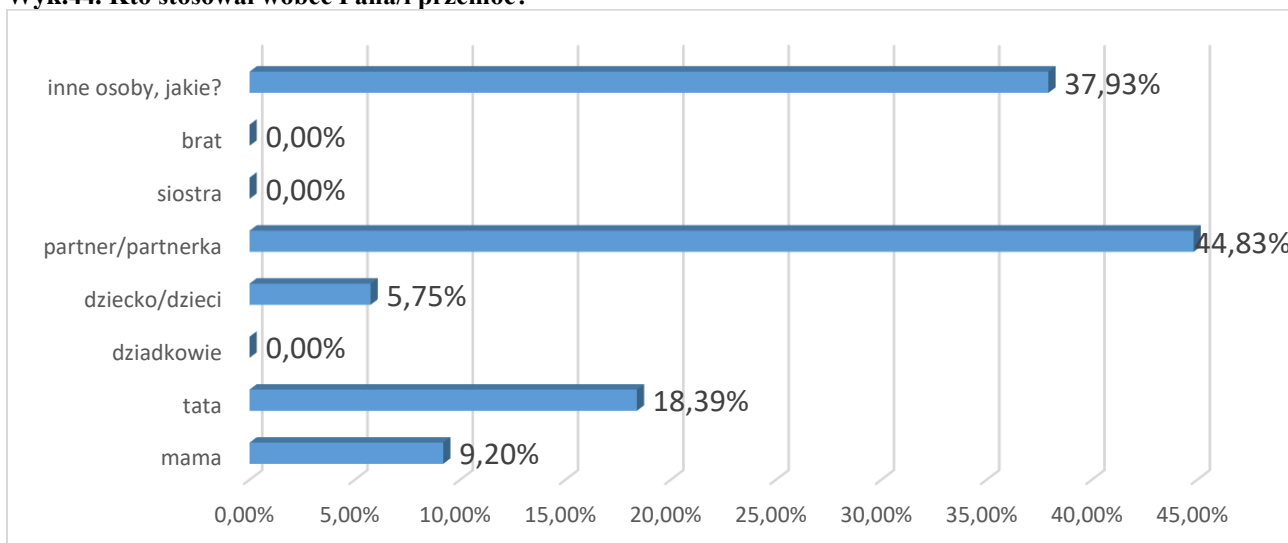
Wyk.43. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przemoc wobec osób, które wskazywały, że jej doznały stosowali głównie: partner/partnerka (44,83%), rodzice: ojciec (18,39%), matka (9,20%), a także: dziecko/dzieci (5,75%) oraz inne osoby (37,93%), których ankietowani nie wskazali.

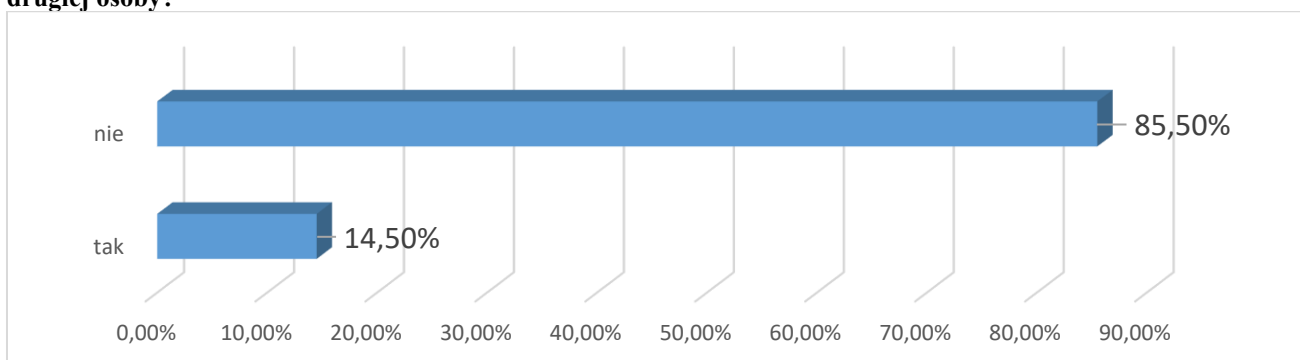
Wyk.44. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

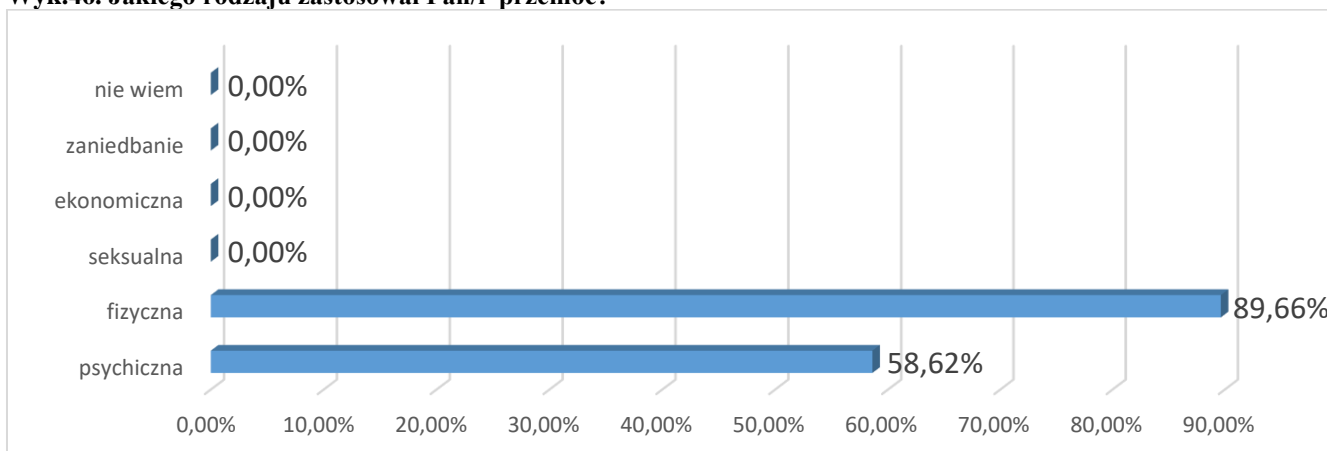
Dodatkowo 14,50% respondentów stosowało przemoc w stosunku do innych osób.

Wyk.45. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?



Osoby te stosowały przemoc fizyczną (89,66%) oraz przemoc psychiczną (58,62%).

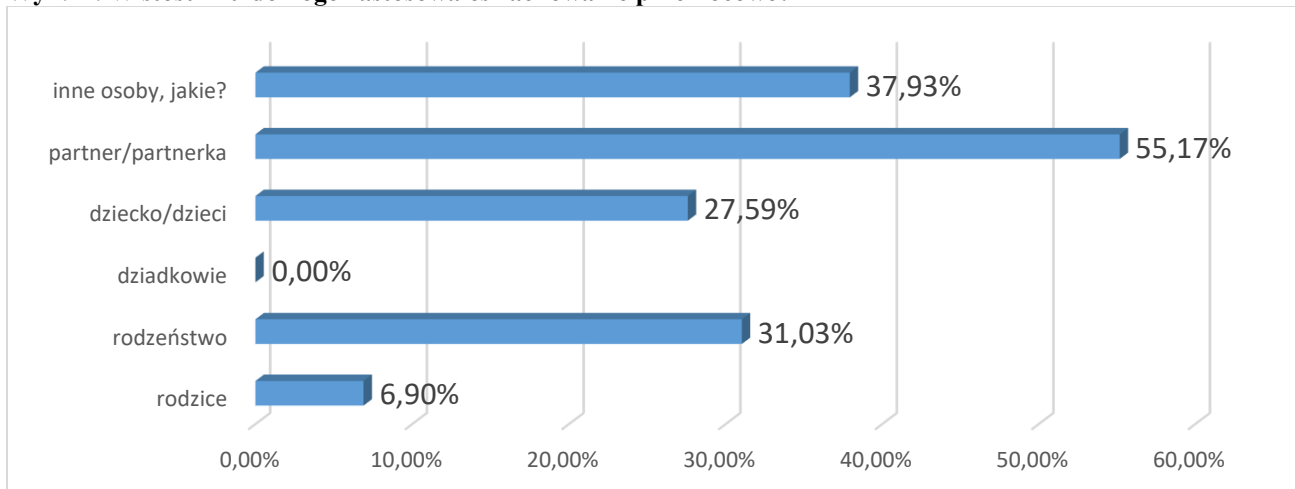
Wyk.46. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani, którzy przyznali, iż stosowali przemoc, robili to w stosunku do: partnera/partnerki (55,17%), rodzeństwa (31,03%), dziecka/dzieci (27,59%), rodziców (6,90%) i innych osób (37,9314,29%), których nie wskazano.

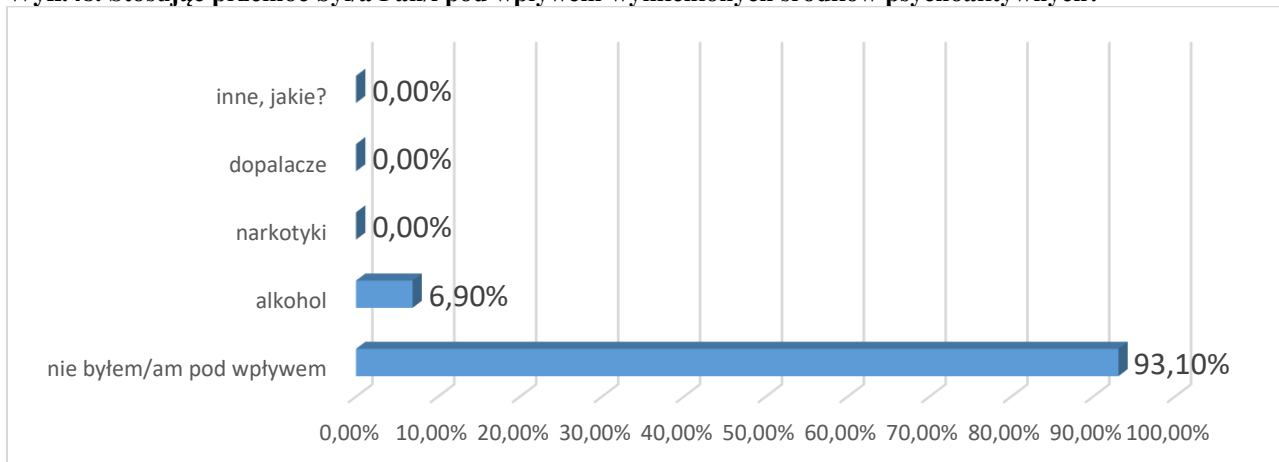
Wyk.47. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość respondentów stosując przemoc nie była pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 93,10% osób. Natomiast 6,90% badanych było pod wpływem alkoholu.

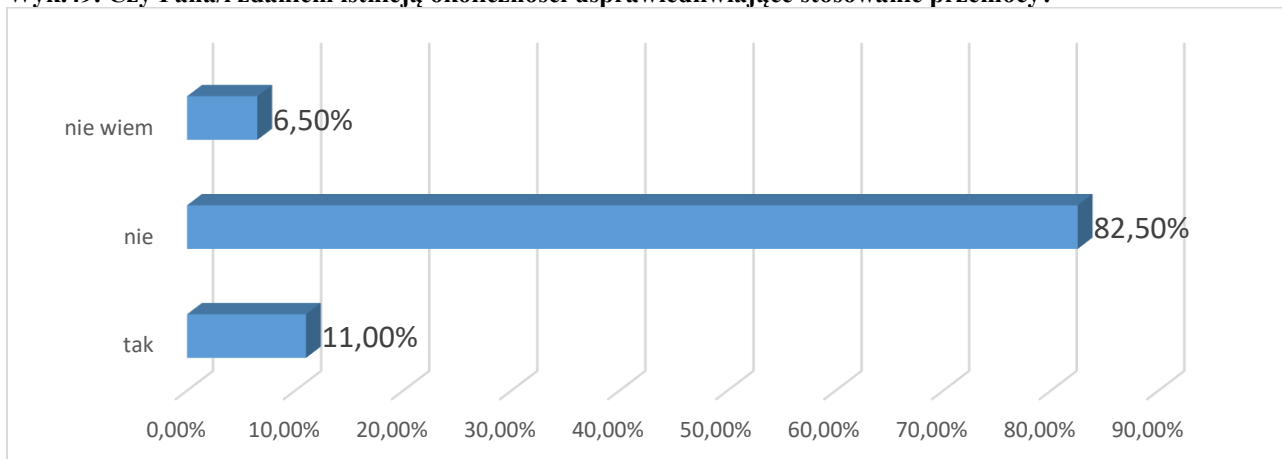
Wyk.48. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

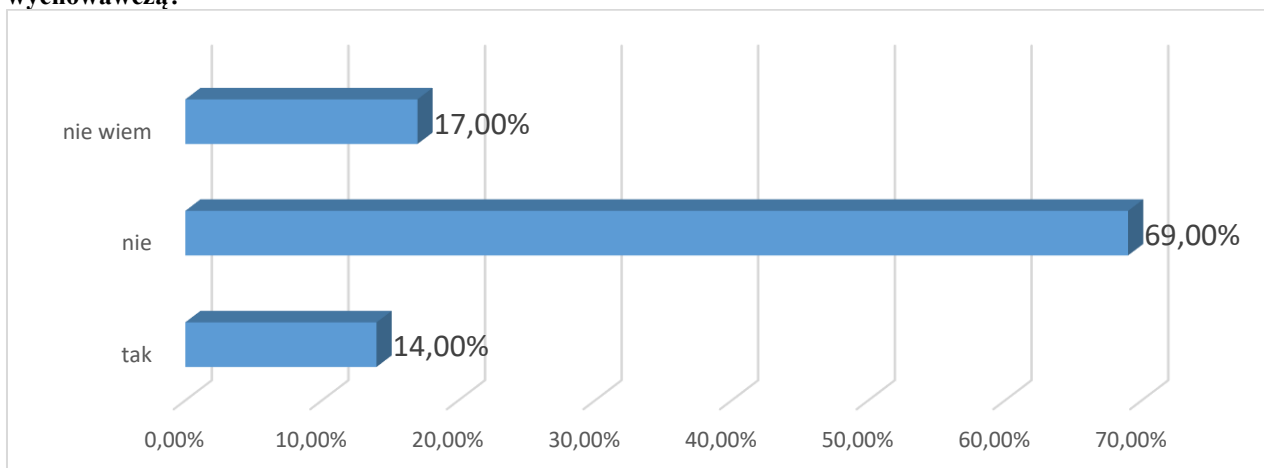
Niepokój budzi fakt, że jedynie 82,00% mieszkańców uważa, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, zaś 11,00% uważa, że takie okoliczności istnieją. 6,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.49. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?



Większość osób (69,00%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 14,00% ankietowany mieszkańców, a 17,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

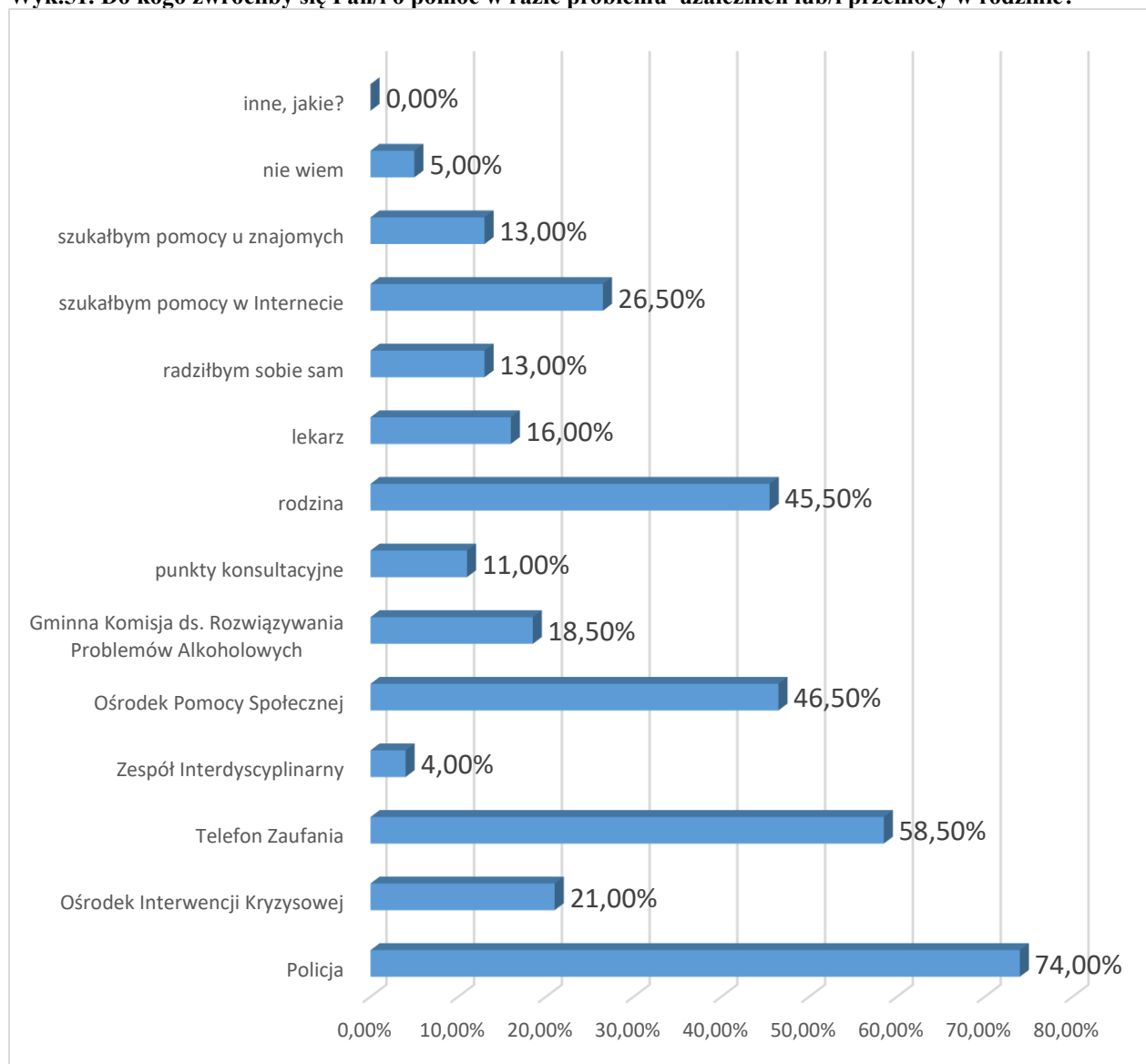
Wyk.50. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?



Mieszkańców poproszono również o wskazanie instytucji, do których ankietowani zwróciliby się, aby uzyskać pomoc. W opinii większości mieszkańców najchętniej w przypadku problemów uzyskaliby pomoc: na Policji (74,00%), pod Telefonem Zaufania (58,50%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (46,50%), u rodziny (45,50%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (21,00%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (18,50%), u lekarza (16,00%), u znajomych (13,00%), w punkcie konsultacyjnym (11,00%) oraz w Zespole Interdyscyplinarnym (4,00%).

Niepokojący jest fakt, że 13,00% osób przyznało, iż w takiej sytuacji radziłoby sobie samodzielnie, zaś 26,50% osób szukałoby pomocy w Internecie.

Wyk.51. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?



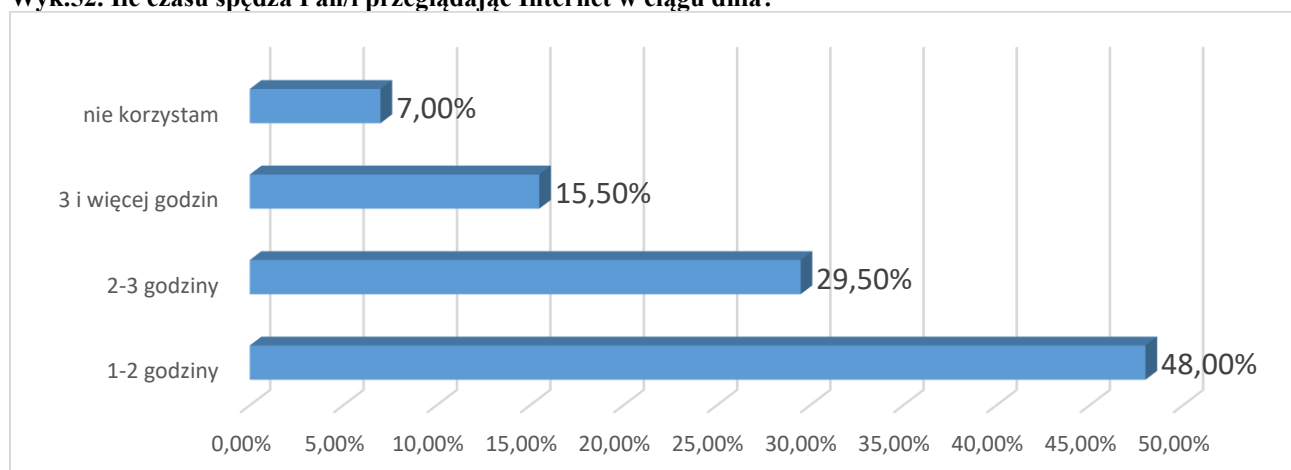
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.7. Problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy

Cyberuzależnienia i cyberprzemoc to zjawiska coraz bardziej powszechne i bardzo niebezpieczne. Niniejszy blok pytań ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska cyberuzależnień wśród mieszkańców gminy.

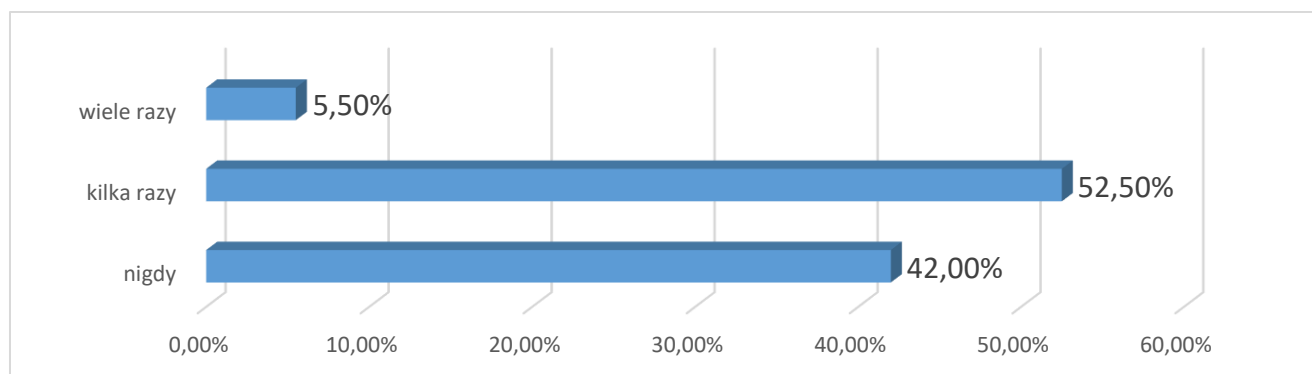
Na początek ankietowanych zapytano, ile czasu spędzają każdego dnia przeglądając Internet. Większość osób na tę aktywność poświęca od 1 do 2 godzin (48,00%). Natomiast od 2 do 3 godzin poświęca na tę rozrywkę 29,50% ankietowanych, a 15,50% osób spędza na przeglądaniu Internetu ponad 3 godziny. Natomiast 7,00% osób nie korzysta z Internetu.

Wyk.52. Ile czasu spędza Pan/i przeglądając Internet w ciągu dnia?



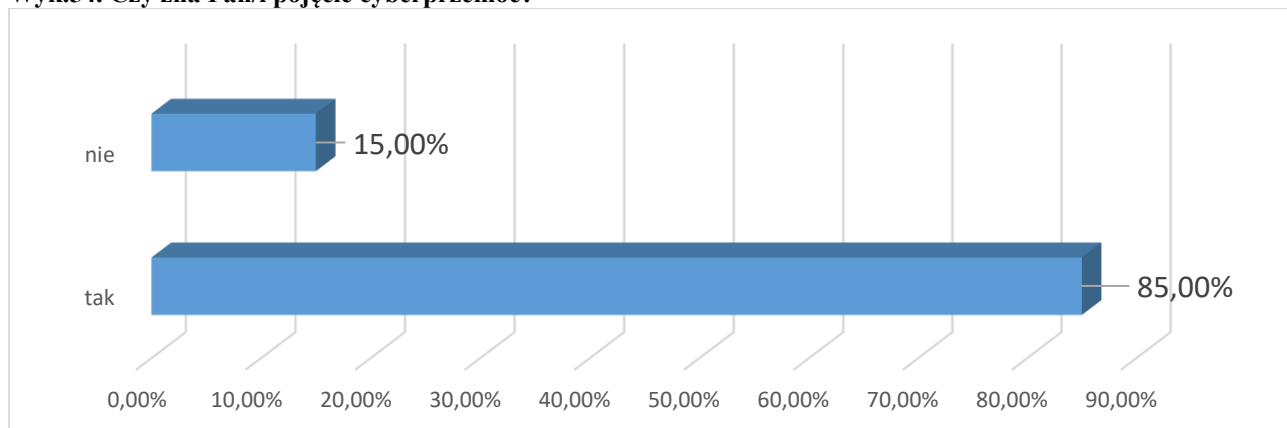
W konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy lub z gier na automatach, w salonach gier nie korzystało nigdy 42,00% badanych. 52,50% osób robiło to kilka razy, a 5,50% wiele razy.

Wyk.53. Czy brał/a Pan/i udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy lub grał/a Pan/i na automatach, w salonach gier?



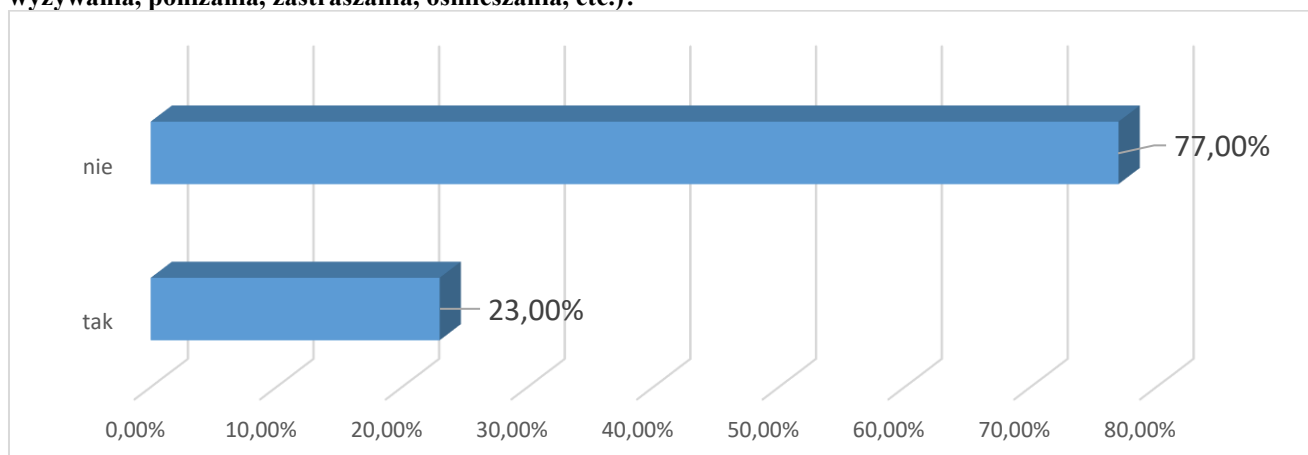
Ankietowanych zapytano również o znajomość pojęcia cyberprzemocy. Większość osób uważa, że wie czym jest cyberprzemoc – takiej odpowiedzi udzieliło 85,00% osób. 15,00% osób nie wie, czym jest to zjawisko.

Wyk.54. Czy zna Pan/i pojęcie cyberprzemocy?



Przemocy w sieci doświadczyło 23,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Ełk.

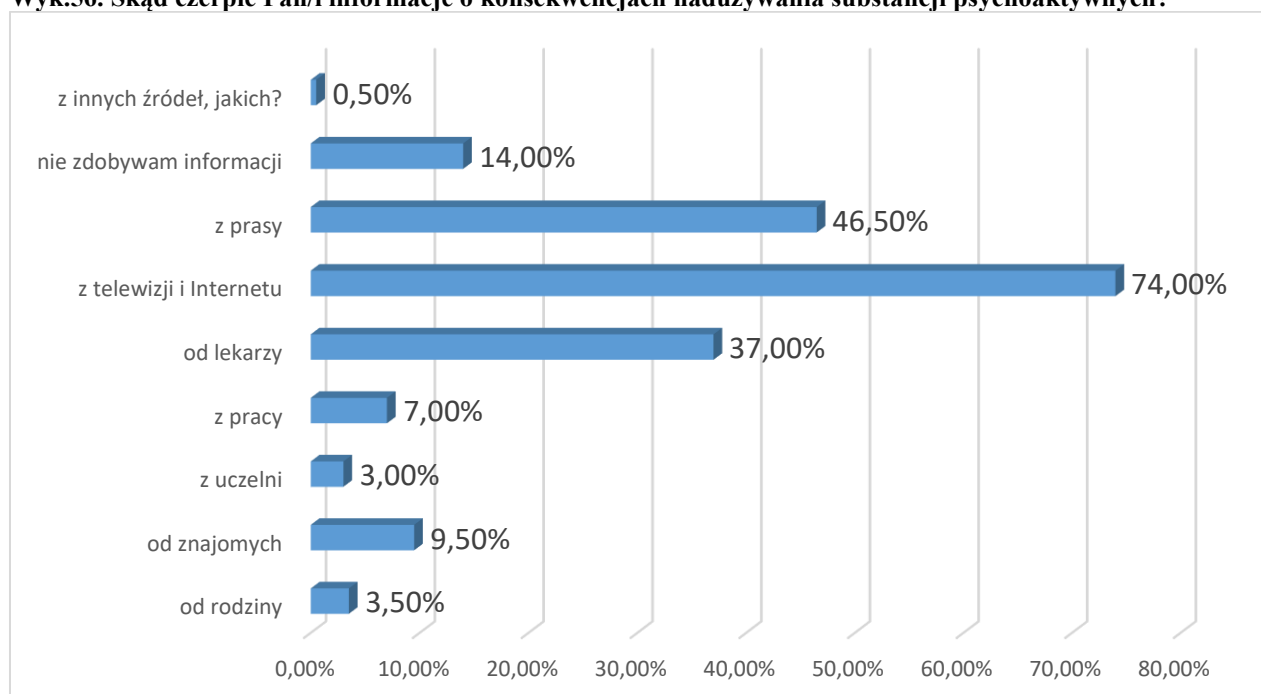
Wyk.55. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć cyberprzemocy w sieci?(np.: w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania, etc.)?



5.8. Profilaktyka z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez gminę. Pierwsze pytanie w niniejszym rozdziale dotyczyło źródła wiedzy dotyczącej konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej badanych mieszkańców czerpie informacje z telewizji i Internetu (74,00%). W dalszej kolejności badani wskazywali na: prasę (46,50%), lekarza (37,00%), znajomych (9,50%), pracę (7,00%), uczelnię (3,00%) oraz rodzinę (3,50%). Istotną informacją jest fakt, iż aż 14,00% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat, co wskazuje, iż nie interesują się tą tematyką.

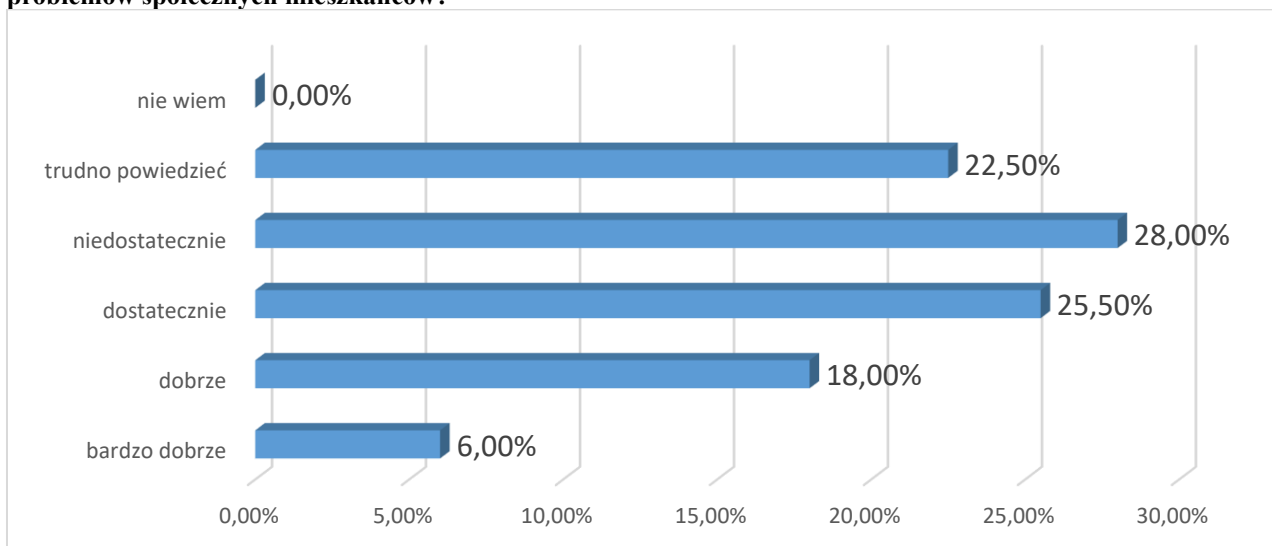
Wyk.56. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

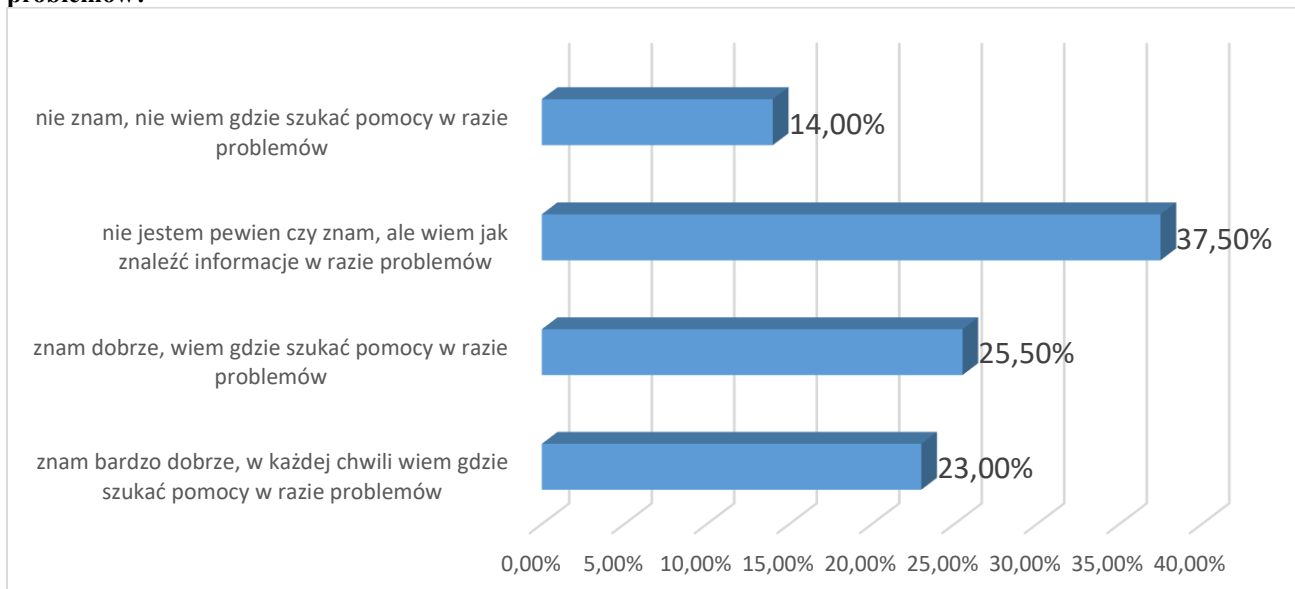
Większość mieszkańców ocenia niedostatecznie zaangażowanie władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Ełk – takiej odpowiedzi udzieliło 28,00% osób. Natomiast 18,00% osób ocenia zaangażowanie władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców dobrze, a 6,00% „bardzo dobrze”. Dostatecznie działania gminy oceniło 25,50% badanych. 22,50% respondentów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wyk.57. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?



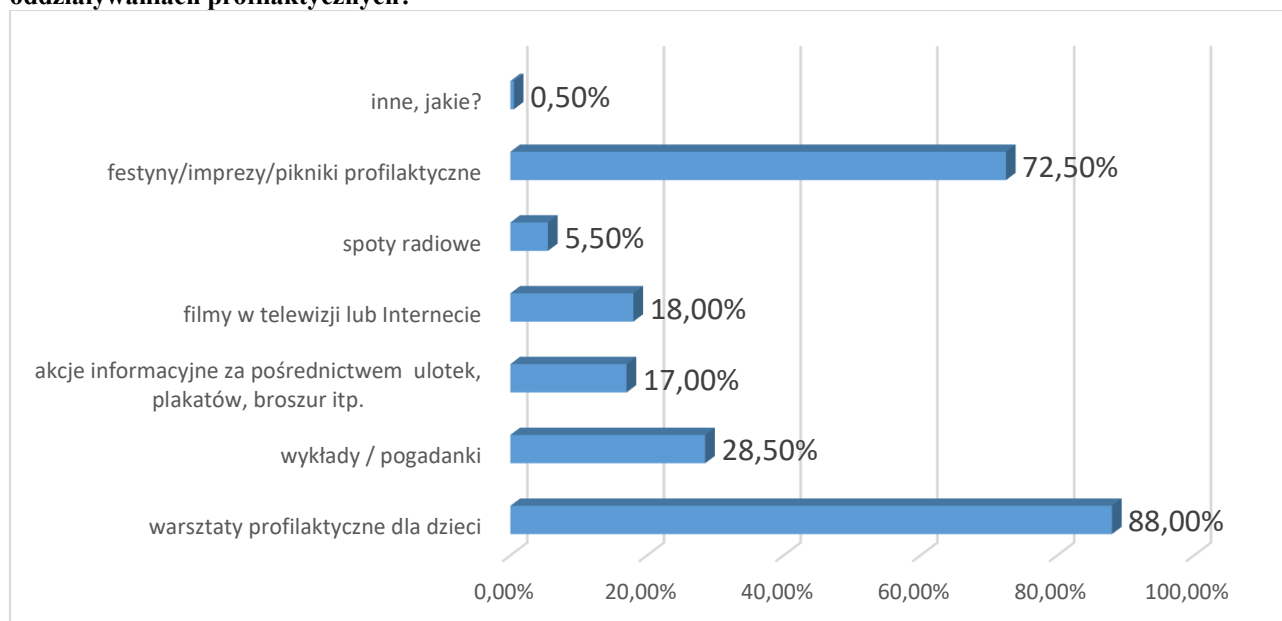
Ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą, gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 37,50% osób. 23,00% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 25,50% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 14,00% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk.58. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?



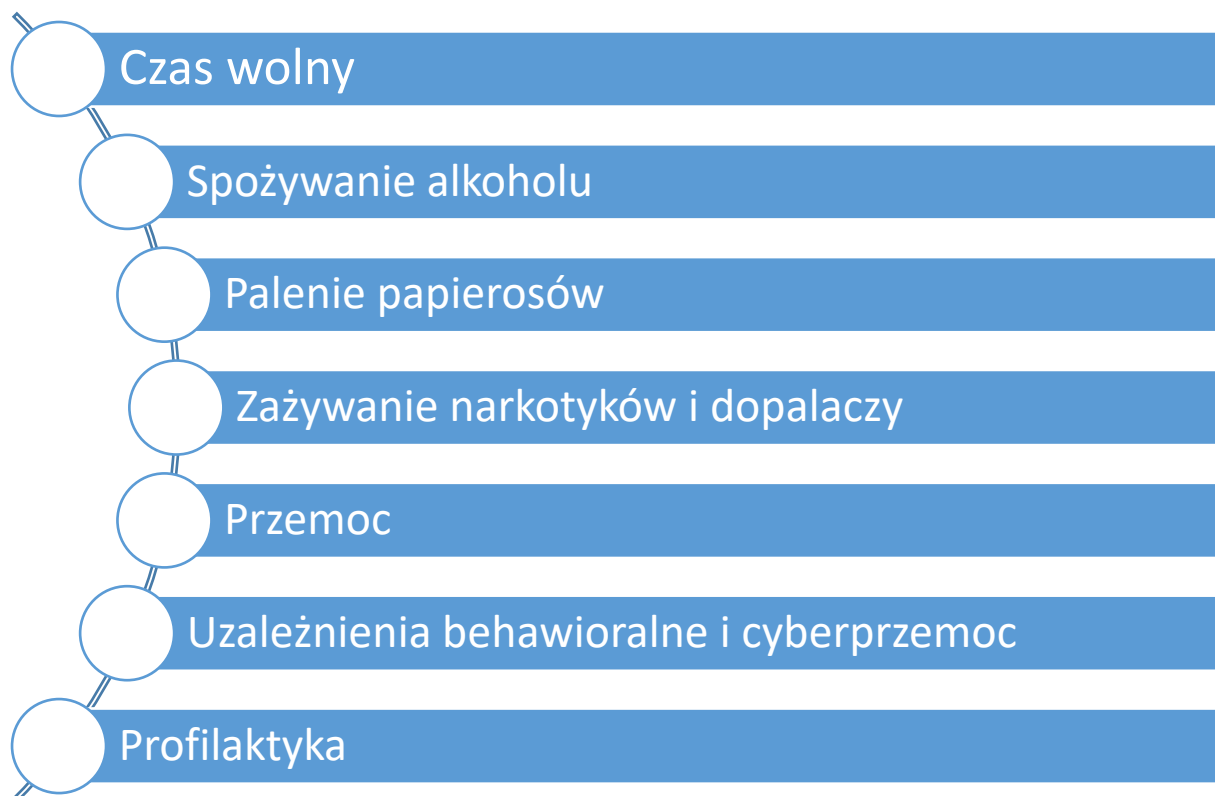
Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (88,00%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (72,50%), wykłady/pogadanki (28,50%), filmy w telewizji lub Internecie (18,00%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (17,00%) oraz spoty radiowe (5,50%).

Wyk.59. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?



6. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Uczniowie, podobnie jak poprzednia grupa, zostali przebadani za pomocą metody ankietowej. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:



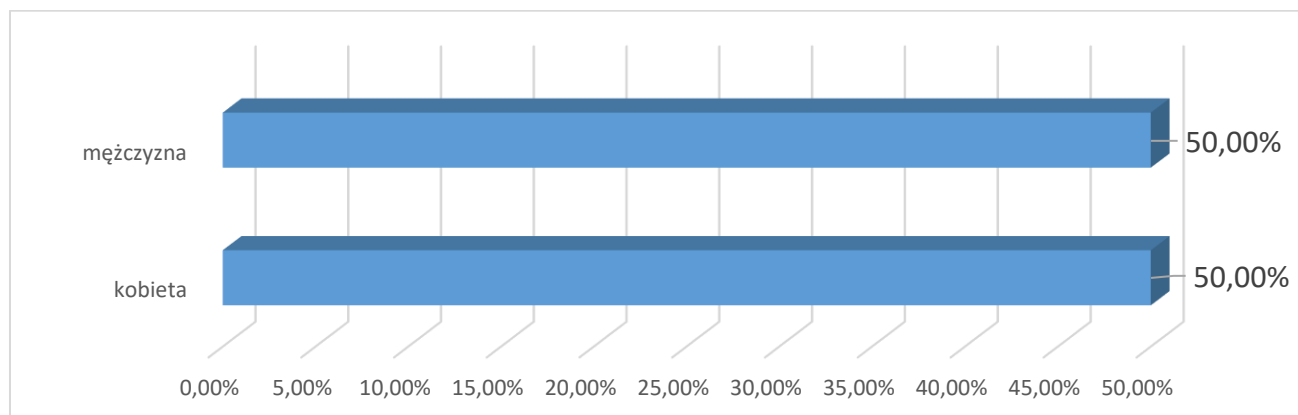
Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych

Cały kwestionariusz składał się z 58 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i klasy.

6.1. Struktura badanej próby

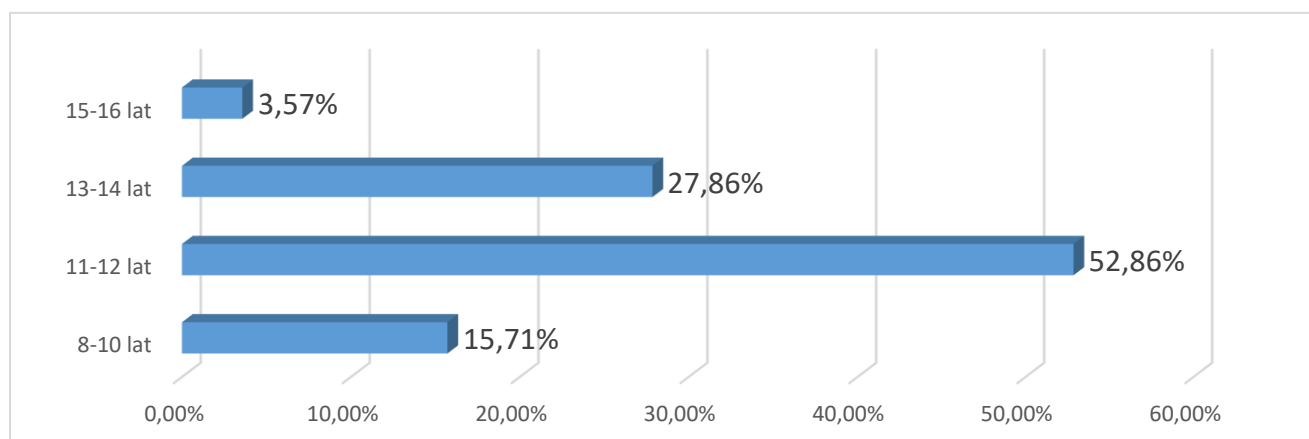
W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Ełk wzięło udział 280 uczniów. Analizując badaną społeczność ze względu na płeć można dostrzec, iż w badaniu wzięła udział taka sama liczba dziewczynek co chłopców.

Wyk.60. Płeć



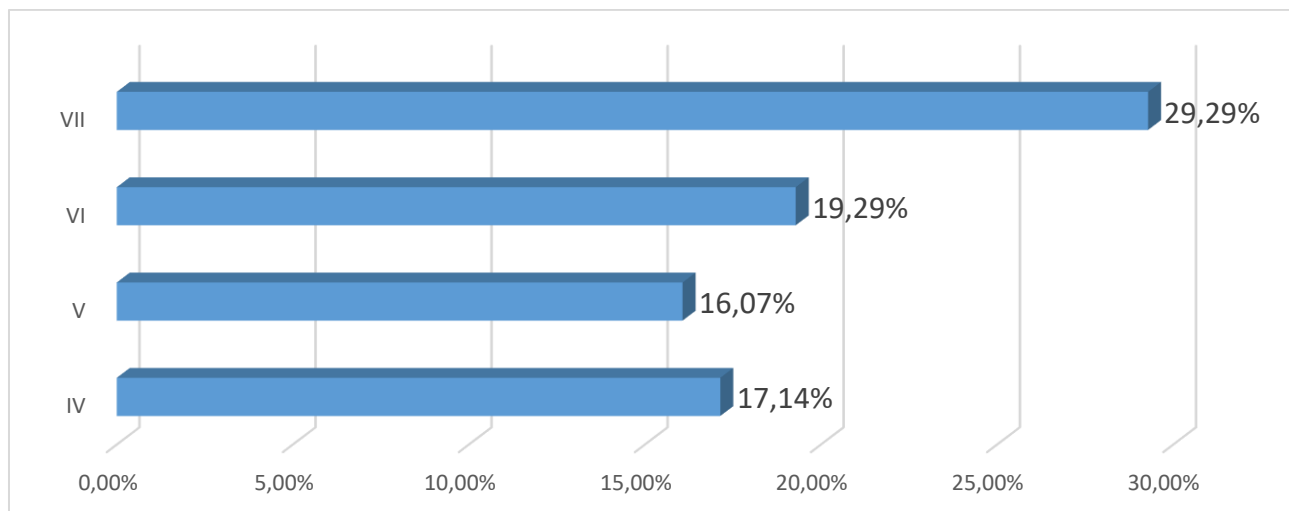
Charakteryzując badaną próbę ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszą jej część stanowili uczniowie w wieku 11-12 lat (52,86%). 27,86% uczniów to osoby w wieku 13-14 lat, 15,71% próby stanowili uczniowie w wieku 8-10 lat, a najmniej liczną część społeczności stanowili uczniowie w wieku 15 – 16 lat, tj. 3,75%.

Wyk.61. Wiek



Najliczniejszą grupę tworzyli uczniowie klasy VII, tj. 29,29%. Do klasy VI uczęszczało 19,29% badanych osób. Kolejne 17,14% uczniów uczęszczało do klasy IV, a 16,07% próby to osoby z klasy V.

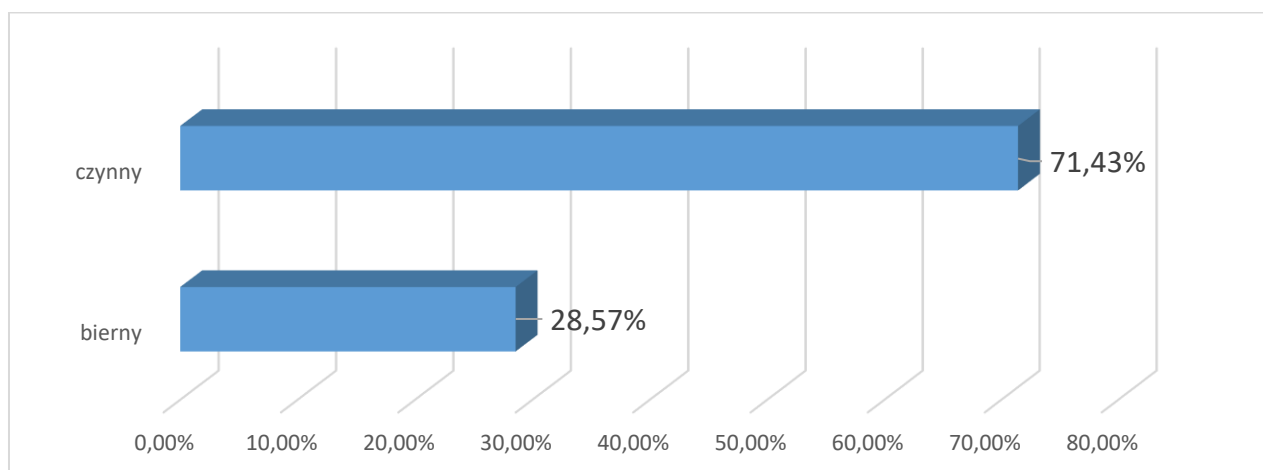
Wyk.62. Klasa



6.2. Czas wolny z perspektywy dzieci i młodzieży

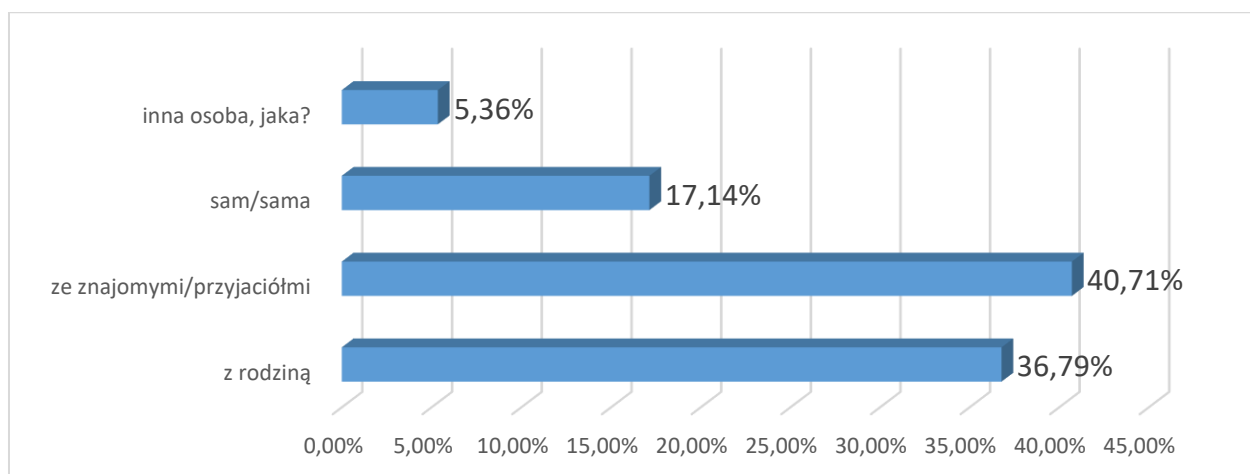
Pierwsza część pytań skierowanych do uczniów dotyczyła spędzania wolnego czasu. Na początek ankietowanych poproszono o wskazanie jaką formę spędzania czasu wolnego preferują. Co istotne, większość uczniów wybiera aktywny sposób spędzania czasu wolnego (71,4%). Jedyne 28,57% osób wybrało bierny sposób spędzania czasu wolnego.

Wyk.63. Jaki preferujesz sposób spędzania wolnego czasu?



Uczniowie najczęściej swój czas wolny spędzają ze znajomymi i przyjaciółmi (40,71%) oraz z rodziną (36,79%). Natomiast 17,14% uczniów spędza swój czas wolny samodzielnie, a 5,36% osób wskazało na inne osoby, nie podając o kogo chodzi.

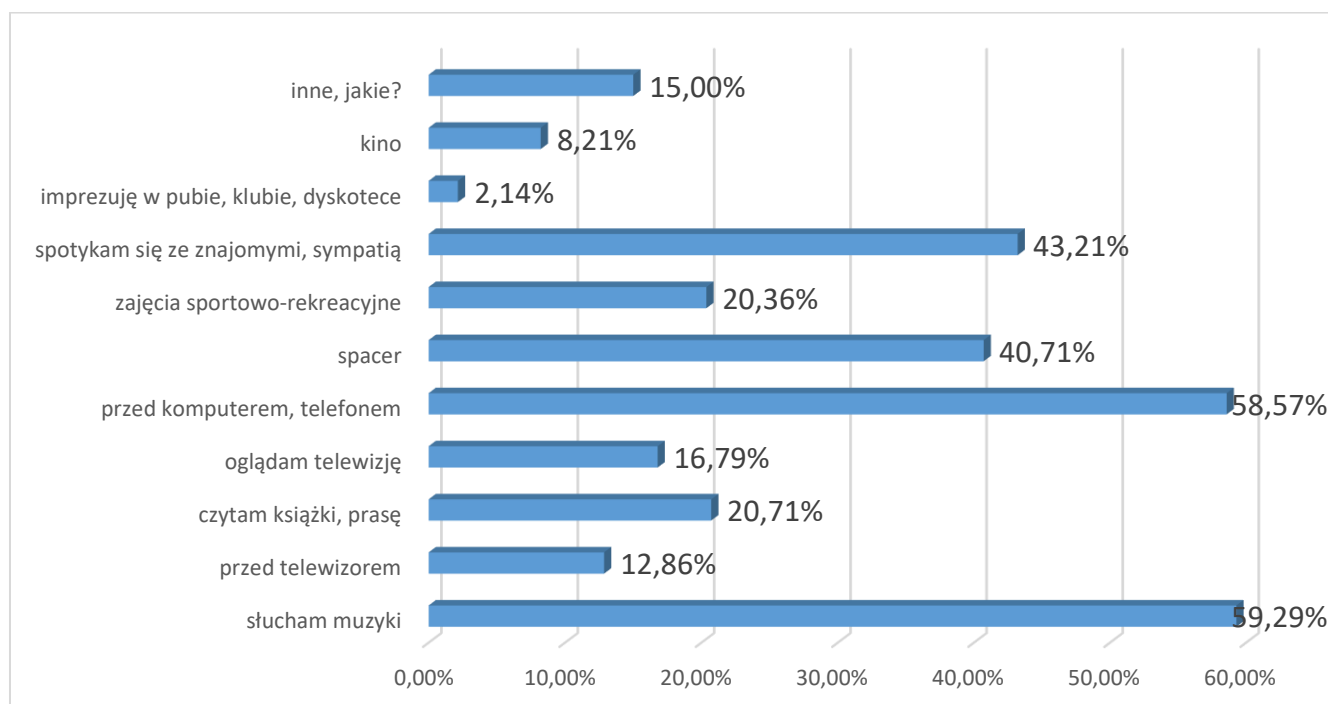
Wyk.64. Z kim najchętniej spędzasz czas wolny?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jeśli chodzi o formę spędzania czasu wolnego to ankietowani uczniowie wskazywali głównie na: słuchanie muzyki (59,29%) oraz spędzanie czasu przed komputerem lub telefonem (58,57%). Rzadziej wskazywano następujące odpowiedzi: spotykam się ze znajomymi, sympatią (43,21%), spacer (40,71%), czytam książki, prasę (20,71%), chodzę na zajęcia sportowo – rekreacyjne (20,36%), oglądam telewizję (16,79%), przed telewizorem (12,86%), kino (8,21%), imprezuję w pubie, klubie, dyskoteci (2,14%). 15,00% uczniów wskazało inne sposoby spędzania czasu wolnego, jednak nie podali konkretnych przykładów.

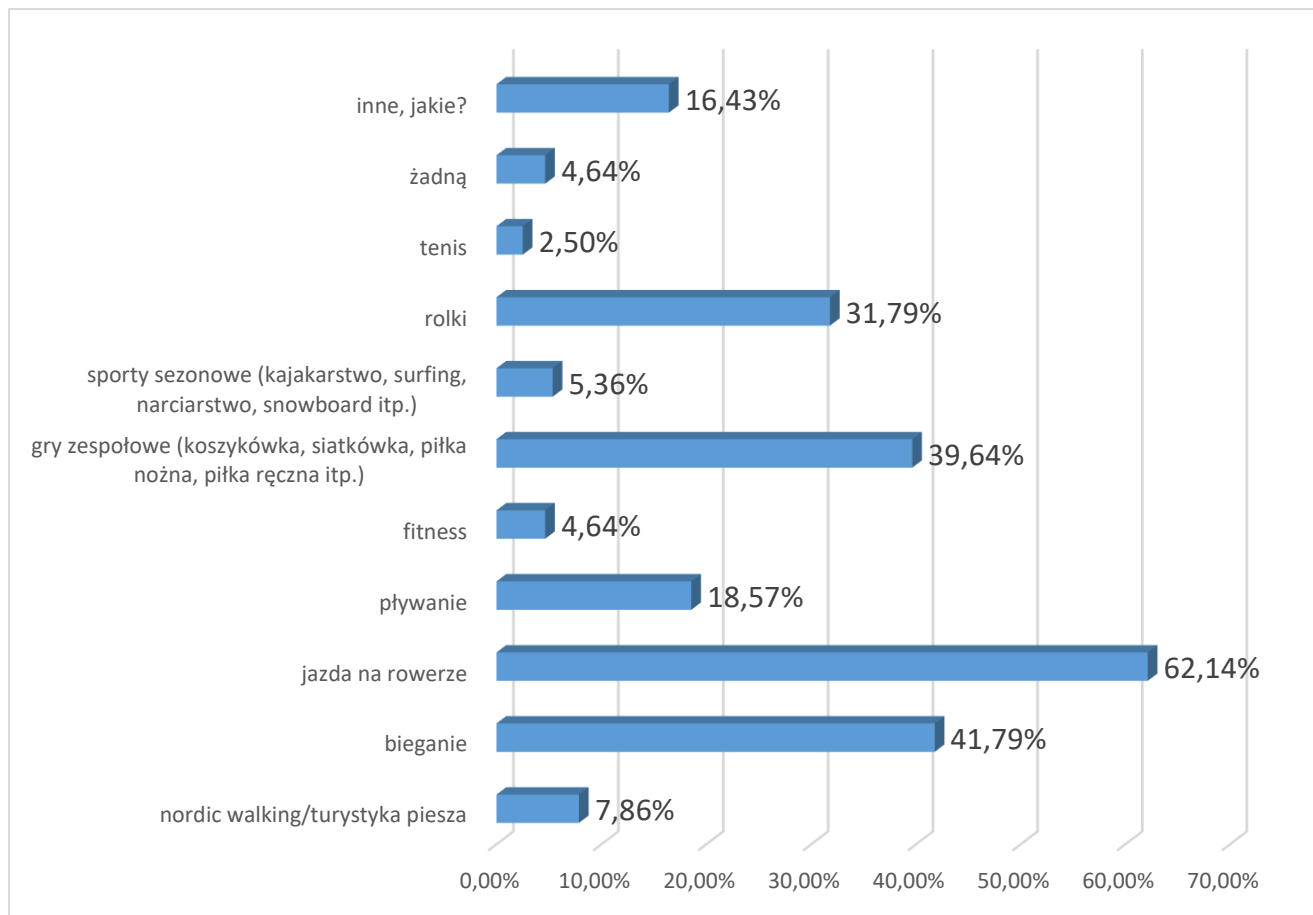
Wyk.65. W jaki sposób najczęściej spędzasz czas wolny?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie uczniów poproszono o wskazanie formy aktywności fizycznej, którą uprawiają najczęściej w czasie wolnym. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż uczniowie najczęściej: jeżdżą na rowerze (62,14%), biegają (41,79%), grają w gry zespołowe (39,64%), jeżdżą na rolkach (31,79%), pływają (18,57%), uprawiają nordic walking, turystykę pieszą (7,86%), wybierają sporty sezonowe (5,36%), chodzą na fitness (4,64%), grają w tenisa (2,50%). Dodatkowo 4,64% uczniów wskazało, że nie uprawia żadnych sportów w czasie wolnym.

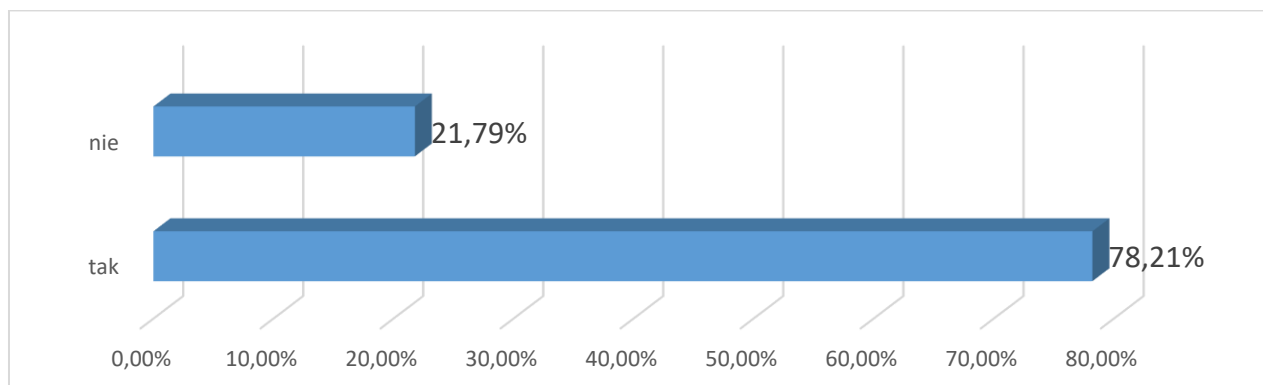
Wyk.66. Jaka formę aktywności fizycznej uprawiasz najczęściej w czasie wolnym?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

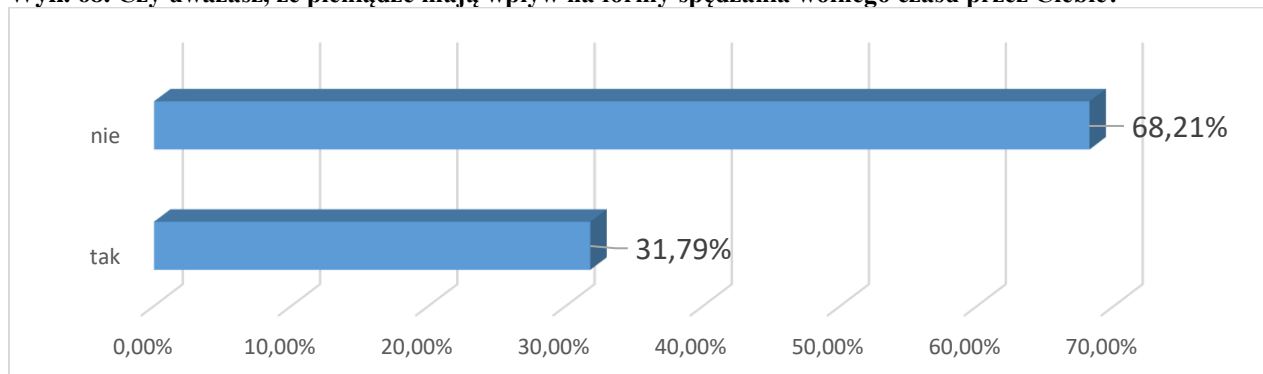
Uczniowie zdają sobie sprawę z zdrowotnych właściwości aktywności fizycznej – 78,21% uczniów uważa, że ruch jest dobrą formą odreagowania i pomaga w walce ze stresem. 21,79% uczniów nie zgodziło się z tą opinią.

Wyk.67. Czy uważasz, że ruch jest dobrą formą odreagowania i pomaga Ci w walce ze stresem?



Natomiast 31,79% uczniów twierdzi, iż pieniądze mają wpływ na formy spędzania przez nich czasu wolnego. Jednak większość uczniów przyznało, że fundusze nie mają tutaj znaczenia (68,21%).

Wyk. 68. Czy uważasz, że pieniądze mają wpływ na formy spędzania wolnego czasu przez Ciebie?

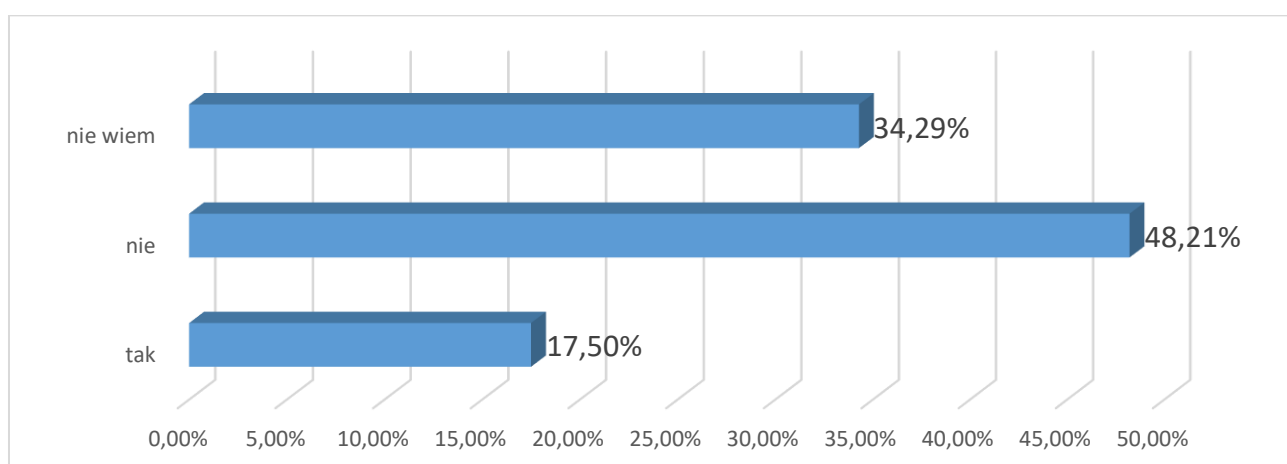


6.3. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu było nie tylko oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców, ale i sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

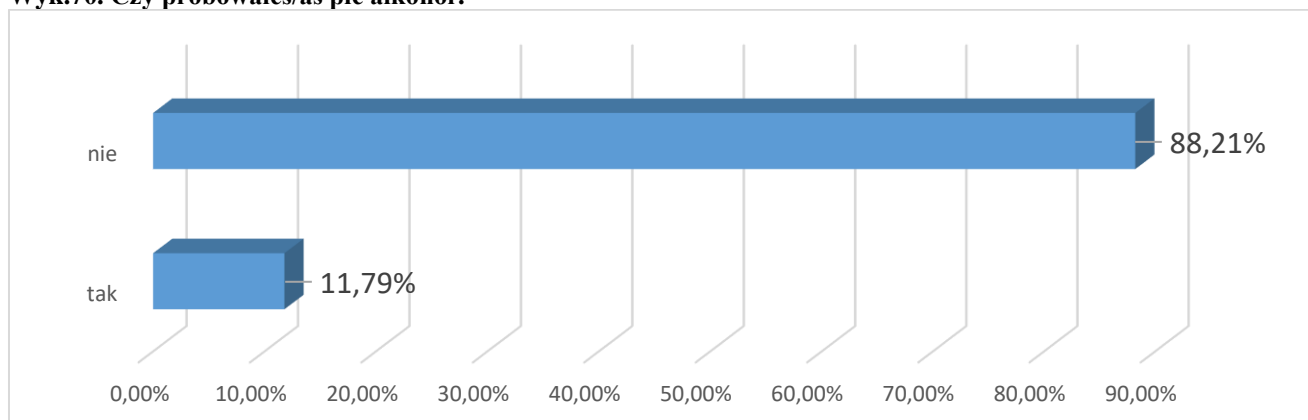
Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 17,50% badanych, 48,21% uczniów uważa, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, zaś 34,29% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk.69. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?



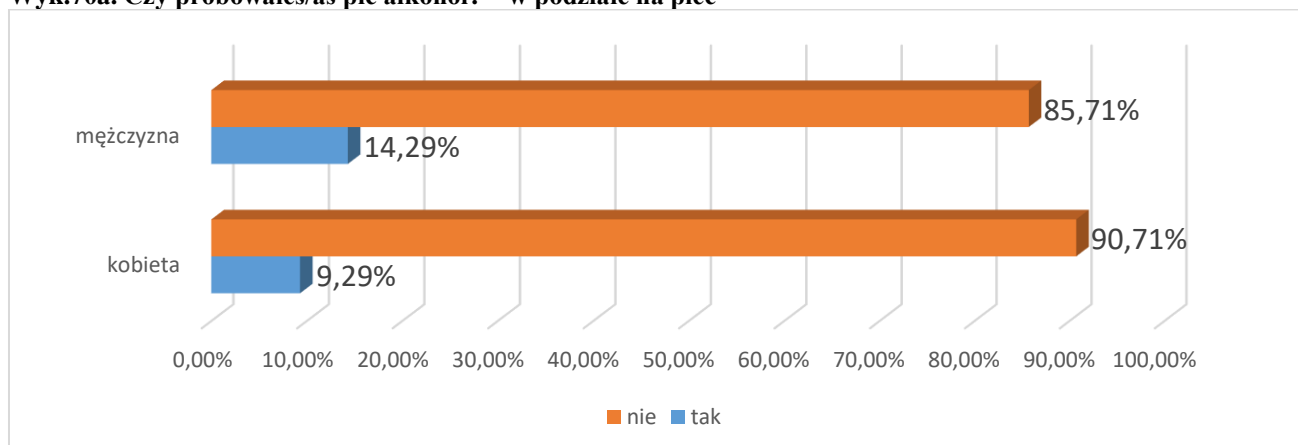
Do spożywania kiedykolwiek w życiu alkoholu przyznało się 11,79% uczniów. Natomiast 88,21% ankieterowanych nigdy nie spożywało napojów alkoholowych.

Wyk.70. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?



Do spożywania alkoholu przyznało się 9,29% dziewczynek i 14,29% chłopców. Pokazuje to, iż to chłopcy częściej niż dziewczynki sięgają po alkohol.

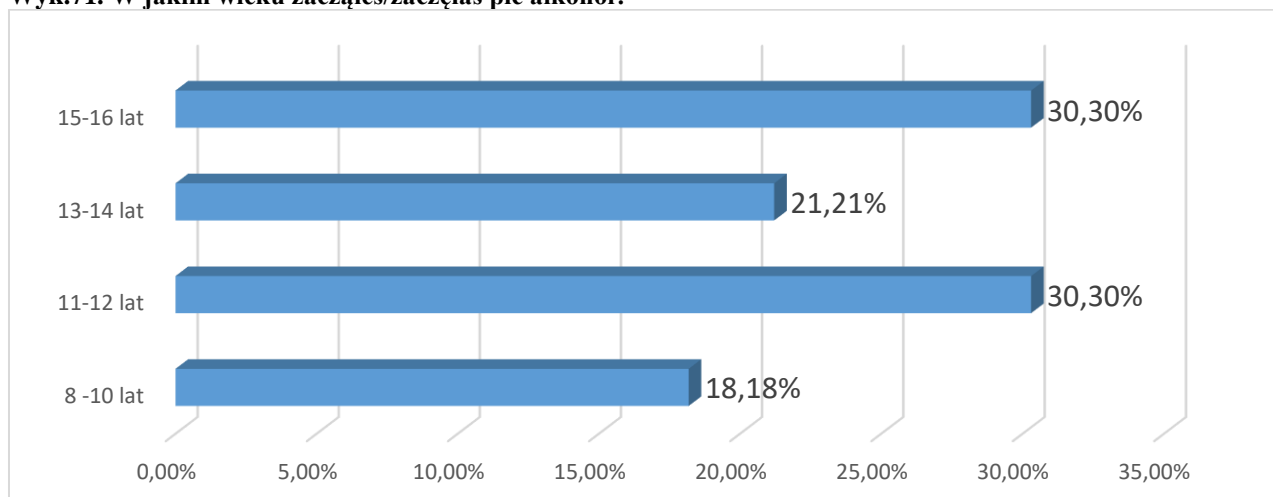
Wyk.70a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć



Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż piły alkohol.

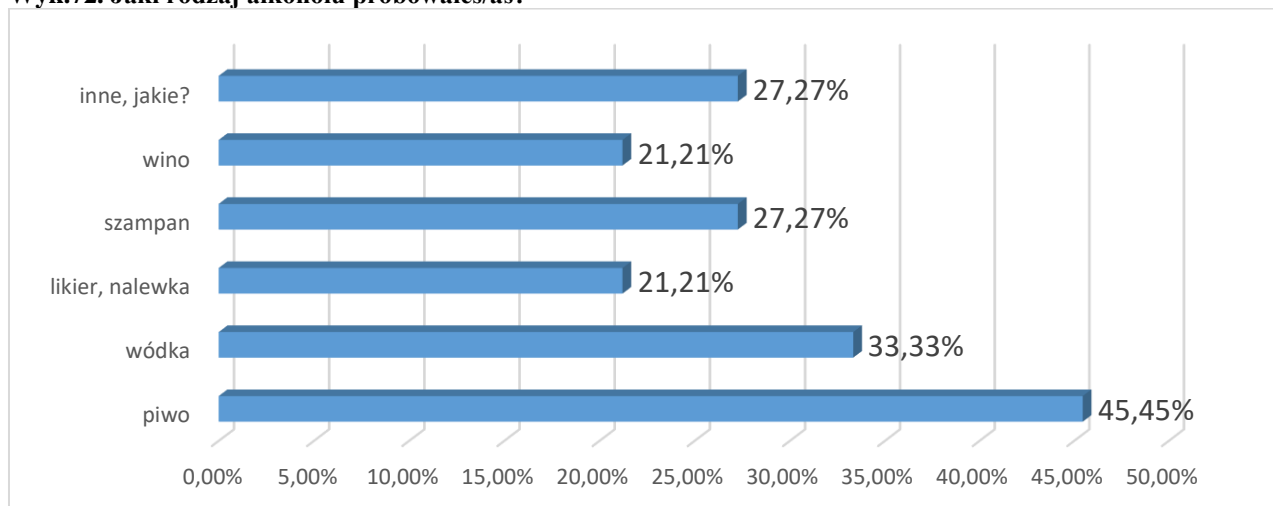
Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 11-12 lat oraz w wieku 15 – 16 lat – taką odpowiedź wskazało po 30,30% badanych. 21,21% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 13-14 lat. Natomiast w wieku 8-10 lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 18,18% badanych uczniów.

Wyk.71. W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?



Następnie młodzież, która miała już kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju napoju wyskokowego, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (45,45%), wódkę (33,33%), szampana (27,27%), wino (21,21%) oraz likiery i nalewki (21,21%). 27,27% uczniów wskazało odpowiedź „inne”, jednak nie podali nazw alkoholi, które spożywali.

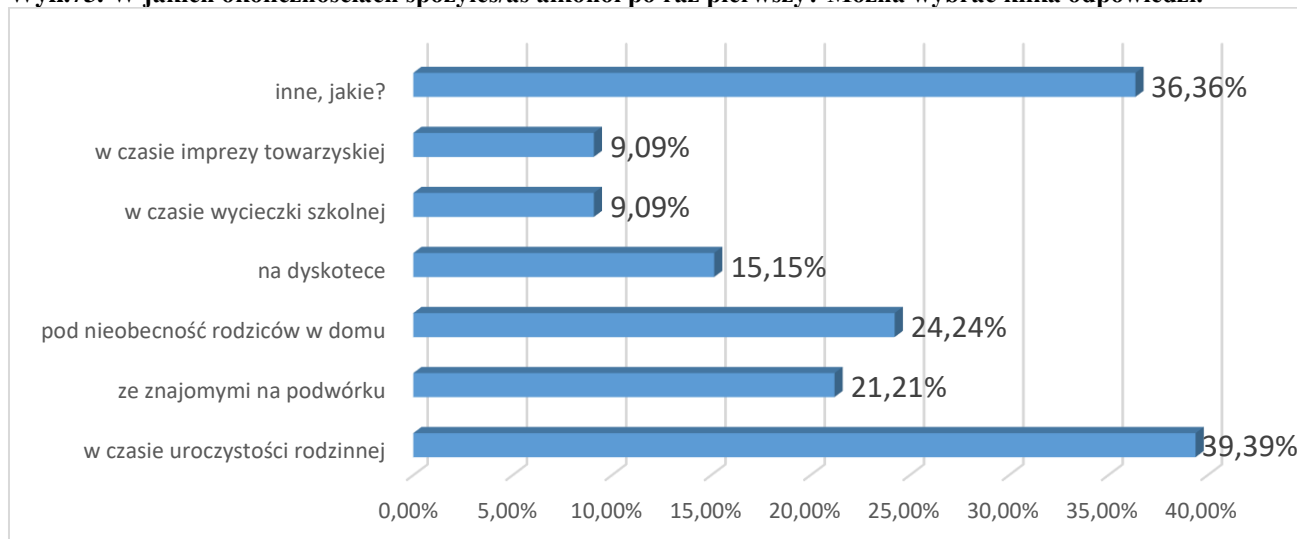
Wyk.72. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (39,39%) a także: pod nieobecność rodziców w domu (24,24%), ze znajomymi na podwórku (21,21%), na dyskotecce (15,15%), w czasie imprezy towarzyskiej (9,09%) oraz w czasie wycieczki szkolnej (9,09%). Dodatkowo 36,36% uczniów wskazało inne okoliczności, jednak nie podali konkretnych przykładów.

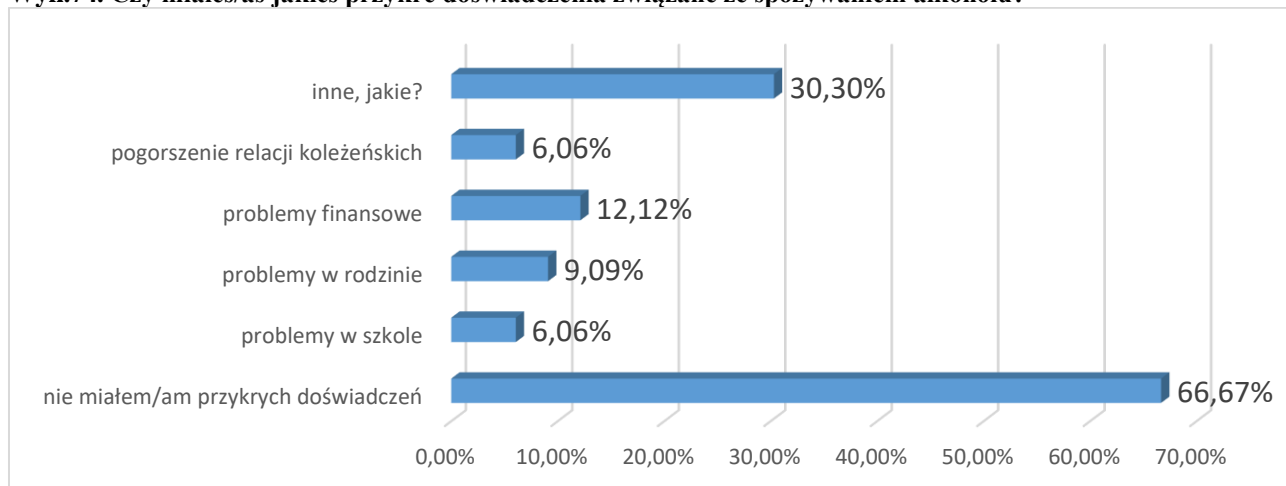
Wyk.73. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów, którzy przyznali, że spożywali już alkohol nie doświadczyło nigdy negatywnych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu (66,67%). Pozostali uczniowie wskazywali, iż doświadczyli: problemów finansowych (12,12%), problemów w rodzinie (9,09%), pogorszenia relacji koleżeńskich (6,06%), problemów w szkole (6,06%) oraz innych konsekwencji, których nie wskazali (30,30%).

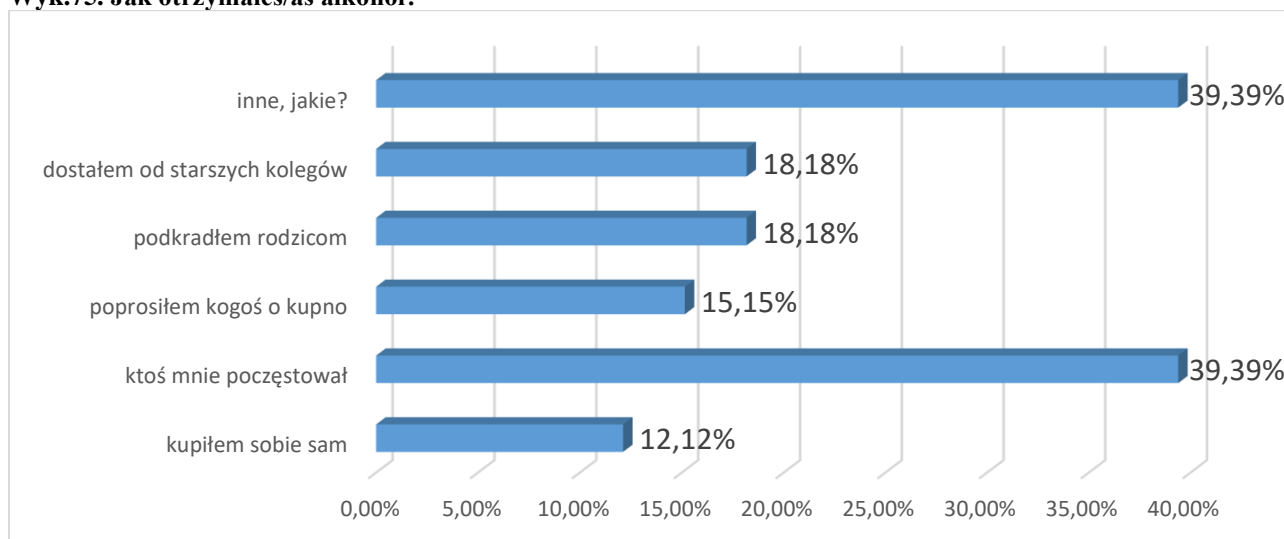
Wyk.74. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Blisko połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (39,39%). Natomiast 15,15% osób poprosiło kogoś o zakup, 18,18% uczniów dostało alkohol od starszych kolegów, a kolejne 18,18% uczniów podkraśćło alkohol rodzicom. Natomiast 12,12% uczniów kupiło sobie samodzielnie alkohol. 39,39% uczniów zdobyło alkohol w inny sposób, jednak uczniowie nie wyjaśnili w jaki sposób.

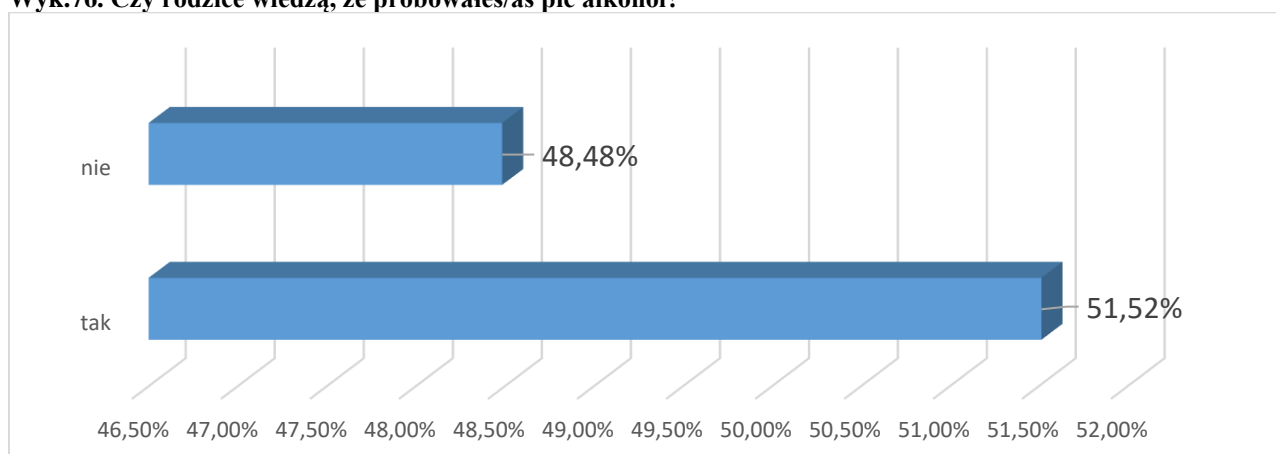
Wyk.75. Jak otrzymałeś/aś alkohol?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

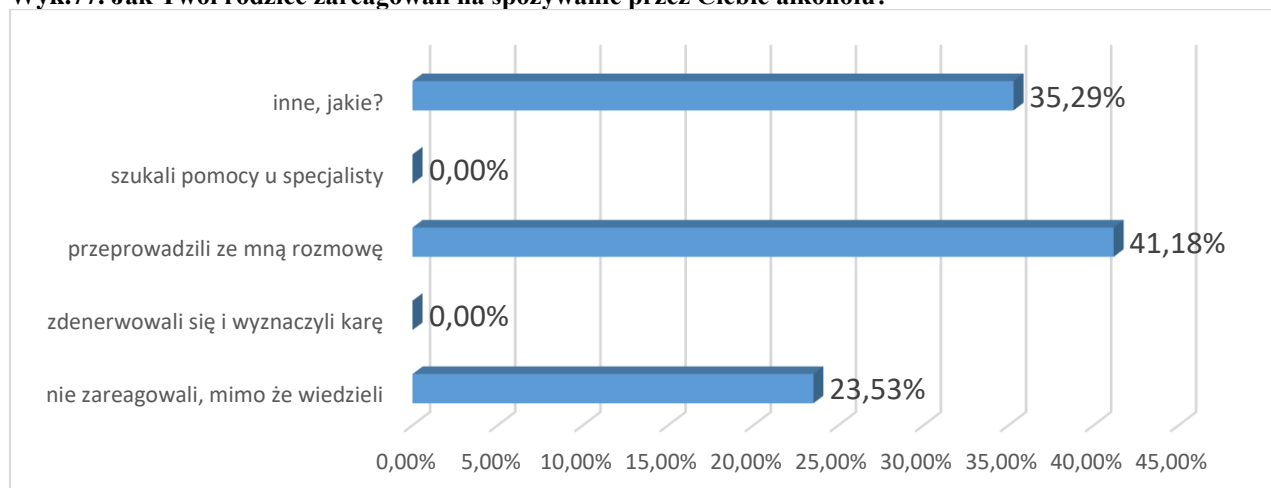
Co ciekawe, większość uczniów przyznała, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 51,52% uczniów.

Wyk.76. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?



Niepokój budzi fakt, iż 25,53% uczniów uważa, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu. Natomiast 41,18% uczniów przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę. 35,29% rodziców zareagowało w inny sposób, jednak uczniowie nie opisali ich reakcji.

Wyk.77. Jak Tвої rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

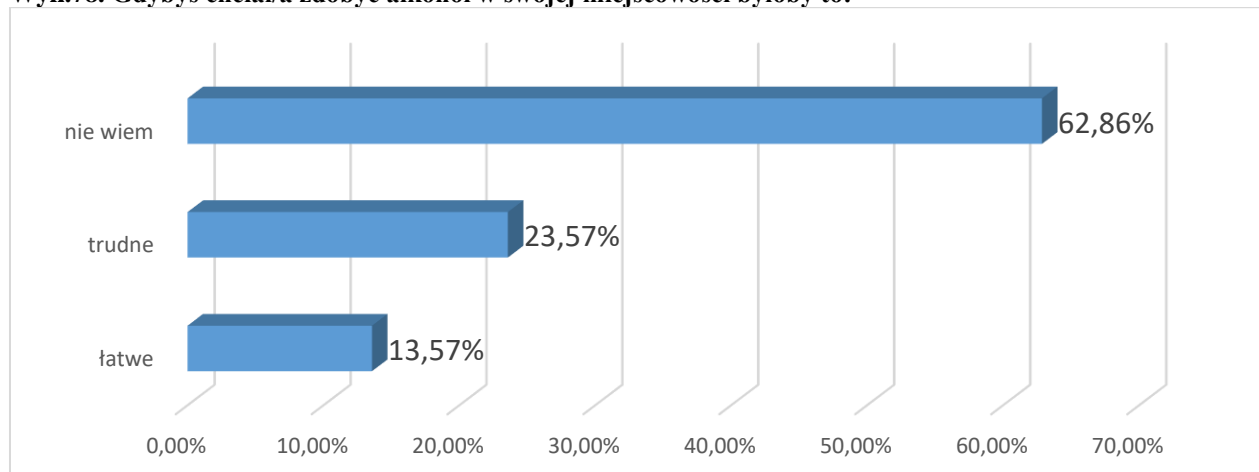


* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogli udzielić wszyscy respondenci – nie tylko te osoby, które zadeklarowały, iż piły alkohol.

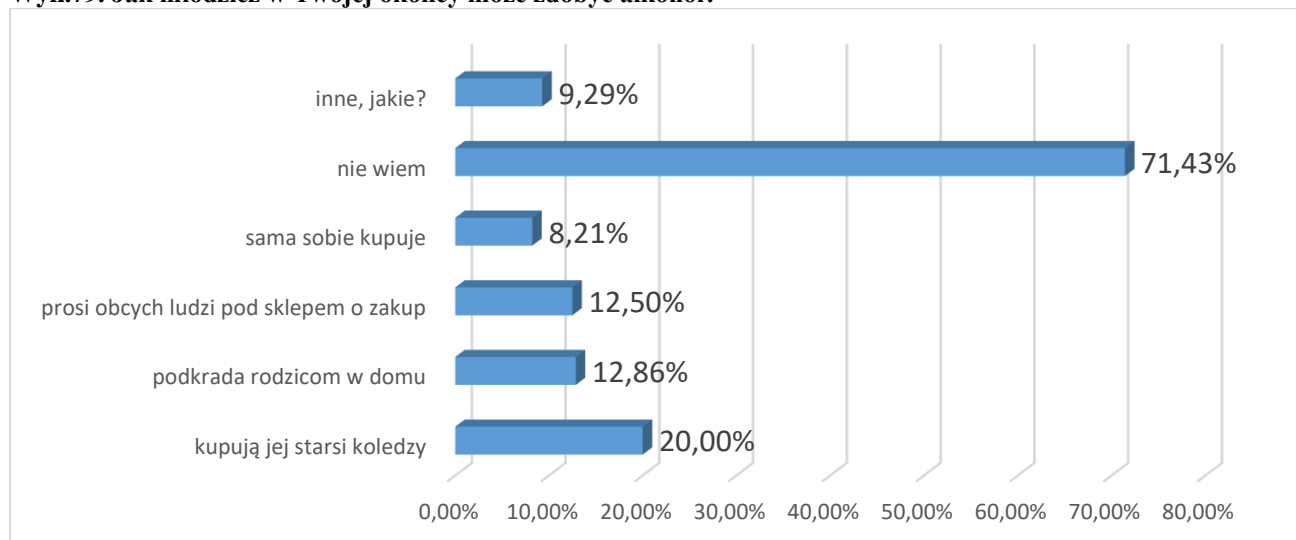
Uczniów zapytano także, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś osiągalnym na terenie Gminy Ełk. Ponad połowa osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie (62,86%). 13,57% uczniów wskazało, że zdobycie alkoholu jest łatwe, a kolejne 23,57% osób uważa, że pozyskanie alkoholu w ich gminie jest trudne.

Wyk.78. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:



Znaczna część uczniów ze szkół z Gminy Ełk uważa, że młodzież z ich okolicy zdobywa alkohol dzięki starszym kolegom (20,00%), podkradając rodzicom w domu (12,86%), prosząc obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (12,50%), sami sobie kupując (8,21%) oraz zdobywają go w inny sposób, jednak nie wskazano tutaj konkretnych przykładów (9,29%). Natomiast 71,43% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.79. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

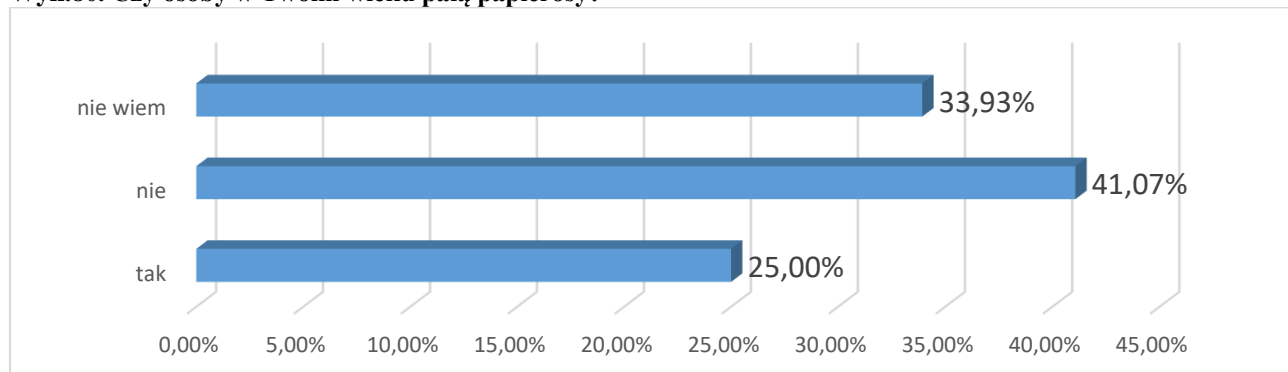


* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

6.4. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

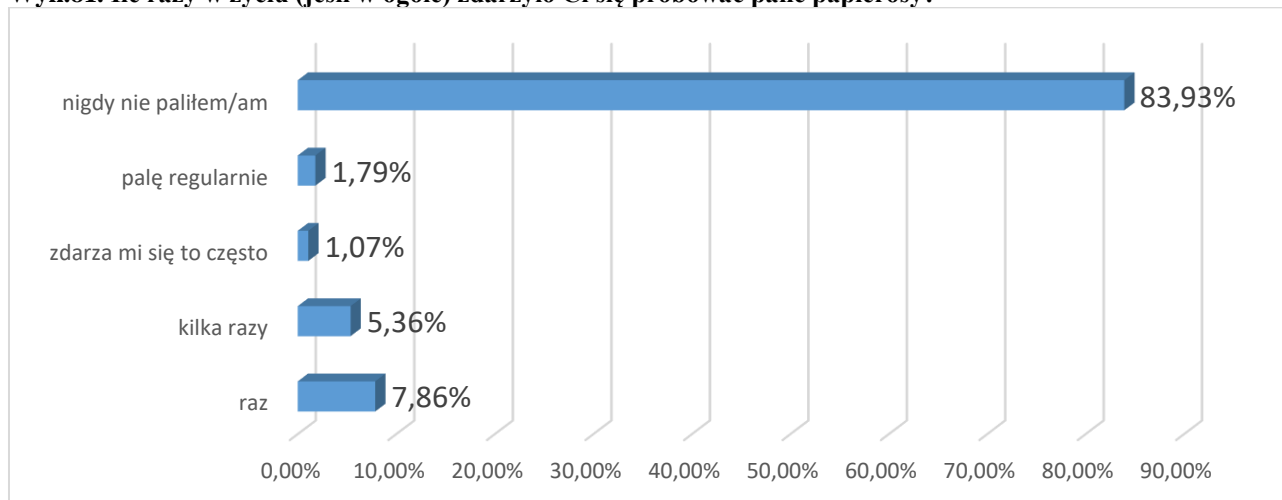
Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego wśród dzieci i młodzieży. Na początek uczniów zapytano, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. 25,00% uczniów uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy, zaś przeciwnego zdania jest 41,07% osób. Kolejne 33,93% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.80. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?



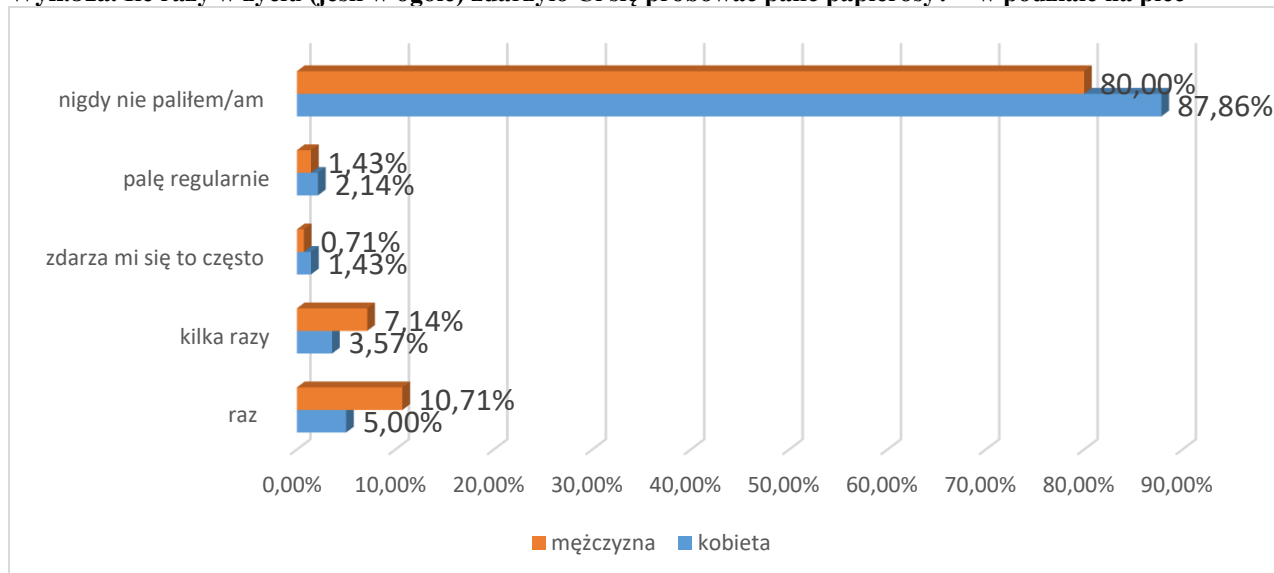
Do palenia papierosów przyznało się 16,07% ankietyowanych uczniów. Spośród nich 7,86% osób paliło papierosy raz, kolejne 5,36% uczniów robiło to kilka razy, 1,07% uczniów pali często, a 1,79% osób pali regularnie.

Wyk.81. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?



Kiedykolwiek w życiu papierosy paliło 12,14% dziewczynek i 20,00% chłopców. Dziewczynki paliły: raz w życiu (5,00%), kilka razy (3,57%), często (1,43%) oraz palą regularnie (2,14%). Chłopcy natomiast palili: raz w życiu (10,71%), kilka razy (7,14%), zdarza im się często (0,71%) oraz palą regularnie (1,73%).

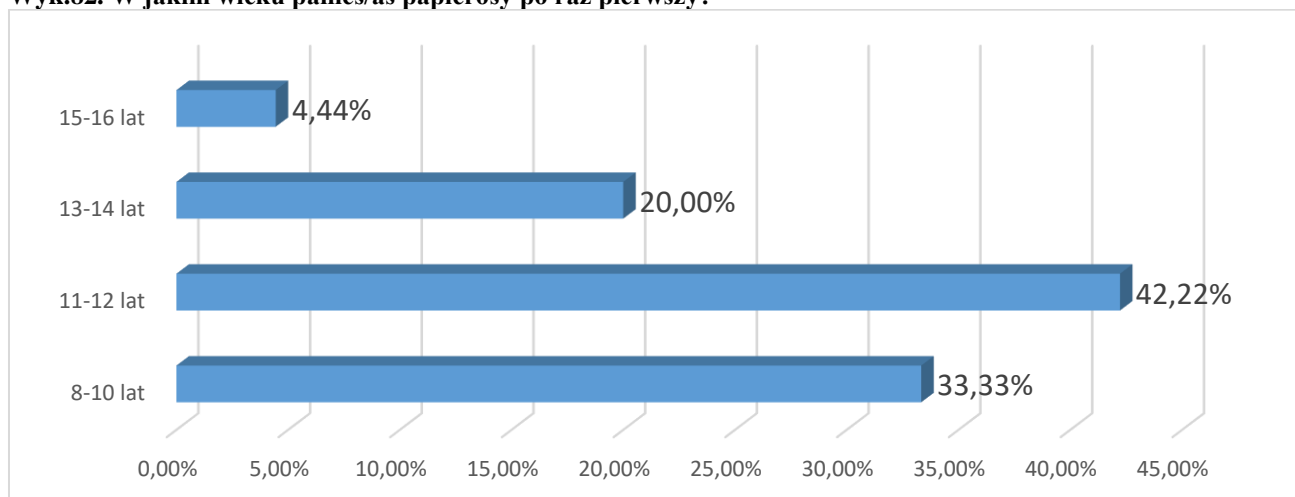
Wyk.81a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć



Na kolejne pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż paliły papierosy.

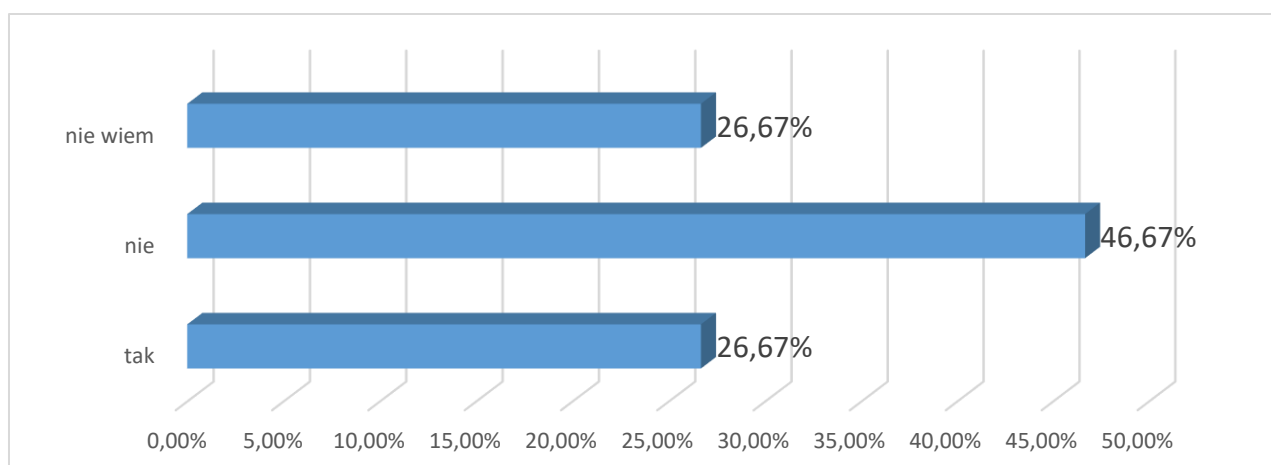
Uczniowie, którzy palili już papierosy, pierwszy raz sięgali po nie w wieku 11-12 lat (42,22%), 8-10 lat (33,33%), 13-14 lat (20,00%) oraz kolejne 4,44% uczniów pierwszy raz paliło w wieku 15-16 lat.

Wyk.82. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?



26,67% uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą o tym, iż palą oni papierosy. 46,67% badanych uważa, że ich rodzice nie wiedzą o tym fakcie, a kolejne 26,67% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

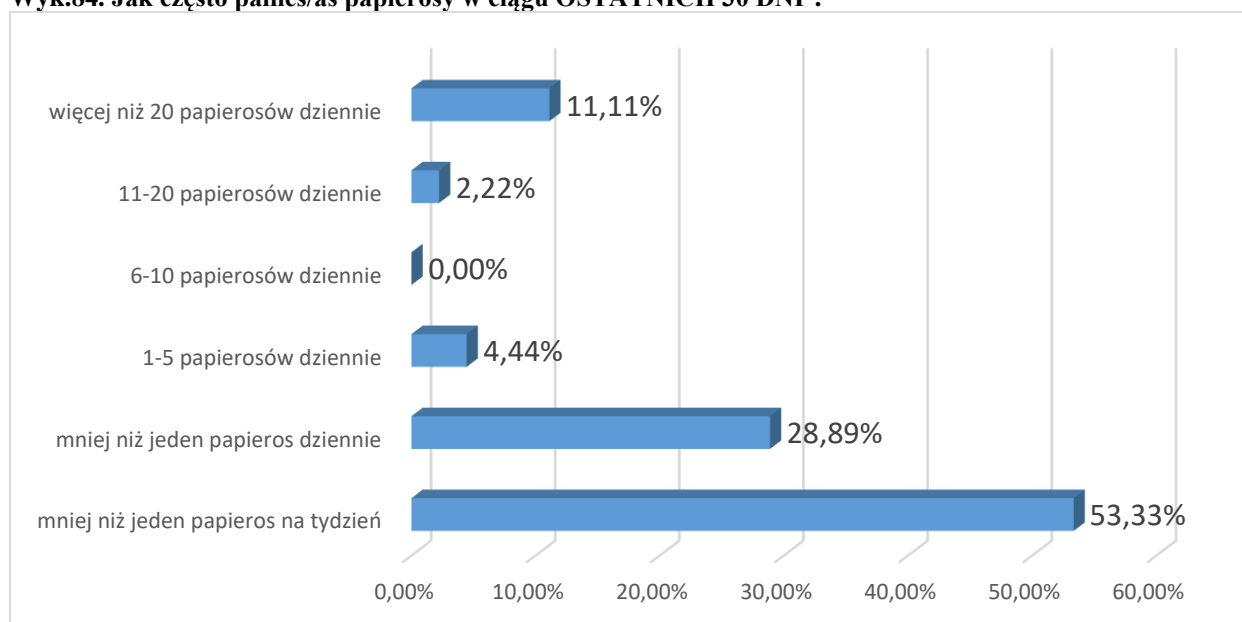
Wyk.83. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?



Na koniec, celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Większość uczniów, tj. 53,33% przyznało, że wypala mniej niż jeden papieros na tydzień, a 28,89% uczniów wypala mniej niż jeden papieros dziennie.

Natomiast 17,77% uczniów przyznało, iż codziennie sięga po papierosy, w tym 4,44% uczniów wypala od 1 do 5 papierosów, od 11 do 20 papierosów dziennie pali 2,22% uczniów, a kolejne 11,11% uczniów wypala więcej niż 20 papierosów dziennie.

Wyk.84. Jak często palileś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI ?

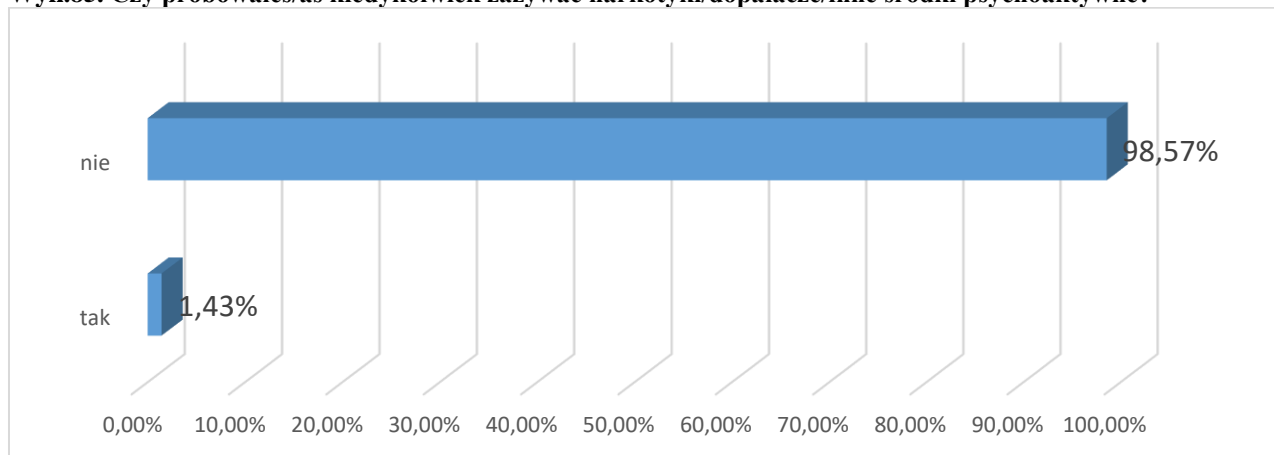


6.5. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczył problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy młodych mieszkańców dotyczącej środków psychoaktywnych.

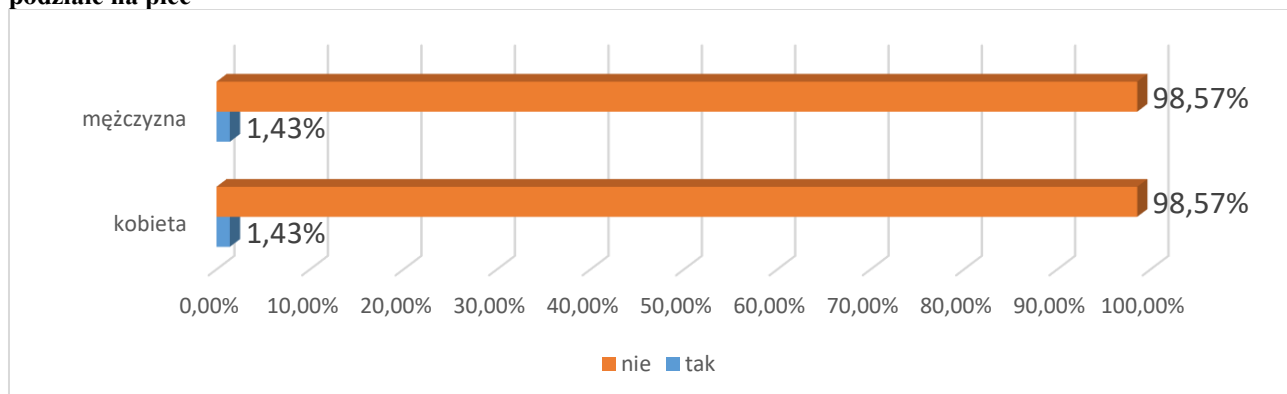
Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi można zauważyć, iż taka sama liczba chłopców co dziewczynek (po 1,43%) miała już z nimi kontakt.

Wyk.85. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?



Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi można zauważyć, iż taka sama liczba chłopców c o dziewczynek (1,43%) miała już z nimi kontakt.

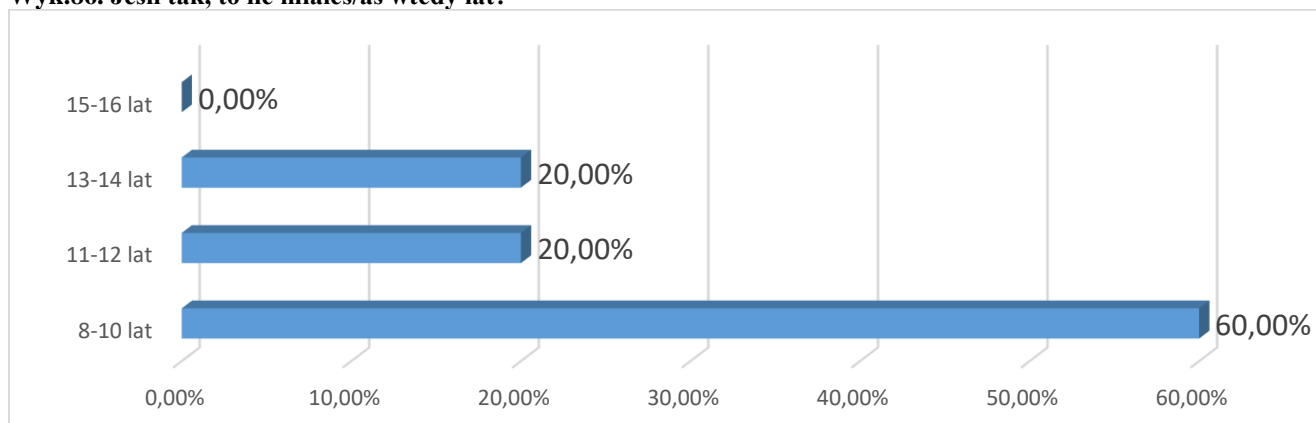
Wyk.85a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – w podziale na płeć



Na kolejne pytania dotyczące zażywanie substancji psychoaktywnych odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż zażywały te substancje.

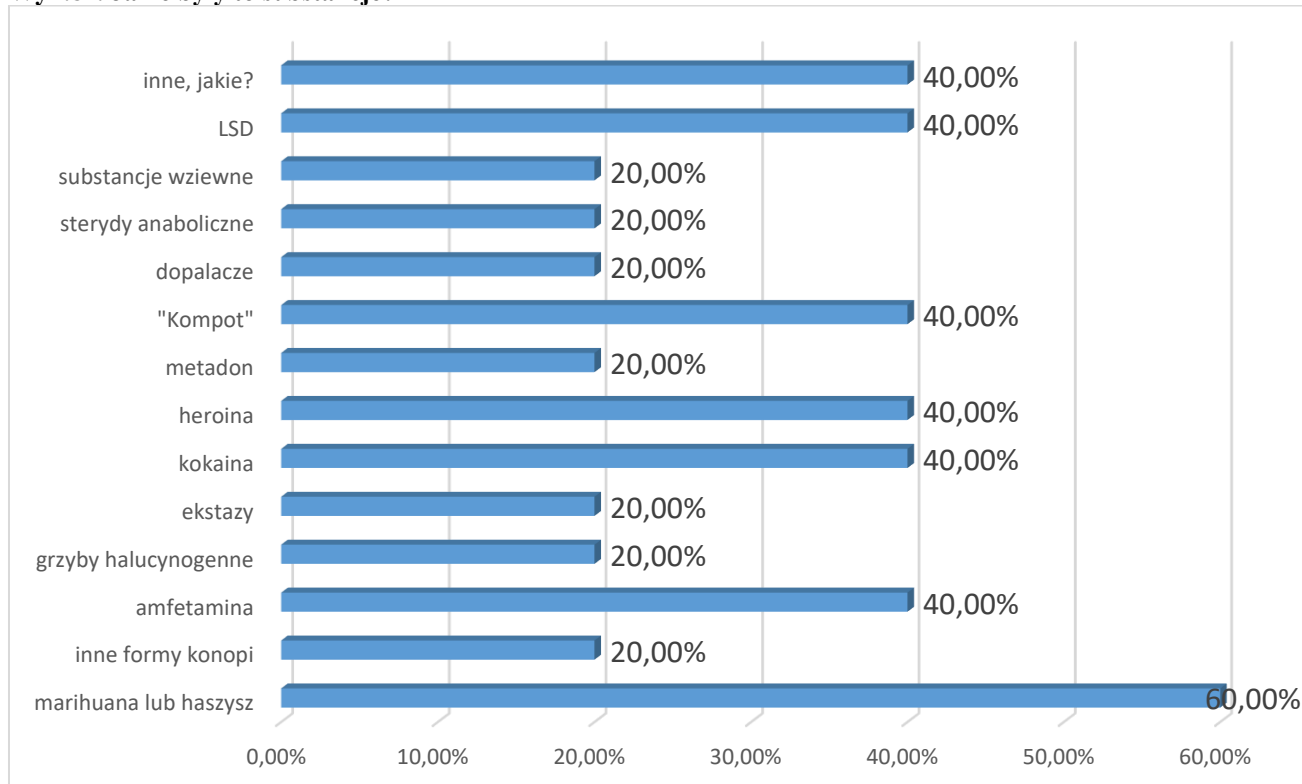
Po 20,00% uczniów zażywało narkotyki po raz pierwszy w wieku 13-14 lat oraz 11-12 lat, a kolejne 60,00% w wieku 8-10 lat.

Wyk.86. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?



Uczniowie, którzy zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne sięgali po: marihuanę lub haszysz (60,00%), amfetaminę (40,00%), kokainę (40,00%), heroinę (40,00%), „Kompot” (40,00%), LSD (40,00%). Natomiast co piąty uczeń zażywał: inne formy konopi, grzyby halucynogenne, ekstazy, metadon, dopalacze, sterydy anaboliczne i substancje wziewne. Warto zaznaczyć, iż wskazania uczniów mogą nie oddawać stanu rzeczywistego. Uczniowie często wskazują wszystkie substancje, które znają, a nie te, które rzeczywiście zażywali.

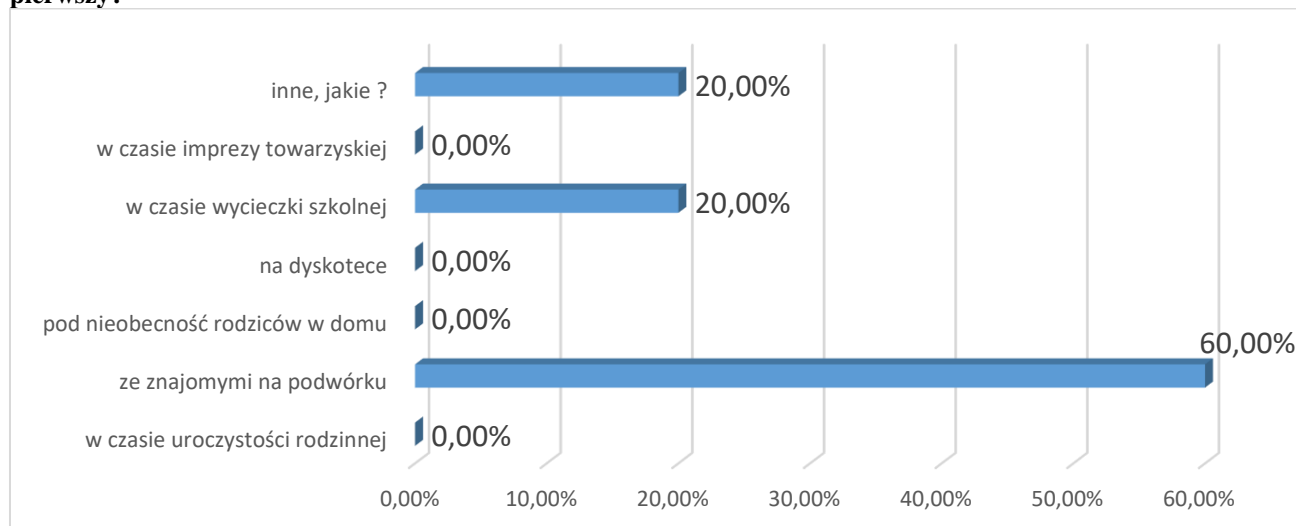
Wyk.87. Jakie były to substancje?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie przyznali, że po raz pierwszy sięgali po substancje psychoaktywne ze znajomymi na podwórku (60,00%), w czasie wycieczki szkolnej (20,00%) oraz podczas innych okoliczności, których nie wymienili (20,00%).

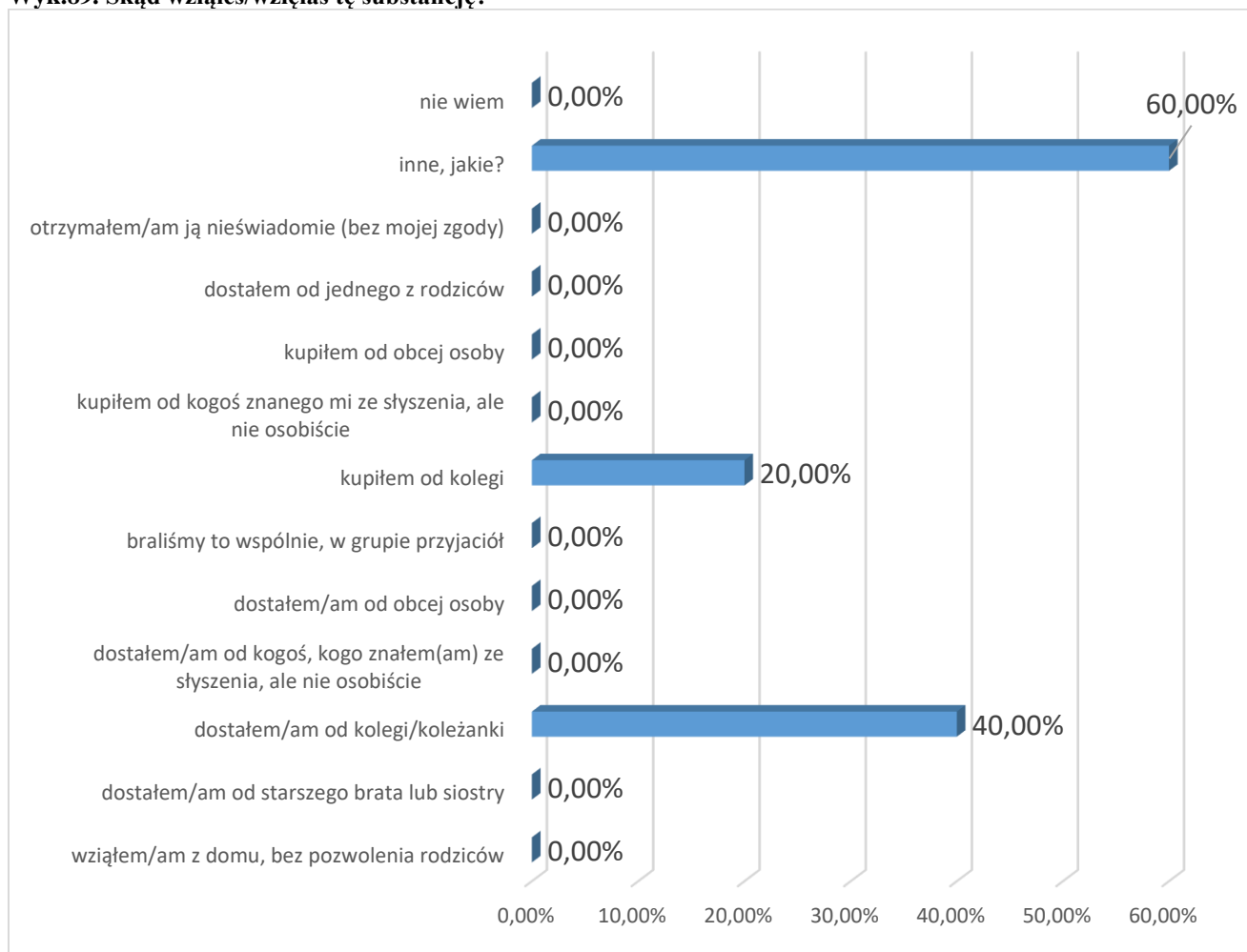
Wyk.88. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne po raz pierwszy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawie zabronione. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie wskazują, iż dostali je od koleżanki/kolegi (40,00%), kupili je od kolegi (20,00%) oraz zdobyli je w innych okolicznościach, których nie wskazali (60,00%).

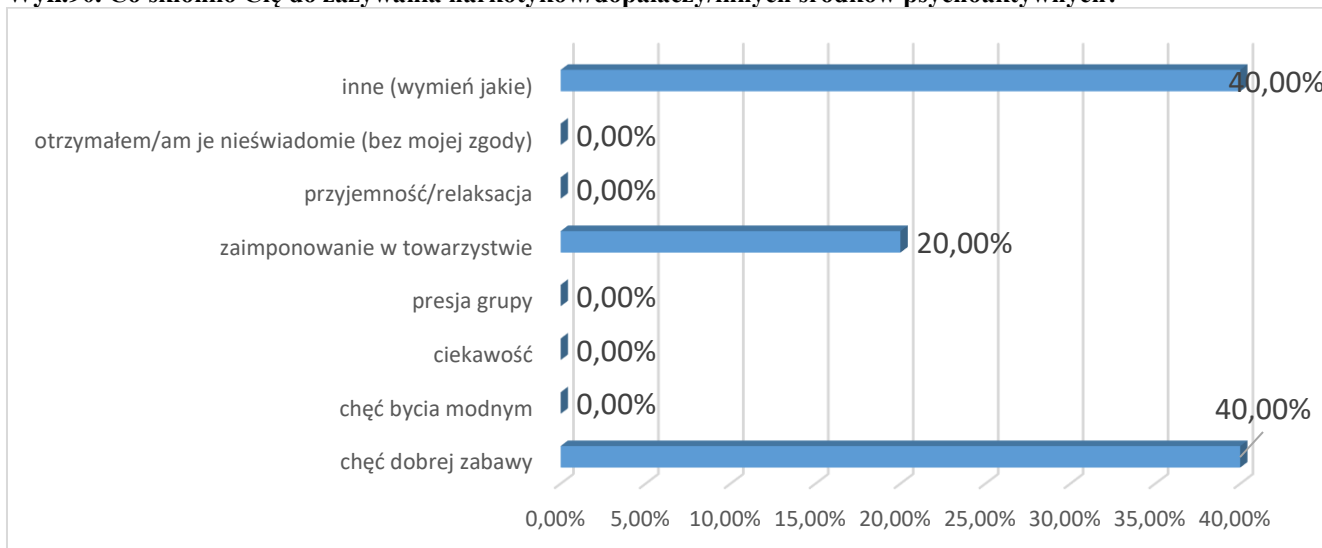
Wyk.89. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesujące wydają się także to, dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze. Uczniowie przyznali, iż motywuje ich chęć dobrej zabawy (40,00%), chęć zaimponowania w towarzystwie (20,00%) oraz kolejne 40,00% uczniów wskazało odpowiedź „inne”, nie podając konkretnych przykładów.

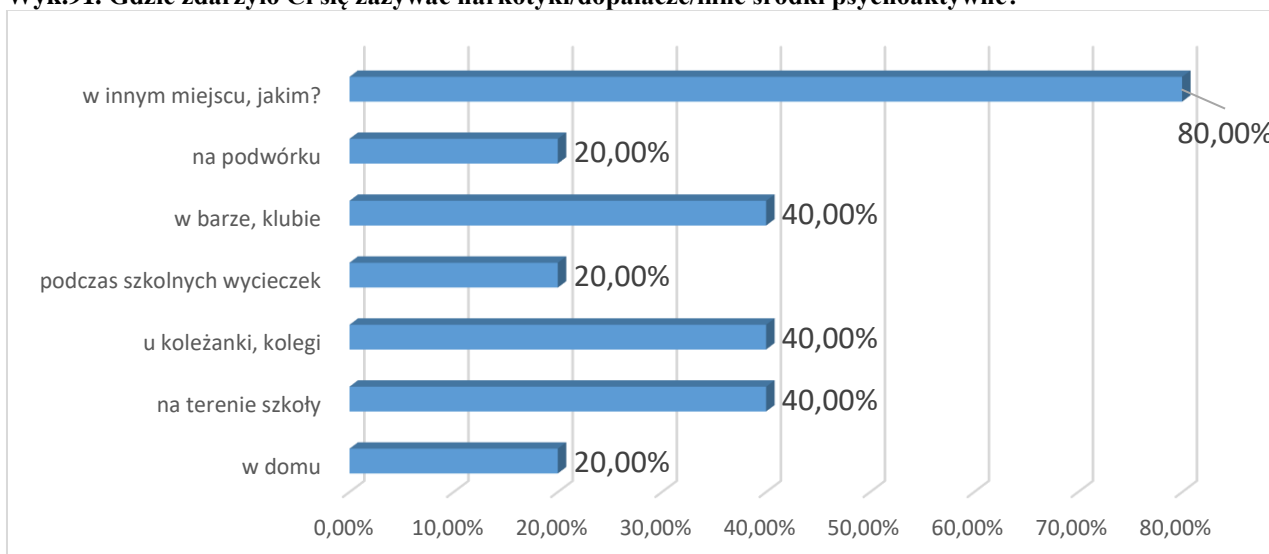
Wyk.90. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie środki psychoaktywne zażywają: na terenie szkoły (40,00%), u kolegi/koleżanki (40,00%), w domu (20,00%), na podwórku (20,00%) oraz podczas wycieczek szkolnych (20,00%). Kolejne 80,00% uczniów wskazało inne miejsca, nie podając przykładów.

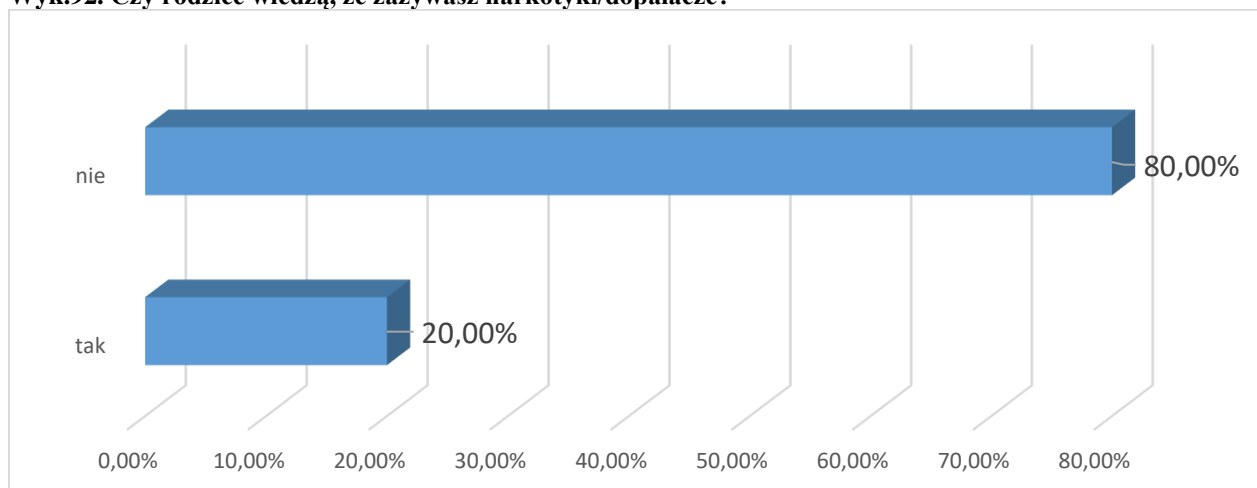
Wyk.91. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

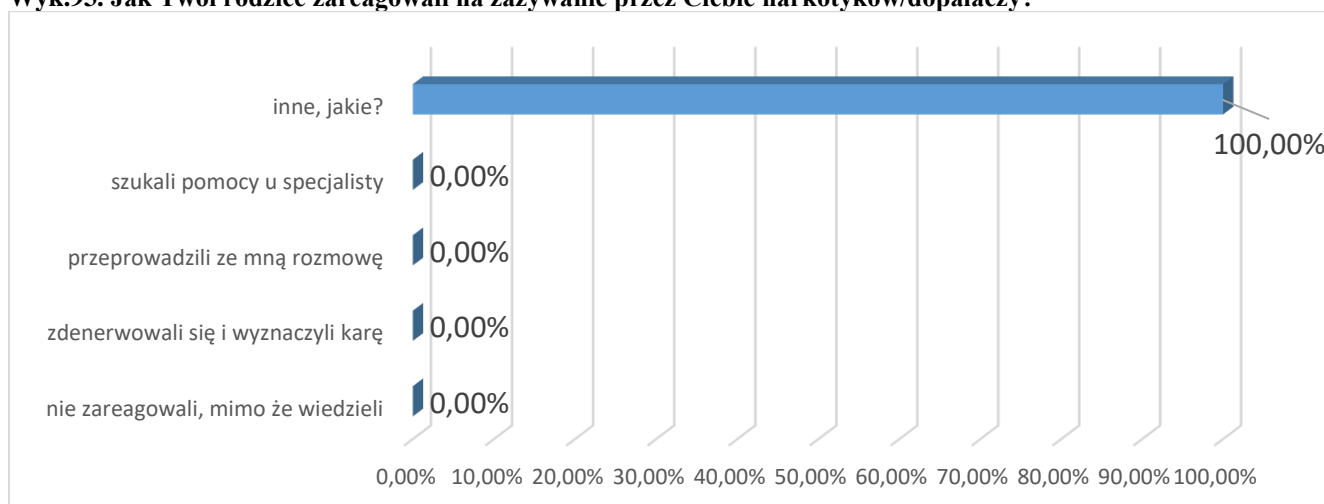
Co piąty uczeń zażywający kiedykolwiek substancje psychoaktywne przyznał, że jego rodzice wiedzą o tym fakcie.

Wyk.92. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?



Wszyscy uczniowie, którzy uważają, że ich rodzice wiedzą o zażywaniu przez nich substancji psychoaktywnych, przyznali, że rodzice zareagowali w inny sposób, nie wymieniony w ankiecie, jednak uczniowie nie podali w jaki.

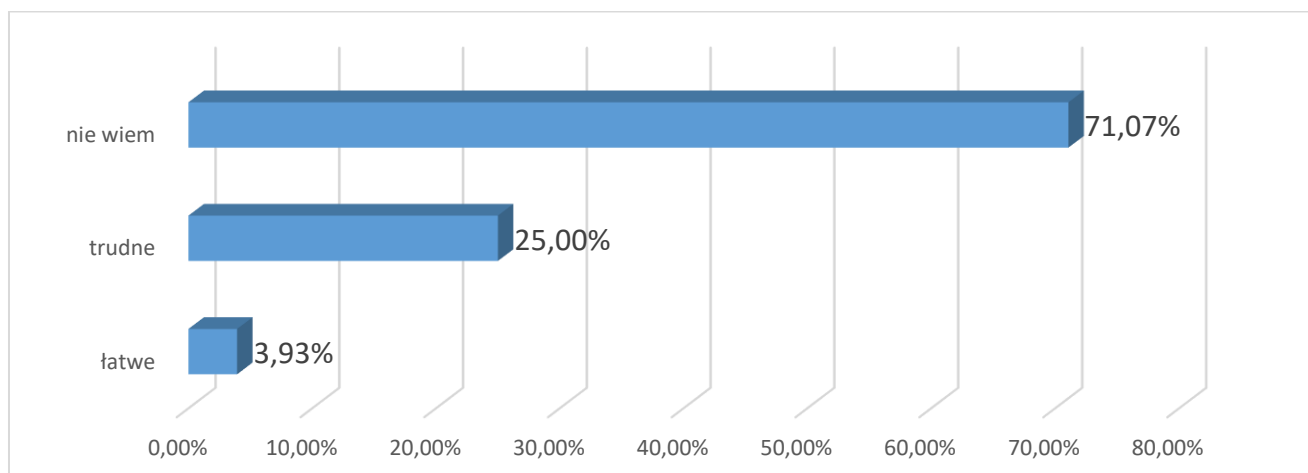
Wyk.93. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

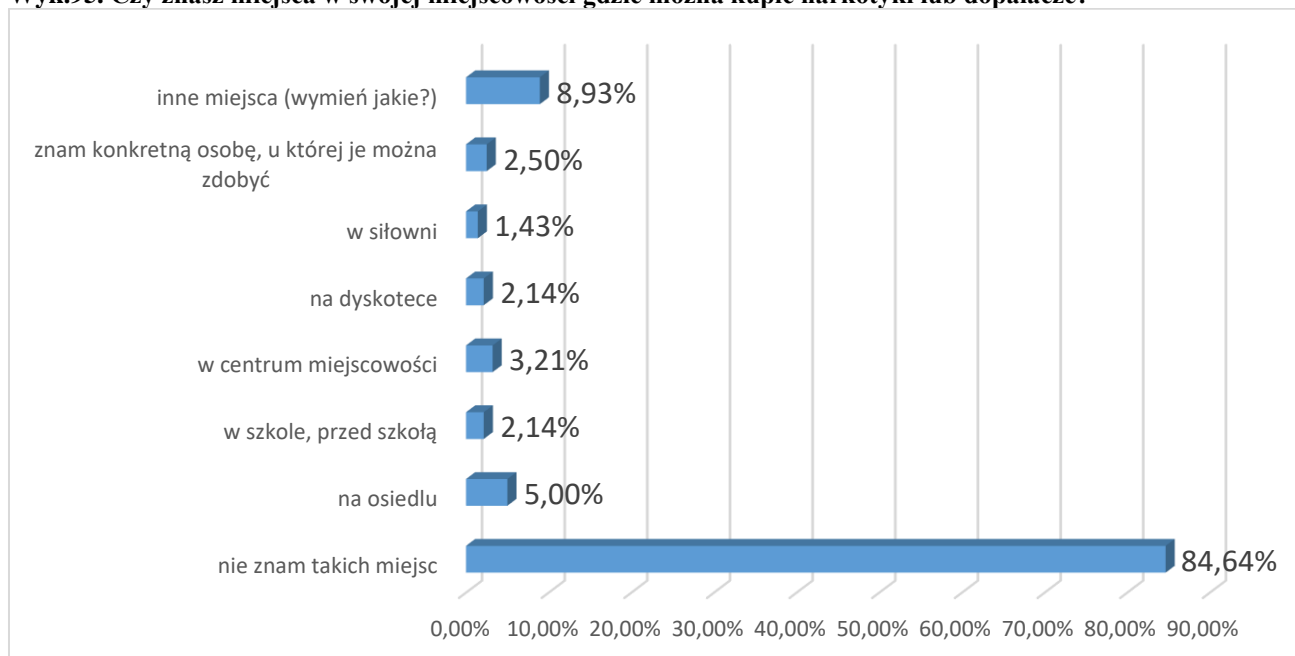
Następnie na kolejne pytanie odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu. Większość uczniów nie wie, czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy w ich gminie byłoby możliwe – taką odpowiedź wskazuje 71,07% uczniów. 25,00% młodzieży uważa, że jest to trudne, zaś 3,93% uważa, że jest to łatwe.

Wyk.94. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki/dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:



Zdecydowana większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (84,64%). Pozostali uczniowie wskazują na: osiedle (5,00%), centrum miejscowości (3,21%), dyskotekę (2,14%), teren szkoły (2,14%), siłownię (1,43%) oraz inne miejsca, których nie wymienili (8,93%). Kolejny 2,50% uczniów zna konkretną osobę, u której można kupić substancje psychoaktywne.

Wyk.95. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?



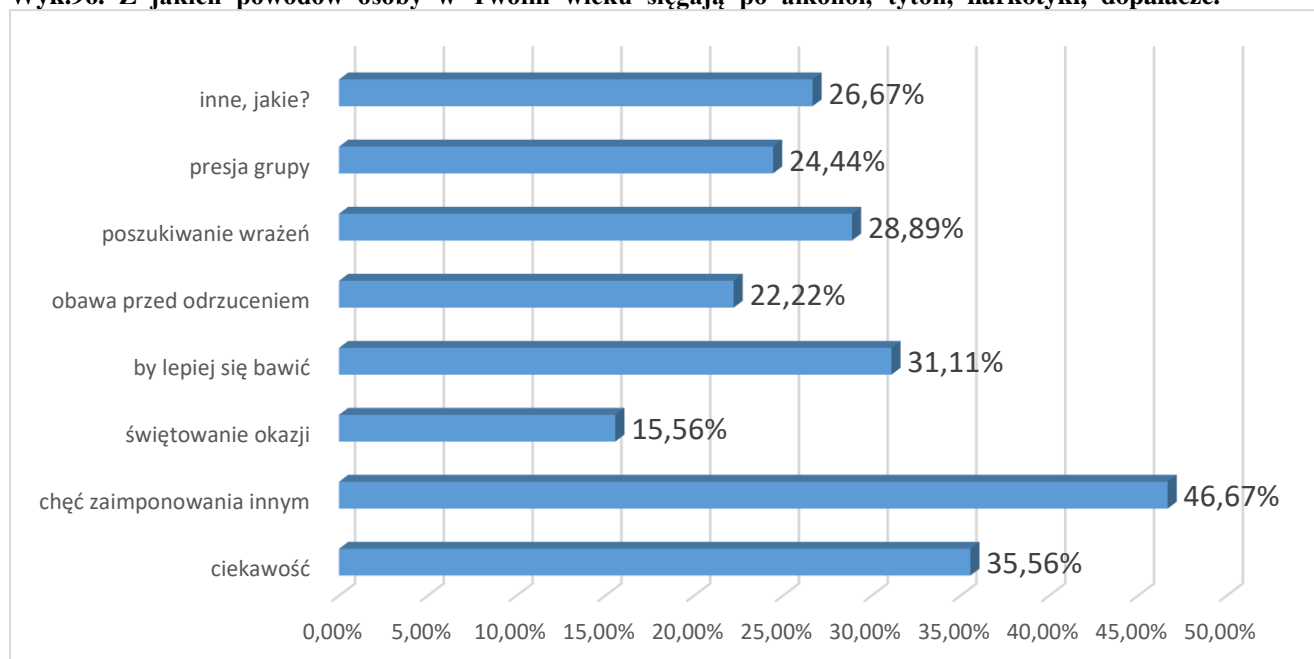
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

6.6. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział ma na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji zakazanych.

Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po takie substancje jak: alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze. Zdaniem uczniów to głównie chęć zaimponowania innym (46,67%) oraz ciekawość (35,56%), a także: chęć lepszej zabawy (31,11%), poszukiwanie wrażeń (28,89%), presja grupy (24,44%), obawa przed odrzuceniem (22,22%) oraz świętowanie okazji (15,56%). Dodatkowo 26,67% uczniów wskazuje również inne powody, nie podając konkretnych przykładów.

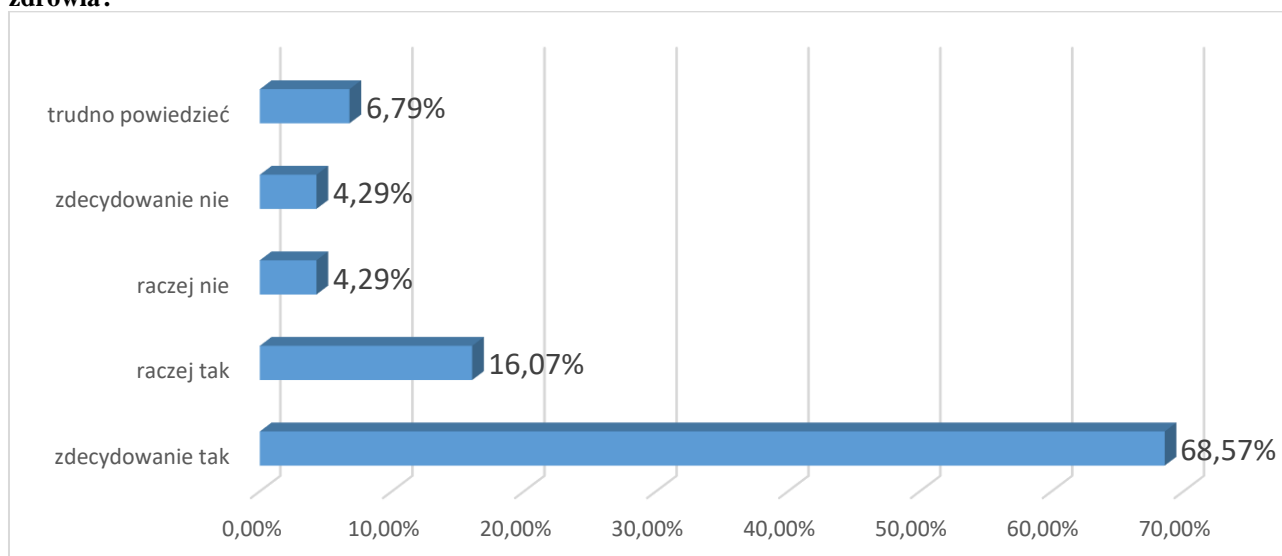
Wyk.96. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze.



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

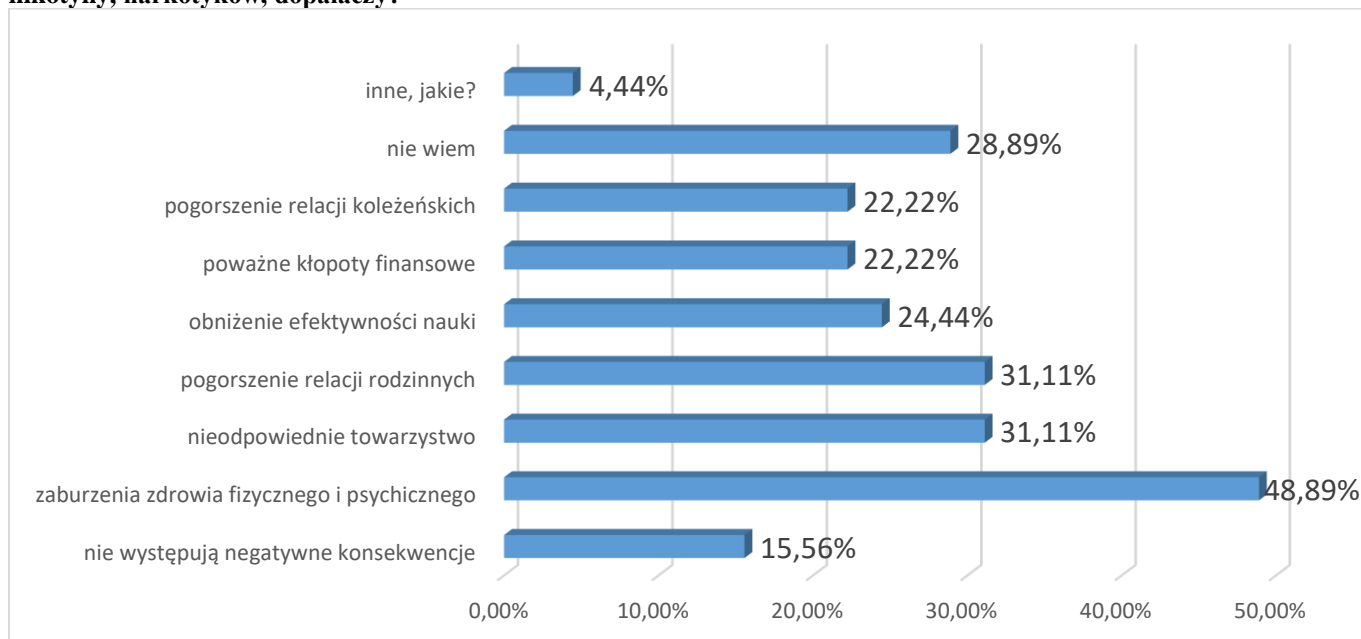
68,57% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia, zaś 16,07% osób uważa, że jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgadza się 9,19% uczniów, w tym: 4,29% sądzi, iż substancje te są raczej nieszkodliwe, a kolejne 4,29% osób uważa, że są one zdecydowanie nieszkodliwe. 6,79% ankietowanych wskazuje odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wyk.97. Czy uważasz, że zażywanie alkoholu, nikotyny, narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?



Jeśli chodzi o negatywne konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (48,89%), pogorszenie relacji rodzinnych (31,11%), nieodpowiednie towarzystwo (31,11%), obniżenie efektywności nauki (24,44%), poważne kłopoty finansowe (22,22%), pogorszenie relacji koleżeńskich (22,22%) oraz inne konsekwencje, których uczniowie nie wymienili (4,44%). 28,89% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 15,56% uczniów uważa, że uzależnienia od substancji zakazanych nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji.

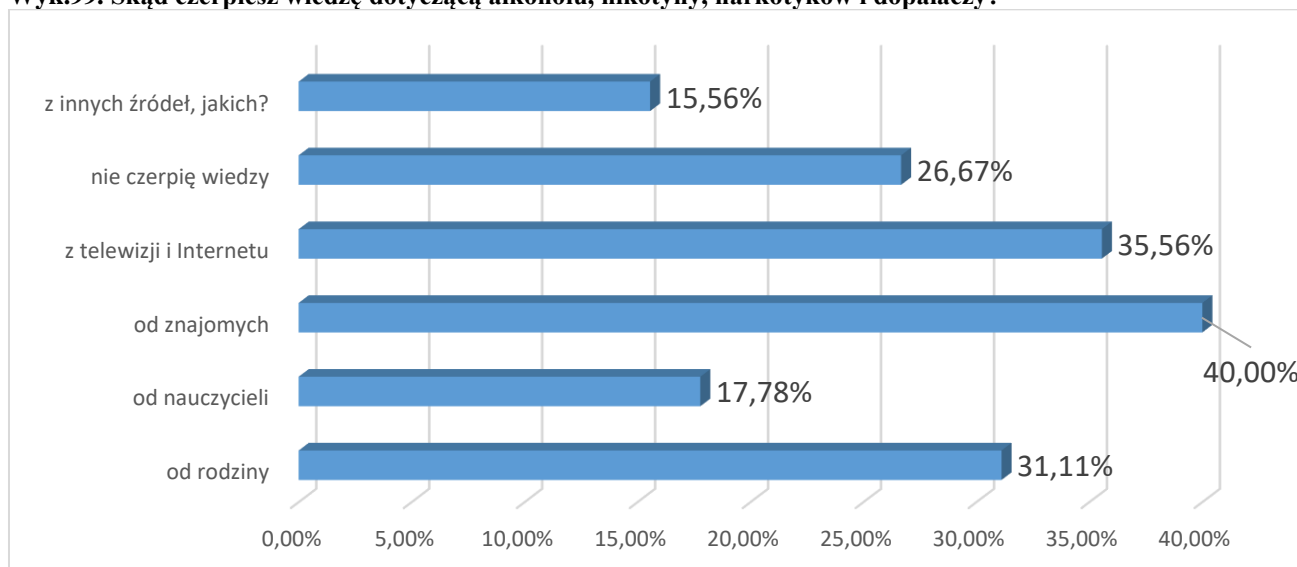
Wyk.98. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Znajomi to główne źródło wiedzy na temat substancji uzależniających – taką odpowiedź wskazuje 40,00% uczniów. Mniejszą popularnością cieszy się telewizja i Internet (25,56%) oraz rodzina (31,11%). Na nauczycieli wskazuje 17,78% osób, zaś z innych źródeł, których uczniowie nie wskazują, wiedzę czerpie 15,56%. Istotny jest fakt, iż 26,67% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

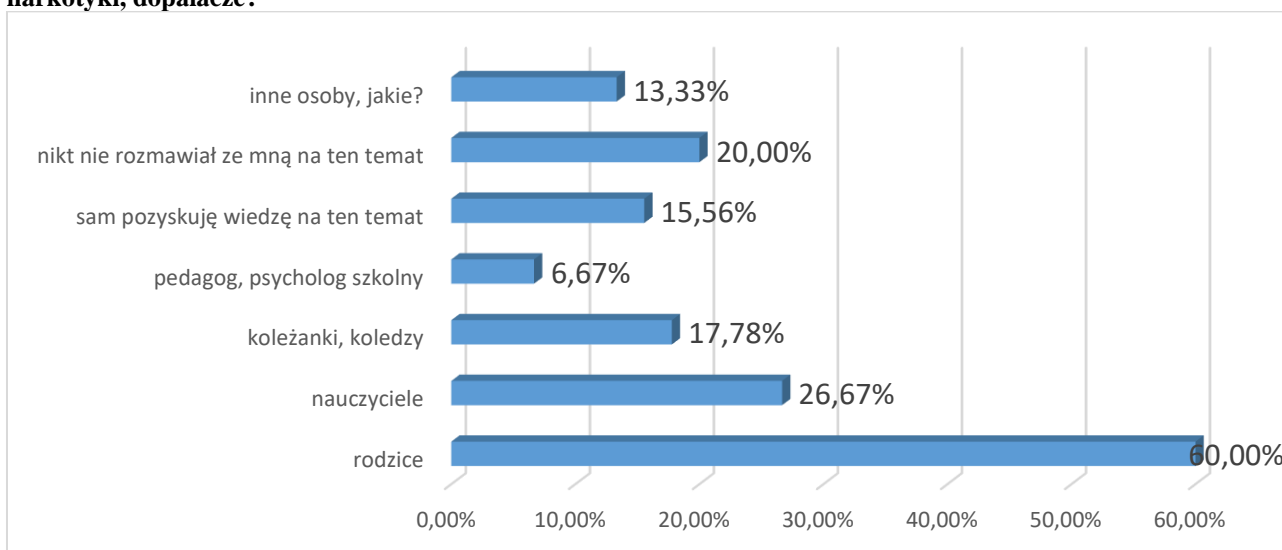
Wyk.99. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, nikotyny, narkotyków i dopalaczy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to rodzice (60,00%) oraz nauczyciele (26,67%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji uzależniających. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: kolegów/koleżanki (17,78%), pedagoga/psychologa szkolnego (6,67%) oraz inne osoby, których uczniowie nie wymieniają (13,33%). Niepokojący jest fakt, iż 15,56% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat, a 20,00% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

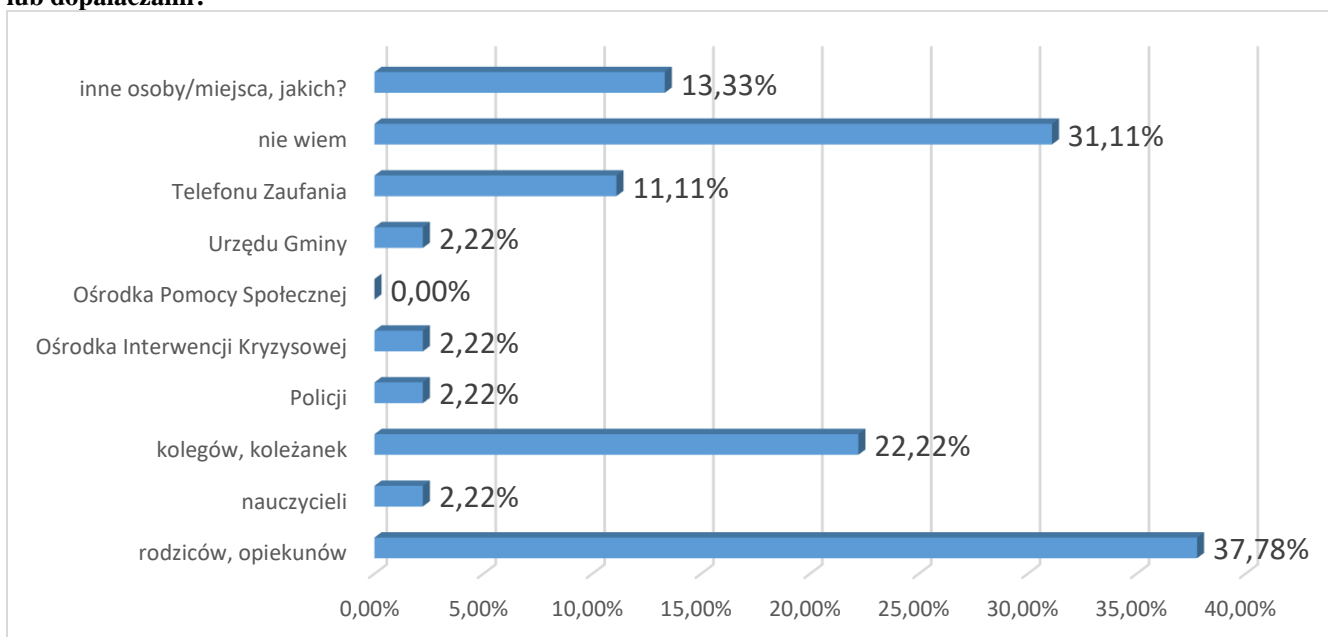
Wyk.100. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, niktyna, narkotyki, dopalacze?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraża 37,78% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: kolegów i koleżanki (22,22%), Telefon Zaufania (11,11%), nauczycieli (2,22%), Policję (2,22%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (2,22%) oraz Urzędu Gminy (2,22%). 31,11% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 13,33% wskazuje inne osoby lub miejsca nie wyjaśniając o jakie miejsca dokładnie im chodzi.

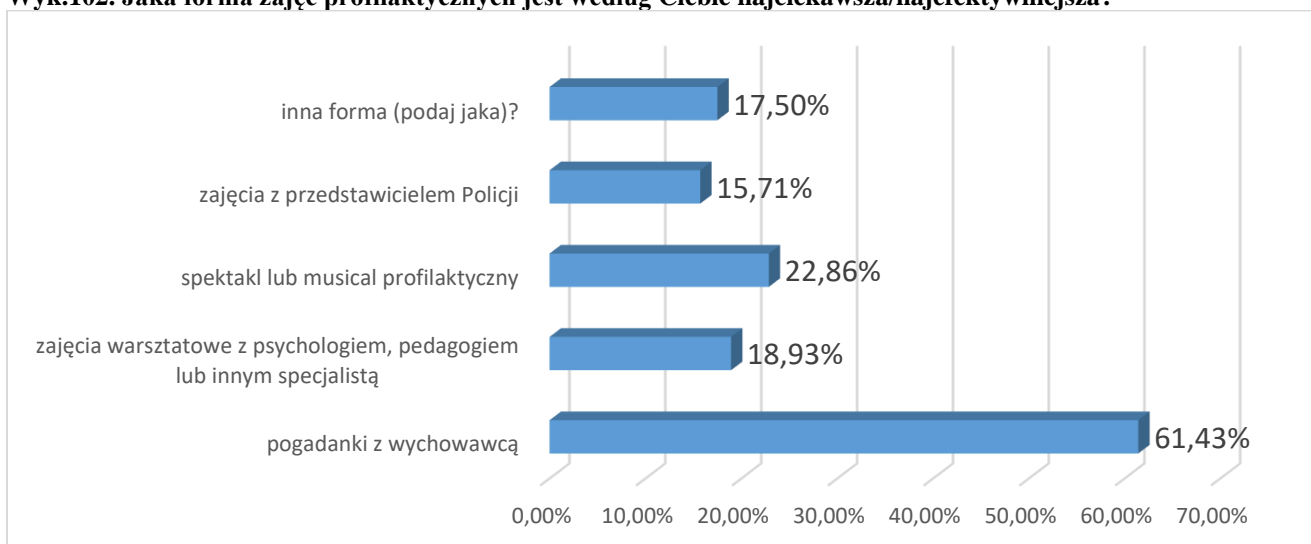
Wyk.101. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, niktyną, narkotykami lub dopalaczami?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów, najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (61,43%), zajęcia warsztatowe z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (18,93%), zajęcia z przedstawicielami Policji (15,71%), spektakle lub musicale profilaktyczne (22,86%) oraz inne formy zajęć (17,50%), uczniowie nie podają jednak jakie konkretne formy zajęć mają na myśli.

Wyk.102. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

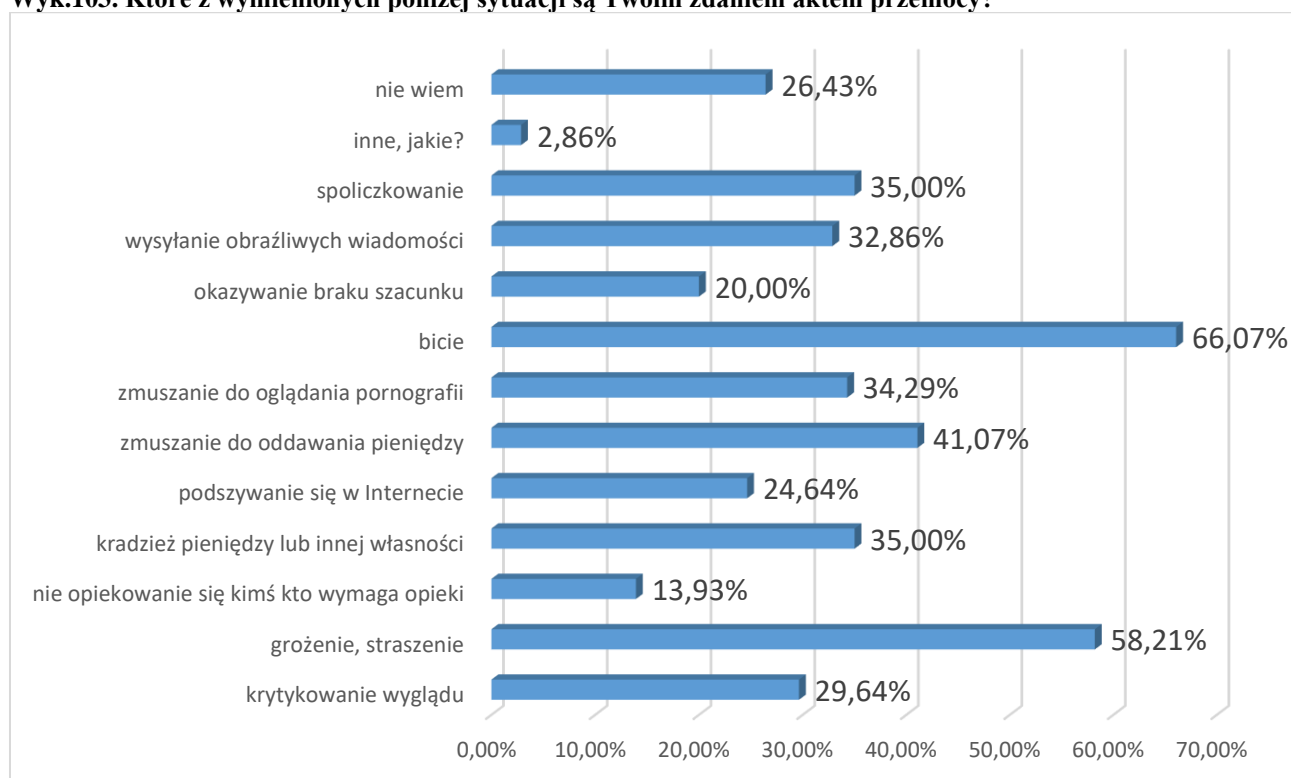


* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

6.7. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Następnym problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży jest problem przemocowy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (66,07%), groźenie, straszenie (58,21%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (41,07%), spoliczkowanie (35,00%), kradzież pieniędzy lub innej własności (35,00%), zmuszanie do oglądania pornografii (34,29%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (32,86%), krytykowanie wyglądu (29,64%), podszywanie się w Internecie (26,64%), okazywanie braku szacunku (20,00%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (13,93%) oraz inne zachowania, których nie scharakteryzowano (2,86%). Natomiast 26,43% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

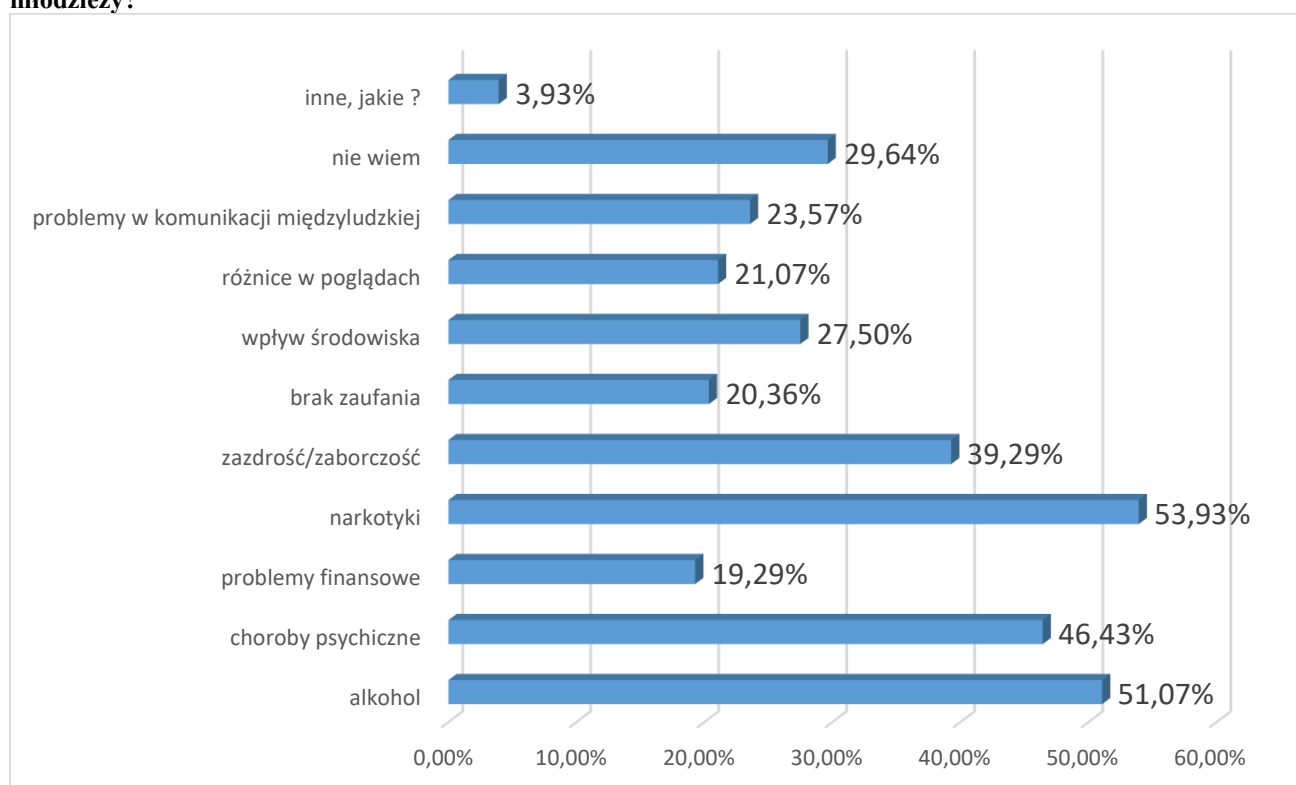
Wyk.103. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z zażywania narkotyków (53,93%) , ale także z: nadużywania alkoholu (51,07%), chorób psychicznych (46,43%), zazdrości i zaborczości (39,29%), wpływu środowiska (27,50%), różnic w poglądach (21,07%), problemów w komunikacji międzyludzkiej (23,57%), braku zaufania (20,36%) problemów finansowych (19,29%) oraz innych czynników, których uczniowie nie wskazują konkretnie (3,93%). 11,39% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

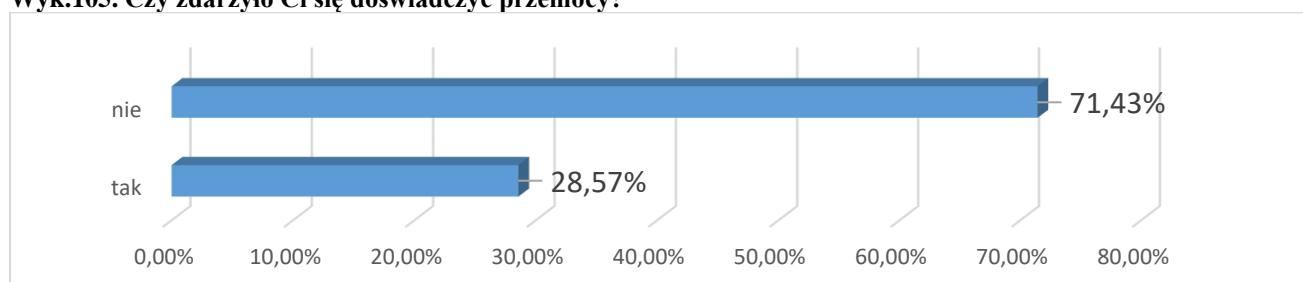
Wyk.104. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

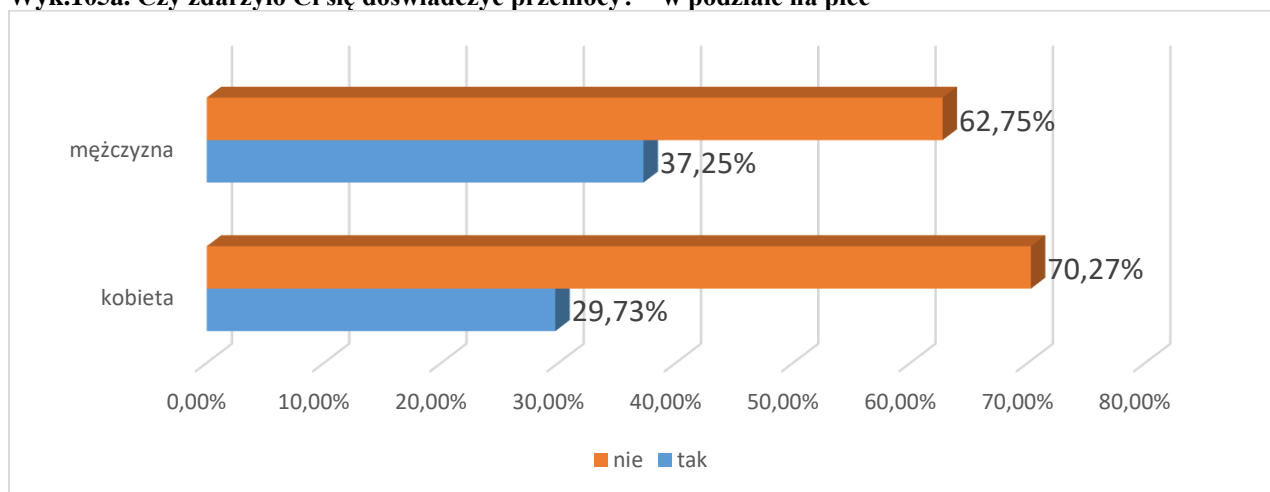
Jak wskazuje młodzież przemocy doświadczyło kiedykolwiek, aż 33,17% uczniów, natomiast 66,83% uczniów nigdy nie doświadczyło zachowań przemocowych.

Wyk.105. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?



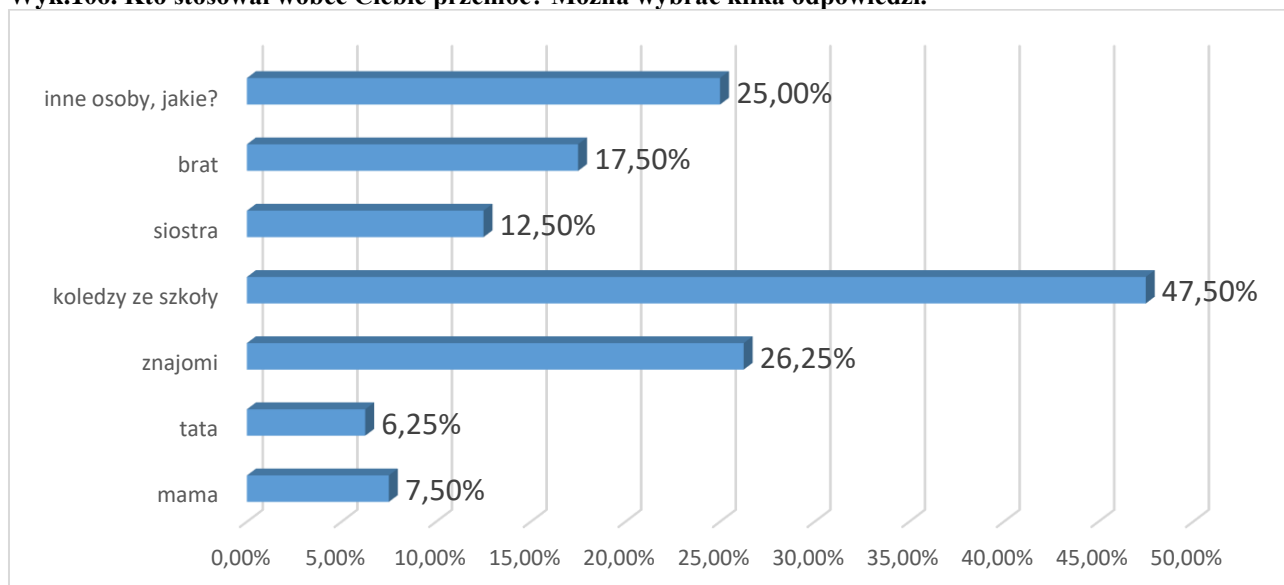
Przemocy doświadczyło 29,73% dziewczynek i 37,25% chłopców.

Wyk.105a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć



Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów, jak przyznają respondenci byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazuje 47,50% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (26,25%), brata (17,50%), siostrę (12,50%), mamę (7,50%), tatę (6,25%) oraz inne osoby, których uczniowie nie wymienili (25,00%).

Wyk.106. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? Można wybrać kilka odpowiedzi.

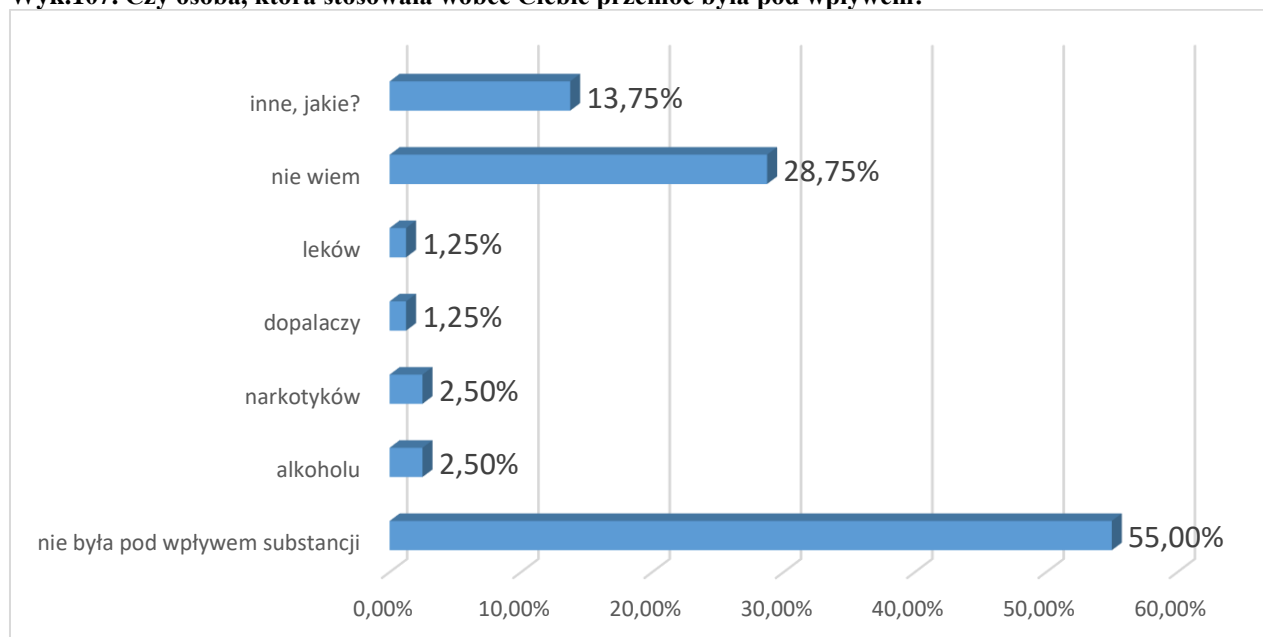


* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich ową przemoc nie, były pod wpływem żadnych substancji (55,00%). Natomiast 2,50% uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, również po 2,50% uczniów wskazuje odpowiedź „narkotyki”, po 1,25% uczniów twierdzi, że osoby te, były pod wpływem leków i dopalaczy. Ponadto 13,75% uczniów przyznaje, że osoby te były pod wpływem innych

substancji, jednak ankietowani nie podają konkretnych przykładów. 28,75% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

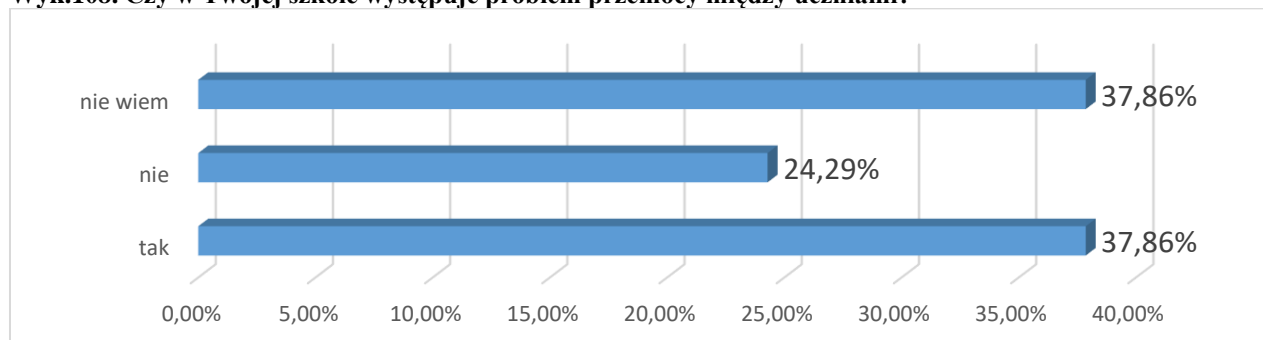
Wyk.107. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

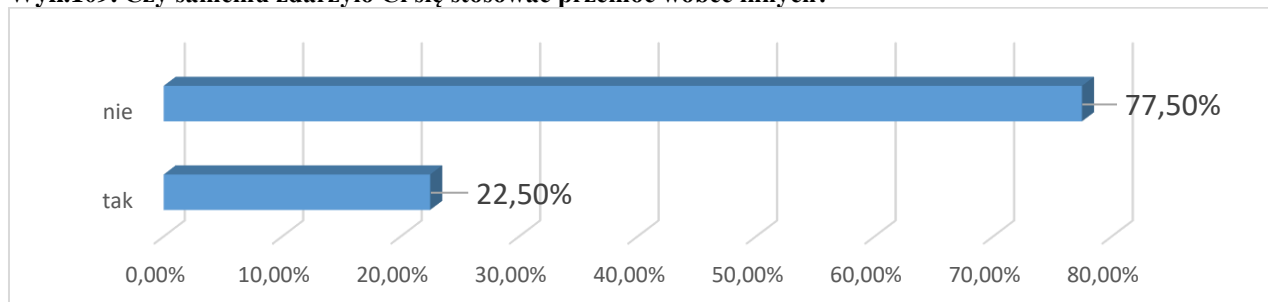
37,86% uczniów przyznaje, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tą opinią nie zgadza się 24,29% młodych mieszkańców, a 37,86% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.108. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?



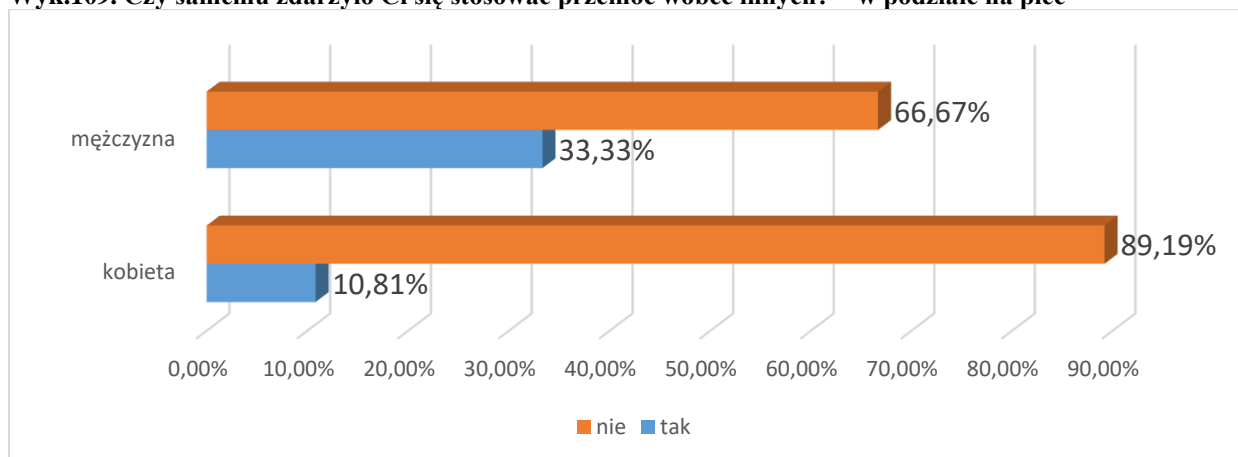
Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 22,50% ankietowanych uczniów, a 77,50% nigdy nie stosowało przemocy wobec innych.

Wyk.109. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?



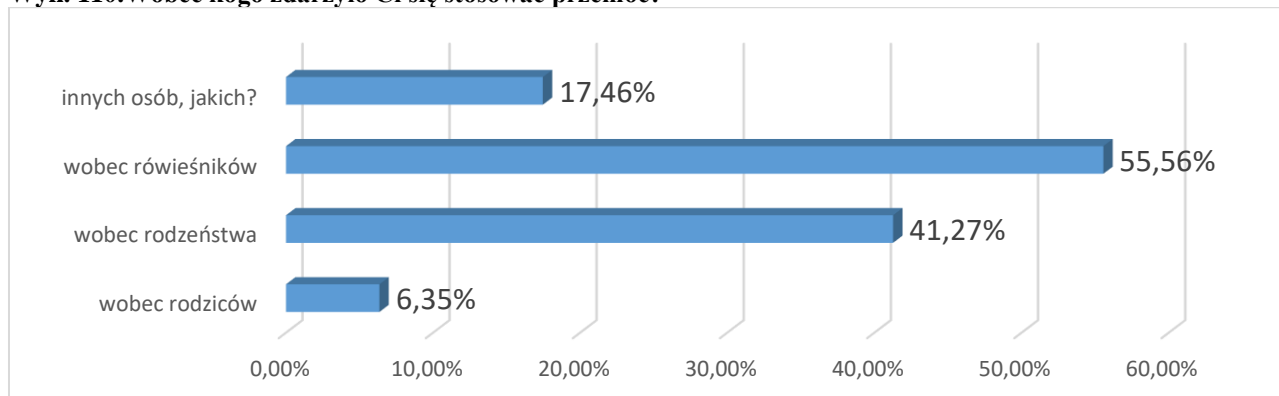
Przemoc wobec innych osób stosowało 10,81% dziewczynek i 33,33% chłopców.

Wyk.109. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć



Uczniowie, którzy przyznali, iż stosowali przemoc wobec innych osób, stosowali ją głównie wobec rówieśników (55,56%), ale także wobec rodzeństwa (41,27%), rodziców (6,35%) oraz innych osób, których nie wymieniają (17,46%).

Wyk. 110. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?



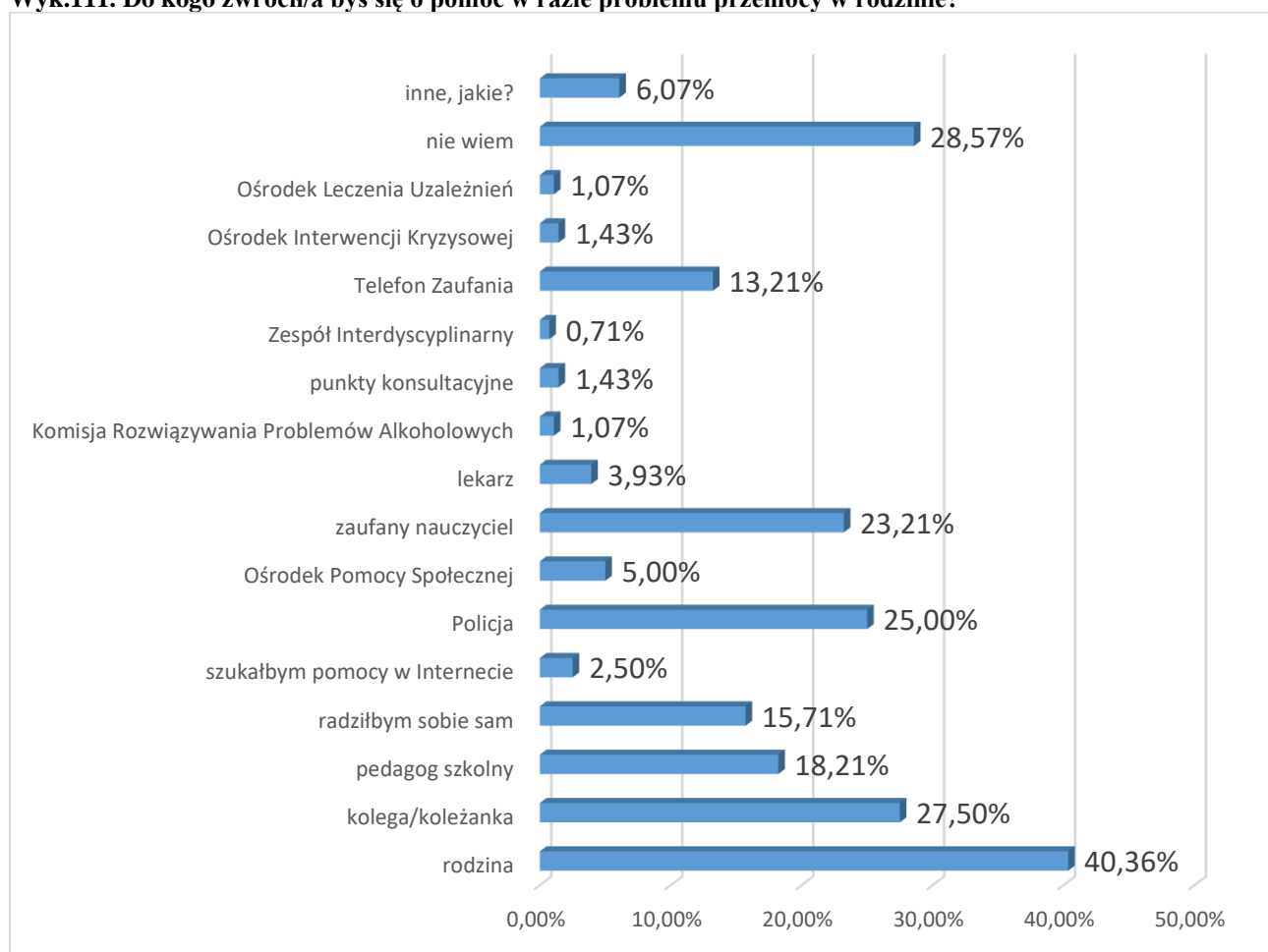
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak przyznają uczniowie z problemem przemocy zwróciliby się o pomoc do: rodziny (40,36%), kolegi lub koleżanki (27,50%), Policji (25,00%), zaufanego nauczyciela (23,21%), pedagoga

szkolnego (18,21%), Telefonu Zaufania (13,21%), Ośrodka Pomocy Społecznej (5,00%), lekarza (3,93%), Ośrodka Interwencji Kryzysowej (1,43%), Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (1,07%), Ośrodka Leczenia Uzależnień (1,07%), Zespołu Interdyscyplinarnego (0,71%) oraz Punktu Konsultacyjnego (1,43%). 6,07% uczniów wskazuje odpowiedź „inne”, jednak nie tłumaczą co mają na myśli.

2,50% osób szukałoby pomocy w Internecie, a 15,71% uczniów próbowałoby radzić sobie samodzielnie. Dodatkowo 28,57% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

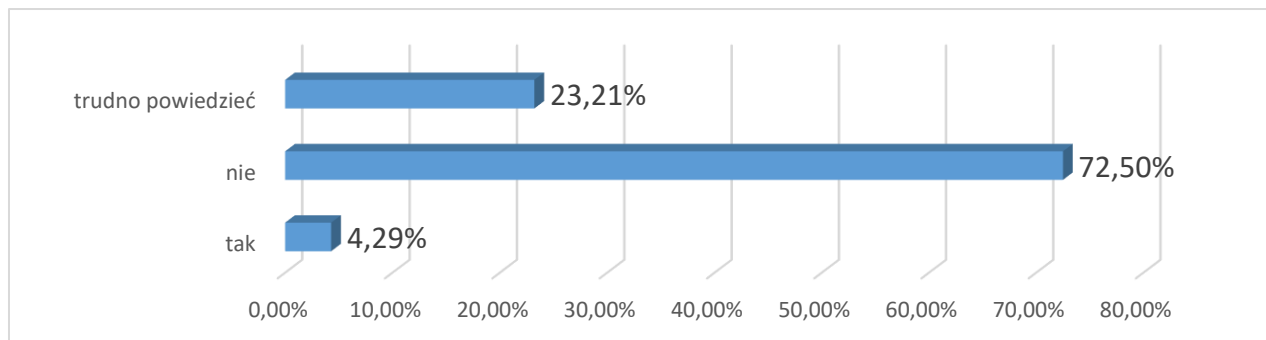
Wyk.111. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?



* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec niniejszego działu, w celu głębszego oszacowania skali przemocy w otoczeniu młodych mieszkańców, uczniowie szkół podstawowych zostali dodatkowo zapytani czy znają osoby, które są ofiarami przemocy w swoim domu. 4,29% uczniów przyznało, że zna osoby doświadczające przemocy domowej w swoim otoczeniu. 72,50% ankietowanych nie zna takich osób, a 23,21% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

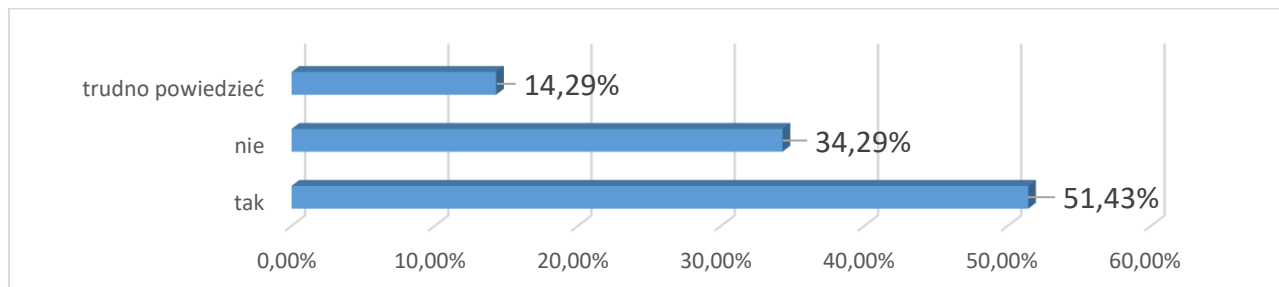
Wyk.112. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?



6.7. Problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

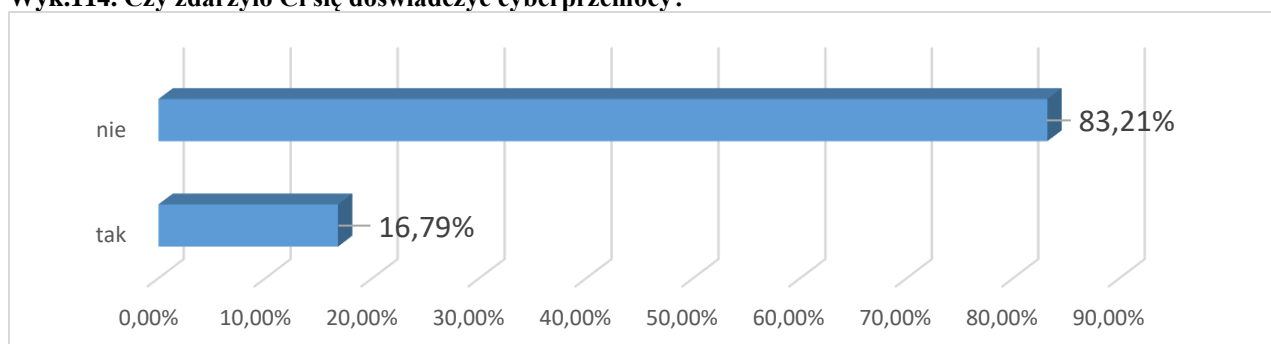
W ostatnim bloku tematycznym została poruszona kwestia problemu cyberprzemocy i uzależnień behawioralnych. Na początek ankietowanych uczniów zapytano, czy słyszeli o zjawisku cyberprzemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 51,43% osób. 34,29% uczniów nie słyszało nigdy o cyberprzemocy, a 14,29% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.113. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli bohatera, podszywanie się itp.)?



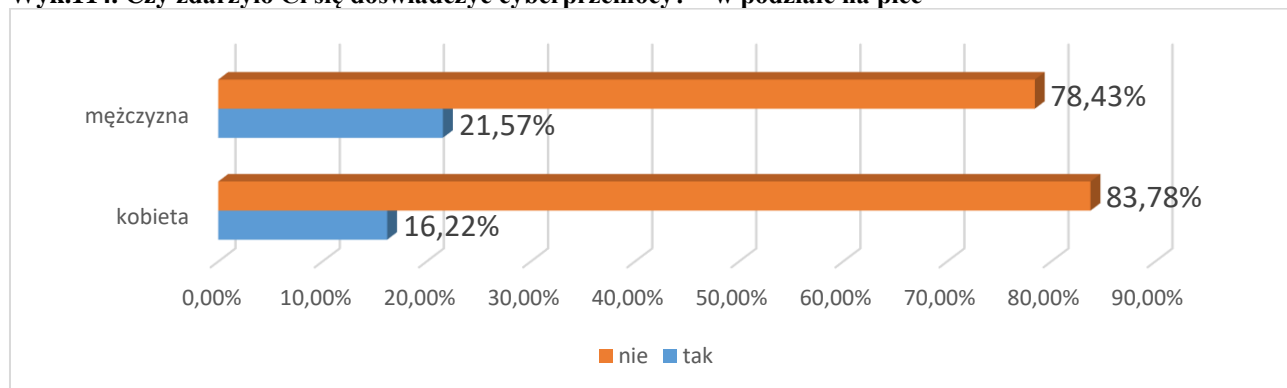
Cyberprzemocy doświadczyło kiedykolwiek 16,79% uczniów. 83,21% nie doświadczyło nigdy cyberprzemocy.

Wyk.114. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy?



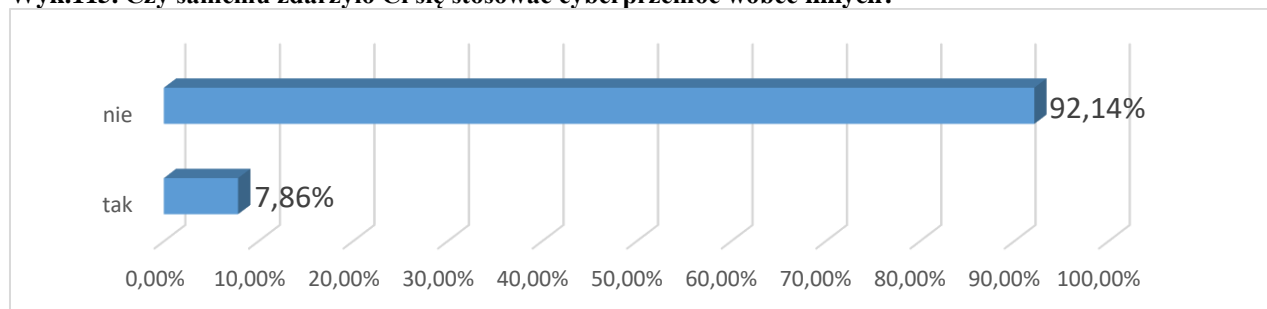
Cyberprzemocy doświadczyło 16,22% dziewczynek i 21,57% chłopców.

Wyk.114. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy? – w podziale na płeć



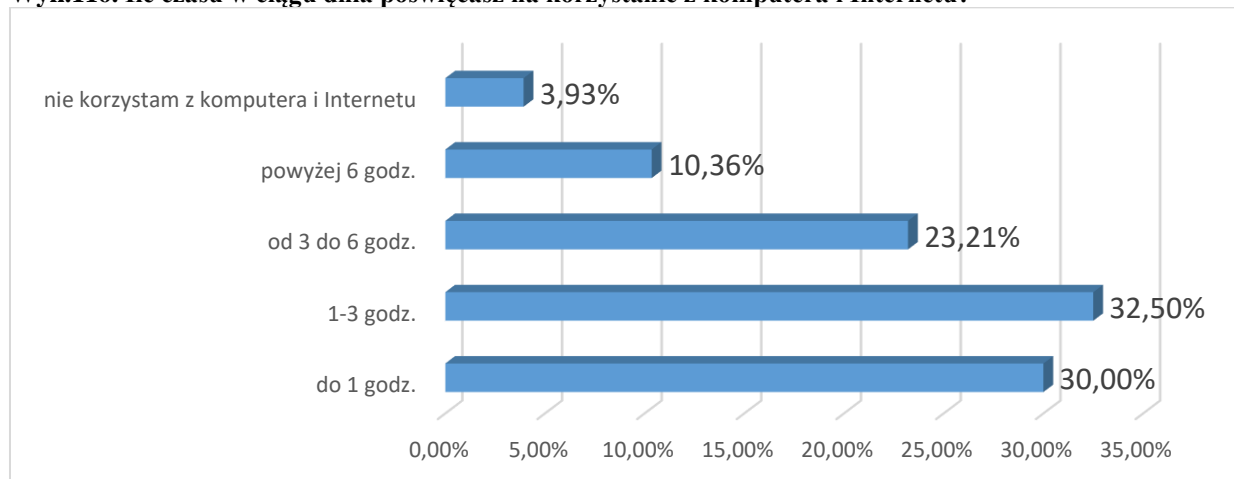
Natomiast 7,86% uczniów stosowało cyberprzemoc wobec innych osób. 92,14% uczniów nie stosowało cyberprzemocy.

Wyk.115. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych?



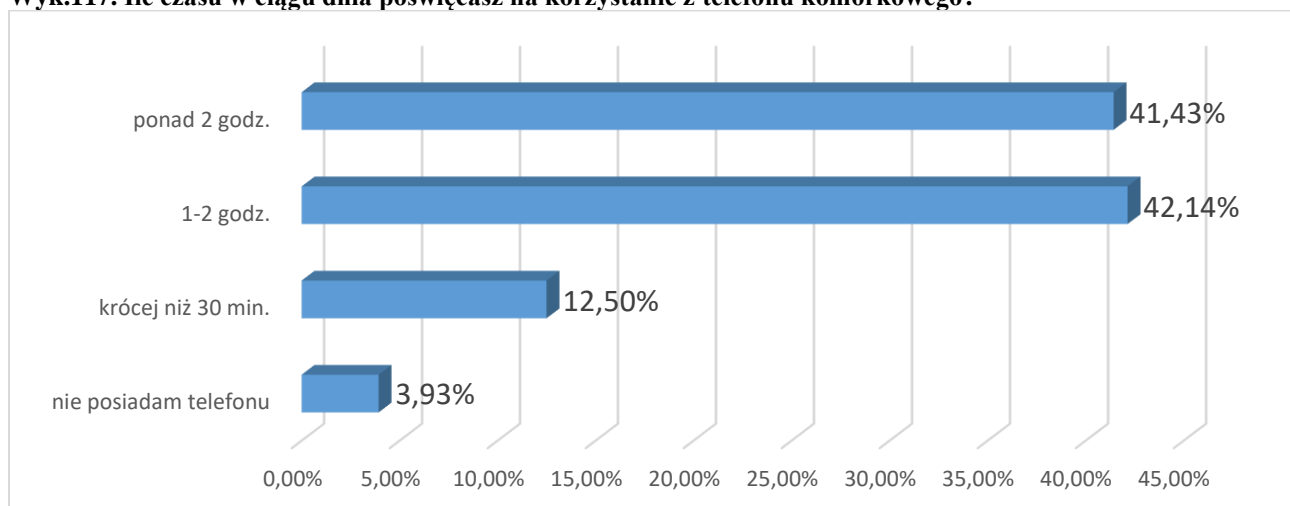
Na korzystanie z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: do 1 godziny (30,00%), od 1 do 3 godzin (32,50%), od 3 do 6 godzin (23,21%) oraz powyżej 6 godzin (10,36%). 3,93% ankietowanych uczniów nie korzysta z nowych mediów.

Wyk.116. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu?



Na koniec uczniów zapytano, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na korzystanie z telefonu komórkowego. Większość uczniów na tę aktywność poświęca ponad 2 godziny – takiej odpowiedzi udzieliło 41,43% uczniów. Od 1 do 2 godzin na korzystanie z telefonu komórkowego poświęca 42,14% uczniów, a krócej niż 30 minut – 12,50% osób. Natomiast 3,93% uczniów nie posiada telefonu.

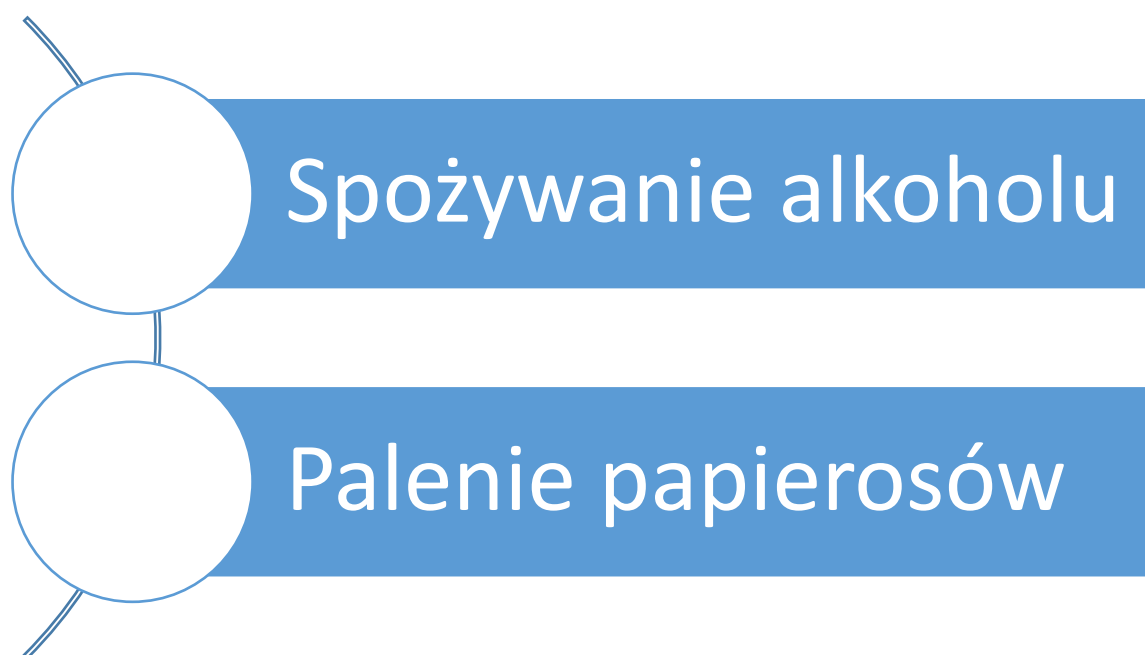
Wyk.117. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego?



7. BADANIE SPRZEDAWCÓW

W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego przeprowadzone zostało również badanie sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży alkoholu. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 20 pytań.

Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:



Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu

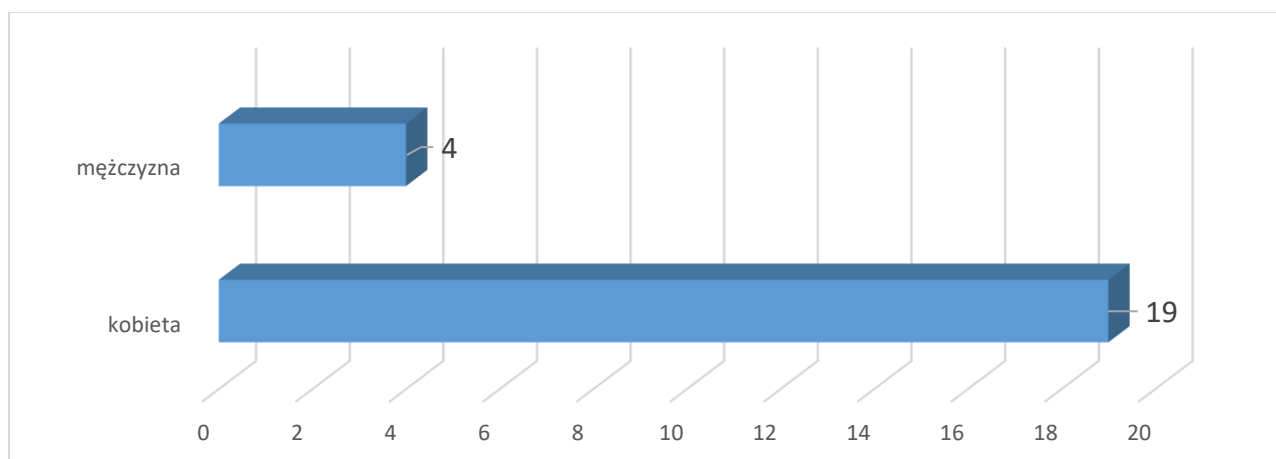
Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

Ze względu na niewielką liczebność próby, wyniki zostały przedstawione w formie liczb.

7.1. Struktura badanej próby

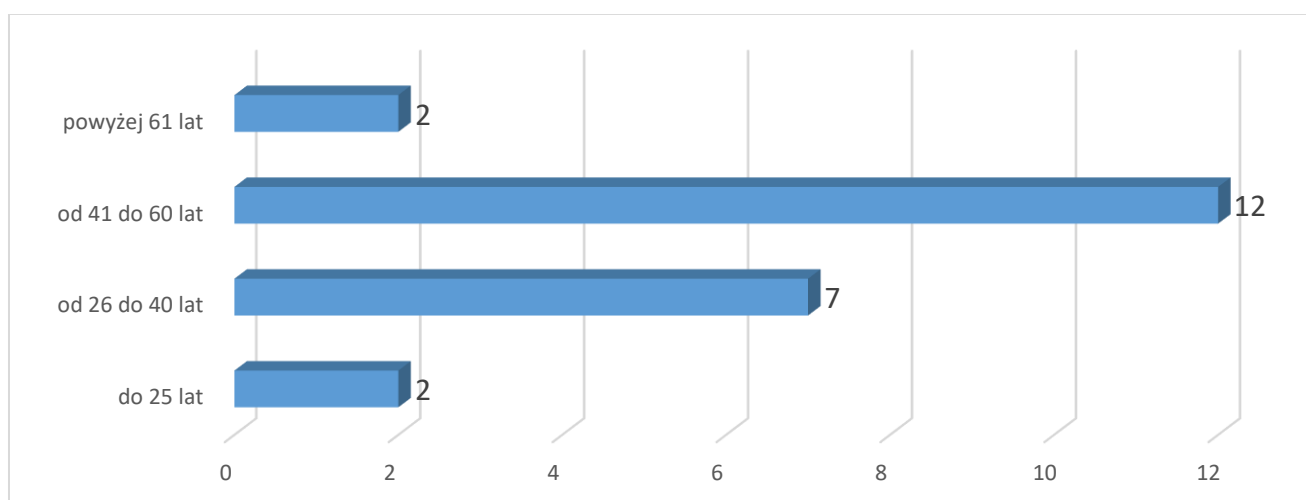
Kolejną grupą biorącą udział w niniejszym badaniu byli sprzedawcy napojów alkoholowych. Kwestionariusze ankiet wypełniło dwudziestu trzech sprzedawców. Zdecydowaną większość próby badawczej stanowiły kobiety – dziewiętnaście osób. W badaniu brało udział również czterech mężczyzn.

Wyk.118. Płeć



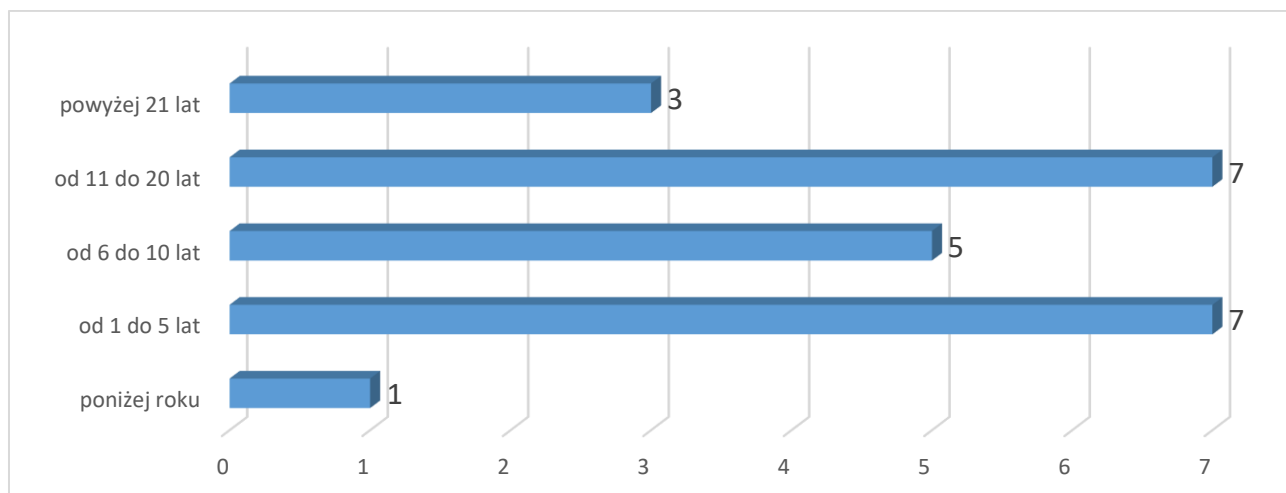
Analizując strukturę wiekową badanej grupy możemy zauważyć, że największy udział w badaniu mają respondenci między 41, a 60 rokiem życia (dwanaście osób). Siedmiu ankietowanych mieści się w przedziale od 26 do 40 lat, z kolei dwóch sprzedawców ma mniej niż 25 lat oraz kolejne dwie osoby mają więcej niż 61 lat.

Wyk.119. Wiek



Siedmiu respondentów zadeklarowało zatrudnienie w sklepie od 1 roku do 5 lat oraz kolejne siedem osób pracuje w punkcie sprzedaży alkoholu od 11 do 20 lat. Pięciu sprzedawców pracuje w tym zawodzie od 6 do 10 lat, kolejna osoba pracuje krócej niż rok. Z kolei trzech ankietowanych pracuje w tym zawodzie powyżej 21 lat.

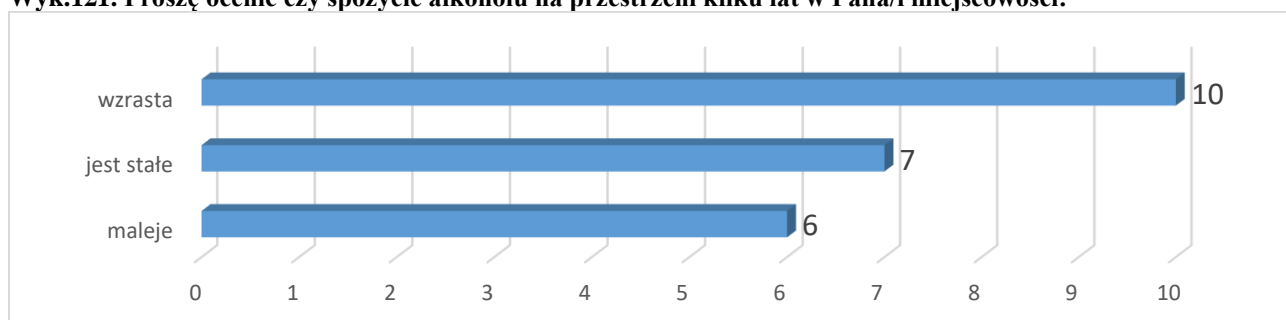
Wyk.120. Staż pracy



7.2. Problem uzależnień w gminie

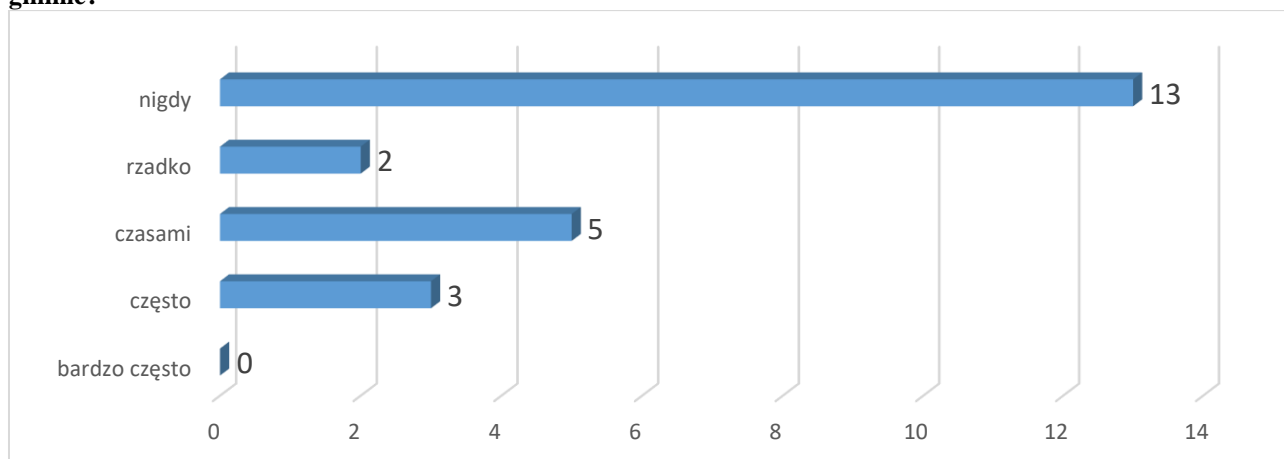
Pytania skierowane do osób pracujących w sklepach na terenie Gminy Ełk, miały na celu sprawdzenie ich opinii względem skali spożywania napojów alkoholowych przez mieszkańców, ich dostępności dla osób nieletnich oraz znajomości ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Respondentów poproszono zatem, o ocenę poziomu spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat. Sześciu respondentów zauważyło zmniejszanie się poziomu spożycia alkoholu, siedem osób stwierdziło, że jest ono stałe. Warto zwrócić uwagę na to, że dziesięciu badanych wskazało na jego wzrost.

Wyk.121. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:



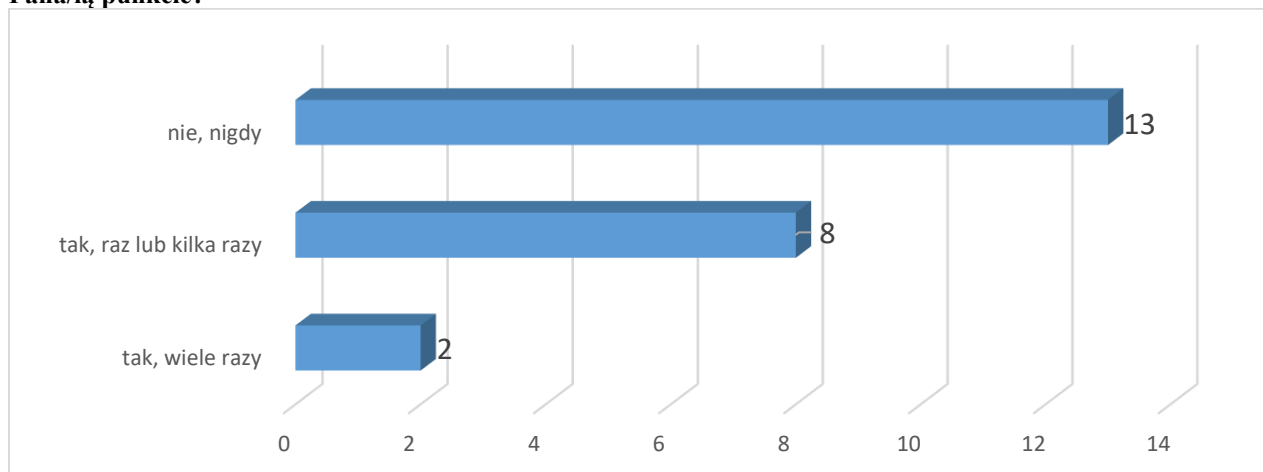
W dalszej kolejności sprzedawców poproszono o ocenę częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim w ich gminie. Trzynastu badanych stwierdziło, że do takich sytuacji nigdy nie dochodzi, dwóch respondentów uważa, że ma to miejsce rzadko, według pięciu osób dzieje się tak czasami i zdaniem trzech osób często. Żaden z ankietowanych nie wskazał odpowiedzi „bardzo często”.

Wyk.122. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?



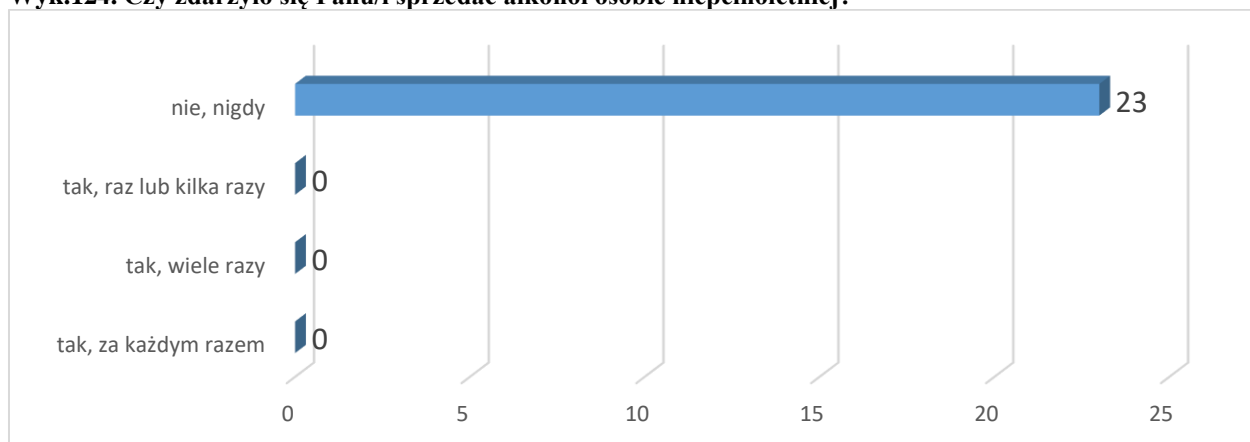
W zamierzeniu diagnozy było również poznanie, jak często zdarzają się sytuacje, że osoba niepełnoletnia próbuje zakupić alkohol w obsługiwanym przez badanych punkcie. Analizując odpowiedzi na to pytanie można zauważyć, że według ośmiu osób miało to miejsce raz lub kilka razy, zdaniem trzynastu respondentów – nigdy, a według deklaracji kolejnych dwóch badanych przytrafiło się to wiele razy.

Wyk.123. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?



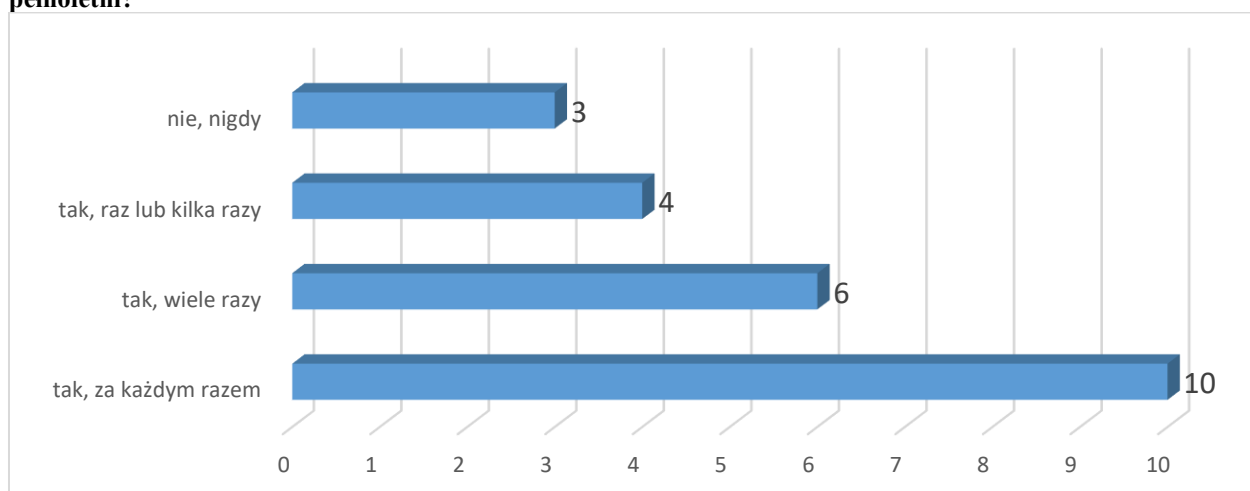
Przeprowadzone badania wskazują na to, że żaden z respondentów nie sprzedał nigdy alkoholu osobie nieletniej.

Wyk.124. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?



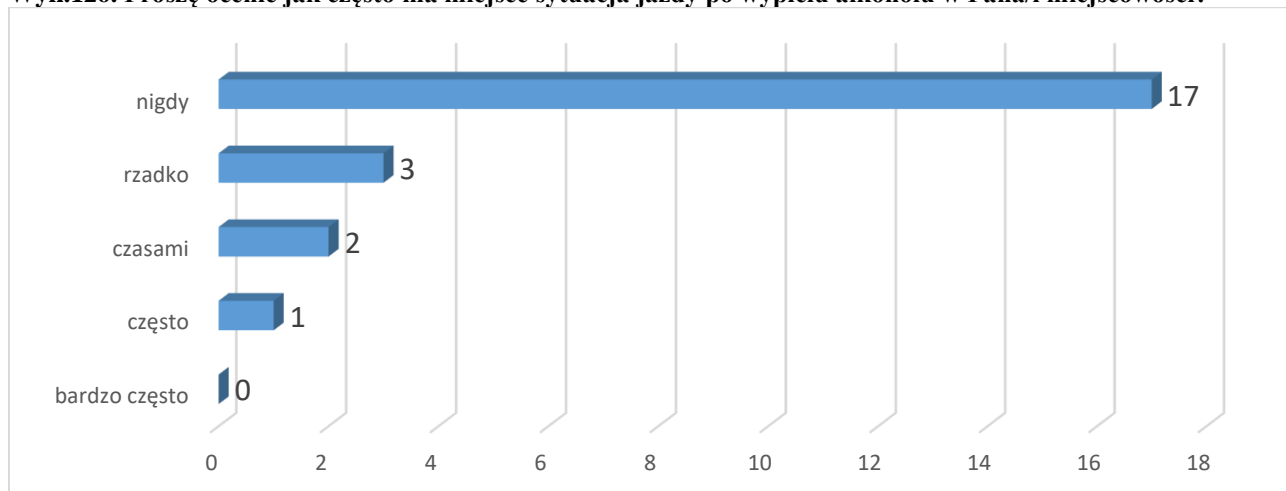
Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sprzedawcy napojów alkoholowych mają obowiązek kontrolować dokumenty tożsamości klientów, w celu weryfikacji ich pełnoletniości. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że nie wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie, weryfikują wiek osoby wyglądającej na nieletnią **za każdym razem**. Sześciu badanych pytało o dowód osobisty wiele razy, czterech sprzedawców sprawdzało dowód raz lub kilka razy, a trzech ankietowanych nie robi tego nigdy. W przypadku braku pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią, dziesięciu ankietowanych sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość.

Wyk.125. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?



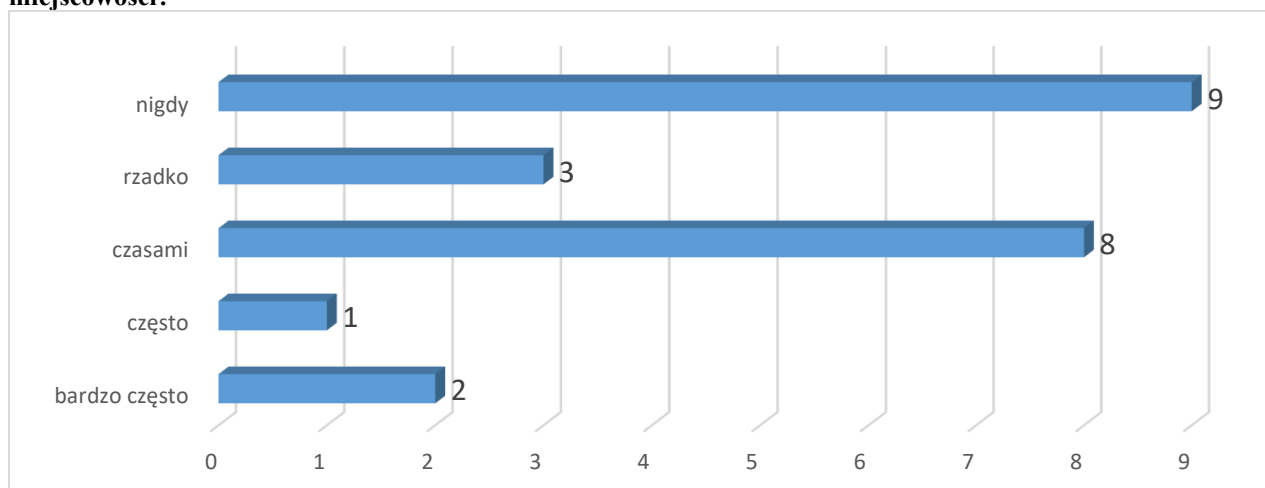
Respondentów zapytano również o to, jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w ich gminie. Siedemnastu sprzedawców stwierdziło, że taka sytuacja nigdy nie ma miejsca. Trzech badanych uważa, że dzieje się tak rzadko, według dwóch osób zdarza się to czasami, zaś jedna osoba wskazała odpowiedź często.

Wyk.126. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości?



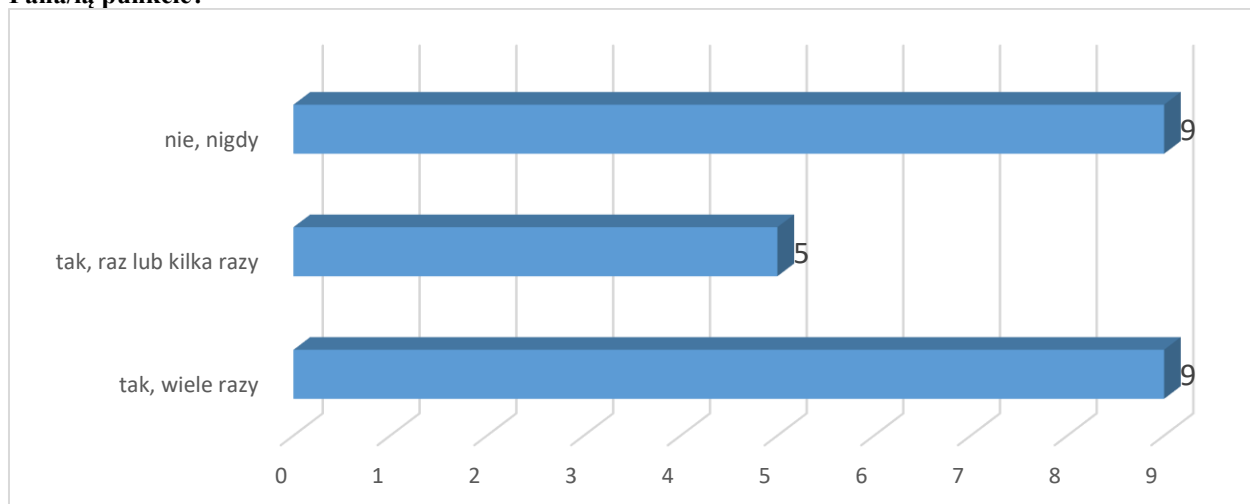
Na pytanie dotyczące częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, trzech sprzedawców stwierdziło, że takie sytuacje na terenie ich gminy mają miejsce rzadko, zdaniem ośmiu osób alkohol czasami jest sprzedawany osobom nietrzeźwym, jeden badany uważa, iż dzieje się tak często, a w opinii kolejnych dwóch osób – bardzo często. Dziewięciu ankietowanych stwierdziło, że alkohol nigdy nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym.

Wyk.127. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?



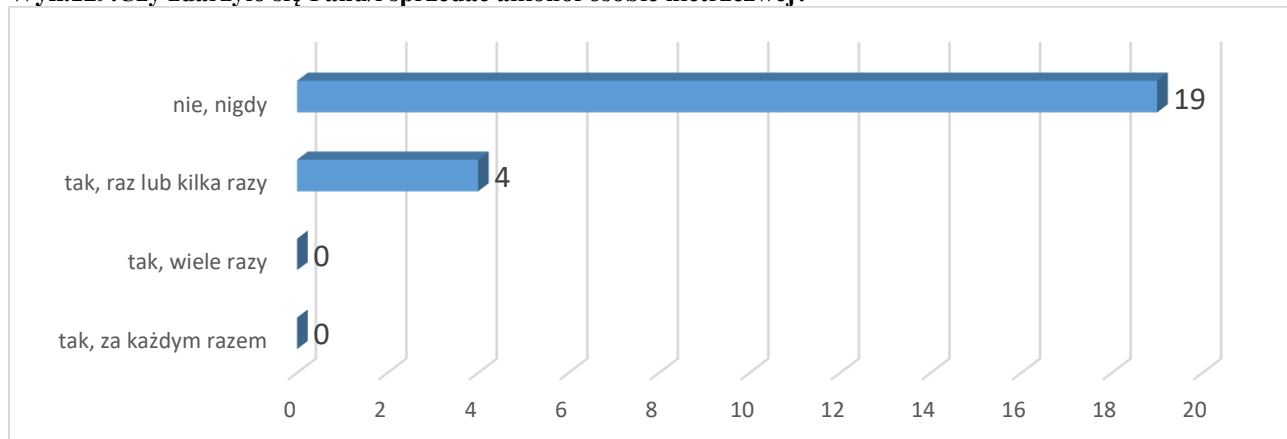
Ponadto na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że według dziewięciu sprzedawców wiele razy i zdaniem pięciu sprzedawców raz lub kilka razy, zdarzyło się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Kolejnym dziewięciu sprzedawcom nigdy nie przytrafiła się taka sytuacja.

Wyk.128. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?



Badania wykazały również, że czterech respondentów raz lub kilka razy sprzedało alkohol osobie nietrzeźwej. Natomiast dziewiętnastu ankietowanych nigdy nie podało wyrobów alkoholowych osobom nietrzeźwym.

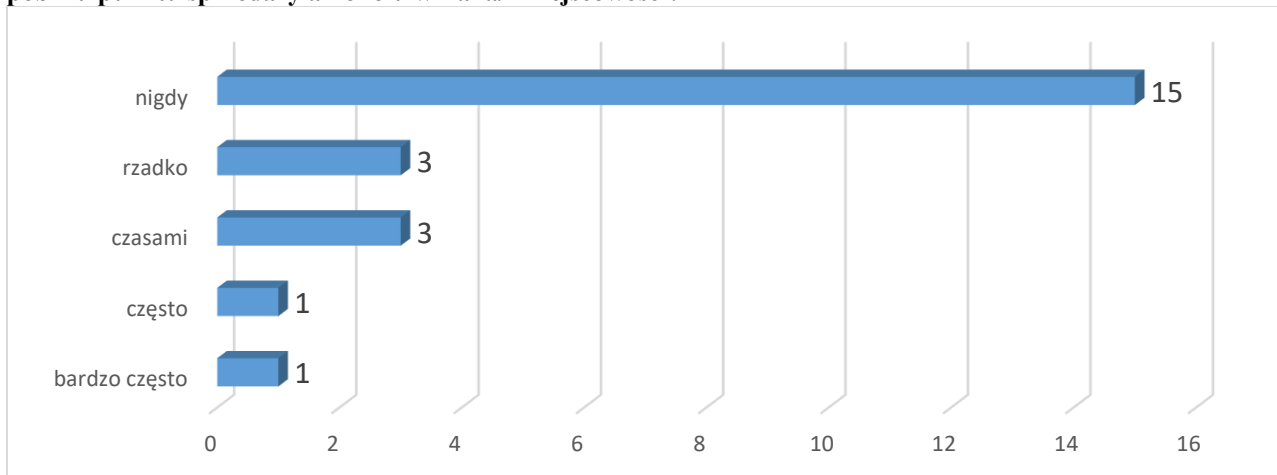
Wyk.129. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?



Piętnastu ankietowanych stwierdziło, że klienci sklepów nigdy nie spożywają alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży w ich gminie. W opinii trzech osób ma to miejsce rzadko oraz kolejne trzy osoby wskazały odpowiedź czasami. Z deklaracji jednego sprzedawcy

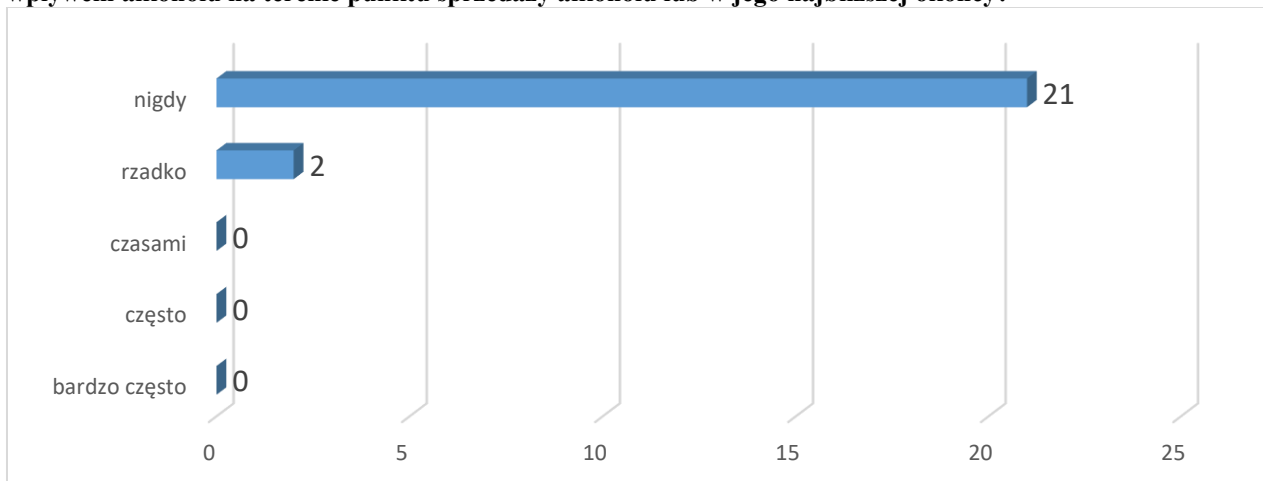
wynika, iż do takich sytuacji dochodzi często, a według kolejnej osoby zdarza się to bardzo często.

Wyk.130. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?



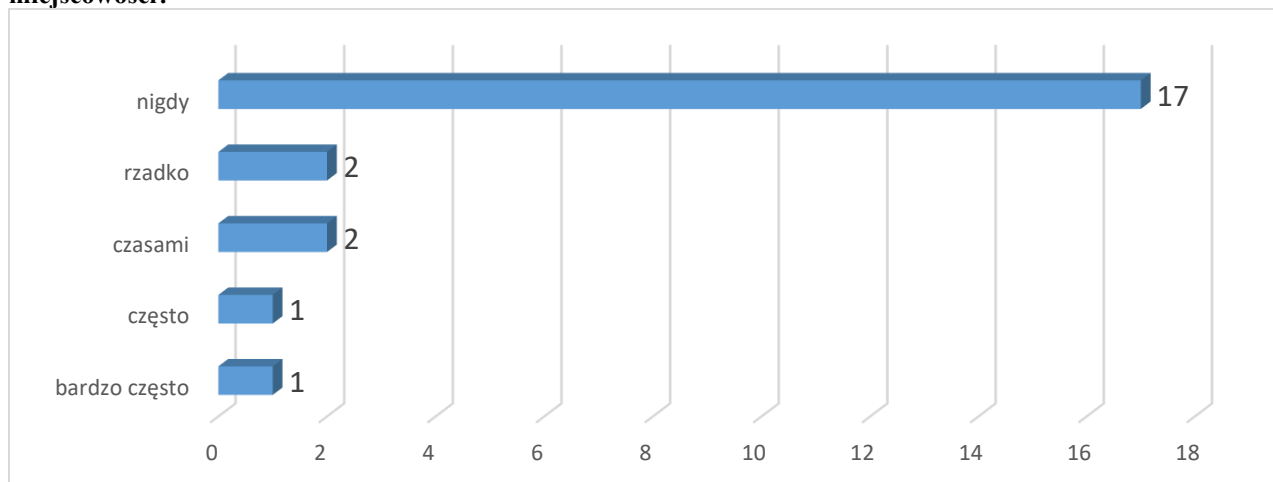
Zadaliśmy pytanie również o to, jak często sprzedawcom zdarza się wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem napojów wysokoprocentowych, na terenie punktów sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy. Dwóch sprzedawców stwierdziło, iż takie sytuacje mają miejsce rzadko. Pozostałe osoby, tj. dwudziestu jeden respondentów nie miało potrzeby wzywania policji.

Wyk.131. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?



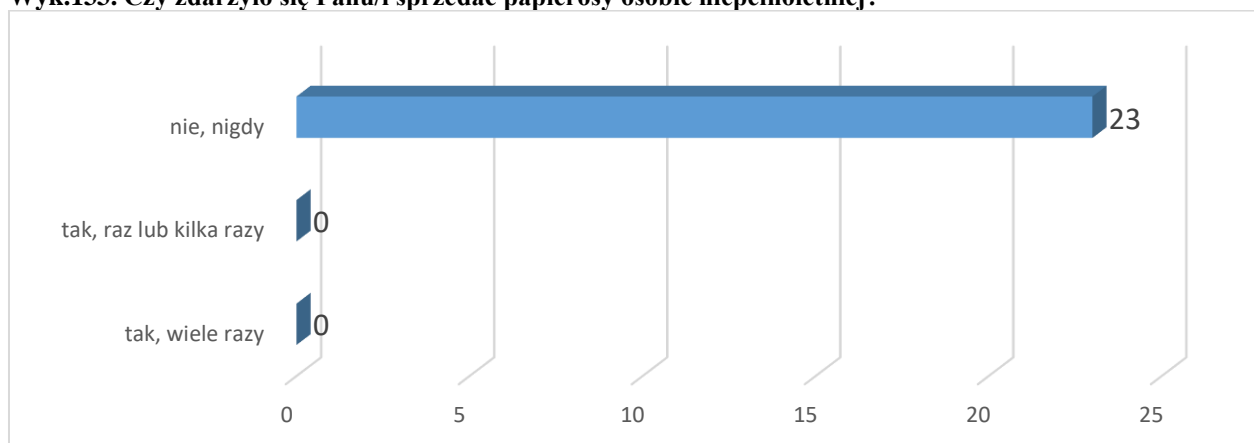
Wyroby nikotynowe, podobnie jak alkohol, nie mogą być sprzedawane osobom nieletnim. Siedemnastu respondentów uważa, że w gminie nie sprzedaje się papierosów osobom nieletnim. Po dwie osoby wskazały odpowiedź „rzadko” i „czasami”. Jeden ankietowany twierdzi, iż ma to miejsce często, również jedna osoba wskazała odpowiedź „bardzo często”.

Wyk.132. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?



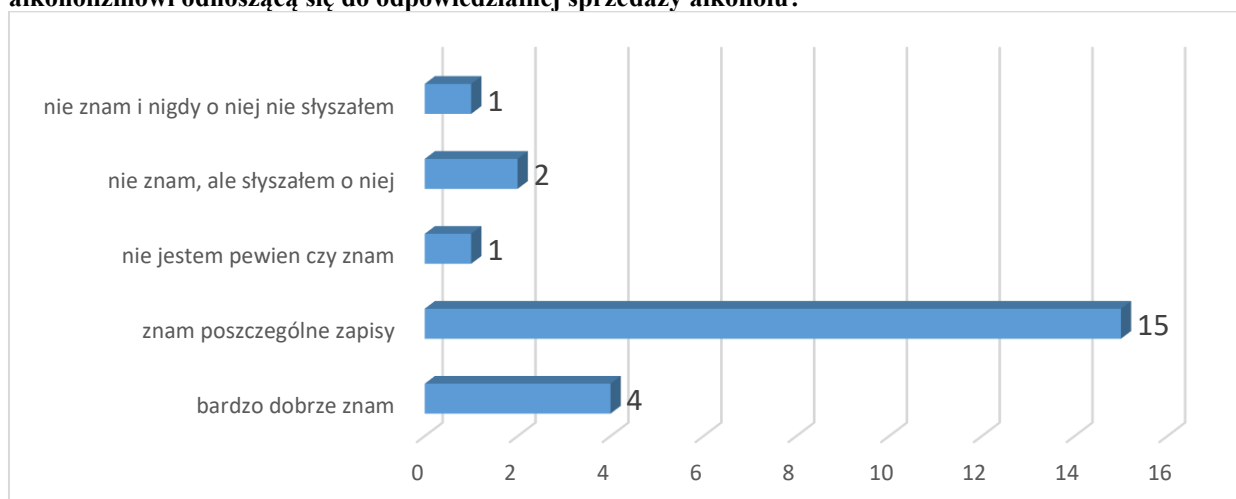
Wszyscy ankietowani zadeklarowali, iż nigdy nie sprzedali papierosów osobom niepełnoletnim.

Wyk.133. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?



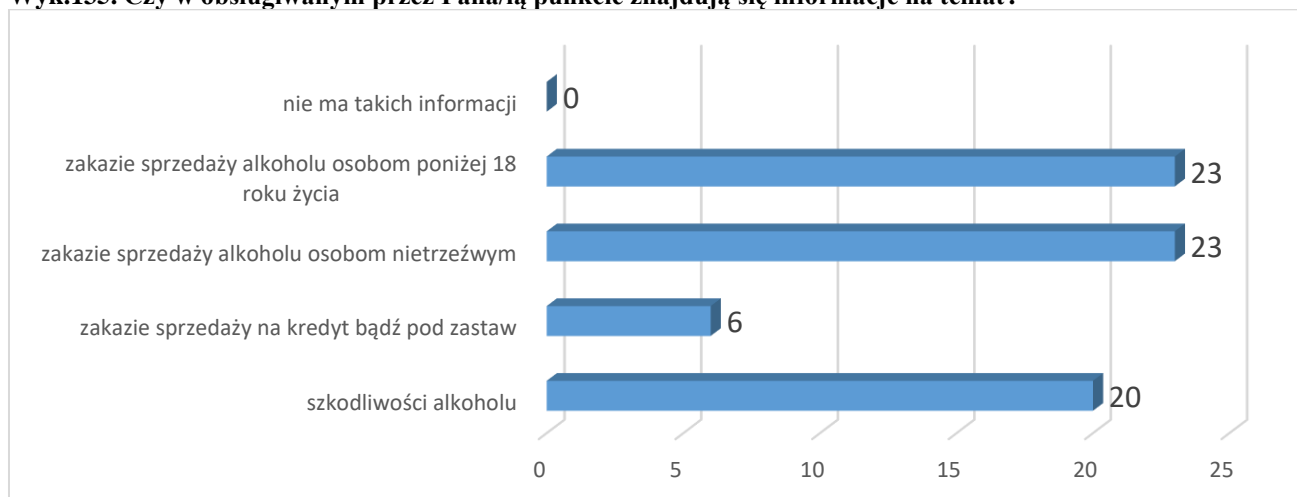
Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu możemy zauważyć, że czterech respondentów zna bardzo dobrze treść tej ustawy, a piętnaście osób zna poszczególne jej zapisy. Jeden ankietowany nie jest pewny czy ją zna. Z kolei kolejne dwie osoby zadeklarowały, iż słyszały o niej, ale jej nie znają. Jeden ze sprzedawców nigdy nie słyszał o ustawie i nie zna jej.

Wyk.134. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?



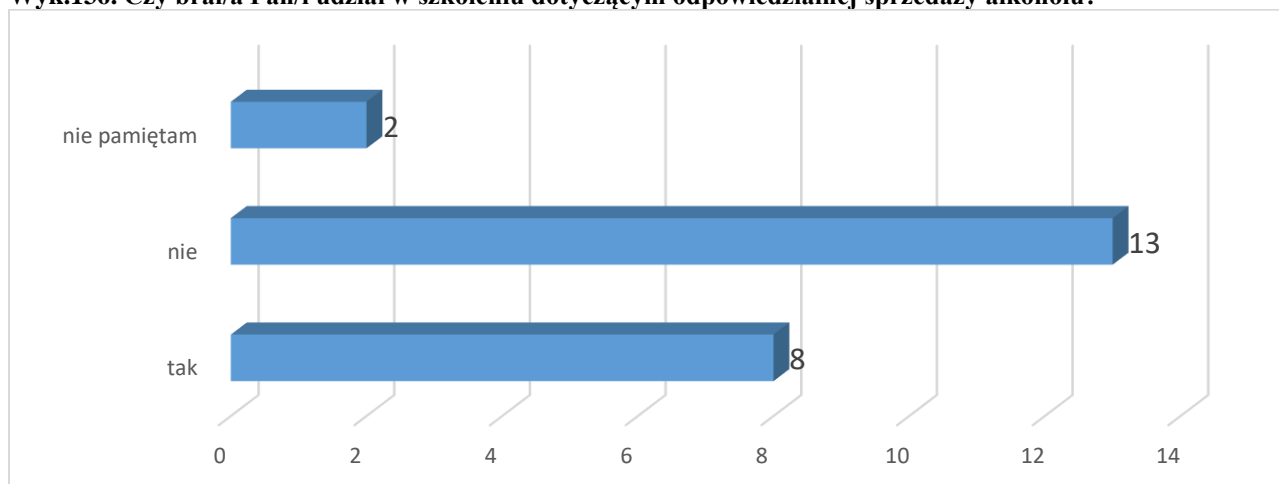
Właściciele punktów sprzedających napoje alkoholowe, mają obowiązek umieścić w widocznym miejscu w swoim sklepie, informację o szkodliwości alkoholu. Badanie ankietowe pokazało, że nie we wszystkich sklepach widnieje taka wiadomość. Umieszczenie informacji o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia zadeklarowali wszyscy sprzedawcy (dwadzieścia trzy osoby), informację o zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym – również wszyscy ankietowani, natomiast informację o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw – sześć osób, a informacje o szkodliwości alkoholu posiada w sklepie dwudziestu sprzedawców.

Wyk.135. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat?



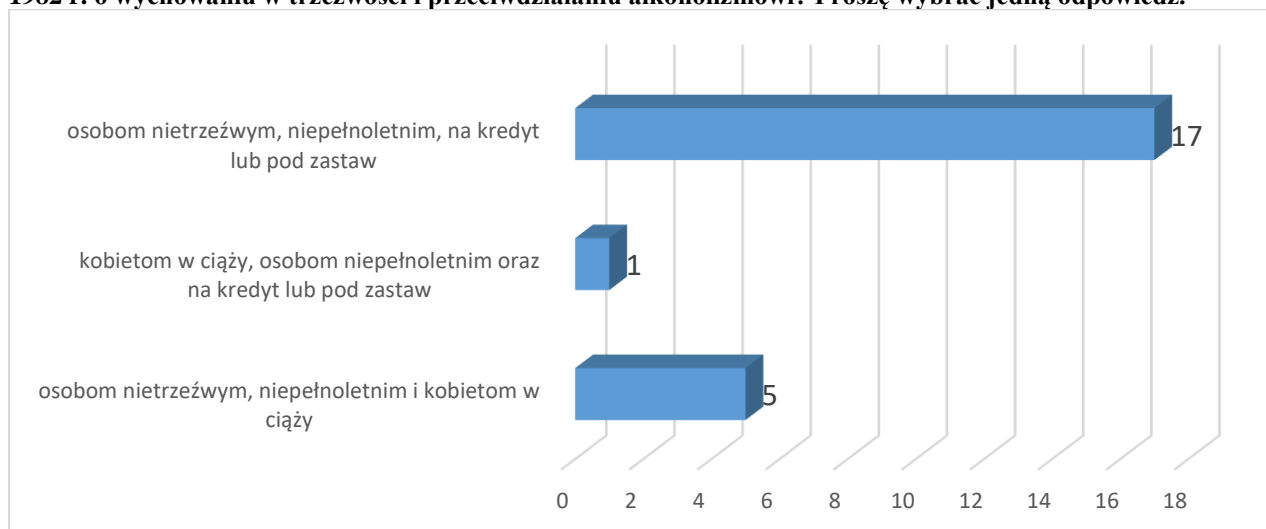
Warto zwrócić uwagę na to, że tylko ośmiu na dwudziestu trzech respondentów brało udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Natomiast dwie osoby nie pamiętają, czy brały udział w szkoleniu.

Wyk.136. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?



Ostatnie pytanie skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych miało na celu zbadanie ich wiedzy na temat ustawowych zakazów sprzedaży alkoholu. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że prawidłową wiedzę na ten temat wskazało siedemnastu sprzedawców, gdyż stwierdzili oni, że zabrania się sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. Pięciu respondentów zaznaczyło błędną odpowiedź, tj. „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży oraz kolejna osoba wskazała odpowiedź „kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw” – ta odpowiedź również jest błędna.

Wyk.137. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.



8. BADANIE ESPAD

Wyniki badań realizowanych w Gminie Ełk w roku 2021 porównano z wynikami badań ogólnopolskich, realizowanych w ramach programu ESPAD⁹. Porównanie to ma na celu ukazanie różnic pomiędzy danymi ogólnopolskimi, a danymi lokalnymi.

Diagnoza „*Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież*” była badaniem ogólnopolskim. Badanie zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Realizowana była w 2019 roku. Badanie zrealizowano na próbie losowej młodzieży trzecich klas ówczesnych gimnazjów i drugich klas ówczesnych szkół ponadgimnazjalnych. Badania objęto próbę ogólnopolską, 6 prób wojewódzkich (Dolnośląskie, Lubelskie, Małopolskie, Mazowieckie, Śląskie, Świętokrzyskie) oraz 5 prób miejskich (Wrocław, Płock, Kalisz, Sopot, Szczecinek). Badania zrealizowano w 383 ówczesnych klasach gimnazjalnych oraz w 431 klasach ówczesnych szkół ponadgimnazjalnych. W ówczesnych szkołach gimnazjalnych zebrano 5 939 ankiet, zaś w ówczesnych szkołach ponadgimnazjalnych – 6 495 ankiet. Badanie zostało realizowane metodą ankiety audytoryjnej przez zespół ankierów rekrutujący się spoza systemu oświaty i wychowania.

W diagnozie problemów społecznych realizowanej na terenie Gminy Ełk brali udział uczniowie szkół podstawowych. Ze względu na fakt, iż w badaniu nie brali udziału uczniowie w wieku 17 – 18 lat, analizę przeprowadzono na grupie uczniów 13 – 16 lat. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy porównawczej.

8.1. Problem alkoholowy

Analizując badania ogólnopolskie można dostrzec, iż napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 80,00% polskich uczniów

⁹J. Sierosławski, *Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną*, Warszawa, 2020.

w wieku 15 – 16 lat i 92,80% uczniów w wieku 17 – 18 lat. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 67,90% młodszych uczniów i 89,00% uczniów starszych. Natomiast w ostatnim miesiącu przed badaniem kontakt z alkoholem miało 46,70% młodszych oraz 76,10% starszych uczniów.

Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyło, chociaż raz w życiu, ponad jedna trzecia piętnasto-szesnastolatków (33,30%) i 56,60% uczniów ze starszej grupy. W ciągu ostatniego roku przed badaniem do stanu silnego upojenia alkoholowego doprowadziło się 26,20% uczniów młodszych i 44,00% uczniów starszych, a w ostatnim miesiącu przed badaniem 11,30% młodszych i 18,80% uczniów starszych. Porównanie wyników z 2019 r. z wynikami z 2015 r. wskazuje na spadek odsetków uczniów, którzy upili się chociaż raz w życiu oraz tych którzy upili się chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy.

Tab.3. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe).

		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Gmina Elk 2021 rok
15 – 16 lat	Kiedykolwiek w życiu	92,8	90,3	92,5	90,2	87,3	83,8	80,0	21,59
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	77,3	82,0	84,9	78,9	78,3	71,7	67,9	x
	W czasie 30 dni przed badaniem	50,4	61,1	65,8	57,3	57,6	48,6	46,7	x

W przypadku młodzieży z **Gminy Elk zauważyć można znacznie niższy odsetek sięgania po alkohol w porównaniu do danych ogólnopolskich.** W przypadku uczniów w wieku 13 – 16 lat, 21,59% z nich przyznaje, iż spożywało alkohol kiedykolwiek w życiu.

Jeśli chodzi o rodzaj spożywanego alkoholu w Gminie Elk, to uczniowie wybierają głównie piwo (42,11%), wódkę (42,11%), szampana (26,32%), likiery i nalewki (26,32%) oraz wino (21,05%).

Zjawisko to jest również widoczne wśród uczniów w Polsce. Tutaj młodszy i starsi uczniowie także najczęściej sięgają właśnie po piwo. W drugiej kolejności wybierali wódkę oraz wino.

Tab.4. Picie napojów alkoholowych (wyniki przedstawiają wartości procentowe).

		1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019	Gmina Elk 2021 rok
15 – 16 lat	piwo	45,6	52,8	68,8	60,3	57,4	51,3	47,5	42,11
	wino	32,8	24,4	23,7	22,6	26,0	21,1	21,1	21,05
	wódka	29,9	25,0	36,7	30,3	57,6	33,1	33,1	42,11

Skala problemu alkoholowego wśród uczniów w Gminie Elk jest mniejsza w porównaniu do skali całego kraju.

Piwo jest najpopularniejszym alkoholem wśród uczniów w Polsce i Gminie Elk.

8.2.Problem narkotykowy

Jak wynika z badań ogólnopolskich, problem narkotykowy nie przybiera tak dużych rozmiarów jak problem alkoholowy. Choć raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,40% młodszych uczniów i 37,00% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów ówczesnych gimnazjów jest amfetamina (4,20%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,10%).

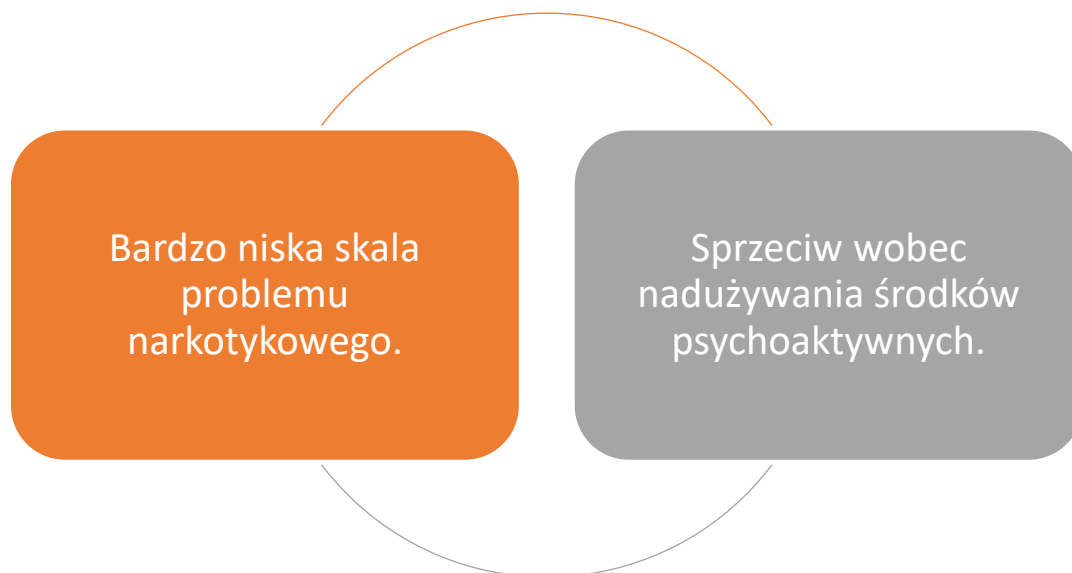
W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem marihuana lub haszysz i przetwory konopi są na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia wśród młodzieży. W ówczesnych klasach trzecich gimnazjów używało tych środków ponad 16,70% uczniów, natomiast w ówczesnych klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,60%.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 9,00% uczniów klas trzecich gimnazjów i 15,10% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używało marihuany lub haszyszu.

Do problemowych użytkowników marihuany lub haszyszu zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego zaliczyć można 5,20% ówczesnych gimnazjalistów oraz 6,70% uczniów ze starszej grupy.

W przypadku uczniów ze szkół w Gminie Elk **problem narkotykowy również nie przybiera dużych rozmiarów**. Jedynie 3,41%, tj. 3 uczniów z tej grupy wiekowej zadeklarowało sięganie po substancje psychoaktywne. W przypadku uczniów biorących udział w badaniu ogólnopolskim oraz uczniów z Gminy Elk marihuana jest substancją, po którą uczniowie sięgają najczęściej. Uczniowie sięgnęli po substancje psychoaktywne ze znajomymi na podwórku, a jako powód podawano chęć dobrej zabawy.

Co istotne, **uczniowie z Gminy Elk posiadają wiedzę na temat konsekwencji zażywania tych substancji oraz w większości, są przeciwni sięganiu po środki psychoaktywne i uważają, że te środki są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia.**



8.3. Problem nikotynowy

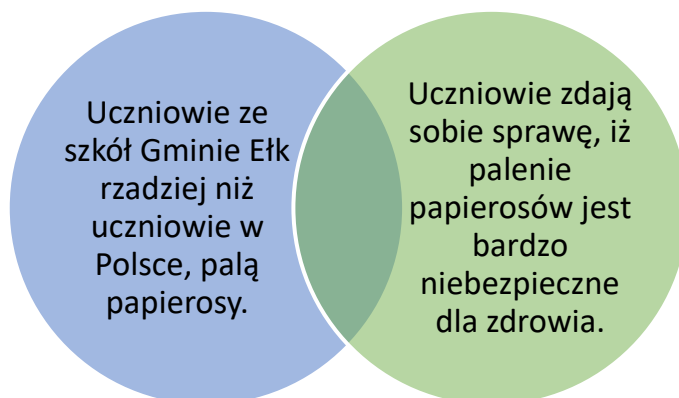
Analizując problem nikotynowy wśród dzieci i młodzieży w Polsce, można zauważyć, iż jest on coraz mniej powszechny wśród tych grup.

W czasie całego życia, jakiegokolwiek **doświadczenia z paleniem miało 49,90% uczniów ówczesnych klas trzecich gimnazjum** i 65,50% uczniów ówczesnych klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu. Frakcja ta liczy 20,10% młodszych i 20,80% starszych. Jednocześnie 15,70% z pierwszej grupy i 27,20% z drugiej paliło 40 razy lub więcej. Te ostatnie frakcje badanych, to osoby, których palenie wyszło poza fazę eksperymentowania.

Uczniowie ze szkół w Gminie Elk rzadziej niż uczniowie w Polsce, palą papierosy. Do kontaktu z papierosami przyznało się 30,68% uczniów w wieku 13 – 16 lat. Wśród nich 7,95% paliło kilka razy w życiu, 12,50% paliło raz w życiu, 2,27% uczniów pali często, a 3,41% regularnie. Dodatkowo większość z nich, tj. 39,13% paliła mniej niż jednego papierosa na tydzień w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, a 30,43% uczniów paliło w tym czasie mniej niż jednego papierosa dziennie. Dane te pokazują, iż problem nikotynowy wśród uczniów ze szkół z Gminy Elk jest dużo mniejszy niż w przypadku uczniów z całej Polski.

Tab.5. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu

	2003	2007	2011	2015	Gmina Elk Rok 2021
Nigdy nie palił	33,3	46,9	42,8	43,8	69,32



9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie hierarchii rozwoju.

Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego:



Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu, bariery i utrudnienia

w przeciwdziałaniu przemocy. Analiza SWOT wyznaczyła także szanse, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju i osłabią czynniki zewnętrzne negatywne oraz zagrożenia, czyli wszystko to co stwarza bariery i przeszkody w rozwiązywaniu problemów społecznych w Gminie Ełk.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie GKRPA, GOPS, ZI. 2. Współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie. 3. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, 4. Analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w mieście. 5. Pozytywna ocena mieszkańców dotycząca działań gminy związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców (24,00% ankietowanych). 6. Działania edukacyjne skierowane dla dzieci i młodzieży. 7. Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. 8. Działanie organizacji pozarządowych. 9. Sprzyjające położenie geograficzne. 10. Dostępność do placówek sportowo rekreacyjnych. 11. Prężnie działające Centrum Kultury Gminy Ełk z siedzibą w Strudanach. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znaczna ilość osób deklarująca codzienne spożywanie alkoholu (6,00%). 2. Występowanie przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu (18,18% ankietowanych). 3. Wysoki odsetek ankietowanych doświadczających przemocy (43,50%), głównie przemocy psychicznej ze strony partnera/partnerki. 5. Przekonanie mieszkańców i sprzedawców o sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. 6. Przypadki sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. 6. Występowanie przemocy w rodzinie. 7. Występowanie przemocy rówieśniczej (głównie przemocy psychicznej) na terenie szkół. 8. Rodzice niereagujący na spożywanie alkoholu przez młodzież.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja gminy, również poza granicami kraju. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spożywanie alkoholu przez młodzież we wczesnych latach życia. 2. Wzrost liczby uzależnionych od alkoholu.

<p>2. Możliwość pozyskiwania środków finansowych na rozwój gminy z funduszy Unii Europejskiej.</p> <p>3. Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy domowej adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem ofiar i świadków przemocy,</p> <p>4. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna, a co za tym idzie możliwość powstania nowych miejsc pracy.</p> <p>5. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy.</p> <p>6. Zagospodarowanie czasu wolnego poprzez zajęcia sportowe oraz wsparcie dzieci i młodzieży.</p>	<p>3. Rozluźnienie więzi rodzinnych.</p> <p>4. Postępujący problem przemocy domowej i rówieśniczej.</p> <p>5. Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym,</p> <p>6. Wypadki spowodowane prowadzeniem pojazdów przez osoby nietrzeźwe.</p> <p>7. Niepewna sytuacja epidemiologiczna.</p>
--	---

Strategiczny plan rozwoju powinien opierać się na mocnych stronach lokalnej społeczności i środowiska, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. Podejmowane działania powinny obejmować jednocześnie cztery główne obszary działań.



10. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem niniejszej diagnozy było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Elk w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego oraz przeprowadzonej analizy porównawczej, będącej podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje wypływające z przeprowadzonych badań.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Pozytywne wyniki, mogą być konsekwencją inicjatyw edukacyjnych ze strony środowiska szkolnego, dlatego należy kontynuować tę działalność.
- W kwestii spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych wśród nieletnich, należałoby prowadzić monitoring tego problemu oraz organizować spotkania edukacyjne zarówno z uczniami, jak i rodzicami na temat zagrożeń wynikających z tego typu uzależnień. W związku z tym zalecana jest dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, papierosów, narkotyków oraz dopalaczy.
- W opinii młodzieży podejmowane działania profilaktyczne są dla nich ciekawe i chętnie w nich uczestniczą oraz jak widać spełniają zamierzony cel, dlatego warto dalej organizować pogadanki z wychowawcą (61,43% uczniów uważa, że to najciekawsza forma zajęć profilaktycznych), spektakle lub musicale profilaktyczne (22,86%) oraz warsztaty profilaktyczne z udziałem specjalistów (18,93%). W związku z tym ważne

jest także edukowanie pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli, aby wyposażyć ich w umiejętności potrzebne do prowadzenia świadomej profilaktyki szeroko pojętych uzależnień.

- Warto zwrócić się do instytucji zewnętrznych, których specjaliści mogą prowadzić szkolenia dla nauczycieli z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, nauki asertywności, aktualizacji systemu prawnego oraz sposobów na skuteczne przekazywanie odpowiedniej wiedzy dostosowanej do etapu rozwojowego uczniów. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną szkolenia takie powinny odbywać się również online.
- Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych.
- Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie dalszych szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla pracowników lecznictwa odwykowego.
- Działania skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji. Badania pokazały, iż jedynie 69,93% osób nigdy nie wykonywało obowiązków zawodowych będąc pod wpływem alkoholu. 3,50% osób robi to często.
- Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę.

Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem

jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Tutaj zaleca się:

- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderek i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia. Utrzymywanie dobrych relacji z innymi niż rodzice kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.
- Propozycje spędzania czasu wolnego dla młodzieży nie powinny dotyczyć jedynie rozwijania zainteresowań. Powinny też koncentrować się na stwarzaniu gruntu, na którym mogą pojawić się te zainteresowania (znaczną część młodzieży nie ma sprecyzowanych zainteresowań). Służą temu różnego rodzaju zajęcia, które mogłyby odbywać się na terenie szkoły. Należy docierać do młodzieży z informacją o proponowanych formach aktywności z zastosowaniem odpowiednich kanałów i atrakcyjnym przekazem.
- Zaleca się omawianie na zajęciach wychowawczych możliwości spędzania czasu wolnego oraz przedstawianie propozycji różnych form spędzania czasu wolnego. Należy pokazać uczniom, iż istnieją aktywności, które nie wymagają nakładów finansowych – badania pokazały, iż 31,79% uczniów twierdzi, iż finanse mają wpływ na formy spędzania czasu wolnego.
- Zaleca się zachęcanie dzieci i młodzieży do aktywności wraz z rodzicami.
- Dalsze wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach. Po 4,29% uczniów uważa, że te substancje są raczej oraz zdecydowanie nieszkodliwe.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej. Uczniowie wskazali, iż w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami – takiej odpowiedzi udzieliło 37,86% uczniów.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.
- Rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy. W tym celu można wykorzystać tablice informacyjne w: Miejskim i Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ośrodkach zdrowia, Komendzie Policji, parafiach, Punkcie Konsultacyjnym, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, szkołach, Urzędzie Gminy.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 14,00% mieszkańców nie zna w ogóle danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie ich szukać.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
- Na terenie gminy powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 6,00% ankietowanych mieszkańców codziennie sięga po alkohol, a 1,40% wypija jednorazowo 11-13 i więcej porcji alkoholu.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.
- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Wszyscy ankietowani sprzedawcy przyznali, iż nie podali nigdy alkoholu osobie nieletniej, jednak jedynie trzynastu na dwudziestu trzech sprzedawców uważa, iż w gminie nie zdarzają się przypadki sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Zaleca się:

- Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępu do istniejących form wsparcia.
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym.
- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców. Trzynastu ankietowanych sprzedawców nigdy nie brało udziału w szkoleniu z odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Warto podkreślić również, iż nie wszyscy ankietowani sprzedawcy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (bardzo dobrze znają ją cztery osoby, a piętnaście zna poszczególne zapisy).

W związku z problemem przemocy rekomenduje się:

- Prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci (czym jest przemoc, jakie są jej mechanizmy, jakie niesie konsekwencje itp.), a także możliwości uzyskania pomocy (przede wszystkim bezpłatnej) i miejsc, które taką pomoc świadczą.
- Dalsze prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne.
- Dalsze prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.
- Ciągłą realizację zajęć, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy. Zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów

przemocy. Zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informację. Skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych, które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); "burza mózgów" (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy).

- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Warto tworzyć, wspierać i finansować miejsca pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne). Informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.
- Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 14,00% respondentów uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.
- Organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskie Karty”), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie.
- Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie osobom pracującym z członkami rodzin z problemem przemocy dostępu do stałej superwizji, która pozwala na analizę osobistych postaw wobec ofiar i sprawców przemocy i przekonań na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym przekłada się na bardziej profesjonalną i skuteczną pracę z klientem.

W ramach profilaktyki uzależnień behawioralnych:

- Nie wszyscy dorośli ankietowani znają pojęcie cyberprzemocy (15,00% osób nie zna tego pojęcia), a 23,00% osób przyznało, iż doświadczyło zjawiska cyberprzemocy w sieci. W związku z tym zaleca się kampanię mającą na celu zwiększenie świadomości osób dorosłych dotyczącej zagrożeń w sieci oraz wskazanie miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.
- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem cyberprzemocy (34,29% uczniów nie zna pojęcia cyberprzemocy). Jednocześnie 16,79% uczniów przyznało, iż doświadczyło tego zjawiska.
- Nie wszyscy uczniowie mają świadomość zagrożeń cyfrowych. Świadczy to o konieczności zaplanowania działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do dzieci młodszych (w szkole podstawowej) i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.

Wdrożenie wskazanych wyżej rekomendacji może stanowić długi proces, ponieważ wymaga z jednej strony działań realizowanych na bieżąco, zapewniających stałe oddziaływanie profilaktyczne oraz wsparcie osobom zagrożonym i dotkniętym problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Z drugiej strony natomiast należy rozważyć i podjąć działania długoterminowe, uwzględniające obecne i przyszłe uwarunkowania, służące wzmocnieniu zasobów instytucjonalnych gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapewnieniu, osobom tego potrzebującym, dostępu do specjalistycznej pomocy.

11.BIBLIOGRAFIA

1. K. Frysztański, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.
2. Frysztański K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.
3. T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249).
6. Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007r.
7. Witryna internetowa: <https://www.polskawliczbach.pl>, [dostęp online październik 2021r].
8. Witryna internetowa: https://olsztyn.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_warminsko-mazurskie/portrety_gmin/elcki/m.elk.pdf, [dostęp online październik 2021r].

12. KWESTIONARIUSZE BADAWCZE

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH – MIESZKAŃCY

Szanowni Państwo!

Poniższa ankieta dotyczy problemów, z jakimi możecie się spotkać na terenie gminy. Udzielając odpowiedzi

na poniższe pytania, proszę myśleć o swojej najbliższej okolicy tj. sołectwo/dzielnica/miejscowość. Informacje uzyskane dzięki Państwa odpowiedziom posłużą do opracowania diagnozy lokalnych zagrożeń

i zaplanowania działań profilaktycznych. Nie ma tutaj dobrych ani złych odpowiedzi, ważne, aby były szczerze. Ankieta jest anonimowa. Wszystkie informacje będą analizowane wyłącznie statystycznie. Proszę zakreślić właściwą zdaniem Państwa odpowiedź (jedną lub kilka zgodnie z instrukcją) do każdego z pytań.

1. Czy ma Pan/i wolny czas dla siebie?

- a) nie mam → **proszę przejść do pytania 5**
- b) mam w dni powszednie
- c) mam podczas weekend
- d) mam podczas świąt

2. O jakiej porze najczęściej ma Pan/i wolny czas?

- a) rano
- b) popołudniu
- c) wieczorem

3. Jak woli spędzać Pan/i wolny czas?

- a) aktywnie (np. spacer, bieganie, sporty, itp.)
- b) biernie (np. telewizja, Internet, itp.)
- c) intelektualnie (np. czytając książki, poszeżając swoją wiedzę, uczestniczenie w kursach, itp.)
- d) rozrywkowo (np. spotkania z przyjaciółmi, teatr, restauracja, kino, itp.)
- d) inne, jakie?.....

4. Z kim najczęściej spędza Pan/i wolny czas?

- a) z przyjaciółmi
- b) sam/sama

- c) z rodziną
- d) inne, z kim?.....

5. Jakie są Pana/i zainteresowania?

- a) dom i ogród
- b) moda
- c) filmy
- d) motoryzacja
- e) literatura, sztuka
- f) fotografia
- g) wędkarstwo, żeglowanie
- h) sport
- i) blogowanie
- j) ceramika, garncarstwo
- k) gotowanie, pieczenie ciast
- l) słuchanie podcastów o konkretnej tematyce
- ł) gry strategiczne
- m) wycieczki w góry
- n) gra na instrumentach
- o) elektronika
- p) wolontariat w schronisku dla zwierząt.
- r) inne, jakie?.....

6. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

- a) codziennie
- b) kilka razy w tygodniu
- c) kilka razy w miesiącu
- d) kilka razy w roku
- e) nie piję alkoholu → **proszę przejść do pytania 9**

7. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) piwo
- b) wino
- c) wódka
- d) likiery
- e) nalewki
- f) alkohol własnej roboty
- g) alkohol spoza legalnego źródła
- h) inne, jakie?.....

8. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

- a) 1-2 porcje
- b) 3-4 porcje
- c) 5-7 porcji
- d) 8-10 porcji
- e) 11-13 i więcej porcji

9. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) chęć lepszej zabawy
- b) dla towarzystwa
- c) by zapomnieć o problemach
- d) by złagodzić stres
- e) bo lubię jego smak
- f) pod wpływem znajomych
- g) aby zmniejszyć objawy kaca
- h) brak konkretnego powodu
- i) inne, jakie?.....

10. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

- a) w domu
- b) u znajomych
- c) w pubie/restauracji/kawiarni
- d) pod sklepem
- e) w pracy
- f) na świeżym powietrzu
- g) inne, jakie?.....

11. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

- a) bardzo często
- b) często
- c) czasami
- d) rzadko
- e) nigdy

12. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

- a) nigdy mi się to nie zdarzyło
- b) raz mi się to zdarzyło
- c) zdarza mi się to sporadycznie
- d) zdarza mi się to często

13. Czy był/a Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

- a) tak
- b) nie

14. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

- a) bardzo często
- b) często
- c) czasami
- d) rzadko
- e) nigdy

15. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

16. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i gminy?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

17. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

- a) maleje
- b) jest stałe
- c) wzrasta
- d) trudno powiedzieć

18. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

	ZGADZAM SIĘ	NIE ZGADZAM SIĘ	NIE WIEM
1. Alkohol jest dobrym lekarstwem na sen			
2. Okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia			
3. Alkoholizm jest dziedziczny			
4. Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie			
5. Alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce			
6. Nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu			

19. Jak często pali Pan/i papierosy?

- a) codziennie
 b) kilka razy w tygodniu
 c) kilka razy w miesiącu
 d) kilka razy w roku
 e) nigdy → proszę przejść do pytania 23

20. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

- a) trudno powiedzieć, nie palę codziennie
 b) poniżej 5 sztuk
 c) 6-15 sztuk
 d) 16-25 sztuk
 e) nie wiem, nie liczę

21. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) w stresie
 b) ze znudzenia/zabicia czasu
 c) przy alkoholu
 d) dla towarzystwa
 e) dla przyjemności
 f) inne, jakie?.....

22. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

- a) nigdy nie próbowałem
 b) nie, ale zamierzam spróbować
 c) tak, raz, ale nie udało mi się
 d) tak, wiele razy, ale nie udało mi się

23. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

- a) bardzo szkodliwe
 b) szkodliwe
 c) w małym stopniu szkodliwe
 d) nieszkodliwe

24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

- a) codziennie lub prawie codziennie
 b) raz w tygodniu
 c) raz w miesiącu
 d) kilka razy w miesiącu
 e) kilka razy w roku
 f) zażywałem/am jednokrotnie
 g) nie zażywam → proszę przejść do pytania 27

25. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

- a) marihuana
 b) amfetamina
 c) kokaina
 d) LSD
 e) grzyby halucynogenne
 f) ekstazy
 g) środki nasenne
 h) sterydy
 i) leki
 j) dopalacze
 k) inne, jakie?.....

26. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) chęć lepszej zabawy
 b) dla towarzystwa
 c) by zapomnieć o problemach
 d) by złagodzić stres
 e) wpływ znajomych
 f) z ciekawości
 g) brak konkretnego powodu
 h) inne, jakie?.....

27. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków/dopalaczy na terenie Pana/i gminy?

- a) całkowicie niedostępne
 b) trudno dostępne
 c) łatwo dostępne
 d) nie wiem

28. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- a) nie znam takich miejsc
 b) na osiedlu
 c) w centrum miejscowości
 d) na dyskotecę
 e) w siłowni
 f) w szkole, przed szkołą
 g) znam konkretną osobę
 h) inne, jakie?.....

29. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną

odpowieź przy kaźdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Nie wiem
1.	Wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio			
2.	Marihuana nie powinna być klasyfikowana, jako narkotyk			
3.	Okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia			
4.	Dopalacze są bezpieczną alternatywą dla narkotyków			
5.	Posiadanie narkotyków nie powinno być karalne			
6.	W przychodzeniu do pracy pod wpływem narkotyków/dopalaczy nie ma nic złego			

30. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- | | | |
|-----------------|----------------------------|-----------------------------|
| a) od rodziny | d) z pracy | g) z prasy |
| b) od znajomych | e) od lekarzy | h) nie zdobywam informacji |
| c) z uczelni | f) z telewizji i Internetu | i) z innych źródeł, jakich? |

31. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pana/i zdaniem aktem przemocy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- | | |
|--|------------------------------------|
| a) krytykowanie wyglądu | h) bicie |
| b) groźenie, straszenie | i) okazywanie braku szacunku |
| c) nie opiekowanie się kimś, kto wymaga opieki | j) spoliczkowanie |
| d) kradzież pieniędzy lub innej własności | k) całowanie, dotykanie wbrew woli |
| e) podszywanie się w Internecie | l) nie wiem |
| f) zmuszanie do oddawania pieniędzy | ł) inne, |
| g) zmuszanie do oglądania pornografii | |

32. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

- | | | |
|--------|--------|-------------|
| a) tak | b) nie | c) nie wiem |
|--------|--------|-------------|

33. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

- | | | |
|--------------------|---------------------|----------|
| a) piciem alkoholu | d) zażywaniem leków | g) inne, |
|--------------------|---------------------|----------|

jakie?.....

- | | |
|--------------------------|----------------------------|
| b) zażywaniem narkotyków | e) chorobami |
| c) zażywaniem dopalaczy | f) wykluczeniem społecznym |

34. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

- | | |
|--------|---------------------------------------|
| a) tak | b) nie → proszę przejść do pytania 33 |
|--------|---------------------------------------|

35. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- | | | |
|---------------|----------------|----------------|
| a) psychiczna | c) seksualna | e) zaniedbanie |
| b) fizyczna | d) ekonomiczna | f) nie wiem |

36. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? Można wybrać kilka odpowiedzi.

- | | | |
|---------------|----------------------|----------------------------|
| a) mama | d) dziecko/dzieci | g) brat |
| b) tata | e) partner/partnerka | h) inne osoby, jakie?..... |
| c) dziadkowie | f) siostra | |

37. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

- | | |
|--------|---------------------------------------|
| a) tak | b) nie → proszę przejść do pytania 37 |
|--------|---------------------------------------|

38. Jakiego rodzaju zastosował/a Pan/i przemoc?

- | | | |
|---------------|----------------|----------------|
| a) psychiczna | c) seksualna | e) zaniedbanie |
| b) fizyczna | d) ekonomiczna | f) nie wiem |

39. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

- | | | |
|---------------|-------------------|----------------------|
| a) rodzice | c) dziadkowie | e) partner/partnerka |
| b) rodzeństwo | d) dziecko/dzieci | f) inne osoby, |

jakie?.....

40. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

- | | | |
|-----------------------------|--------------|----------|
| a) nie byłem/am pod wpływem | c) narkotyki | g) inne, |
|-----------------------------|--------------|----------|

jakie?.....

- | | |
|------------|--------------|
| b) alkohol | d) dopalacze |
|------------|--------------|

41. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

- a) tak b) nie c) nie wiem
- 42. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?**
- a) tak b) nie c) nie wiem
- 43. Do kogo zwróciłby/zwróciłaby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.**
- a) Policja h) rodzina
 b) Ośrodek Interwencji Kryzysowej i) lekarz
 c) Telefon Zaufania j) radziłbym sobie sam
 d) Zespół Interdyscyplinarny k) szukałbym pomocy w Internecie
 e) Ośrodek Pomocy Społecznej l) szukałbym pomocy u znajomych
 f) Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ł) nie wiem
 g) punkty konsultacyjne m) inne,
 jakie?.....
- 44. Czy brał/a Pan/i udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy lub grał/a Pan/i na automatach, w salonach gier?**
- a) nigdy b) kilka razy c) wiele razy
- 45. Ile czasu spędza Pan/i przeglądając Internet w ciągu dnia?**
- a) 1 – 2 godziny b) 2 – 3 godziny c) 3 i więcej godzin d) nie korzystam
- 46. Czy zna Pan/i pojęcie cyberprzemoc?**
- a) tak b) nie
- 47. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć cyberprzemocy w sieci? (np.: w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania, etc.)**
- a) tak b) nie
- 48. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?**
- a) znam bardzo dobrze, w każdej chwili wiem gdzie szukać pomocy w razie problemów
 b) znam dobrze, wiem gdzie szukać pomocy w razie problemów
 c) nie jestem pewien czy znam, ale wiem jak znaleźć informacje w razie problemów
 d) nie znam, nie wiem gdzie szukać pomocy w razie problemów
- 49. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.**
- a) warsztaty profilaktyczne dla dzieci d) filmy w telewizji lub Internecie
 b) wykłady / pogadanki e) spoty radiowe
 c) akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. f) festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne
 g) inne,
 jakie?.....
- 50. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?**
- a) bardzo dobrze c) dostatecznie e) trudno powiedzieć
 b) dobrze d) niedostatecznie f) nie wiem

Na koniec prosimy o uzupełnienie metryczki, dane posłużą jedynie celom statystycznym. Dziękujemy!

Płeć:			
a) kobieta	b) mężczyzna		
Wiek:			
a) do 25 lat	c) 36-45 lat	e) 56-65 lat	
b) 26-35 lat	d) 46-55 lat	f) powyżej 65 lat	
Wykształcenie:			
a) podstawowe	b) średnie lub pomaturalne	c) zawodowe	d) wyższe
Miejsce zatrudnienia:			
a) instytucja publiczna (rządowa lub samorządowa)	c) własna działalność gospodarcza	f) osoba bezrobotna	
b) przedsiębiorstwo prywatne (jako pracownik)	d) rolnik	e)	
emeryt/rencista			

Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

- a) bardzo dobrze
b) dobrze

- c) ani dobrze, ani źle
d) źle

- e) bardzo źle

Stan cywilny:

- a) panna/kawaler
wdowa/wdowiec

- b) zamężna/żonaty

- c) rozwiedziona/rozwiedziony

- d)

DZIĘKUJEMY ZA UZUPEŁNIENIE ANKIETY! Prosimy o sprawdzenie czy udzielono odpowiedzi na wszystkie pytania. Dzięki nim będziemy mogli sfinansować działania profilaktyczne na terenie Państwa gminy.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH – UCZNIOWIE

Drogi Uczniu.

Prosimy o wypełnienie ankiety dotyczącej problemów społecznych mogących występować w Twoim otoczeniu.

Nie jest to żaden test. Nie ma tu dobrych i złych odpowiedzi. Jeśli nie znajdziesz odpowiedzi całkiem trafnej, zaznacz najbardziej przybliżoną. Mamy nadzieję, że ten kwestionariusz będzie dla Ciebie interesujący.

Wyniki posłużą do opracowania diagnozy problemów gminy i zaplanowania działań profilaktycznych. Z góry dziękujemy za udział w badaniu.

1. Jaki preferujesz sposób spędzania wolnego czasu?

- a) bierny
c) czynny

2. Z kim najchętniej spędzasz czas wolny?

- a) z rodziną
b) ze znajomymi/przyjaciółmi
c) sam/sama
d) inny, jaki?.....

3. W jaki sposób najczęściej spędzasz czas wolny? Możesz wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.

- a) słucham muzyki
b) przed telewizorem
b) czytam książki, prasę
c) oglądam telewizję
d) przed komputerem, telefonem
e) spacer
f) zajęcia sportowo-rekreacyjne
g) spotykam się ze znajomymi, sympatią
h) imprezuję w pubie, klubie, dyskotecce
i) kino
j) inne,
jakie?.....

4. Jaką formę aktywności fizycznej uprawiasz najczęściej w czasie wolnym? Możesz wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.

- a) nordic walking, turystyka piesza
- b) bieganie
- c) jazda na rowerze
- d) pływanie
- e) fitness
- f) gry zespołowe (koszykówka, siatkówka, piłka nożna, piłka ręczna itp.)
- g) sporty sezonowe (kajakarstwo, surfing, narciarstwo, snowboard itp.)
- h) rolki
- i) tenis
- j) żadną
- k) inne, jakie?.....

5.Czy uważasz, że ruch jest dobrą formą odreagowania i pomaga Ci w walce ze stresem?

- a) tak
- b) nie

6.Czy uważasz, że pieniądze mają wpływ na formy spędzania wolnego czasu przez Ciebie?

- a) tak
- b) nie

7.Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

8.Czy próbowałeś/aś pić alkohol

- a) tak
- b) nie → **przejdź do pytania 16**

9.Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

- a) 8-10 lat
- b) 11-12 lat
- c) 13-14 lat
- d) 15-16 lat

10.Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- a) piwo
- b) wódka
- c) likier, nalewka
- d) szampan
- e) wino
- f) inne,

jakie?.....

11.W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) w czasie uroczystości rodzinnej
- b) ze znajomymi na podwórku
- c) pod nieobecność rodziców w domu
- d) na dyskotecę
- e) w czasie wycieczki szkolnej
- f) w czasie imprezy towarzyskiej
- g) inne, jakie?.....

12.Czy miałeś/aś jakies przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) nie miałem/am przykrych doświadczeń
- b) problemy w szkole
- c) problemy w rodzinie
- d) problemy finansowe
- e) pogorszenie relacji koleżeńskich
- f) inne, jakie?

13.otrzymałeś/aś alkohol? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) kupiłem sobie sam
- b) ktoś mnie poczęstował
- c) poprosiłem kogoś o kupno
- d) podkrałem rodzicom
- e) dostałem od starszych kolegów
- f) inne,

jakie?.....

14.Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

- a) tak
- b) nie → **przejdź do pytania 16**

15.Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

- a) nie zareagowali, mimo że wiedzieli
- b) zdenerwowali się i wyznaczyli karę
- c) przeprowadzili ze mną rozmowę
- d) szukali pomocy u specjalisty
- e) inne, jakie?.....

16.Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

- a) łatwe
- b) trudne
- c) nie wiem

17.Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) kupują jej starsi koledzy
- b) podkrada rodzicom w domu
- c) prosi obcych ludzi pod sklepem o zakup
- d) sama sobie kupuje
- e) nie wiem
- f) inne, jakie?.....

18.Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

- a) tak
- b) nie → **przejdź do pytania 27**

19.Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

- a) 8-10 lat b) 11-12 lat c) 13-14 lat d) 15-16 lat
- 20. Jakie były to substancje?**
- a) marihuana lub haszysz f) kokaina k) sterydy anaboliczne
b) inne formy konopi g) heroina l) substancje wziewne
c) amfetamina h) metadon ł) LSD
d) grzyby halucynogenne i) „Kopot” m) inne, jakie?.....
e) ekstazy j) dopalacze
- 21. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.**
- a) w czasie uroczystości rodzinnej e) w czasie wycieczki szkolnej
b) ze znajomymi na podwórku f) w czasie imprezy towarzyskiej
c) pod nieobecność rodziców w domu g) inne, jakie?.....
d) na dyskotecę
- 22. Skąd wziął/wzięłaś tę substancję? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.**
- a) Wziąłem/wzięłam z domu, bez pozwolenia rodziców
b) Dostałem/am od starszego brata lub siostry
c) Dostałem/am od kolegi/koleżanki
d) Dostałem/am od kogoś, kogo znałem/am ze słyszenia, ale nie osobiście
e) Dostałem/am od obcej osoby
f) Brałiśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół
g) Kupiłem/am od kolegi
h) Kupiłem/am od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście
i) Kupiłem/am od obcej osoby
j) Dostałem/am od jednego z rodziców
k) Otrzymałem/am ją nieświadomie (bez mojej zgody)
l) inne, jakie?.....
ł) nie wiem
- 23. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?**
- a) chęć dobrej zabawy e) zaimponowanie w towarzystwie
b) chęć bycia modnym f) przyjemność/relaksacja
c) ciekawość g) otrzymałem/am je nieświadomie (bez mojej zgody)
d) presja grupy h) inne,
jakie?.....
- 24. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.**
- a) w domu e) w barze, klubie
b) na terenie szkoły f) na podwórku
c) u koleżanki, kolegi g) w innym miejscu, jakim?.....\
- 25. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?**
- a) tak b) nie → przejdź do pytania 27
- 26. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?**
- a) nie zareagowali, mimo że wiedzieli d) szukali pomocy u specjalisty
b) zdenerwowali się i wyznaczyli karę e) inne, jakie?.....
c) przeprowadzili ze mną rozmowę
- 27. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:**
- a) łatwe b) trudne c) nie wiem
- 28. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.**
- a) nie znam takich miejsc e) na dyskotecę
b) na osiedlu f) w siłowni
c) w szkole, przed szkołą g) znam konkretną osobę, u której je można zdobyć
d) w centrum miejscowości h) inne miejsca (wymień jakie).....
- 29. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?**
- a) zdecydowanie tak b) raczej tak c) raczej nie
d) zdecydowanie nie e) trudno powiedzieć
- 30. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?**

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

31. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? (zaznacz jedną odpowiedź)

- a) nigdy nie paliłem/am → **przejdź do pytania 35**
- b) raz
- c) kilka razy
- d) zdarza mi się to często
- e) palę regularnie
- f) nigdy

32. W jakim wieku palileś/aś papierosy po raz pierwszy?

- a) 8-10 lat
- b) 11-12 lat
- c) 13-14 lat
- d) 15-16 lat

33. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

34. Jak często palileś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI (zaznacz jedną odpowiedź)

- a) mniej niż jeden papieros na tydzień
- b) mniej niż jeden papieros dziennie
- c) 1-5 papierosów dziennie
- d) 6-10 papierosów dziennie
- e) 11-20 papierosów dziennie
- f) więcej niż 20 papierosów dziennie

35. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) ciekawość
- b) chęć zaimponowania innym
- c) świętowanie okazji
- d) by lepiej się bawić
- e) obawa przed odrzuceniem
- f) poszukiwanie wrażeń
- g) presja grupy
- h) inne,

jakie?.....

36. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) nie występują negatywne konsekwencje
- b) zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego
- c) nieodpowiednie towarzystwo
- d) pogorszenie relacji rodzinnych
- e) obniżenie efektywności nauki
- f) poważne kłopoty finansowe
- g) pogorszenie relacji koleżeńskich
- h) nie wiem
- i) inne, jakie?.....

37. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

- a) od rodziny
- b) od nauczycieli
- c) od znajomych
- d) z telewizji i Internetu
- e) nie czerpię wiedzy
- f) z innych źródeł, jakich?

38. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) rodzice
- b) nauczyciele
- c) koleżanki, koledzy
- d) sam pozyskuję wiedzę na ten temat
- e) nikt nie rozmawiał ze mną na ten temat
- f) inne osoby,

jakie?.....

39. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) rodziców, opiekunów
- b) nauczycieli
- c) kolegów, koleżanek
- d) Policji
- e) ośrodka interwencji kryzysowej
- f) Ośrodka Pomocy Społecznej
- g) Urzędu Gminy
- h) Telefonu Zaufania
- i) nie wiem
- j) inne osoby/miejsca, jakich?.....

40. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- a) krytykowanie wyglądu
- b) groźenie, straszanie
- c) nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki
- d) kradzież pieniędzy lub innej własności
- e) podszywanie się w Internecie
- f) zmuszanie do oddawania pieniędzy
- g) zmuszanie do oglądania pornografii
- h) bicie
- i) okazywanie braku szacunku
- j) wysyłanie obraźliwych wiadomości
- k) spoliczkowanie
- l) inne, jakie?.....
- ł) nie wiem

41. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) alkohol
- b) choroby psychiczne
- c) problemy finansowe
- d) narkotyki
- e) zazdrość / zaborczość
- f) brak zaufania
- g) wpływ środowiska
- h) różnice w poglądach
- i) problemy w komunikacji międzyludzkiej
- j) inne, jakie?.....
- k) nie wiem

42. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

- a) tak
- b) nie → przejdź do pytania 45

43. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) mama
- b) tata
- c) znajomi
- d) koledzy ze szkoły
- e) siostra
- f) brat
- g) inne osoby, jakie?.....

44. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

- a) nie była pod wpływem substancji
- b) alkoholu
- c) narkotyków
- d) dopalaczy
- e) leków
- f) nie wiem
- g) inne, jakie?.....

45. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

46. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

- a) tak
- b) nie → przejdź do pytania 48

47. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

- a) wobec rodziców
- b) wobec rodzeństwa
- c) wobec rówieśników
- d) innych osób, jakich?

48. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- a) rodzina
- b) kolega/koleżanka
- c) pedagog szkolny
- d) radziłbym sobie sam
- e) szukałbym pomocy w Internecie
- f) Policja
- g) Ośrodek Pomocy Społecznej
- h) zaufany nauczyciel
- i) lekarz
- j) Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- k) punkty konsultacyjne
- l) Zespół Interdyscyplinarny
- ł) telefon zaufania
- m) Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- n) Ośrodek Leczenia Uzależnień
- o) inne, jakie?.....
- p) nie wiem

49. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

50. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli bohatera, podszywanie się itp.)?

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

51. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy?

- a) tak
- b) nie

52. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych?

- a) tak
- b) nie

53. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu?

- a) do 1 godz.
- b) 1-3 godz.
- c) od 3 do 6 godz.
- d) powyżej 6 godz.
- e) nie korzystam z komputera i Internetu

54. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego?

- a) nie posiadam telefonu
- b) krócej niż 30 min.
- c) 1-2 godz.
- d) ponad 2 godz.

55. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

- a) pogadanki z wychowawcą
- b) zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą
- c) spektakl lub musical profilaktyczny

- d) zajęcia z przedstawicielem Policji
e) inna forma (podaj jaka?).....

*Na koniec prosimy o uzupełnienie metryczki, dane posłużą jedynie celom statystycznym.
Dziękujemy!*

Płeć:				
a) kobieta		b) mężczyzna		
Klasa:				
a) IV	b) V	c) VI	d) VII	e) VIII
Wiek:				
a) 8-10 lat	b) 11-12 lat	c) 13-14 lat	d) 15-16 lat	

DZIĘKUJEMY ZA UZUPEŁNIENIE ANKIETY! Prosimy o sprawdzenie czy udzielono odpowiedzi na wszystkie pytania. Dzięki nim będziemy mogli sfinansować działania profilaktyczne na terenie waszej gminy.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH - SPRZEDAWCY

Szanowni Państwo!

Poniższa ankieta dotyczy problemów, z jakimi mogą spotkać się sprzedawcy w punktach sprzedaży alkoholu. Informacje uzyskane dzięki Państwa odpowiedziom posłużą do opracowania diagnozy lokalnych zagrożeń i zaplanowania działań profilaktycznych.

Nie ma tutaj dobrych ani złych odpowiedzi, ważne, aby były szczere. Ankieta jest anonimowa.

1. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

- a) maleje b) jest stałe c) wzrasta

2. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

3. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

- a) tak, wiele razy b) tak, raz lub kilka razy c) nie, nigdy

4. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

- a) tak, za każdym razem b) tak, wiele razy c) tak, raz lub kilka razy d) nie, nigdy

5. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

- a) tak, za każdym razem b) tak, wiele razy c) tak, raz lub kilka razy d) nie, nigdy

6. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

7. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

8. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

- a) tak, wiele razy b) tak, raz lub kilka razy c) nie, nigdy

9. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

- a) tak, za każdym razem b) tak, wiele razy c) tak, raz lub kilka razy d) nie, nigdy

10. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

11. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

12. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i gminie?

- a) bardzo często b) często c) czasami d) rzadko e) nigdy

13. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

- a) tak, wiele razy b) tak, raz lub kilka razy c) nie, nigdy

14. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

- a) bardzo dobrze znam b) znam poszczególne zapisy c) nie jestem pewien czy znam
d) nie znam, ale słyszałem o niej e) nie znam i nigdy o niej nie słyszałem

15. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) szkodliwości alkoholu d) zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia
b) zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw e) nie ma takich informacji
c) zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym

16. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

- a) tak b) nie c) nie pamiętam

17. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- a) osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży
b) kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw
c) osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw

Na koniec prosimy o uzupełnienie metryczki, dane posłużą jedynie celom statystycznym. Dziękujemy!

Płeć:

- a) kobieta b) mężczyzna

Pana/i wiek mieści się w przedziale:

- a) do 25 lat b) od 26 do 40 lat c) od 41 do 60 lat d) powyżej 61 lat

Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?

- a) poniżej roku b) od 1 do 5 lat c) od 6 do 10 lat d) od 11 do 20 lat
e) powyżej 21 lat

DZIĘKUJEMY ZA UZUPEŁNIENIE ANKIETY! Prosimy o sprawdzenie czy udzielono odpowiedzi na wszystkie pytania. Dzięki nim będziemy mogli sfinansować działania profilaktyczne na terenie Państwa gminy.

